YVES GANDON

Înflăcărata Egle

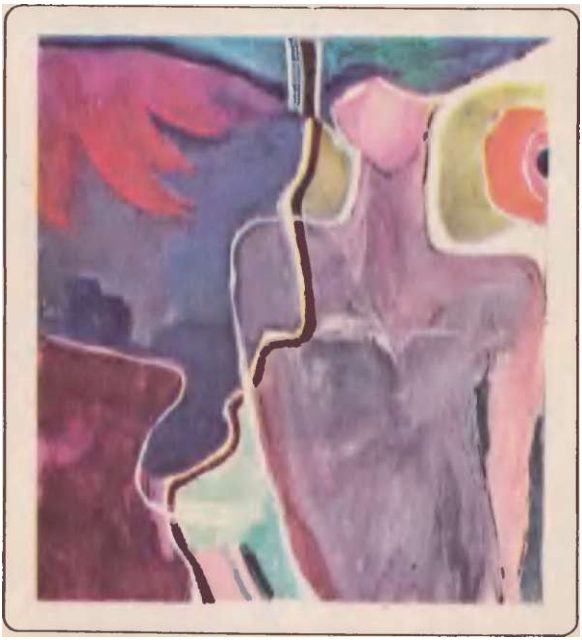

EDITURA EMINESCU

YVES GANDON

Înflăcărata Eglé

Dragostea este istoria vieţii **femeilor,** doar un episod în viaţa bărbaţilor.

(GERMAINE DE STAËL HOLSTEIN)

În memoria prietenului meu Henri Monier

I

VIVA LA MUIERTE[1]

După popasul de la Burgos, convoiul mărşăluise zece leghe, drum întins, pe o căldură de cuptor, străbătând un şes roşietic, năpârlit şi neted ca palma. Colonelul-baron Augustin Fouries, îşi scoase chipiul, îşi şterse fruntea năduşită cu podul palmei, săltă în şa şi descălecă. Recunoştea târgul prin care trecuse cu cinci luni mai înainte, escortându-l pe împărat în drun spre Paris. În ziua aceea, în ciuda vântului rece ca gheaţa măturând strada, unde se învârtejeau fulgi groşi de zăpadă, spaniolii îşi întredeschideau uşile să-l privească trecând pe „Napoladron”. Blestemată ţară, în care ba era foarte frig, ba foarte cald!

Se făcuse ora cinci după-amiaza, şi colonelul cutreierase îndeajuns Spania pentru a şti că populaţia avea oroare să muncească pe zăpuşeala caniculară. Totuşi, liniştea mormântală a târgului, cu toate uşile şi ferestrele zăvorâte, nu-i spunea nimic bun. Înainte de a ajunge la primele case, dragonii din rândurile cercetaşilor zăriseră,

[1] **Trăiască moartea (Ib. Sp.).**

călare pe o catârcă, o bătrână îmbrăcată în negru, care dăduse repede pinteni animalului, dispărând ca o umbră. Netrebnicii ăştia le puseseră cumva gând rău? O capcană le putea fi oricând întinsă. Pentru orice eventualitate, colonelul ordonase soldaţilor să-şi încarce armele *şi* să stea în alertă.

Studia piaţa în mijlocul căreia fântâna secătuită se potrivea cu uscăciunea şi imobilitatea zilei. Din bazinul de granit cu buza spartă, doi monştri marini îşi înălţau boturile înverzite. Turbaţii ăştia de castilieni erau în stare să fi deturnat apeductul pentru simpla plăcere de a-i duce la disperare pe blestemaţii de *gavachos*[2]*.*

— Halt! strigă el, ridicând braţul.

Convoiul, alcătuit din vreo cincizeci de vehicule, cele mai multe căruţe cu coviltir încărcate cu muniţii şi mărfuri aduse din Franţa, era păzit de o sută de dragoni călări şi două sute de infanterişti. Colonelul împărţi ordinele. Căruţele trebuiau aranjate în careu şi, cum spaţiul pieţei nu le putea cuprinde pe toate, cele rămase urmau să formeze în *caile*[3] un şir continuu.

Operaţiunea odată încheiată, se apropie de berlina în

---

[2] Venetici (lb. sp.).

[3] Stradă (lb. sp.).

care Egle, soţia sa, se sufoca în dosul geamurilor prăfuite. Ciocăni în ferestruică şi deschise portiera.

— Poţi coborî. Vom poposi aici.

— Nu-i chiar aşa rău, oftă ea, prinzând mâna bărbatului care o săltă în braţe.

Glumea, ca să facă haz de necaz.

— Doamne, ce călătorie! Dacă deschizi geamul, rişti să mori asfixiat din pricina prafului. Dacă-l închizi, te trezeşti în anticamera iadului, atât de mult fierbi în suc propriu. Vai! colonele, crezi că nefericita dumitale soţie va putea ajunge teafără şi nevătămată la Madrid?

— Vei fi acolo înainte de-o săptămână, doamnă, în caz că bandiţii ăştia de răzvrătiţi nu ne-or face până atunci oale şi surcele.

— Bravo! Mulţumesc pentru distracţiile pe care le făgăduieşti unei tinere căsătorite!

El râse.

— Îţi admir curajul, Egle. Eşti o adevărată soţie de ofiţer.

— Da, domnule, dar o soţie care, chiar dacă e a unui erou, moare de sete. Mi-ai spus că ulciorul de pământ ţine apa rece, şi cu puţinul lichid care ne-a mai rămas, am putea face o infuzie de muşeţel. Mi-aş vinde sufletul diavolului pentru un suc de lămâie.

Căruţele îşi încheiau manevra. În mijlocul scârţâitului de osii auzeai înjurăturile vizitiilor care blestemau ţara, locuitorii ei, pe Sfânta fecioară Marta, şi pe toţi sfinţii spanioli. Eglé îşi aruncă ochii împrejur. Peste tot, storurile lăsate acopereau geamurile faţadelor gălbui şi scorojite, în faţa ei, o tăblie purta inscripţia; *Posada de los Tros Reyes*[4].

— Ia patru oameni şi duceţi-vă să bateţi la uşa aceea, zise colonelul unui sergent înalt cât un turn. Dacă nu vă răspunde nimeni, spargeţi-o. Va trebui de asemenea să aflaţi unde-i primăria. Avem nevoie de apă şi furaje pentru animale, de vin pentru oameni şi nu ne-ar strica şi câţiva berbeci fripţi pe frigare.

Sergentul salută şi se îndreptă spre *posada*[5].

În cealaltă parte a pieţei, biserica înălţa, precum o fortăreaţă, un mare zid de granit, fără altă spărtură decât o nişă la jumătatea înălţimii, în care era încastrat un cavaler înarmat cu o lance. Deasupra uşii scunde se arcuia o ogivă fără niciun ornament. Două turnuri încadrau severul edificiu: unul, pătrat, masiv şi acoperit cu ţigla trandafirie, conţinea clopotele ce se zăreau prin deschizăturile romane: celălalt, zvelt, terminându-se cu un

[4] Hanul celor Trei Crai (lb. sp.).

[5] Han (lb. sp.).

ciudat ornament în formă de piramidă ţuguiată, avea în vârf o figurină de bronz cu ciocanul ridicat deasupra cadranului orologiului.

— După ce vor fi luate toate măsurile de securitate, rosti colonelul către Eglé, ne vom instala în biserică. După câte se pare, ăsta-i singurul loc unde ne-am putea răcori. Noi doi vom dormi în sacristie, iar dragonii vor ocupa naosul. Habodnicia va fi pe deplin apărată.

Eglé se bosumflă.

— Ştiu că sufleteşte ai rămas acelaşi voluntar din ’92, colonele, şi că nu crezi nici în Dumnezeu, nici în diavol. Dar doamna Campan, scumpa mea directoare şi mamă adoptivă, m-a crescut în alte sentimente. Ba chiar i-am făgăduit că te voi convinge să sărbătoreşti Sfintele Paşti.

Colonelul o cuprinse de mijloc şi o sărută pe tâmplă.

— Nu te supăra, fetiţo. Am luptat la Saragosa, şi dacă vorbesc astfel, o fac pentru că nu am încredere nici în călugări, nici în popii de pe aici, adevăraţi ticăloşi în sutană care, ori de câte ori pot, nu şovăie să tragă în soldaţii noştri din vârful clopotniţelor.

Neobţinând niciun răspuns, dragonii izbeau cât puteau cu patul puştii, spărgând uşa *posadei.*

Trompeta dragonilor sfâşia aerul, şi ofiţerii se grupară în

jurul colonelului Fouries.

— Domnilor, zise el, ne-am comportat ca nişte copii. Trebuie să fii nebun ca să baţi drumurile pe o căldură ca asta. Avem nevoie să ne refacem. Deci repaus, iar mâine dimineaţă, la ora cinci, scularea. Apoi, pas întins până la amiază, şi, după siestă, când soarele va fi mai puţin dogoritor, vom porni-o iarăşi la drum. Până atunci linişte şi disciplină. Aveţi grijă ca oamenii să rămână grupaţi şi tot timpul cu ochii în patru. Nu-mi dau încă seama dacă târgul este părăsit, sau dacă nu cumva aceşti c... nu s-or fi ascuns în vizuinile lor cu ploşniţe, aşteptând să ne sară-n spinare. Dragonii să ocupe biserica. Infanteriştii vor campa în incinta căruţelor. Dublaţi santinelele, la exterior, în cele patru colţuri ale pieţei şi în coada convoiului. Executarea, domnilor!

Se întoarse zâmbind spre Egle.

— Acum ai să-ţi poţi face sfânta împărtăşanie.

Precedaţi de o semiduzină de dragoni, toţi cu degetul pe trăgaciul armei, se îndreptară spre biserică. Sergentul din capul coloanei se miră că portalul se deschise fără efort.

— Atenţie! strigă colonelul.

Şi, întorcându-se spre nevastă-sa.

— Rămâi afară până ce ţi-oi face eu semn să intri.

Dragonii înaintau tiptil. În comparaţie cu zăduful de afară, răcoarea de sub bolţi îţi străpungea umerii. În fundul stranei, altarul principal strălucea din tot aurul său, într-o lumină slabă impregnată cu miros de tămâie. Era, de jos până sus, ca o îngrămădire apocaliptică de coloane răsucite, cochilii, nişe şi baldachine unde numeroase statui se întreceau în diverse atitudini vehemente. Sus de tot, un Crist împovărat de cruce părea surd la rugăciunile unei femei îngenuncheate care-şi ştergea lacrimile cu colţul voalului; sfântul Sebastian, legat fedeleş şi ciuruit de suliţe, încremenise pentru eternitate într-o strâmbătură cumplită; sfântul Laurenţiu, pe jăraticul său, avea faţa crispată de extaz, în timp ce sfântul Iacov, decapitat, ţinea în mâini o ţeastă hilară.

În pragul edificiului, colonelul, deasupra căruia trona tribuna orgilor, studia decorul delirant cu un ochi bănuitor, de parcă ar fi cercetat o stâncă în spatele căreia pândea *o partidă*[6] de răzvrătiţi. Un impuls ciudat îl îndemna să încerce realitatea locului, exersându-şi îndemânarea, de exemplu, pe fierul uneia din suliţele ce-l străpungeau pe bietul Sebastian. Înălţă pistolul; ochi atent; glonţul ţâşni.

Abia avu timp să vadă cum zboară, atinsă de glonte,

[6] Bandă (Ib. sp.).

lama suliţei ce strălucea în spinarea martirului. Aproape imediat, răsunară mai multe detunături; sergentul şi trei dintre oamenii săi se prăbuşiră pe dale, scăpând puştile, care se descărcară şi ele.

Biserica se umpluse de fum, iar mirosul de pulbere era mai puternic decât cel de tămâie. Cei trei dragoni, nevătămaţi, săriseră în spatele coloanelor trăgând în direcţia stranei, şi capul tăiat al sfântului Iacov primi un glonte între ochi.

Cum auzise detunătura spaniolă, Augustin Fouries făcuse un salt înapoi ca s-o acopere cu trupul său pe Egle, apoi, împreună cu ea, se trântise repede pe podeaua bisericii.

— Nu mişca, zise el. Rămâi aşa, lipită de perete. Le facem noi de petrecanie, tâlharilor ăstora.

În piaţă, dragonii, alertaţi şi ei de împuşcături, se întrerupseră din deshămatul cailor şi alergară în ajutor. O nouă salvă pornise din turnul gros al bisericii, doborând câţiva dintre ei. Cu siguranţă, era semnalul convenit, întrucât împuşcăturile se generalizaseră. Instalaţi la etajele caselor, răzvrătiţii trăgeau din spatele storurilor întredeschise.

Într-o clipită, colonelul îşi dădu seama de imprudenţa

făcută. Se lăsase atras, cu ochii închişi, într-o ambuscadă în care risca să-şi vadă distrus efectivul, şi trebuia să acţioneze de urgenţă pentru a redresa situaţia.

— Grondas, se adresă el unui locotenent, scundac şi oacheş, care tocmai sosise cu respiraţia tăiată, ia treizeci de oameni şi mătură-mi biserica. Zece să fie plasaţi în interior, în spatele coloanelor. Ceilalţi douăzeci, în spatele clădirii, de unde se vor căţăra pe acoperiş şi vor curăţa turnul de tiraliori; apoi vor coborî în biserică pe scara interioară. Cât despre case, va trebui să le lichidăm, una după alta. Asta va fi treaba infanteriştilor şi a mea. După densitatea tirului nu mi se pare că duşmanul ar fi prea numeros. Să sperăm că nu mai sunt şi alţii prin împrejurimi.

Locotenentul se execută şi colonelul îşi aruncă ochii spre nevastă-sa, nemişcată lângă zid. Pe faţa palidă încadrată de bucle castanii, ochii albaştri ai Egleei străluceau, nu de teamă, ci de o calmă hotărâre.

— Stai liniştită, îi zise el.

Ea-şi înălţă capul.

— Bine că nu mi-am pus rochia roşie. Indivizii ăştia ar fi tras în mine ca-ntr-o ţintă. Tu ar trebui să te păzeşti, Augustin! Sub blestematul ăsta de soare, haina ta verde

este mai vizibilă decât pieptarul meu cenuşiu.

Că o tânără femeie putea da dovadă de atâta sânge rece şi de curaj, îl încânta.

— Bine spui! răspunse el râzând. Riscurile meseriei.

Şi o luă la goană prin piaţa măturată de gloanţe.

Acţiunea dură până la căderea nopţii. Biserica fusese prima curăţată de răzvrătiţi. Dragonii urcaţi pe acoperiş cu ajutorul unei frânghii prinsă de un contrafort, luaseră prin surprindere combatanţii din turn. Nu erau decât vreo zece şi fuseseră masacraţi până la ultimul. Alţi patruzeci, din incinta monumentului, avură aceeaşi soartă, cu excepţia unuia singur, ascuns într-un confesional şi care, terminându-şi muniţiile, încerca să fugă după ce înjunghiase un dragon pe la spate. Acesta fu spânzurat de turnul orologiului.

Asedierea caselor fusese mai dificilă. Hărţuiţi din încăpere în încăpere, trăgând prin uşi, spaniolii, decât să se predea, săreau pe ferestrele dinspre câmpie. Câţiva, care-şi rupseseră picioarele în toiul înfruntării, fuseseră ucişi cu patul puştii. Când, odată cu noaptea, s-a putut face bilanţul luptei, două sute de răzvrătiţi zăceau morţi la pământ. De asemenea căzuseră în luptă şi douăzeci de dragoni şi treizeci şi cinci de infanterişti.

Cu faţa înnegrită de praf de puşcă, colonelul, care luptase ca un grenadier, se îndreptă spre biserică, însoţit de un ostaş cu felinarul în mână. Cât timp luptase nu se gândise decât la mânuirea armei. Imaginea Egleei îi dispăruse din minte. Nu era ea îndreptăţită să-i reproşeze că o părăsise lăsând-o pradă morţii? Nu dăduse el dovadă de o totală inconsecvenţă când, după ce se căsătorise cu o copilă cu douăzeci şi şase de ani mai tânără ca el o adusese în viesparul ăsta spaniol? Chiar dacă părea că se împăcase cu soarta, viaţa asta de sângeroase pericole de război, care risca să-i fie hărăzită, de aici înainte, n-avea s-o înstrăineze oare, la un moment dat, de el?

Luna plină îşi continua urcuşul pe bolta întunecată, în timp ce felinarele se deplasau încolo şi-ncoace. Echipe de soldaţi ridicau răniţii. Colonelul se lovi de un cadavru, un tânăr dragon ucis de un glonte în tâmplă.

În pragul bisericii se încrucişă cu doi soldaţi. Cărau un trup neînsufleţit pe care-l aşezară lângă ceilalţi morţi.

Înăuntru pâlpâiau flăcările slabe ale câtorva lumânări, Răniţii, întinşi pe dale, gemeau. Locotenentul Grondas mergea de la unul la altul.

— Unde-i nevastă-mea, locotenente?

— Ceva mai încolo, domnule colonel. Doamne! ce fiinţă

curajoasă! Ne-a fost de mare ajutor, chiar şi doctorul a rămas uimit.

Egle bandaja un dragon cu o cumplită rană pe faţă: avea falca sfărâmată, iar ea îi înfăşură plaga cu o fâşie de pânză. Îşi scosese pălăria de pai, stil Pamela, şi-şi petrecuse peste rochia de percal o mare bluză albă, ce se şi murdărise de sânge.

— Gata! zise ea după ce-l bandajă. Acum stai liniştit, încearcă să dormi.

Apoi vârî o raniţă, în chip de perină, sub capul bandajat. Fiecare din gesturile ei trăda grija de a evita vreo suferinţă rănitului.

— Mulţumesc Egle, şopti colonelul.

Ea se întoarse.

— Nu eşti rănit, Augustin? Ce noroc! Chiar că eşti invulnerabil.

Privea cu netulburată admiraţie trupul vânjos al bărbatului de lângă ea. Nu era încă obişnuită cu ideea că destinul îi va fi, de aici înainte, legat de al acestui luptător. El îşi înlocuise coiful cu o calotă şi era aproape la fel de înalt ca nevastă-sa. Privindu-i faţa înnegrită şi mustaţa fioroasă, ea se gândi brusc că semăna cu actorul Talma din *Othello* de Ducis, piesă pe care o văzuse reprezentată,

înainte de a părăsi Parisul, la Teatrul Francez. Dar oricât de sever ar fi fost, faţă de ea se purta ca un mieluşel.

— Ţi-a fost frică? întrebă el, strângând-o la piept.

— Pentru tine, da, răspunse ea.

El se înfioră de plăcere şi reluă:

— Cred că eşti moartă de foame. Haidem. Cătanele mele au găsit în *posada* mai multe şunculiţe *serranos* şi butoaie pline de vin. Ai să te crezi la Very.

Ca să evite beţiile şi scandalurile iscate în asemenea ocazii, infanteriştii primiseră ordin să se îndepărteze de convoi, puţinul vin şi alimentele descoperite în casă fiind împărţite în mod egal grosului trupei. Două santinele plasate în faţa uşii *posadei* stăteau de pază la intrare. **În** încăperea joasă, luminată de o lampă afumată cu pântecele din aramă fără luciu, colonelul şi soţia găsiseră doar pe căpitanul Roucourt. Comandantul regimentelor de linie şi pe sublocotenentul Gigon. Cei doi ofiţeri şedeau pe bănci, în faţa unei mese neşlefuite şi căpitanul turna în căni vinul roşu păstrat într-un ulcior de gresie.

Când îşi văzură şeful intrând, se ridicară, imobili şi cu călcâiele lipite, dar privirea blândă şi binevoitoare a Egleei îi linişti pe dată. Căpitanul Roucourt – treizeci de ani, spân şi cu obrazul ars al unui fost combatant în Egipt – era

neliniştit din pricina diminuării efectivului.

— Încă două atacuri ca acesta, domnule colonel, şi cea mai neînsemnată *cuadriua*[7] ne va lichida pe toţi cât ai zice peşte. Mamelucii erau la fel de îndrăciţi. Ceea ce mă roade, credeţi-mă, este faptul că netrebnicii ăştia, deşi n-au nici cea mai mică noţiune despre arta războiului, ne ucid mai mulţi oameni decât trupele organizate.

În mână cu un cuţit basc cu lama lungă şi ascuţită, tăia mari felii de şuncă *serrano*[8] pe care, din lipsă de farfurii, neexistente în *posada,* le punea direct pe bucăţile de pâine soldăţească.

— Fără pesimisme, căpitane, mormăi şeful, sau cum ajungem la Madrid, te trimit zece zile la arest. Mai bine vâră-ţi în cap şi spune-o şi soldaţilor dumitale că, dacă împăratul s-a întors în Franţa, înseamnă că a considerat problemele din Spania lipsite de importanţă şi pe cale de a se rezolva. Poţi fi sigur că în clipa aceasta *kaiserlickii* au dat de dracu.

— Să v-audă cerul, oricare-ar fi zeii ce cască acolo sus, domnule colonel, reluă Raucourt, adept şi el al spiritului iacobin.

---

[7] Bandă (lb. sp.).

[8] Muntenească (lb. sp.).

Apoi întorcându-se spre Egle.

— Şi de ce ne-am teme cu o asemenea mascotă?

Tânăra femeie zâmbi între două înghiţituri. Mânca cu mare poftă, în timp ce colonelul mesteca fără convingere pe sub mustaţă. Cu toată încrederea sa în Tunsul, nu considera că treburile din Spania mergeau pe drumul cel bun, şi remarca făcută de Raucourt, spânul ăsta, îl neliniştea şi mai mult. Cincizeci şi cinci de morţi, dintr-un efectiv de trei sute de oameni!

Clătină din cap şi se adresă sublocotenentului Gigou, un tânăr subţiratec şi blond, proaspăt absolvent al Şcolii speciale militare, şi care, în ziua aceea, primise botezul focului.

— Ia spune locotenente! învăţăturile de la Saint-Cyr ţi-au slujit cu ceva în această bătălie?

Tânărul, uşor surprins că era luat în seamă, răspunse totuşi cu modestie:

— Domnule colonel, prima învăţătură ce ni s-a dat a fost să nu ne temem în luptă. Cred că acesta era singurul lucru pe care-l avem de făcut aici.

— Iar recrutul ăsta nu şi-a precupeţit viaţa, zău aşa, exclamă căpitanul. L-am văzut străpungând ca pe un clapon un tembel de lungan cu dinţi de lup şi care a murit

strigând *Hombre!*[9]

— Bravo, locotenente, zise Egle.

Băiatul se înroşi până la urechi, în timp ce colonelul aruncă o ocheadă furişă soţiei care muşca bucuroasă din pâinea soldăţească. Se căsătoriseră în urmă cu trei luni şi trebuia să recunoască, pe drept cuvânt, că n-o cunoştea încă. Oare ce-l îndemnase să se însoare cu o tânără ca ea? Tot o idee de-a Tunsului! în timpul marşului nebunesc de la Valladolid la Paris, poposind la Bayonne, stăpânul îl întrebase:

— Ce aflu? Eşti necăsătorit, colonele?

— Sunt văduv, Sire.

— De câtă vreme?

— Din ’92.

— Drace! Şaptesprezece ani!

— Sire, armata este soţia mea.

— Bravo, dar ea nu-ţi poate face copii. Ceea ce-ţi trebuie dumitale, este o domnişoară bine crescută, căreia d-na Campan să-i fi insuflat bunele maniere. Vei fi investit baron, iar un baron al Imperiului are nevoie de urmaşi.

Trebuise, aşadar, s-o facă şi pe asta. Şi nu pentru că Augustin Fouries, fiul lui Sebastien-Jules Fouries.

[9] Prietene (lb. sp.).

Meşterdogar din Sainte-Cecile-les-Vignes, departamentul Vauvluse, ar fi murit de plăcere să-şi reînnoiască nefericita experienţă a primei căsătorii. Îndepărtate timpuri! Nici prin gând nu-i trecea pe atunci să cutreiere Europa în uniforma militară, iar ambiţia nu-l caracteriza. Comerţul cu dogăria practicat de tatăl său ajungea exact cât să hrănească tribul Fouries, compus din trei băieţi şi două fete, iar Augustin, urmând exemplul fraţilor săi, ar fi ales şi acum lemne pentru butoaie, punând doage, rotunjind, şanfrenând, tăind, gardinând, încercuind toată viaţa, dacă preotul podgoriei nu şi-ar fi dat seama că băiatul avea o minte mai puţin încuiată decât a camarazilor săi de catehism. Târgul Sainte-Cecile, inclus în comitat, era supus autorităţii pontificale, şi nu era bine să te opui dorinţei bisericii.

Astfel, de la doisprezece la cincisprezece ani, tânărul Augustin învăţase noţiunile elementare la seminarul din Carpen tras, şi De n-ar fi fost patima sa exagerată pentru cai, ar fi îmbrăţişat cariera ecleziastică. În perioada vacanţelor călărea pe săturate, şi fără să se teamă, cai greoi folosiţi la munca câmpului, pe care-i biciuia cu nuiaua, ca să-i forţeze să alerge-n galop.

Într-o zi, când într-o piaţetă din Carpen tras, un circ

ambulant dădea o reprezentaţie în aer liber, izbutise să iasă clandestin din seminar. Punctul de atracţie al programului era o călăreaţă care, într-o rochie albă cu paiete aurii, cu părul negru ca pana corbului, constelat cu bijuterii false, în picioare, pe un cal cenuşiu vânăt-rotat, făcea de câteva ori înconjurul pistei, trimiţând bezele spectatorilor. Unul dintre aceştia, cuprins de entuziasm, vru să arunce călăreţei un buchet de trandafiri, dar îl azvârli atât de stângaci, încât florile atinseră nările calului. Animalul se cabră şi călăreaţa, dezechilibrată, s-ar fi rostogolit la pământ dacă Augustin, flăcău de cincisprezece ani, bine făcut, nu s-ar fi repezit exact la timp pentru a o prinde în braţe. Îmbrăţişarea neaşteptată a provocat, totodată, o oarecare agitaţie. Recunoscut, denunţat, muştruluit de superiori, elevul fu trimis la arest. În aceeaşi zi, evadă pentru a revedea călăreaţa. Fu prins şi expediat la părinţi. Bătrânul Sebastien, care nu iubea popii, a ridicat doar din umeri.

— Lasă băiete! mai bine un bun dogar, decât un preot nechemat.

La douăzeci şi cinci de ani, se căsătorise cu fata şelarului Cariou, pe nume Anai s, o brunetă ispititoare cu ochi focoşi. Încă de la primele semne ale Revoluţiei, se

înscrisese la Societatea populară din Sainte-Cécile, unde se număra printre adversarii cei mai înverşunaţi ai tiranului. Era fericit, îşi iubea nevasta, iar faptul că această frumuseţe nu-i născuse totuşi copii, după şase ani de căsătorie, nu o scădea în ochii lui.

Într-o seară a anului 1792, după ce perorase-la club acoperindu-l cu înjurături pe Capet, înapoindu-se acasă ceva mai din vreme decât prevăzuse, găsi uşa dormitorului încuiată. Tot izbind cu pumnii, i se păru că aude voci şi împinse cu umerii ca să înlăture obstacolul. Fereastra camerei era deschisă, când el intrase. Abia avusese timp să vadă capătul unei scări prăbuşindu-se spre exterior. Afară un bărbat fugea. Noaptea era întunecoasă şi nu-l recunoscu pe pungaş. Anais, în cămăşuţă, îl privea cu ochi îngroziţi. Încercă fără succes să afle numele complicelui. După insulte, trecu la bătăi, şi cum nevasta, dezorientată, fugind dintr-un colţ în altul al încăperii, se sprijinise de fereastră, în momentul când el ridicase din nou mâna s-o lovească, se răsturnase pe spate şi se rostogolise peste pervaz. Anais Fouries, în vârstă de douăzeci şi şase de ani, trecuse astfel în nefiinţă. Câteva zile mai târziu, Augustin, care strigase după ajutor şi jucase rolul soţului neconsolat, fusese ales de către

concetăţenii săi sublocotenent la un batalion de voluntari. Cariera militară începea.

Egle se culcase în sacristie, pe un pat de campanie instalat anume de soţul său care se întinsese la picioarele ei, pe o rogojină. Egle ar fi preferat o cameră în *posada* dar, în afara faptului că lipsa de curăţenie a locului nu prea era îmbietoare, colonelul n-o considera sigură. Cât despre acesta, căzuse brusc într-un somn adânc, în timp ce ea nu izbutea să închidă ochii. O rază lăptoasă de lună se strecura prin unica fereastră zăbrelită, luminând ţeasta încununată cu spini a unui Cristos uriaş agăţat de peretele văruit. Egle stătea cu ochii pironiţi pe crucea neagră. Capul lui Iisus, aplecat într-o parte, cu pleoapele închise „cu gura strâmbă, exprima o suferinţă nespusă.

Tânăra femeie se răsuci în patul de campanie care scârţâi din toate balamalele. Se gândea la ciudatul destin care o adusese în acest loc neobişnuit, în inima sălbaticei Spanii. Tatăl său, Stanislas de Rolleboise, decorat cu crucea sfântului Ludovic, ofiţer în garda personală a lui Ludovic al XVI-lea, pierise la Tuileries, la 10 august 1792, iar capul tăiat şi purtat în vârful unei suliţe de către o tricoteză nu i s-a mai găsit niciodată. Mama sa, născută Oppoitune de Villemorien nu putuse supravieţui decât un

an durerii pricinuite de această moarte tragică. Refugiată, împreună cu fiica, la doamna Campan, cu care se împrietenise pe când minunata femeie era în slujba reginei Maria-Antoaneta, murise rostind următoarele vorbe: „Scumpa mea Jeanne, făgăduieşte-mi că vei veghea asupra copilei mele”. Meritul doamnei Campan, luându-şi acest angajament, era cu atât mai mare, cu cât ea însăşi avea greutăţi familiale. Întâmplarea avea loc pe data de 5 fructidor, anul al II-lea al Republicii, iar orfelina tocmai împlinise cinci ani. Puţin după aceea, tutoarea Egleei deschidea la Saint-Germainen-Laye un institut de învăţământ al cărei succes depăşise repede speranţele. În anul al IV-lea, spre sfârşitul verii, Hortense-Eugenie de Beauharnais, în vârstă de doisprezece ani, îi devenea elevă şi, cu toate că era cu patru ani mai mică, Egle, prin precocitatea gândirii, atrăsese îndată interesul fetei vitrege a generalului Bon aparte.

Îşi reamintea cu încântare epoca aceea minunată. Săptămână de săptămână soseau la Saint-Germain tot felul de veşti care înflăcărau imaginaţia internelor. În grădina institutului, Hortense, ţinându-şi mica-i prietenă de după gât, îi silabisea nume de victorii, pe care fetiţa abia le reţinea: Millesimo, Dego, Lodi, Castiglione. Un gentilom

italian, ducele Serbelloni, trimis de învingătorul Italiei, i-a adus într-o zi un cadou fiicei Josephinei: un-ceas de aur emailat, încrustat cu perle fine şi care suna orele. Egle bătea din palme chiuind de plăcere, astfel încât doamna Campan a trebuit să-i spună Hortensiei că risca să strice maşinăria şi că îi va lua bijuteria dacă va continua să o utilizeze ca pe o jucărie.

Era plăcută viaţa la Saint-Germain, unde directoarea păstra totuşi o disciplină foarte severă. Nu era îngăduită nicio deosebire între fiica unui funcţionar de minister şi aceea a unui general. Elevele învăţau să croiască şi să-şi coase singure rochiile, să înălbească şi să-şi repare gulerele din dantelă. Conducerea gospodăriei le era predată pe acelaşi plan cu ortografia, harpa, pianul şi dansul. De trei ori pe săptămână, două dintre eleve pregăteau supa pentru săracii satului, cărora le-o împărţeau chiar ele, odată cu pâinea. Uneori domnişoarele ieşeau să se plimbe în grup prin pădure, sub supravegherea directoarei, şi atunci întâlneau tineri ofiţeri cu uniformele pline de fireturi. Trecând pe lângă ele eroii îşi răsuceau mustaţa. Ce mai râsete când, într-o bună zi, un impozant locotenent de husari cu sabia clinchetind avu îndrăzneala să le spună cu o voce de stentor, învăluindu-le

cu privirea măgulitoare: „Salutare şi frăţie, cetăţencelor!” Doamna Campan mersese drept spre filfizon, şi, privindu-l fix prin lorgnon: „Cetăţene locotenent, regret că trebuie să-ţi atrag atenţia că un bărbat bine crescut nu se adresează unei tinere cetăţene, ai căror părinţi nu i-au fost prezentaţi”.

Scumpa doamnă Campan! Era la fel de generoasă, pe cât de spirituală, şi stăpânea mai mult decât orice altă femeie de lume arta conversaţiei. Celor mai puţin înzestrate le dădea de înţeles că tăcerea are preţul ei. Celorlalte, le demonstra că reticenţa este mult mai apreciată de bărbaţi decât limbuţia şi că o femeie este mult mai câştigată dacă nu vorbeşte când n-are nimic de spus, în caz că din fire e mai puţin înclinată să tacă.

Bărbaţii aveau mare trecere la Saint-Germain, nefiind concepuţi decât ca nişte semizei care, sub comanda lui Bonaparte, puteau şterge memoria lui Alexandru şi a lui Cezar.

Egle împlinea paisprezece ani, dar arăta ca de şaptesprezece când, invitată de Hortense la castelul de la Malmaison, fusese pentru prima oară impresionată de prestigiul militar. Trecuseră şase luni de la bătălia de la Marengo şi câteva zile de la atentatul din strada Saint-

Nicaise, când o maşină infernală era gata să scurteze cariera Primului Consul. Învingătorul era prezent. Zărind-o pe Egle, zâmbise, întrebând cum o cheamă. La răspunsul Hortensiei, ciupi bărbia fiicei sale vitrege şi reluă cu uşurătate: „Va trebui să căsătorim acest fruct pârguit cu un frumos ofiţer. Adu-mi aminte”. Egle zâmbi şi în timp ce Bonaparte se îndepărta, gândi că nu prea era atrăgător şi că avea maniere destul de necioplite pentru un bărbat atât de însemnat.

În acest timp castelul răsuna de vocile bărbăteşti ale generalilor şi aghiotanţilor, aproape toţi foarte tineri cu eghileţii şi săbiile lor zornăind şi clinchetind la tot pasul. Egle admira căciulile de urson şi sabretaşele, bicornele cu broderie aurită şi dolmanele verzi, şubele stacojii şi calpacele cu panaşuri. Domnii aceştia, la drept vorbind, când stăpânul lipsea din preajmă, făceau glume cam exagerate pe care tânăra le dezaproba şi cum Hortense o părăsise la un moment dat, un căpitan cu mustăcioară blondă o luă de braţ şi îi şopti repede la ureche:

— Crede-mă, păpuşico, uită-te bine la mine: nu există nimic mai frumos decât arma căreia am onoarea să-i aparţin.

Ea avea de pe atunci replica spontană şi, desprinzându-

se pe loc, răspunse fără să se tulbure:

— Nu cunosc această armă, cetăţene.

La care, el izbucni în râsete.

— Ei drăcie, frumoaso, nu vezi că sunt ofiţer de vânători.

Hortense se întorsese la timp ca s-o scape de îndrăzneţ, dar ea n-a uitat niciodată mustaţa blondă, gura fremătândă şi ochii înfocaţi care, măsurând-o de parcă o dezmierdau, o făcuseră să simtă un fior de-a lungul şirei spinării.

Dar vai! Hortense părăsise pensionul din Saint-Germain. Rangul ei o îndepărta de prietena pe care n-o mai revedea decât din când în când. Trimiţându-i o scrisoare de felicitare pentru căsătoria cu Ludovic Bonaparte, în 1802, Egle primise ca răspuns un ceas emailat, întocmai ca acela care le distrase atât de mult pe vremea primei campanii în Italia. Un mesaj îl însoţea:

Doresc ca şi pentru tine, dragă Egle, ceasul acesta să sune ora fericirii.

Doi ani mai târziu, Hortense devenea Alteţă Imperială. Persecutată de gelozia unui soţ melancolic şi abrutizat de reumatism, oare ce confidenţe i-ar mai fi putut face unei domnişoare care nu ştia nimic despre viaţă? Intimitatea lor nu mai era decât o amintire. După încă doi ani, prinţesa

Ludovic era proclamată regină a Olandei. Egle avea nouăsprezece ani. Toată lumea o admira pentru spiritul său, frumuseţea sa, talentul la harpă şi pasiunea înnăscută de a juca teatru. (Interpretând rolul Suzanei în *Nunta lui Figaro,* cu prilejul unui „exerciţiu” de sfârşit de an, cucerise elogiile unanime.) Una după alta, tovarăşele ei, chiar cele mai puţin înzestrate de la natură, părăseau stupul cu fete de măritat al doamnei Cam pan. De ce strălucitoarea Egle era refuzată? Orfană – iată motivul dizgraţiei sale! Proprietăţile părinteşti fuseseră vândute ca bunuri naţionale. Purta un nume de vază, dar nesigurii veri ce-i mai avea, ruinaţi de revoluţie, nu erau darnici decât în sfaturi. Egle nu trăia decât prin generozitatea doamnei Campan şi, nu numai pentru a-i fi o povară mai uşoară, dar şi pentru a-i arăta recunoştinţa, dădea lecţii de harpă colegelor ei mai mici.

În 1809, Hortense o vizitează pe doamna Campan care, începând cu luna decembrie 1807, conducea, la castelul Ecouen, un institut de învăţământ rezervat fiicelor membrilor Legiunii de onoare şi unde Egle îşi urmase tutoarea. Regina Olandei îşi strânse la piept prietena şi fu uimită că e încă nemăritată.

— Mă voi ocupa de tine, scumpo.

Napoleon tocmai sosise din Spania împreună cu colonelul Fouries. Hortense îi vorbeşte tatălui vitreg despre Egle.

— Am exact ceea ce trebuie pentru gâsculiţa ta, răspunse împăratul.

Doamna Campan îşi convinge pupila spunându-i că nu poate refuza o partidă propusă de stăpânul Europei: un erou al campaniilor din Italia şi din Egipt, decorat cu vulturul Legiunii de onoare pe câmpul de bătaie de la Jena, înălţat în rangul de ofiţer la Friediand. Pretendentul este cu douăzeci şi şase de ani mai în vârstă decât tânăra la început speriată de înălţimea veteranului din 92 şi de cicatricea care îi brăzda obrazul stâng în urma unei lovituri de iatagan primită în luptele de la Piramide. Dar veteranul gloriei este blând ca un mieluşel în faţa ei. Timp de o săptămână, se prezintă zi de zi, în mână cu un bucheţel de îndrăgostit, beat de fericire. Ea îl ascultă povestindu-i despre campaniile sale şi, încetul cu încetul, întrevede în el pe căpitanul de vânători care-i tulburase cei patrusprezece ani la Malmaison. Celălalt avea mustaţa blondă, iar acesta căruntă. Dar cu ce foc îi povesteşte despre bătălia de la Mont-Thabor unde a ucis cu o singură lovitură de sabie un turc cocoţat pe un dromader care, legănându-se de-o

parte şi de alta, îl târâse o vreme după el; înfruntarea de la Elchingen unde, călărind în escorta mareşalului Ney, doi dintre cai muriseră sub el; Austerlitz, unde, odată cu seara, în timp ce urmărea, sub rafalele zăpezii, câţiva lăncieri austrieci căzuse într-o mlaştină rece ca gheaţa. Ar fi murit acolo fără devotamentul unui grenadier care şi-a descheiat centironul ca să-l tragă la mal, cu riscul de a se fi înecat el însuşi.

Într-a opta zi, doamna Campan o interoghează pe Egle. Împăratul l-a întrebat pe colonel în ce stadiu se afla cu căsătoria. Îl numise baron şi îi făgăduise o dotă pentru ziua nunţii.

— Trebuie să te hotărăşti, draga mea copilă. Îţi înţeleg reţinerile. Ofiţerul acesta nu este un tinerel, în schimb vei avea tot ce-ţi vei dori. Mi-a mărturisit că este foarte îndrăgostit de tine. Îl cred om de inimă şi în stare să te facă fericită.

În ciuda afecţiunii pentru doamna Campan, Egle începea să se plictisească la Ecouen. Toate prietenele ei se căsătoriseră. Nu ştia prea bine ce simţea pentru colonel, dar îl admira.

— Ei bine, fie! exclamase ea cu o strâmbătură. Mă arunc în apă.

Doamna Campan o îmbrăţişase.

— Te cunosc bine, fetiţa mea, şi am încredere în tine. Vei şti să înoţi.

Căsătoria fusese celebrată cincisprezece zile mai târziu, şi noua baroană Fouries n-avusese a se plânge de soţ. O trata cu o delicateţe bine dozată, dorind să câştige un suflet ce nu aştepta decât să fie sedus. Nu se năpustise asupra ei ca un lup. Egle, căreia actul căsătoriei îi inspira o oarecare teamă, fusese de-a dreptul uimită de precauţiunile luate, pentru a nu o speria, de acest mare lungan, căruia îi bănuia o viaţă furtunoasă. Căpătase astfel pentru el o recunoştinţă voalată de o nelămurire tainică, de care parcă se ruşina. Autoritatea manifestată de colonel faţă de trupă, asprimea sa militară, felul său hotărât alcătuiau, după părerea ei, un contrast ciudat cu purtarea ce i-o arăta ei. Era oare cu putinţă ca lupul să tremure în faţa micuţei Scufiţe roşii?

Rămăseseră aşadar trei luni la Paris, înainte de a lua drumul Spaniei. Egle avusese astfel tot timpul să cunoască distracţiile şi curiozităţile oraşului refuzate înainte de căsătorie elevei de la Ecouen şi Saint-Germain. Colonelul îi împărtăşea uimirile. Meseria de soldat îi oferise puţine prilejuri de a se familiariza cu capitala. Descoperea

Grădina Turcească şi Tivoli, animalele exotice din Jardin des Plantes care îi aminteau de Egipt, Tabăra Tătarilor, sau Palatul regal unde, ducându-şi cu şiretenie nevasta în preajma micului tun de bronz, o văzu tresărind la explozia marcând miezul zilei.

Amândoi erau la fel de îndrăgostiţi de spectacole şi frecventau cu regularitate Opera, Teatrul Francez, Teatrul Italienilor şi Teatrul de Varietăţi. Colonelul o considera pe D-ra Duchesnois deasupra tuturor actriţelor trecute şi viitoare pentru patetismul cu care interpreta rolul Andromacăi. În timpul unei reprezentaţii, pe când artista rostea cu o tandră nobleţe:

Azi încă nu l-am strâns în braţe, el izbucnise în lacrimi ca un recrut smuls din îmbrăţişările maniei.

Egle fără a dispreţui genul sublim, nu se lăsa pradă unor asemenea emoţii. Spunea deschis că în locul răgetelor cavernoase ale lui Talma, în *Oedip* de Voltaire, prefera unduirile metalice ale vocii lui Elleviou făcând să răsune bolţile cu aria sa din opera *Iosif* de Mehul:

Zadarnic, Faraonul-n a sa recunoştinţă... Avea chiar o slăbiciune pentru spectacolele mai uşoare, ca farsele de la Teatrul de Varietăţi sau acrobaţiile ecvestre ale lui Franconi, asupra cărora soţul ei îşi dădea avizul de expert.

Epoca acestei existenţe fără griji îi apărea acum ca un miraj repede şters. Fuseseră obligaţi să plece în Spania. În imaginaţia ei ţara lui Don Quichotte era ca un paradis terestru în care nobili mândri susurau toată ziua drăgălăşenii la urechile unor „senoras” leşinând în umbra evantaiului, îndată ce trecuseră frontiera, tabloul idilic se încărcase brusc cu tonuri întunecoase. La ieşirea din Alsasna, dragonii din avangardă trebuiseră să dea jos din spânzurătoare şase grenadiel i cărora d*esperados d*in munţi le smulseseră unghiile şi le scoseseră ochii înainte de a-i atârna de crengi. Nenumărate focuri de puşcă răsunau pe neaşteptate din înălţimi ţintind grupurile din fruntea şi din coada coloanei, şi cum ar fi fost prea periculos să trimită detaşamente în urmărirea unui inamic invizibil, dragonii şi pedestraşii se mulţumeau să tragă în direcţia de unde se auzeau detunăturile. La porţile Mirandei pe Ebru, două femei spaniole complet goale, pe care compatrioţii lor le unseseră cu grăsime înainte de a le rostogoli în pene, alergau spre soldaţi strigând: „Doamne, Iisuse!” Nefericitele fuseseră astfel pedepsite pentru că se avuseseră bine cu francezii.

În ciuda alertelor continue, colonelul Fouries îşi păstra calmul. Se considera chiar favorizat, convoiul său

nesuferind niciun atac organizat, îi explica Egidei că războiul cu spaniolii nu era un război ca celelalte, şi că în război soldatul trebuie să se aştepte la orice. Ea îi răspundea calmă că nu trebuia să se neliniştească din pricina ei, că era dator, înainte de toate, să-şi îndeplinească misiunea, şi că avea încredere în el.

Atacul organizat avusese loc, şi Egle începea să înţeleagă războiul: pericolul este prezent la fiece pas, iar curajul nu este suficient pentru a obţine victoria. Spaniolii aceştia erau, poate, nişte tâlhari, dar ştiau să-şi sacrifice viaţa şi să plătească cu aceeaşi monedă. Francezi sau spanioli, – de altfel, ea nu făcea vreo diferenţă între morţi, şi se mira că nu leşinase văzând atâta sânge risipit, ci simţise un fel de excitaţie nervoasă soră cu beţia, devenind insensibilă. Îngrijise răniţii, de parcă o alta ar fi acţionat în locul ei.

Prin fereastra zăbrelită se auzea un zgomot de paşi: erau santinelele trezite din oră în oră. Se mai răsuci o dată. Capul lui Cristos nu mai era scăldat în razele lunii care acum luminau, pe lemnul negru al crucii, pieptul alburiu cu coastele ieşite în afară. Murmură o rugăciune şi adormi.

Când deschise ochii, trompeta trezirii sfâşia zorii cu

notele ei stridente, şi îi trebui un anume timp pentru a-şi da seama de locul unde se afla. Bărbatul ei părăsise culcuşul de paie care îi păstra încă amprentele trupului. În spatele uşii de la sacristie, auzea dragonii potrivindu-şi echipamentul, în clinchetul pintenilor atingând dalele. Aşa cum proceda la fiecare locuinţă improvizată, avusese grijă să-şi umple din ajun un urcior cu apă luat *din posada,* cu care-şi făcu o toaletă sumară. În oglinjoara de călătorie, obrazul îi apăru odihnit, neted ca un fruct. Îşi trecu repede pieptenul prin părul cu bucle naturale, îşi netezi sprâncenele cu degetul muiat, şi iat-o din nou proaspătă şi frumoasă. I-ar fi trebuit un fier de călcat să-şi netezească rochia, dar la război ca la război! şi, slavă domnului, pieptarul îi cădea fără o cută.

În lumina zilei, marele Christ vlăguit părea mai puţin tragic. Îşi întoarse repede privirea. Ce dracu făcea colonelul? Ciudat budoar pentru o tânără femeie! Dulapurile mari din stejar se înşirau pe un perete întreg. Îl deschise pe cel mai mare, cu o cheie rămasă în broască. Numeroase mantii preoţeşti şi patrafire în culori liturgice, ţesute cu fir de aur şi de argint, i se oferiră privirii. Simţi o vagă tulburare. Era o intrusă, şi nu risca oare să-şi atragă vreun blestem?

— Dacă ai poftă să iei vreo mostră ca amintire, nu te jena, se auzi din spate un glas mucalit. N-o să ţi se ceară factură.

Era bărbatul ei, proaspăt ras şi periat, cu mustaţa răsucită, – un adevărat zeu al războiului. Râdea în hohote.

— Ce frumoasă eşti, scumpă Egle!

O ridică în braţe, şi o învârti.

— Şi acum, la drum!

Dragonii ieşiseră de mult din biserica ale cărei dale erau acoperite acum cu un strat de paie însângerate. Cadavrele răzvrătiţilor îngrămădite în *piaza* începeau să miroasă sub soarele dimineţii. Egle urcă în berlină şi coborî gemuleţul în timp ce în clopotniţa orologiului, figurina de bronz bătea cu ciocanul şase lovituri.

— Înainte!

Convoiul demară într-un lung scârţâit de osii, răsunând printre casele pustii. Unde s-or fi ascuns femeile? Cu excepţia aceleia îmbrăcate în negru, repede dispărută la intrarea în târg şi dând pinteni măgarului de sub ea – ciudată imagine a morţii, furişe ca şi ea – pedestraşii nu descoperiseră nicio altă persoană feminină în perioada înfruntării. Bărbaţii le-or fi ucis, oare, pe toate, cum cu siguranţă erau în stare, ca să le ferească până şi de ochii

francezilor?

Egle se înfioră. Strachina de lapte de capră băută înainte de a se vârî în berlina mirosind a şoareci şi a praf, îi întorcea stomacul pe dos. În ciuda capitonajului, cumplitele hurducături, zgâlţâind greoaia cutie rulantă pe drumurile desfundate, ar fi dat gata pe oricine, oricât de curajos. Iar ea trebuia să îndure acest supliciu ore în şir.

Îşi potrivea perinile de sprijin, când caii se opriră brusc. Scoase nasul pe portieră. La vreo douăzeci de metri înaintea ei, câţiva dragoni descălecaseră în faţa unei cabane dărăpănate, izolate în miezul universalei uscăciuni: desprindeau un cadavru bătut în cuie pe uşa de la intrare, cu braţele aşezate în cruce. Partizanii despuiaseră victima de veşminte, nelăsându-i, ca să i se vadă precis originea, decât chipiul de dragon. Criniera chipiului flutura peste pieptul ciuruit. Egle îşi auzi bărbatul strigând:

— N-avem vreme de pierdut. Puneţi-l într-o căruţă; o să-i facem onorurile la prima haltă.

Se sprijini cu spatele de perini. Spaniolii ăştia erau cu siguranţă nişte monştri cu chip de om, şi nu erau semne că ar fi fost mai blânzi cu femeile. Oare ce-o aştepta în această ţară blestemată?

Caii porniră din nou. Când berlina trecu prin faţa

cabanei, putu citi, deasupra uşii, această inscripţie, scrisă probabil cu sângele francezului sacrificat, deoarece un roi de muşte se învârtea în jurul literelor întunecate: *Viva la muierte!*

II

ENCARNACION

Printre grelele draperii din damasc roşu se strecura un rest de lumină cenuşie.

— *Amigo mio vida mia*[10]*,* murmura un glas în obscuritatea plăcută a camerei.

Victorien, care aţipise, deschise ochii. O mână răcoroasă îi mângâia fruntea. O prinse şi-şi lipi buzele de ea. Mirosea a iasomie şi a cedru. Uluitoare fiinţă, această Encarnacion de Valverde, contesă de Tordesillas y Milagro! Nu se parfuma duminica pentru ca niciun alt miros să nu-l alunge pe al tămâii, dar îşi schimba parfumul în fiece luni, astfel încât, din săptămână în săptămână i se părea că îmbrăţişează altă femeie. Ea avea oroare de francezi şi totuşi nu-i rezistase mai mult de douăzeci şi patru de ore. Când se plimba prin Prado în caleaşca trasă de patru catârce cu clopoţei şi pampoane, se prefăcea că nu observă saluturile care i se adresau; sub mantia şi umbrela ei, în rochie când neagră când albă, ai fi zis că-i o statuie de ceară, încremenită într-un surâs fără vârstă.

[10] Iubitul meu, viaţa mea (lb. sp.).

— Cât e ceasul, iubito? oftă el.

În acea clipă, un clopot, zece clopote, o sută de clopote începură să răsune peste oraş.

— *Ave Maria purissima!* exclamă femeia.

El cunoştea versetul şi-i răspunse în mod automat

— *Sân peccado concebida.*

În aceeaşi clipă o formă agilă sări pe deasupra lui luând de pe un jilţ înalt cenuşiu, încrustat cu ivoriu, o bucată de pânză care îndată deveni spumoasă, înfăşurând cu un foşnet mătăsos trupul de culoarea cafelei. Silueta aceasta căzu în genunchi pe covorul maur şi, cu mâinile împreunate, cu capul pios înclinat, murmurând vorbele latineşti, medita asupra misterului naşterii fără păcat amintit de toaca de seară. „Dragostea omenească, îi declara într-o zi iubita, în toiul unei dezmierdări foarte profane, este o formă deformată a dragostei divine. Ar însemna să-l insultăm pe Creator dac-am face-o fără pasiune”. Trebuia să recunoască că nu-i putea aduce un asemenea reproş.

Ea îşi mai făcu o dată semnul crucii, se ridică şi trase draperiile. Ziua se stingea, şi, Victorien, la rândul său, sări pe covor.

— Te-am întrebat cât e ceasul, iubito.

Contesa de Tordesillas umplu aerul cu un râs convulsiv.

— Nu-i mai mult de şapte şi jumătate, domnule păgân.

Apoi se aruncă asupra lui şi îl atrase la piept dojenindu-l:

— Da, păgân ce eşti. Ca toţi călăii ţării mele iubite, afurisiţii ăştia de francezi, care mi te-au adus pe tine ca să păcătuiesc. Blestemată fie ziua când te-am cunoscut! D ce nu m-am dus mai bine la mănăstire! Catehismul nostru spune: francezul, cum a trecut vârsta de şapte ani, este un om blestemat. De ce faci parte din rasa asta nelegiuită *querido mio?*[11]

El se desprinse râzând.

— Lasă-mă să mă îmbrac, nebună mică. Te vei spovedi mâine, şi gata. Cât despre mine, am întârziat teribil de mult. Cinez la palatul regal şi trebuie să trec mai întâi pe acasă.

Ea se repezi din nou, amenințându-l cu unghiile mâinilor, ca nişte gheare. El o prinse de încheieturi şi o împinse pe marginea patului, unde o obligă să stea nemişcată.

— Mi-ar scoate ochii, tigroaica!

Faţa ei frumoasă se încruntă de furie.

— Regele tău nu-i şi al meu. Rege, beţivanul ăsta

[11] Iubitul meu (lb. sp.).

împătimit! Prinţul meu se numeşte Ferdinand al VII-lea. Şi îndrăzneşti să-mi spui că treci pe acasă, ca să-ţi iei nevasta, recunoaşte, banditule!

Cu ochii numai scântei, se învârtea în jurul lui, în timp ce el îşi încheia nasturii uniformei împodobite, fără s-o piardă din privire. Se gândea că seamănă cu o fiară sălbatică, potolită de privirea îmblânzitorului.

— Encarnacion, pasărea mea colibri, linişteşte-te.

Ea îşi puse mâinile în şold şi schimbându-şi atitudinea, schiţă un zâmbet plin de promisiuni.

— Mă voi linişti, dacă mă rogi tu, generale. E de ajuns să-mi răspunzi la întrebarea ce ţi-o voi pune. Eşti de acord să mă iei de nevastă?

El se încingea cu eşarfa de comandant.

— Ştii foarte bine că sunt însurat, draga mea. Şi bigamia nu este admisă în Franţa, cum nu este divorţul în Spania.

Ea ridică din umeri cu nerăbdare.

— Lasă totul pe seama mea. Trimite-ţi nevasta în Franţa şi mă ocup eu de rest. Am destui prieteni în *cuadrillas* pentru ca această eretică să nu ajungă vie în munţii Guadarrama. Nebunele nu trebuie aţâţate.

— Am să mă gândesc la ce-mi spui. Dar trebuie s-o pregătesc în eventualitatea unei călătorii în Franţa şi să

găsesc un motiv judicios care s-o convingă.

— Motivul este găsit, exclamă ea lovind furioasă cu piciorul în podea. Eşti bărbat sau buturugă? Bărbatul hotărăşte. Dă ordine nevestei şi ea i se supune. *Sacramento!*[12] Să fii general şi să te nelinişteşti de toanele unei târfe! Îţi dai seama că dacă Napolodron al tău va fi într-o bună zi învins, toată Spania mă va arăta cu degetul? Ce faci cu onoarea mea?

El o ciupi de bărbie, o sărută pe frunte.

— Voi reflecta.

— Nu uita, reluă ea cu vocea jumătate mieroasă, jumătate ameninţătoare, că tatăl şi bărbatul meu au fost nobili spanioli şi că niciun spaniol n-a iertat vreodată o insultă. Eşti de neam nobil, chiar dacă nu-ţi mai porţi titlul. De altfel te înţeleg: pretinsul tău împărat acordă tot felul de particule, de parcă un măscărici ca Murat, care a făcut pe bufonul aici cu bulendrele lui de carnaval, şi-ar putea schimba sângele. Tu – cel puţin, eşti conte de-adevăratelea.

Ea îşi luă un aer visător.

— Contesă de Saint-Philbert-de-Grand-Lieu: este ca şi când ai zice *contesa* de Tordesillas y Milagro... Vii mâine?

---

[12] **Sfinte Dumnezeule**! (Ib. **Sp.).**

— Cu voia lui Dumnezeu! Adios!

Contesa de Tordesillas y Milagro locuia aproape de catedrala San Isidro, într-o clădire austeră cu două etaje, construită din granit cenuşiu. Deasupra porţilor înalte de la intrare ornamentate cu diverse cuie din alamă, se afla un ecuson, deasupra cu un coif cu pene, având reliefate armoriile familiei. Toate ferestrele erau închise cu zăbrele întărite în exterior cu vârfuri ascuţite cu lamele unei lăncii.

Ajuns în stradă, generalul înălţă capul spre fereastra camerei pe care tocmai o părăsise. Encarnacion nu aprinsese încă nicio lumânare, dar el desluşise, în spatele zăbrelelor negre, o siluetă albă imobilă. Îl privea cum pleacă. El îşi dezlegă calul şi încălecă.

Calea Mayor, adormită în timpul zăpuşelii din timpul zilei, zumzăia ca un stup la această oră de *paseo*[13]. În prăvălii şi dughene tremurau flăcăruile lumânărilor, ale lămpilor cu gaz şi ale felinarelor. La tarabe se vindea tot ce vrei şi ce nu vrei, dar mai ales alimentele spaniole: năut, roşii, ardei roşii, şafran, măsline verzi şi negre, moluşte, scoici comestibile, crabi, moruni, pui de găină, carne de porc şi de miel. Pe plite încălzite cu jăratic fierbeau cratiţe din care se răspândea un miros înţepător

[13] Plimbare (lb. sp.).

de măsline verzi; în tigăile fumegânde vedeai crescând şi umflându-se tot soiul de *tortillas*, un fel de omletă cu ceapă, cu *chorizo,* cu moluşte marine, cu jambon sau cu peşte marinat. Frizeri volubili bărbiereau solemni nobili spanioli, care-şi ţineau ţigara în gură tot timpul cât dura operaţia. În cafenele, burghezii, ale căror chipuri bronzate păreau sculptate în lemn sub pălăriile cu boruri largi, stăteau ca nişte judecători cu faţa spre stradă, degustând cafeaua sau ciocolata cu lapte fără să clipească. Cerşetori în zdrenţe, retraşi pe sub balcoane, îşi întindeau talerele de lemn fără să-şi îndoaie şira spinării. Femei cu pelerine se plimbau câte două sau trei, ţinându-se de braţ şi unduindu-şi şoldurile, urmărite de admiratori ce le strecurau complimente la ureche. Ele se prefăceau că nu aud nimic, apoi izbucneau brusc în chicote de râs.

Această viermuială de viaţă îl încânta pe Victorien, înaintând totuşi cu mare băgare de seamă. Ştia prea bine că madrilenii ca şi ceilalţi spanioli îi urau pe francezi. Îşi mâna calul fără grabă, fiind de altfel imprudent să-l mâie la trap, din pricina pietrelor negre şi ascuţite care alcătuiau pavajul străzilor cu bordură din piatră albă. De sub potcoavele calului săreau scântei. Când se apropie de Puerta del Sol, o femeie bătrână înfăşurată într-un voal de

dantelă îşi făcu semnul crucii trecând pe lângă el, şi o auzi murmurând înfricoşată: *El demonio!* Cu siguranţă îl considera vicarul Satanei, la fel cum deliranta Encarnacion îi spunea că-i blestemat.

Cât despre aceasta din urmă, întrecuse măsura şi singura scăpare posibilă în viitor era să-i facă vânt. Cum de nu ghicise mai din vreme ce zăcea în ea? Cum de se lăsase îmbrobodit de această femeie turbată? Tot răul i se trăgea de la plecarea neaşteptată de la Paris spre Bayonno împreună cu împăratul. Era pe data de 2 aprilie 1808. Nevastă-sa avea o sarcină cu dureri. Scumpa Themire! N-ar fi putut îndura călătoria, şi el o liniştise făgăduindu-i să se întoarcă repede. Dar nu depindea de el. Napoleon îl desemnase să-l însoţească pe Joseph Bonaparte, noul rege al Spaniei, iar el îşi consumase nervii timp de trei luni pe malul fluviului Adour până când, în sfârşit, succesorul suveranilor catolici se hotărâse să-şi ia în stăpânire capitala. La câteva zile de la sosirea la Madrid afla că soţia îi născuse un copil mort şi că sănătatea ei era încă periclitată. Trecuse atunci prin momente de mare îngrijorare. Apoi, ştirile de la bolnavă erau mai liniştitoare, dar călătoria îi era tot interzisă. Când nevasta sosise, contesa de Tordesillas îl ţinea în plasă de trei luni de zile.

Împrejurarea întâlnirii nu lăsa totuşi să se prevadă o legătură de lungă durată. Poţi oare reproşa unui soldat lipsit de femeie, că-şi face de cap în trecerea prin ţările cucerite? Cine-şi riscă viaţa în fiece zi, ar fi – chiar nebun de n-ar profita de orice prilej ca să şi-o facă plăcută. El îşi culegea plăcerea în pas alergător şi, a doua zi, uita totul.

La Madrid, Victorien abia avusese timp să vadă dansându-se boleroul. După capitularea de la Baylen, fuseseră suficiente opt zile ca să-l alunge pe don José Primeiro dintr-un palat în care nici măcar nu izbutise să-şi desfacă bagajele. Ah! absurda, ruşinoasa retragere impusă de acest Bonaparte care semăna atât de puţin cu fratele său! Se desfăşurase într-o dezordine cu atât mai puţin explicabilă, cu cât inamicul era invizibil. Trupa se împrăştiase pentru a jefui, a bea pe săturate şi a păcătui cu toate nenorocitele întâlnite în cale. Generalul Philbert se străduia să stăvilea, scă excesele dragonilor săi, dar nu putea fi peste tot în acelaşi timp, iar ofiţerii închideau ochii asupra tâlhăriilor din care trăgeau şi ei profit. Îşi amintea, nu fără dezgust, de beţia de la Calahora, unde regele primise de la supuşii săi urâta poreclă de Pepe Botella, ca şi de zadarnicele manevre dintre Lagrono şi Miranda de Ebro, unde timp de trei săptămâni în şir, în podgoriile de la

Rioja, armata izbutise să piardă orice urmă de spirit militar. Căldura era de nesuportat. Unii soldaţi ameţiţi de băutură adormeau prin şanţuri, unde îşi semnau sentinţa de moarte. Nu mult după aceea, în jurul cadavrelor ciuruite găseai fâşii de carne însângerată, agăţate în crengile de prin tufişuri ca în cârligele unui măcelar.

Halta terminală avusese loc la 15 august, în Pancofbo, un orăşel, strangulat într-un defileu stâncos pe malul unui torent secătuit. Pe creste, în partea de nord, se înălţa castelul de Santa Engracia, unde Victorien trebuia să-şi instaleze cartierul general.

După porţile smulse din ţâţâni şi butoaiele găurite din curtea de onoare pricepuse că un escadron intrase înăuntru cu puţin înainte. Femeile ţipau. Văzuse cum una cu părul despletit şi bluza descheiată ieşea din castel, alergând şi înălţând braţele spre ceruri, în timp ce un bărbat aruncat de la o fereastră se sfărâma pe stânci. Imediat dăduse ordin să fie încercuite clădirile, expulzase jefuitorii şi începuse să examineze încăperile. La primul etaj o u-şă era încuiată.

— În numele împăratului, deschideţi! strigă el.

Un glas de femeie, cald şi hotărât, se auzi:

— Deschideţi voi, dacă puteţi, nemernicilor, dar vă

previn că primul care va intra va fi un om mort.

Victorien cunoştea spaniola, în tinereţea sa petrecând doi ani la Madrid.

— Doamnă, zise el, n-aveţi de ce să vă temeţi. Sunt un general francez. Dacă acceptaţi să vă predaţi, atât dumneavoastră, cât şi bunurile dumneavoastră vor fi salvate. Mai adaug că acei dintre oamenii mei de care veţi avea a vă plânge vor fi aspru pedepsiţi.

— Dacă mă minţiţi, reluase vocea din spatele uşii, mă rog la *nuestra senora del Pilar* a cărei zi o sărbătorim astăzi, să fiţi chiar acum transformat într-o broască râioasă.

Uşa se întredeschisese şi în prag apăruse o tânără femeie îmbrăcată în negru, cu părul ca smoala înfăşurat într-o băsmăluţă, cu perle de jad agăţate în urechi, şi cu un deget pe trăgaciul unei flinte. Victorien îşi scoase bicornul şi făcând o referenţă de curtean:

— Iată o armă inutilă, doamnă.

— N-aţi fi spus acelaşi lucru adineaori, când diavolii ăştia scăpaţi din iad, care sunt soldaţii dumneavoastră, au intrat cu forţa în locuinţa mea, domnule.

El nu mai contenea cu scuzele pe care ea le primea cu un rictus plin de mândrie. Ochii îi străluceau ca jarul. Avea

o imobilitate de statuie, dar el îi simţea trupul vibrând ca o coardă de arc. Era de ajuns un gest nefericit, ca să-şi descarce flinta, să sară, să zgârâie, să muşte. Îi admira pielea de un alabastru auriu, genele răsucite ca nişte spini negri, buzele perfect desenate, nici prea subţiri, nici prea cărnoase, cu colţurile fremătătoare, pieptul generos, coapsele ca o amforă.

— Dacă nu consideraţi invitaţia mea deplasată, doamnă, reluase el, credeţi-mă că aş fi profund onorat să acceptaţi să cinaţi împreună cu mine şi ofiţerii din statul meu major.

Ea îl cercetă în tăcere, apoi răspunse din vârful buzelor

— Noi, spaniolii, nu obişnuim să frângem pâinea la masa duşmanului. Voi accepta totuşi dacă încrederea pe care o acord cuvintelor dumneavoastră poate salva ceea ce a mai rămas din oamenii mei. Doica mea a fost oribil maltratată de doi monştri care n-au avut niciun respect faţă de părul ei alb. Cât despre mine, este mai bine să vă previn, că înainte de a mă refugia în această odaie, am înjunghiat cu mâna mea pe unul din oamenii dumneavoastră care avea aceleaşi intenţii şi faţă de mine.

Victorien dădu din cap.

— Fiţi liniştită. Viaţa lui este în afară de orice pericol.

— Mă credeam mai îndemânatică, zise ea ridicând din

umeri încă ceva. Desigur, nu dumneavoastră mă invitaţi. Ar fi nostim să aveţi tupeul să mă primiţi la mine acasă. Dumneavoastră veţi fi oaspetele meu, şi voi da ordin la bucătărie, în caz că posedaţii dumneavoastră or mai fi lăsat destulă putere bucătăresei mele, să pregătească masa. Numele dumneavoastră, *por gracia?*[14]

— Iertaţi-mă că nu m-am prezentat. General de divizie Victori en Philbert, fost conte de Saint-Philbert-de-Grand-Lieu.

— Iar eu Encarnacion, născută de Valverde, contesă de Tordesillas y Milagro.

Lăsase să treacă un timp, apoi întrebase:

— Nobil, dacă am înţeles bine?

— Cu voia dumneavoastră, doamnă.

— Cu strămoşi adevăraţi?

— Încă de la bătălia de la Saintes, 1242.

— Şi nu sunteţi regalist?

— Sunt militar.

Ea ridicase sprânceana cu aerul că nu înţelege: dar, aproape îndată, aroganţa i se potolise într-un surâs.

A doua zi, un prim mesaj al gazdei îi cerea generalului Philbert ca, dată fiind situaţia ei de văduvă, care o obliga

---

[14] **Vă rog (lb. sp.).**

la o anumită rigoare, să fie bun să-i respecte dorinţa de a trăi izolată de lume. El îi răspunse pe loc, scuzându-se că fusese nevoit să ocupé castelul, şi asigurând-o că va ordona dragonilor săi să nu tulbure printr-o agitaţie inoportună o singurătate căreia îi deplângea austeritatea. Către sfârşitul după-amiezii primea un al doilea mesaj. Fără altă explicaţie, contesa îl invita să cineze singur cu ea.

Ciudată seară! Din precauţie, Victorien îşi vârâse un pistol în centiron. După ce îi turnase un pahar de *amontillado*[15], Encarnacion arătase cu degetul mânerul vizibil.

— Poţi să scoţi obiectul acela. Nu te-am atras într-o cursă.

El îşi pusese mantaua de gală pe care strălucea steaua Legiunii de onoare. Ea însăşi renunţase la atributele văduviei, îmbrăcându-se în costum de andaluză, iar el o vedea transformată într-o fiinţă îmbietoare, înarmată din cap până-n picioare pentru seducţie, cu fusta ei învolănată strălucind ca focul, strânsă în talie ca să i se poată evidenţia pieptul generos, în păr cu o garoafă roşie şi cu o spumă din dantelă de muselină în jurul gâtului şi la

[15] **Vin nobil de Serex (Ib. sp.).**

încheieturile mâinilor. Degetele îi erau încărcate de inele. În urechi, cerceii grei de aur legănau rubine în care flacăra celor patru sfeşnice de ceară stârnea reflexe sângerii.

După ce-şi scosese pistolul, nu-l mai lăsase să spună o vorbă.

— Invitaţia mea v-a surprins, desigur, domnule general, după cum văd că vă miră şi îmbrăcămintea. Aflaţi că văduvia mea durează de cinci ani.

Îşi făcu semnul crucii şi reluase:

— Nu mai sunt deci constrânsă să port doliu. Iar dacă totuşi o fac, este pentru că, după moartea contelui care, cât a trăit, îmi era total indiferent, gândurile mi s-au îndreptat din ce în ce mai mult spre adevărurile veşnice. M-am gândit să mă călugăresc. Din păcate, preotul din Pancorbo este un măgar. Există preoţi care te dezgustă de Dumnezeu, aşa cum unii bărbaţi te pot dezgusta de iubire.

Victorien se gândise că discuţia se angaja pe un teren satisfăcător şi se aşezară la masă. Bucatele erau servite de o doamnă de companie, severă şi slabă ca o surcea, îmbrăcată într-o rochie neagră, sobră. Aceasta parcă răspundea la graţiosul pronume de Rosario. Apărea şi dispărea fără zgomot, alunecând pe dale ca o umbră. Encarnacion abia se atingea de mâncare, dar bea zdravăn

şi avea grijă ca paharul invitatului să nu rămână niciodată gol.

După *amontillado* urmase un *clarete*[16] uşor, apoi un vin roşu şi tare de Alicante.

— I se spune *jumilla*, zâmbise ea ştrengăreşte.

Apoi întorcându-se spre Rosario.

— Nu te mai reţin, draga mea.

Doamna de companie dispăruse şi frumoasa oftase.

— De ce sunteţi francez, domnule general, când păreţi atât de demn de a fi spaniol?

Ea aprinse o *pajeta,* ţigară cu tutun uşor, înfăşurată într-un tub subţire de pai şi reluase brusc:

— Câţi ani îmi daţi?

El reuşise să-şi mascheze surpriza şi răspunsese destul de repede:

— Douăzeci.

— *Muchas gracias!* Se vede că sunteţi un nobil de viţă veche. Am douăzeci şi opt, vai! Sunt aproape bătrână. Aveam douăzeci de ani, când contele de Tordesillas y Milagro mă conducea la altar. În schimb, el avea patruzeci şi cinci şi arăta ca de şaizeci, dar ultimele dorinţe ale unui muribund sunt sacre... Doriţi o *cigarro?*

---

[16] Vin roz (lb. sp.).

Cum generalul refuza cu eleganţă oferta, ea îi întinsese ţigara ei, pe jumătate fumată.

— Atunci terminaţi această *pajeta.*

Putea s-o refuze? Ea băuse o înghiţitură de *jumilla* şi continuase cu ochi sclipitori:

— Tatăl meu, răposatul duce de Val verde, văduv de timpuriu, a avut nefericirea să-şi atragă dizgraţia regelui pentru că i-a criticat favoritul, josnicul Godoy, amantul reginei. A trebuit să se retragă câţiva ani la moşie. Contele de Tordesillas era unul dintre prietenii lui, amândoi studiind în tinereţe la colegiul nobililor. Când regele, de acord cu francezii, a hotărât, în 1801, să atace Portugalia, contele a sfătuit-o pe Majestatea Sa Catolică să pună în fruntea oştirii conducători destoinici. Şi astfel nefericitul meu tată, numit colonel de cavalerie, şi-a frânt amândouă picioarele în faţa oraşului Elvas, lovit de una din rarele ghiulele de fier aruncate în timpul bătăliei. Nu-l părăsisem niciodată. Ajuns mizantrop, nu iubea pe nimeni, în afară de mine. Înainte de a-şi da duhul, a avut tăria să-mi scrie o scrisoare, pe care i-o înmânase aceluia a cărui nefastă intervenţie îi cauzase moartea. Prin această scrisoare, mă înştiinţa că acordase mâna mea contelui de Tordesillas şi mă binecuvânta dinainte pentru că i-am ascultat dorinţa.

Contele de Tordesillas, cum v-am mai spus, avea patruzeci şi cinci de ani şi era la fel de dărăpănat, ca un castel maur. Unde mai pui că n-avusese niciodată un chip de Adonis. Astfel că degeaba-şi tunsese bărbi ţa căruntă şi făcuse mare abuz de *criadillas:* nu putea face faţă îndatoririlor sale de bărbat şi se cocârja şi mai mult. Mă făcea să mă gândesc la o veche lumânare pe jumătate topită şi ruptă în două de căldura miezului de vară, când, în 1803, s-a abătut asupra Madridului epidemia de *vomito negro*[17]*,* adusă la Malaga de un vapor sosit din Mexic. În trei zile, slaba flăcăruie a bărbatului meu – Dumnezeu să-l aibă în pază! se stingea. Nu era om rău, deşi deloc atrăgător, şi cei doi ani petrecuţi cu el nu mi-ar fi lăsat nicio amintire, dacă n-ar fi avut bunul gând de a mă numi legatara lui universală. Avea o avere destul de mare: milioane de reali de argint, lichid, uriaşe domenii, şase castele, dintre care şi acesta unde suntem acum, şi altul în Alcala de Guadaira, la porţile Sevillei. Înainte de mine nu avusese decât două pasiuni: heraldica şi *toros*[18]*,* Izbutisem aproape s-o înlocuiesc pe prima. Participam la cea de a doua. *Toros! Toros!* Spania nu greşeşte când se

[17] Friguri galbene (lb. sp.).

[18] Lupte de tauri (lb. sp.).

recunoaşte în ei: uşor nesăbuită, dar de neînduplecat în ceea ce priveşte onoarea şi nedăruindu-se niciodată pe jumătate.

Se întrerupse, îşi aprinse altă *pajeta*, trase câteva fumuri şi i-o întinse, ca şi pe precedenta, lui Victorien.

— Pe scurt, continuă ea, mă trezisem, la douăzeci şi doi de ani şi câteva luni, văduvă, bogată, neştiind ce să fac cu banii, şi copleşită de melancolie. Mă retrăsesem la castelul de la Alcala de Guadaira unde duceam o viaţă de pustnică. Singurele mele ieşiri erau pentru *marismas*[19] unde admiram, de la o distanţă convenabilă, taurii ăştia sălbatici ce valorează mai mult decât oamenii. Ştiam... Eram spionată. Urmărită pas cu pas, ca o pradă de preţ. Nu era săptămână să nu apară câte un pretendent căruia gândul de a mă cuceri nu-l lăsa să doarmă. Puah! Atunci mi-a venit ideea să mă călugăresc. Mi-a lipsit curajul.

Se ridicase şi privindu-şi fix oaspetele:

— Dacă m-aţi iubi, presupunând că un francez este capabil să iubească, aţi face-o oare pentru banii mei?

— Mă jigniţi, bâiguise el, cu mintea înfierbântată.

— Atunci, răspunsese ea, apropiindu-şi faţa într-atât

[19] Teren mlăştinos pe ţărmul mării (lb. sp.).

încât îi simţea răsuflarea, ce mai aştepţi?

Astfel începuse dragostea lor, care devenise repede furtunoasă. Encarnacion acumulase rezerve de pasiune necheltuită, din care Victorien beneficia din plin. Când a aflat că era căsătorit, i-a făcut o scenă cumplită, mergând până-ntr-acolo încât l-a ameninţat că-l va înjunghia cu un *navaja.* Câteva zile mai târziu, i-a declarat că l-ar fi iubit mai puţin dacă era celibatar, întrucât legătura lor îi dovedea că o prefera nevestei sale.

Timp de o lună locuise la castelul din Santa Engracia. Când a primit ordin să se alieze armatei comandată de împărat, care se îndrepta spre Madrid, contesa îl rugase să facă împreună o ultimă plimbare călare. La ieşirea din oraş, un glonte îi vâjâise pe lângă urechi. El descălecase îndată şi-şi încărcase pistolul. Encarnacion izbucnise în râs.

— Nu te speria, zisese ea. Nimeni nu-ţi vrea moartea. Nu-i decât un avertisment. Ne vom reîntâlni la Madrid, dacă Napoleon al tău va reuşi să-l ocupe. Şi aminteşte-ţi că şi acolo ca şi aici am destui oameni pe care mă pot bizui.

Într-adevăr, opt zile după intrarea armatei, venise şi ea în capitală cerându-i s-o viziteze zilnic. La început el se supusese de bunăvoie acestei pretenţii, nădăjduind s-o

aducă la sentimente mai bune faţă de poporul francez. În acest timp, regele Joseph, care credea că-şi atrage simpatia supuşilor prin puterea de a convinge, aflase de pasiunile generalului. Fără să-l prevină, într-o zi când dădea o recepţie solemnă în stilul granzilor de Spania, o invitase şi pe contesa de Tordesillas y Milagro.

În seara aceea, când Victorien sosise la Encarnacion, nu scăpase, decât ferindu-se de preţiosul taler de majolică albastră cu reflexe arămii şi şlefuite cu roata, pe care ea i-l aruncase în faţă **ca** intrare în subiect. **Urmase** apoi un potop de insulte la adresa lui Pepe Botella, a *Josephinos*[20]-**ilor** care vor fi, toţi, spânzuraţi, a *afrancesados*[21]-ilor care. Mai devreme ori mai târziu îşi vor face splendide autodafeuri, şi a tuturor acelora care, de aproape sau de departe, aveau de a face cu o Franţă păgână şi depravată. Ea însăşi, în timp ce delira, se aşezase în faţa unei oglinzi şi începuse să scuipe asupra proprie-i imagini.

— Şi tu la fel, nefericită fiică a viteazului duce de Yalverde, josnică fiinţă care te prostituezi cu un valet al călăului Spaniei, să piei roasă de remuşcări, iar cadavrul tău blestemat să fie lăsat pradă corbilor!

---

[20] Şiş (lb. sp.).

[21] **Spaniol partizan al lui Napoleon (lb. sp.).**

Victorian asistase imobil la această revărsare de furie. Nu se putuse abţine totuşi să rostească, zâmbind uşor:

— Ar fi păcat!

Ea părăsise oglinda şi se întorsese spre el, ca paralizată de uimire. El se întreba dacă n-avea să devină şi mai furioasă şi se pregătea să ocolească pericolul, dar flacăra ochilor ei se înmuiase, un zâmbet destinzându-i chipul răvăşit. Avea un ton aproape tandru când oftase:

— Oh! Francezii!

Sosirea Themirei la Madrid modificase situaţia. Tânăra femeie era epuizată de nesfârşita călătorie de-a lungul căreia nu fusese ferită de emoţii. La ieşirea din Lerma, convoiul în care se afla şi caleaşca sa fusese atacat de o bandă de *desperados* înarmaţi până-n dinţi. Trebuise să tragă chiar ea cu puşca şi să ia hăţurile din mâna vizitiului rănit, ca să scape împreună cu trupa ce-o escorta, în timp ce toate celelalte căruţe fusese capturate sau incendiate de *cuadrilla.* La trecătoarea de la Somosiera, unde osemintele înălbite marcau amintirea faimosului atac al lăncierilor polonezi, răzvrătiţii ascunşi după grămezile de pietriş trăseseră vreo douăzeci de focuri de puşcă, iar pedestraşii se mulţumiseră să le răspundă prin câteva salve trase la întâmplare. Una din victime fusese acelaşi

nefericit de vizitiu care, simţindu-se rău încă de la Lerma, căzuse de astă dată de pe capră, cu inima străpunsă de un glonte.

Victorien îşi primise nevasta cu sinceră bucurie. Trecuseră aproape zece ani de la căsătoria lor, pe data de 30 „brumar al anului VIII, şi armonia dintre ei se menţinea perfectă. General de brigadă pe câmpul de bătălie de la Marengo, fostul conte de Saint-Philbert fusese în prealabil deposedat de chipiul, zburat de un glonte. După prea scurta pace de la Amiens, o campanie urmând după alta, cei doi soţi nu se mai vedeau decât la lungi intervale. Themire primea scrisori de la Jena, de la Stettin, şi de la Eylau unde Victorien fusese învestit general de divizie. A doua zi după bătălia de la Tilsit, pe malul fluviului Niemen când dragonii săi fraternizau cu cazacii, aflase de moartea Rosei Morin, soacra sa:

...înainte de a-şi da duhul, dragul meu, m-a rugat să-ţi spun că murea liniştită, fericită de a fi găsit în tine un fiu care a luat locul, în sufletul ei, celui pe care-l pierduse. Singurul regret, care de altfel este şi al nostru, a fost că nu putuse îmbrăţişa un rod al dragostei noastre, dar am lăsat-o să creadă că ultima ta trecere prin Paris îi îndeplinise dorinţa şi Dumnezeu mă va ierta, sunt sigură, că am

devansat voinţa naturii, spunându-i o pioasă minciună. A murit surâzând imaginii unui copil, pe care viitorul, o doresc din toată inima, nu ne va face să-l aşteptăm prea mult...

Această speranţă fusese distrusă de copilul născut mort, în timp ce Victorien era în drum spre Madrid, împreună cu regele Joseph. Până atunci rămăsese un soţ credincios, dar tentaţia de la Pancorbo fusese prea puternică pentru un bărbat care de luni de zile nu mai strânsese în braţe nicio femeie. Nu se gândea atunci decât la o aventură trecătoare. Contesa de Tordesillas y Milagro, însă, se făcea că nu pricepe, iar el se lăsase în voia sorţii.

Ajuns la Puerta del Sol, se îndrepta acum spre calea Fuencarral, unde ocupa, împreună cu soţia, un întreg etaj al palatului Amadeo. Proprietarul acestei locuinţe princiare, nobil spaniol, după prima evacuare a Madridului de către francezi, declarase, în modul cel mai grav posibil, că va tăia cu propria-i mână urechile uzurpatorului şi le va mânca cu sos vinegret. Întoarcerea virtualului bărbat cu urechile tăiate îl forţase însă să se refugieze la moşia sa din Andaluzia.

Themire nu-şi ascundea tulburarea de a trăi în imensele săli ale acestui palat, toate mobilate cu jilţuri înalte din

lemn de abanos, şi ale căror geamuri cu zale de plumb nu lăsau să treacă decât o lumină avară. Portretele în picioare, încadrate în rame greoaie suflate în aur, reprezentau nobili orgolioşi, cu o mână sprijinindu-se pe mânerul sabiei scoasă din teacă, în timp ce cu cealaltă îşi reţineau mantia bogat brodată, purtând crucea unuia sau a două mari ordine religioase şi militare: roşu pentru Calatrava, verde pentru Alcantara. Fiecare încăpere avea cel puţin un crucifix de fildeş, sculptat cu un realism halucinant, şi tânăra femeie dăduse ordin, în prima zi a sosirii sale, să fie scos din camera ei un tablou reprezentând-o pe Maica Domnului a celor Şapte dureri, cu gura strâmbă, cu ochii daţi peste cap, şi cu şapte spade înfipte în pieptul din care ţâşneau şiroaie de sânge.

În acest decor duşmănos, nu mai părea a fi decât umbra acelei orgolioase Thémire ce-i scria lui Victorien, pe vremea când lupta în armata lui Charette: *Nu circumstanţele, ci principiile trebuie să dicteze conduita unui om de onoare.* Dacă sufletul îi rămăsese la fel de dârz, trupul însă îi lâncezea. Obrajii căpătaseră o paloare plumburie. Cearcăne mari albăstrii îi subliniau ochii verzi aburiţi de melancolie. Ştia oare că soţul o înşela? Nu lăsa, în orice caz, să se întrevadă nimic, iar el se simţea ros de

remuşcări când, întorcându-se în palatul Amadeo, îl întâmpina cu acelaşi surâs luminos din timpurile fericite ale dragostei lor. El încălcase principiile invocate de ea, lăsându-se pradă unei senzualităţi pătimaşe. Ştiindu-se vinovat, îşi căuta justificări amăgitoare. Neîndoios, sănătatea Thémirei îi impunea s-o menajeze, dar era convins că o iubeşte la fel ca mai înainte. Este oare posibil să iubeşti înşelând?

Oricum ar fi fost, hotărârea lui era acum luată... Această exaltată de Encarnacion o insultase groaznic pe Themire şi-avea de gând, fără niciun scrupul, s-o asasineze. Dacă-şi menţinea relaţiile cu ea însemna că închidea ochii, asupra unei intenţii mărturisite de crimă. Smintita! Dintr-o dată vedea limpede ce urmărea. Nu-i spusese ea, oare, încă din prima zi petrecută la castelul din Santa Engracia, că îl considera demn de a fi spaniol? O mai auzea încă murmurându-i, într-altă zi, în timp ce îl ţinea strâns în braţe şi-şi înfigea unghiile în carnea lui:

— Ştii că, la Baylen, o divizie a armatei noastre este comandată de un francez? Se numeşte marchizul de Coupigny. Un nobil ca tine, un emigrant. Gloria se câştigă în orice armată. Ah, iubitule, ai putea fi un atât de frumos general a lui Ferdinand al VII-lea!

El îi răspunsese că însemna că nu-l cunoştea deloc dacă-l văzuse sub chipul unui trădător şi o respinsese furios. Cum de nu-şi dăduse seama mai din vreme că păianjenul îşi ţesuse, zi după zi, o pânză întunecată în care era cât pe ce să se lase prins?

Oftă. Domnul fie lăudat. Ţintise alături.

Ajunse în faţa palatului Amadeo. Era o clădire lungă şi cenuşie, cu o faţadă neîmpodobită, şi luminată de două felinare din fier forjat. Locuia în cele Opt încăperi de la primul etaj, parterul fiind distribuit ofiţerilor din statul său major.

Îndată ce descălecă, dragonul de gardă îi prezentă armele.

— Pe loc, repaus! Ce mai faci, Nicolas?

— Atât de bine cât se poate simţi omul în această ţară blestemată, domnule general.

— Am impresia că preferi Germania şi mai ales nemţoaicele, băiete.

— Păi cum! Acelea cel puţin nu te sugrumă pe rogojină, cum s-a întâmplat noaptea trecută cu bietul caporal Clément. Ba chiar *manola* se năpustise şi asupra cadavrului. Ce masacru! Nu mă mai ating de spanioloaice. Prefer să mă întorc la Pithiviers cu toate cele patru

membre nevătămate.

— Eşti un mare înţelept, Nicolas.

Victorien luă ciocanul reprezentând chipul unui osândit la moarte, cu limba scoasă sub jug şi bătu în poartă. Tragică ţară, această Spanie, bântuită fără scăpare de imaginea morţii! Armata întreagă gândea ca Nicolas, deşi nu toţi erau la fel de prevăzători ca el. Nu era toboşar care să nu prefere să bată toba în Austria, unde împăratul avea să pună repede cu botul pe labe pe *Kaiserlicks.*

Uşa se întredeschise şi apăru capul buimac al bravului Grivet (Théodore) pe care soarele din Castilia nu izbutise încă să-l bronzeze. Avea pielea roşie cărămizie şi nu exista altul mai curajos în luptă ca acest ţăran din Poitou de o candoare blajină.

— Doamna este gata, domnule general, şi caii aşteaptă înhămaţi la caleaşcă.

Victorien urcă, din patru în patru, treptele scării de marmură, traversă alergând galeria cu portrete şi intră în sala de recepţie. Thémire îl aştepta aşezată lângă o consolă unde ardeau două perechi de lumânări în sfeşnice de argint. Se ridică îndată şi înaintă spre el.

— În sfârşit, ai venit? începusem să mă neliniştesc. Ce ciudat! eram mai puţin neliniştită când îţi riscai viaţa

departe de mine, în Prusia sau în Polonia.

El o îmbrăţişă îndelung. Niciodată nu se arătase bănuitoare, nici nu-i făcuse vreun reproş, iar această discreţie, care nu putea fi orbire, îl uluia.

— O să întârziem, dragul meu.

— Aiurea! nu există punctualitate în Spania. Vai, dar ce frumoasă te-ai făcut, contesă!

— Eşti drăguţ c-ai observat, cetăţene general.

Deşi îl admira pe Napoleon, păstra încă nostalgia Republicii anului II, unită şi indivizibilă. Astfel, de fiece dată când bărbatul i se adresa cu numele de contesă, ea nu întârzia să-i zică cetăţene, iar el râdea fericit. De astă dată n-avea chef de râs.

— Nu te merit, zise el abia şoptit.

Ea ridică din umeri.

— Nu mă face să roşesc.

O privea cu tandreţe. Era încântătoare, în ciuda palorii feţei, în rochia trandafirie tivită cu dantele diafane de Flandra. Un furou de voal transparent, coborând până la încheietura mâinii, îi învăluia mânecile bufante. Statura înaltă scotea în evidenţă bustul semeţ, pe care se odihnea o cruce de aur. Două şiraguri de perle îi încercuiau buclele castanii.

— Nu mă privi aşa. Ţi-am spus că mă faci să mă ruşinez.

Coborâră, luară loc în caleaşcă şi Grivet şfichiui biciuşca pe deasupra catârcelor care-şi lăsară urechile în jos şi porniră la trap. Victorien luase mâna soţiei şi o strângea pe întuneric. Ea şopti:

— Spune-mi, dragul meu, de ce mi-ai zis adineaori că nu mă meriţi? Dimpotrivă. Ştiu prea bine, află, că nu mai sunt cea pe care ai cunoscut-o odată, şi mă întreb cum de mă mai suporţi încă.

— Te rog, nu vorbi, răspunse el abia auzit, cu gâtlejul strâns. N-ai fost niciodată mai frumoasă şi mai tulburătoare.

Ea oftă.

— Eşti prea drăguţ. *Am* treizeci şi patru de ani.

— Iar eu patruzeci şi trei, scumpo.

— Tu arăţi cu zece ani mai puţin şi vei fi mereu tânăr pentru mine. Un suflet ca al meu nu se dăruieşte de două ori. Dar nu-i de ajuns să iubeşti. Mai trebuie să şi poţi insufla iubirea.

— Te îndoieşti cumva de sentimentele mele?

— Chiar de-aş avea toate motivele să mă îndoiesc, tot n-aş face-o. De mine mă îndoiesc. Spune drept, mă mai iubeşti?

— Ce idee!

— Înţelege-mă, Victorien. Totdeauna m-am gândit că nu există o mai mare tristeţe pe lume decât aceea de a continua să trăieşti lângă o inimă care a încetat să mai bată pentru tine. Erai ca un vulcan de emoţie, şi iată-te brusc indiferent. Ai iubit din tot sufletul şi dintr-odată nu mai iubeşti – dacă asta se poate numi iubire – decât din obişnuinţă. Spune-mi, nu crezi şi tu, ca mine, că moartea sufletească este mai cumplită decât cealaltă?

Îşi retrăsese mâna, iar lui i se păru că aude un hohot de plâns.

— Themire, plângi?

— Nu, Victorien, dar cred că nimic nu poate fi mai îngrozitor decât să renegi un trecut fericit, spunându-ţi cu sânge rece: „Dacă nu mai iubesc, înseamnă că n-am iubit cu adevărat; fericirea în care am crezut n-a fost decât o iluzie; nimeni nu merită să fie iubit”.

El îi reluă mâna pe care o mângâie blând. Ştia, ori nu ştia? Dacă ştia, de ce nu mergea drept la ţintă? Dacă nu ştia, ce însemna această explozie de amărăciune?

— Până atunci, zise el cu o degajare prefăcută, nu mă simt liniştit. Aşa cum arăţi, diseară îi vei lua ochii regelui Joseph, despre care toată lumea ştie că este de partea

sexului frumos.

Ea îi strânse mâna foarte tare şi continuă într-un suflu:

— Regele meu, eşti tu.

El îi dădu un sărut fugar, care-i atinse lobul urechii. Era sfâşiat, dar în loc să arate ce simte şi temându-se că ea nu se va putea abţine, prefera să continue şaga.

— Şi eu care mă credeam sclavul tău! Ce-ar fi să încercăm să facem ordine în această problemă. Îţi faci tot felul de gânduri negre, scumpo: şi asta n-am observat-o azi. Trăieşti prea retrasă. Citeşti, iartă-mă că ţi-o spun, prea multă literatură lacrimogenă, ca de exemplu *Suferinţele inimii* a netotului de Baculard d'Arnaud. Ştiu prea bine că împăratul însuşi a declarat într-o zi că citind romanul îi dăduseră lacrimile. Dar un bărbat călit ca el nu dă importanţă unor asemenea prostii: lui îi dau lacrimile, la fel cum izbucneşte în râs şi, după o jumătate de oră, a uitat totul. Firea ta e alta: îţi trebuie lecturi să te tonifice. Câtdespre *Valérie* de Doamna de Krudener mai treacă-meargă! Plictiseala pe care o degajă este compensată de un anume stil. Totuna. Când mă gândesc la neîncrederea pe care ţi-o inspirau pe vremuri divagaţiile lui Rousseau şi a altora ca el! Mi-aduc aminte ce îmi spuseseşi în legătură cu artificialul acela, fost călugăr răspopit, înainte de a fi

fost decapitat, un oarecare Dubois-Corbeau, dacă am memorie bună, care te ceruse de nevastă, spre indignarea mamei tale: ziceai că se îmbăta cu vorbe. Mă tem că, şi tu, eşti pe punctul de a te îmbăta cu vorbe, şi cu unele dintre cele mai găunoase. Cu vorbe din acelea care descriu în romanele siropoase tot felul de indivizi nesemnificativi şi care, adesea, în viaţă, nu sunt decât nişte bieţi veleitari, visători obscuri...

Caleaşca se îndrepta spre Puerta del Sol. Sub vagul cerc al razelor unui felinar, un ghitarist, înfăşurat, ca un nobil, într-o mantie zdrenţuită, cu un bandaj negru acoperindu-i ochiul drept, zdrăngănea o melodie de dans spaniol. În jurul lui, fetiţe în picioarele goale, cu basmale roşii peste părul ca smoala, dansau bol eroul pocnind din castagnete.

— Dacă lecturile mele te neliniştesc, adăugă tânăra femeie, o să renunţ la ele fără părere de rău. Deşi zilele sunt lungi, îmi voi dedica ceva mai mult timp studierii limbii spaniole şi gata.

Ea oftă din nou, iar el izbucni într-un râs cam artificial.

— Trăiască studiul! dar ascultă-mă bine. Eşti liberă să citeşti ce vrei. Cât despre mine, îmi Fac datoria să te pun în gardă faţă de tot ce ar putea să dăuneze însănătoşirii tale definitive, şi atât. Dar, ceea ce-ţi face mai rău chiar

decât cărţile tale, oricare-ar fi ele, este, după părerea mea, singurătatea. În afară de recepţiile de la palat, nu vezi aproape pe nimeni. Ţi-ai putea găsi nişte prietene.

— Uiţi, Victorien, că ofiţerii din statul tău major, sau sunt celibatari, sau şi-au lăsat nevestele în Franţa.

— Dar şi tu uiţi de nevestele generalilor, fără să mai vorbim de ale mareşalilor. Mi-a venit însă altă idee. Etajul al doilea al palatului Amadeo este liber. Un anume colonel-baron Fouries a sosit din Franţa alaltăieri: un spadasin renumit, fost voluntar în ’92, de patruzeci şi opt de ani. S-a căsătorit de curând la Paris, iar nevastă-sa, o tinerică, l-a urmat. Şi-a făcut studiile la doamna Cam pan şi este, desigur, bine crescută. Iată o posibilă prietenă pentru tine. Vrei să-i propun regelui să instaleze cuplul deasupra noastră?

— Cum vrei tu, dar nu uita că un singur lucru are însemnătate pentru mine în viaţă.

— Care?

— Să mă iubeşti, dragul meu.

III

MĂCELARUL DIN SOMAEN

Urmat de aghiotantul său, maiorul Mathias, Victorien se înapoia de la Palatul Regal, unde avuse loc consiliul de război, patronat de regele Joseph. «Vreţi să sfârşim odată cu războiul ăsta? Va trebui mai întâi să-l batem măr pe acest Wellesley care, împreună cu *goddemii* lui, urcă pe valea fluviului Tajo cu scopul mărturisit de a cuceri Madridul». Planul stabilit pentru a dejuca manevrele inamicului părea bine făcut, în timp ce Soult, plecând din Zamora, va tăia retragerea englezilor, regele, împreună cu Jourdan şi Victor, îl vor înghesui între două focuri. Nicio haină roşie nu trebuia să scape din cleşte, şi Spania redusă la propriile mijloace va fi constrânsă să accepte guvernarea Tunsului.

Consiliul se sfârşise într-un entuziasm atât de puternic, încât bravul general Belliard, roşu ca un rac, din pricina prea multor pahare de Xeres, servite din plin în timpul deliberării, nu se putuse abţine să nu strige: Trăiască împăratul!” La care don Pepe, aruncându-i o privire piezişă

îi răspunsese rece:

— Să nu uităm totuşi, domnilor, că dacă o ţară se poate cuceri cu armele, un popor nu se câştigă decât prin blândeţe şi principiile unei înţelepte filosofii. Astfel nu cred că exagerez îndemnându-vă încă o dată să recomandaţi comandanţilor şefi de unitate ca populaţia să nu fie brutalizată. Prea mulţi dintre oamenii dumneavoastră îmi tratează supuşii ca pe nişte adevăraţi sclavi. Violul şi masacrele nu sunt metode bune pentru stabilirea păcii, iar muştele nu se îmbie cu oţet.

— V-am ascultat cu mare atenţie, Sire, exclamase Belliard, şi vă felicit că aveţi un suflet nobil, dar ce dracu! credeţi că războiul se câştigă oferindu-i duşmanului bucăţele de zahăr? Ştiţi dumneavoastră că în legiunile prin care trec acei „roastbecis”, cu toate că se declară aliaţii juntei, nu se comportă altfel decât husarii noştri?

Iar Joseph încheiase cu un glas potolit:

— Prima îndatorire a unui suveran este să se facă iubit. Vă rog să ţineţi seama de situaţia mea, care nu este una din cele mai comode. Am terminat, domnilor.

Aşadar încă de a doua zi, regele, însoţit de garda sa, sub conducerea generalului Hugo, avea să plece la drum ca să-şi întâlnească armata. Victorien se bucura că-şi va

regăsi dragonii şi că-şi va relua, în sfârşit, viaţa de soldat expus riscurilor de zi cu zi, în continuă tensiune, şi cu oarba hotărâre de a înfrunta norocul şi moartea.

Simţea, de asemenea, fără s-o recunoască, o profundă uşurare la gândul că pleca din Madrid. Ruptura sa cu contesa de Tordesillas y Milagro dată de cincisprezece zile şi felul în care această despărţire fusese comunicată bănuitoarei fiinţe, precum şi felul în care o primise nu-i dădeau pace. Bravul Grivet, mesajer de ocazie, se mulţumise să-i spună:

— *Señora*, domnul general vă face cunoscut că nu va mai reveni, şi vă roagă să nu mai încercaţi să-l revedeţi, în caz că doriţi să nu aveţi neplăceri.

După ce îşi repetase de mai multe ori condamnarea, Encarnacion, care nu înţelegea prea bine franţuzeşte, îl zgâlţâise pe bietul om ca pe un prun, împroşcându-l cu insulte.

— Pe legea mea, domnule general, n-am înţeles „nic” din bolboroseala dânsei. Tot ce vă pot spune este că doamna nu părea deloc prea încântată. Ba chiar şi-a ridicat de sub fuste, fie-mi iertat, un cuţit mare şi ascuţit, astfel încât a trebuit să-mi scot sabia din teacă şi să fug de-a-ndărătelea.

Victorien îi strecurase câţiva reali în mână şi-l sfătuise să-şi ţină limba, dar deşi contesa nu întreprinsese nimic de atunci încoace, îşi acceptase, oare, cu adevărat dizgraţia? O cunoştea prea bine ca să se creadă scăpat atât de uşor, iar plecarea i se părea cea mai bună soluţie. Pericolul unei întâlniri neaşteptate îi stătea mereu în faţă, şi nu se mai simţea sigur de sine.

În tot acest timp, Thémire părea că renăscuse la viaţă. Fusese foarte admirată la recepţia regelui Joseph care, după multele complimente, voise să deschidă balul cu ea. A doua zi, colonelul Fouries şi soţia se instalaseră la etajul al doilea al palatului Amadeo, iar coloneleasa se împrietenise îndată cu generăleasa. Nu trecea zi ca cele două femei să nu se viziteze.

Ceea ce-l mira cel mai mult pe Victorien, era faptul că graţioasa Eglé, despre care nevastă-sa îi spusese că e o mare zburdalnică, devenea în faţa lui mută ca un peşte.

— Am impresia că sunt, într-adevăr, un nechemat în discuţiile dintre voi. Ce grozăvii vă spuneţi, de tace mâlc în clipa când vin eu?

— Despre ce pot vorbi două femei, dacă nu despre cârpe, ceea ce nu te interesează, şi despre soţii lor?

— Ah, da! şi, mă rog, tu ce-i spui despre mine?

— Că eşti un bărbat fermecător.

— Şi ea, ce zice de viteazul ei încercat?

— Că-i admiră vitejia.

— Doar atâta?

— Ce-ar putea să mai spună?

— Hm! Şi tu, ce crezi despre ea?

— Ei! Că este... delicioasă. Mi-ar plăcea să-i semăn.

— Ce idee!

— Este aşa de tânără! Douăzeci şi doi de ani!

— Pentru mine, tu vei avea mereu vârsta din anul în care te-am cunoscut.

Themire zâmbea cu un aer melancolic.

La drept vorbind, Victorien, chiar dacă o considera pe Egle încântătoare, îi purta o oarecare pică pentru atitudinea ei rezervată faţă de el. De mai multe ori, ochii tinerei femei se încrucişaseră cu ai lui şi atunci ea îşi întorsese repede privirea.

— Dacă vrei să-ţi spun ce cred eu, reluase el, este că amabila ta colonelească are toate atributele unei domnişoare de pension afectate şi miorlăite. Credeam că doamna Campan îşi dezgheţa mai bine elevele.

— Spui aşa pentru că n-o cunoşti, dragul meu. O intimidezi, asta-i. Pot să jur că este o înflăcărată şi că are

şi replică: orfană de tată şi de mamă, n-a ieşit din Ecouen decât pentru a se căsători. Bărbaţii mai sunt încă pentru ea o specie necunoscută.

— Ei. Nu mai spune! Uiţi de Fouries al ei, care-mi face impresia că-i un mare petrecăreţ?

Cei doi călăreţi sosiră în faţa palatului Amadeo. Un *aguador*[22] trecea strigându-şi apa care, la Madrid, era mai rară decât vinul. Un cerşetor ghemuit pe pavaj dezvelise ciotul înfiorător al unui picior retezat şi întindea o mână murdară. Victorien îi aruncă o monedă şi se întoarse spre aghiotant.

— Comandante, nu uita: mâine, în zori, semnalul de încălecare.

— Nu-i deloc rău! răspunse ofiţerul. De când tot mucezim în blestematul ăsta de oraş, sabia a început să aibă mâncărimi şi trag nădejde ca *goddemii* să lupte mai bine decât fanfaronii Juntei. Colonelul Fouries a fost mai norocos decât noi. Abia a ajuns şi l-au şi trimis la încăierare în munţii Marches. Nu-i drept.

— Nu-l invidia, Mathias. Răzvrătiţii nu sunt deloc nişte băieţi de treabă, iar Fouries ar prefera cu siguranţă să se măsoare, ca dumneata, cu trupele unei armate regulate.

[22] Sacagiu (lb. sp.).

Unde mai pui că a trebuit să-şi părăsească o nevastă extrem de tânără, în plină lună de miere.

Era ora şase după amiaza şi căldura tot nu slăbise. Când se ridică în scări ca să descalece, Victorien înălţă ochii în mod automat spre ferestrele palatului şi, la al doilea etaj, zări o siluetă feminină care dispăru îndată. Era sigur că nu se înşelase şi se gândi că tânăra Eglé se plictisea de moarte, de vreme ce privea astfel trecătorii, cu fereastra deschisă spre oraşul pustiu.

Rămase câteva minute în faţa uşii de la intrare, sub ochii blajini ai dragonului Grivet, şi dădu ultimele instrucţiuni. Grosimea zidurilor menţinea o răcoare plăcută în incinta palatului Amadeo. O lumină de capelă pătrundea printr-un geam albăstrui. Mirosea a grindă putredă şi a ceară înăcrită. Armele fără lustru, de pe o panoplie, dintre care suliţele cu vârful lat şi spadele cu două tăişuri, datau, probabil, de pe vremea domniei regelui Carol Quintul, se încrucişau în penumbră.

— *Hasta mañana*[23], Mathias.

— *Hasta mañana!*

Treptele scării erau înalte şi Victorien le urca într-o bruscă plictiseală. *Hasta mañana!* Ce se va întâmpla

[23] Pe mâine (lb sp.).

mâine? În ajunul noii campanii, simţea o mare nevoie de tandreţe, pe care numai Themire putea să i-o dea. Numai ea reuşise să-i fie totodată amantă, soră şi mamă, şi doar bolirea repetată a maternităţii ei eşuate reuşise să slăbească legăturile atât de puternice care-l legau de ea, în favoarea sumbrei Encarnacion. Sentimentul vinovăţiei faţă de această femeie fără reproş îi accentua şi mai mult dorinţa de a găsi lângă ea limanul fericirii de unde să-şi tragă forţa şi curajul.

Pe peretele scării se desfăşura o tapiserie cam decolorată, cu siguranţă de origine flamandă, reprezentând bătălia de la Pavia. În dreptul palierului primului etaj –, regele Francois îşi preda sabia, fără însă să-şi plece barba. Lumina nu era destul de clară ca să-i distingă trăsăturile, dar; la prima vedere, părea destul de voios.

Victorien se opri câteva secunde pentru a examina mai îndeaproape surprinzătoarea hilaritate a învinsului. Aşa era! Nu numai că era vesel, ci hohotea de râs, şi, cu siguranţă, autorul tapiseriei intenţionase prin asta să exprime incurabila frivolitate franceză, atât de mult criticată de *hidalguía*[24]*.* La dracu! Cel mai bine era să nu-ţi

[24] Aristocraţie (lb. sp.).

pese de nimic, şi generalul întinse mâna să deschidă uşa galeriei cu portrete când, pe prima treaptă a scării ce ducea spre etajul al doilea, zări o femeie ca o stană de piatră. Ea îşi duse un deget la buze, apoi îi şopti.

— Nu faceţi zgomot şi urmaţi-mă. Trebuie să vă fac o comunicare gravă.

Era Eglé Fouriés, iar el îşi ţinea cu mâna teaca sabiei, ca să evite clinchetul. Tânăra femeie îi vorbise în şoaptă, dar pe un ton imperios, şi el nu-i recunoştea ochii de un albastru viu, fixaţi asupra lui cu un fel de asprime. Thémire avea dreptate: fosta elevă de pension nu era lipsită de patimă, cât despre replică, ei bine, rămânea de văzut.

În pantofiorii de culoare verzuie, ţopăia înaintea lui ca o păsăruică, iar el îi zărea gleznele fine, sub foşnetul rochiei de muselină albă. În ceea ce-l privea, deşi se străduia să meargă în vârful picioarelor, cizmele scârţâiau cu fiece pas. Ea îl introduse într-o galerie lungă, semănând cu sala de portrete de la primul etaj. Trebuia să treci printre două rânduri de armuri prevăzute cu blazoane, ca să ajungi într-o capelă particulară. În faţa unui altar, al cărui tabernacol, în mijlocul unui soare din aur, era împrejmuit de statuete pline de emfază, se afla un singur scăunel de rugăciune, acoperit cu catifea neagră.

În timp ce continua să înainteze, Eglé se întoarse către Victorien.

— Soţul meu voia să transporte la mansardă altarul cu toate accesoriile lui şi să-mi instalez în loc un budoar. Am refuzat.

Ciudată fată! Intraseră într-o încăpere în care trona un pat cu baldachinul din damasc galben. Ea îi arătă un fotoliu Chippendale şi se aşeză în faţa lui.

— Iertaţi-mă că vă primesc în odaia mea. Nu vreau să vă răpesc din timpul liber, iar aici vom fi mai liniştiţi. Veţi înţelege îndată despre ce e vorba. Acum mai puţin de o oră, contesa de Tordesillas y Milagro stătea în fotoliul în care v-aţi aşezat şi dumneavoastră.

El nu se clintise, doar că strânsese ceva mai tare de mânerul sabiei pe care o sprijinea între genunchi. Ea vorbea cu un glas neutru, hotărât, fără nicio şovăială. Îl privea în ochi, iar privirea ei te ducea cu gândul la o lamă ascuţită; apoi îşi plecase genele, ca pentru a-şi aduna gândurile. Continuă:

— Nu e nevoie să vă spun, domnule general, că n-o cunoşteam pe această doamnă şi că discuţia noastră a fost rodul întâmplării, cu toate că am fost nevoită s-o provoc. Azi după-amiază, îmi petrecusem o oră, împreună

cu scumpa dumneavoastră soţie. Furtuna care mocnea în aer şi care încă n-a izbucnit, părea că o calcă pe nervi. Vorbeam tot felul de fleacuri, fără niciun fel de tragere de inimă. În cele din urmă, ca să scurtăm discuţia, eu am pretextat că trebuie să-i scriu soţului meu o scrisoare. Am scris-o, cu toate că regiunea în care destinatarul luptă în acest moment este practic inaccesibilă curierilor. Apoi, mi-a venit ideea să mă duc să văd ce se mai întâmplă prin Piaţa Mayor. Cu pălăria de pai pe cap, cu săculeţul în mână, cobor scările, ajung în stradă; santinela îmi dă onorul. La câţiva metri depărtare, văd oprindu-se o cabrioletă la modă; ştiţi, cărora aici li se spune *calesa*[25] şi care se închiriază cu ora. Din ea văd coborând iute o femeie îmbrăcată în negru din cap până-n picioare, şi cu ochii ca jarul. Înaintează spre mine şi mă întreabă într-un jargon franco-spaniol dacă eu sunt generăleasa Philbert. Părea atât de mânioasă, încât am înţeles imediat că trebuie să fiu precaută. Îi răspund că sunt prietena intimă a soţiei dumneavoastră şi că, dacă doreşte să-i transmită un mesaj, mi-l poate încredinţa fără teamă. Atunci ochii ei deveniră şi mai strălucitori şi îmi repetă, strângând din pumni, că vrea să vorbească cu însăşi generăleasa. Era

[25] **Caleaşcă (lb. sp.).**

într-adevăr iritată la culme şi mi-am zis că, decât s-o văd scoţând strigăte în stradă, mai bine o invit în casă.

Îmi veţi spune, poate, că n-aveam niciun drept să mă amestec într-o chestiune care, la prima vedere, nu mă privea. Dar eu cred că prietenia îşi are îndatoririle ei şi eram convinsă că o discuţie între Themire şi această spaniolă suspectă nu putea duce la nimic bun. Iată de ce am început prin a-i explica vizitatoarei mele că generăleasa Philbert, fiind foarte bolnavă, fusese nevoită să părăsească pe neaşteptate Madridul pentru un timp nedeterminat.

— Să fie posibil? exclamase ea sărind din fotoliu cu o bucurie... sălbatică, ăsta-i cuvântul. În acest caz, contesa de Tordesillas y Milagro, care vă vorbeşte (aşa i-am aflat numele) ar putea fi curând cea mai fericită dintre femei. Dar credeţi, într-adevăr, că această căţea va muri?

Iertaţi-mă că nu îndulcesc violenţele ei de limbaj. I-am răspuns clar, forţându-mă să fiu calmă că, dimpotrivă, speram s-o văd pe soţia dumneavoastră restabilită cât mai curând. Atunci ea a intrat într-un soi de delir. N-am înţeles tot ce spunea, o groază de fraze întretăiate cu rugăciuni către Sfânta Fecioară şi blesteme la adresa altor locuitori ai paradisului, vinovaţi că i-au înşelat aşteptările, în

schimb, ceea ce am reţinut la perfecţie, este că se lăuda că este iubita dumneavoastră şi pe curând nevasta dumneavoastră legitimă.

Victorien îşi înălţă umerii şi se ridică.

— E o nebună, zise el. Vă mulţumesc că aţi împiedicat-o s-o vadă pe nevastă-mea. Dumnezeu ştie la ce extravaganţe s-ar mai fi dedat! Cât despre rest, voi lua toate măsurile ca s-o împiedic să poată face vreun rău.

Egle îl reţinu.

— Mai ascultă-mă o clipă. Am lăsat-o să-şi verse veninul, timp de un bun sfert de oră şi cum îşi reluase puţin suflul, am întrebat-o ce i-ar fi spus Themirei dacă ar fi întâlnit-o.

Victorien clătină din cap:

— Ameninţarea cu moartea!

— Exact, domnule general! Spunând aceasta, nebuna, cum bine ziceţi, a căzut în genunchi, implorându-l pe Dumnezeu să-i îndeplinească dorinţele, dintre care, cea mai grabnică era exterminarea francezilor. A terminat declarând că armata Juntei neavând comandanţi destoinici, dumneavoastră veţi deveni îndată un excelent general spaniol.

— Vă daţi seama că-şi pierduse minţile, nu?

— Aşa mi-am zis şi eu. Un soldat îşi trădează mult mai

uşor nevasta, decât ţara.

Remarca fusese aruncată ca o palmă.

El nu clipi şi se înclină.

— Mulţumesc încă o dată pentru dovada de prietenie faţă de Themire, şi îngăduiţi-mi, în schimb, să vă ofer şi eu o dovadă de încredere. Dac-am avut slăbiciunea să fiu pentru contesa de Tordessilas y Milagro ceea ce v-a spus, aflaţi că am rupt-o cu ea de acum cincisprezece zile şi că această ruptură nu va fi urmată de împăcare. Nădăjduiam că a înţeles.

Egle dădu din cap.

— Nu s-ar părea. Mi-a vorbit despre dumneavoastră în nişte termeni...

Ea îşi plecă ochii, iar el se înclină din nou:

— Iertaţi-mă. Voi mai adăuga doar că recunoştinţa mea faţă de dumneavoastră este cu atât mai mare cu cât v-aş ruga să păstraţi discreţie asupra întregii chestiuni. Plec mâine la armată. Departe de ea, aş fi fericit să ştiu că Themire are o prietenă adevărată.

El îi sărută mâna şi, când ridică privirea, văzu pe buzele tinerei femei o schiţare de zâmbet repede reprimată. Stătea dreaptă şi indiferentă. Ce însemnase zâmbetul ei? Ce credea despre el? O considerase o simplă domnişoară

de pension, şi iată că îi demonstrase o surprinzătoare maturitate în gândire.

La înapoiere străbătură din nou capela şi galeria cu armuri. În timp ce ea îi deschidea uşa dinspre palier, el rosti încă o dată:

— Sunteţi de sânge nobil doamnă, şi iată un lucru ce nu mă surprinde.

Ea-şi încruntă faţa, aproape supărată.

— Nu sângele, domnule general, ştiţi foarte bine, îţi dă adevărata nobleţe.

După închiderea uşii, Egle rămase o clipă rezemată de canat, ascultând cum descreşte zgomotul paşilor generalului Philbert, în timp ce cobora scara. O pocnitură, urmată de vibraţia lemnului de care îşi lipise obrazul o anunţă că iubitul contesei de Tordessilas y, Milagro îşi întâlnise nevasta.

Se reîntoarse alergând în odaie şi se trânti pe un scaun cu inima zvâcnind. Când îi făcuse, în mod învăluit, aluzie la expresiile foarte deocheate aruncate de spaniolă cu privire la el, Victorien nu-şi pierduse cumpătul. Desigur, mai mult decât atâta nu putea spune, şi nici nu trebuia de altfel să fi înţeles totul. Mare doamnă sau tânără sclivisită, *maya* sau *manola*, în Spania, o femeie geloasă, spune verde în faţă

tot ce gândeşte. Impudoarea contesei nu se limitase la perifraze, dimpotrivă, subliniase cu grijă fiece detaliu. Astfel Eglé aflase că meritele lui Victorien se puteau manifesta şi altfel decât în faţa inamicului, iar gândul acesta o urmărise într-atâta, încât simţise aproape o jenă văzându-l. Când Thémire îi vorbea despre soţul ei, lăuda în el soldatul curajos care, din America până-n Vendée, din Egipt până-n Italia, se dovedise a fi totdeauna printre cei mai buni. În ciuda poveţelor doamnei Campan care-şi trata elevele pe picior de egalitate, Eglé nu uita, în ceea ce o privea, că tatăl său era născut viconte de Rolleboise şi nici că mama ei, Opportune de Villemorien, era înrudită cu cele mai mari familii din Franţa. Putea, aşadar, afirma, cum tocmai îi spusese generalului Philbert, că nobleţea nu înseamnă nimic, dacă nu se bazează decât pe privilegii câştigate prin naştere: gândul apartenenţei ei nobiliare n-o lăsa insensibilă. În asemenea condiţii, faptul că Victorien, ofiţer republican, apoi general pe timpul Imperiului, după ce luptase pentru Ludovic al XIII-lea în departamentul Marais din Vendée, se întâmpla să fie şi un fost nobil însufleţit de singura dorinţă de a-şi servi vitejeşte patria, capătă o consistenţă exaltantă pentru o femeie ca ea. Cum să compare acest erou plin de seducţie cu Augustin

Fouriès, fără ca bărbatul ei să sufere din această confruntare?

„Dumnezeule. Îşi spuse ea, ce gânduri prosteşti îmi umblă prin cap, în timp ce bietul Augustin se bate cu partizanii! Mai bine mă duc să-mi repet lecţia la spaniolă”.

În aceeaşi clipă, imaginea contesei de Tordessillas y Milagro îi reapăru în minte. Cumplită fiinţă! Cum putuse oare, un om cu atâtea merite, ca generalul Philbert, să fie captivat de o femeie atât de deosebită de soţia lui. Dacă nu tocmai datorită acestei deosebiri? Ce caută bărbaţii la o femeie, şi oare caută ei mereu acelaşi lucru? Confidenţele scăpate de contesă erau destul de limpezi, în grosolănia lor. Trebuia oare să i te asemeni, ca să fi iubită aşa cum o femeie are dreptul să fie? Gândindu-se la soţul ei, Egle avea sentimentul unei frustrări. Dar l-ar fi putut ea iubi pe Augustin Fouries, la fel cum contesa îşi iubea amantul? Mai bine să alunge acest gând. Şi totuşi, Themire nu-i ascunsese că bărbatul său o făcuse fericită. Victorien n-o înşelase, deci, decât pentru că fusese departe de el, şi nu continuase s-o înşele decât pentru că boala îl obliga s-o menajeze. O femeie nu-şi desăvârşeşte destinul decât printr-o comuniune perfectă cu un anume bărbat şi nu altul. Augustin putea pretinde oare că era pentru Egle

acest bărbat?

Închise ochii. Îl revedea pe Victorien înclinându-se în faţa ei şi zicând: „Sunteţi de sânge nobil, doamnă, şi asta nu mă surprinde”. Ce conversaţie plină de reţineri avusese cu el! Şi cum de putuse continua discuţia până la capăt? Datoria ei era să-l pună în gardă, dar la tulburarea resimţită în timp ce-şi îndeplinea această datorie, nu se adăugase, oare, şi o tainică satisfacţie? Ce-o fi gândit?” Da, şi ce-o gândi acum despre ea? Iar ea, ce-ar fi zis, dacă, în clipa despărţirii, ar fi strâns-o în braţe? Imaginându-l, se simţea cuprinsă totodată de revoltă şi de moliciune. Se înfiora.

„Înnebunesc. Themire este femeia pe care o stimez cel mai mult pe lume. Nu trebuie să mă îndrăgostesc de bărbatul ei”.

Un clopoţel răsună la intrare. Era ora la care dona Isabel, văduva unui căpitan francez ucis de partizani, venea pentru lecţia de spaniolă. Această femeie micuţă, delicată şi cu pielea neagră ca un greiere, considera că eleva ei avea aptitudini.

*

Colonelul Fouries ridică deasupra capului ulciorul din pământ roşu şi bău cu sete, turnându-şi de sus în gură.

Şuvoiul de apă rece curgea în gâtlej, cu mici împroşcături care-i răcoreau obrajii. Iată ceva de sute de ori mai bun decât vinul greu din Mancha care te adoarme şi-ţi taie picioarele. Ce noroc să fi descoperit *venta*[26] asta murdară în pustietatea scrumită de soare! Era sprijinită de o stâncă dincolo de care începea muntele, golaş până la jumătatea coastei. Apoi se aliniau escadroane de pini, întretăiaţi de câteva tufe de castani: ascunzişul preferat al răzvrătiţilor.

De mai bine de o lună, trupa colonelului Fouries iscodea drumurile la nord est de Madrid: o sută cincizeci de dragon i şi tot atâţia husari, toţi unul şi unul, bărbaţi neînfricaţi. Misiunea: să cureţe de răzvrătiţi drumurile de comunicaţie cu Franţa.

— Ceea ce înseamnă, se adresase şeful de stat major colonelului, că vă lăsăm mână liberă. Aveţi toate drepturile, cu excepţia violului şi a jafului. Regele doreşte să plătiţi mărfurile livrate de locuitori. Totuşi, cum banii alocaţi abia dacă vă ajung să vă împiedice să muriţi de foame timp de o lună, şi ţinând seamă că aţi putea lipsi mai mult, vi se recomandă stăruitor să folosiţi bonuri de rechiziţie pe care aveţi grijă să le semnaţi. Vă însărcinez să explicaţi furnizorilor că suma totală a acestor bonuri le va

[26] Han (lb. sp.).

fi achitată după instaurarea păcii în ţară. Nu uitaţi că trebuie să inspiraţi încredere şi că misiunea voastră nu este limitată în timp. Data înapoierii la Madrid este lăsată la aprecierea dumneavoastră, fiind de la sine înţeles că vă veţi retrage de îndată, în cazul în care împrejurări nefericite, distrugându-vă efectivul, v-ar pune în imposibilitatea de a vă îndeplini misiunea. Nu veţi lua cu dumneavoastră decât oameni rezistenţi: puteţi să alegeţi. Dacă expediţia se dovedeşte concludentă, aşa cum nădăjduiesc, vom alcătui alte grupuri contra răzvrătiţilor. Trebuie să sfârşim odată cu această plagă. Aveţi grijă să nu vă risipiţi muniţiile, în munţi există destule fabrici de praf de puşcă: iată, între altele, o ţintă preţioasă.

Şeful statului-major zâmbise, apoi adăugase:

— De cât timp sunteţi colonel?

— De la Friediand, domnule general.

— Doi ani de grad. Ei bine! vă doresc succes.

Succes! Domnii ăştia călăi aveau haz! Ce succes mai puteai aştepta – „spera” ar fi zis spaniolii – într-o ţară ca aceasta, unde căldura te ucidea şi unde inamicul nu te pierdea din ochi, fără ca tu să izbuteşti să-l descoperi? Detaşamentul părăsise Madridul împreună cu două călăuze, *josephinos* garantaţi cu acte, raliaţi la bătălia de

la Somosierra şi care, la tot pasul, strigau: „Trăiască împăratul”, mai tare decât grenadierii din trupă. Unul se numea Carlos iar celălalt Mariano, unul era roşcat şi celălalt brunet. Fuseseră numiţi sergenţi de recunoaştere ca să le stimuleze zelul, şi făceau pe grozavii cu uniformele lor noi, în faţa compatrioţilor care-i priveau pieziş. După cinci zile de mărşăluială, călăuzele ceruseră să se îmbrace din nou în ţărani, argumentând că misiunea de informatori le-ar fi fost astfel uşurată.

— Ei drăcie! isteţilor, mormăise colonelul, văzându-i apărând, cu părul vârât într-o basma roşie sub pălăria ţuguiată, cu pantalonii strânşi pe picior, brâul de lână neagră şi *abarca*[27] de piele verde în picioare, ştiţi că dacă v-aş fi întâlnit pe amândoi la un colţ de pădure, v-aş fi luat drept cei pe care-i căutăm şi n-aş fi şovăit să vă împuşc ca pe nişte iepuri?

Ei rânjiseră în barbă, iar a doua zi în zori, spunând că anume indicii îi lăsau să bănuiască prezenţa unei *cuadrilla* prin împrejurimi, dăduseră pinteni calului şi o luaseră la goană, făgăduind să se întoarcă înaintea nopţii. Şi astfel dispăruseră pe şoseaua de la Medinaceli spre Ariza, un drum plin de capcane şi de nenumărate serpentine.

---

[27] Opincă(lb. sp.).

Om cu experienţă, Fouries se ferea să poposească în zonele populate, căldura anotimpului îmbiindu-l de altfel la cantonarea sub cerul liber. Când se lăsase noaptea, *josephinos* nu se întorseseră, aşa că nu le mai rămânea decât să campeze pe loc. Dimineaţa, nici roşcovanul Carlos şi nici brunetul Mariano nu dăduseră semne de viaţă. La orele nouă, sub un soare ce începuse să ardă, trebuiseră într-adevăr să-şi reia drumul, şi plutoanele abia parcurseseră un kilometru, când un călăreţ se îndrepta spre ei în goana mare. Era roşcovanul Carlos care îşi pierduse cu siguranţă pălăria ţuguiată în goana calului, căci ţeasta nu-i mai era acoperită decât de o batistă roşie, de altfel pe jumătate sfâşiată. Îşi rostogolea ochii de tâlhar de melodramă, obrazul drept era brăzdat de o tăietură sângerândă, şi-n mână nicio armă.

— Ei, ce s-a întâmplat? întrebă colonelul, ce-ai făcut cu tovarăşul tău?

Explicaţia ce-a urmat era destul de încâlcită. În seara din ajun, dăduseră peste vreo sută de răzvrătiţi care-i învinuiseră că-s nişte *afrancesados,* îi legaseră fedeleş, mai, mai să-i ştranguleze, ameninţându-i cu spânzurătoarea de îndată ce cazul lor va fi limpezit. În zori, Carlos izbutise să-şi desfacă legăturile şi, înşelând

sentinelele adormite, îşi luase calul şi fugise.

— Şi cum de nu te-ai gândit să-l dezlegi şi pe Mariano?

— *El desdichado!*[28] Nu era lângă mine, aş fi putut atrage atenţia şi mi-am zis că era mai urgent să vin să vă previn.

— Şi tăietura asta de pe obraz?

— *Caracoles!*[29] M-am zgâriat într-un tufiş de mărăcini şi mă arde pielea ca fierul roşu.

O anume viclenie în expresia roşcovanului îl făcea pe colonel să nu-l creadă.

— Perfect! Atunci ne vei conduce până la *cuadrilla* de care-mi vorbeşti şi, până atunci, fă-mi plăcerea şi **îm**bracă-ţi uniforma de husar: boarfa asta de *desperado* mă scoate din minţi. Cât despre arme, le vei căpăta după ce terminăm cu toate canaliile astea.

— Dar, domnule colonel...

— În armata franceză, ordinele nu se discută. Haide, grăbeşte-te. Vei merge înaintea coloanei, la o distanţă de vreo douăzeci de metri.

Cu carabinele încărcate, aşezate de-a curmezişul şeilor, ca să răspundă pe loc unui atac neaşteptat, doi câte doi, dragonii şi husarii înaintară în trap mărunt până în preajma

---

[28] Nefericitul ! (lb. sp.).

[29] La dracu ! (lb, sp.).

satului Somaen. Peisajul era sinistru. În mijlocul unei căldări mărginite de munţi roşietici, cu forme colţuroase, casele de un alb cretos îşi înghesuiau una într-alta sărăcăcioasele alveole ca într-un cuib de viespe. De jur împrejur pământul dezgolit era roşu, cu nenumărate nuanţe, de la roşu cărămiziu până la trandafiriu spălăcit. Niciun arbore, niciun tufiş. Deasupra acestei viziuni de apocalips, câteva păsări de pradă planau în văpaia văzduhului.

— Pe toţi biscaienii, domnule colonel, zise locotenentul Grondas, curge apa de pe mine ca dintr-un ulcior. Oamenii ăştia locuiesc în iad.

— Întreaga Spanie este un iad, băiete, şi mă bate gândul că dracii pe care-i căutăm nu-s prea departe. Ne vom desfăşura la oarecare distanţă, împrejurul satului. Două plutoane de dragoni vor descăleca; apoi vor înainta cu atenţie, obligându-i pe ţărani să-şi deschidă uşile caselor. Consemn: trageţi primii. Acum transmite ordinul şi nu uita: fără milă. Ei sau noi.

— *Viva la muierte!* strânse din dinţi tânărul ofiţer, înainte!

În acel moment ghidul, a cărui haină stacojie flutura în faţa coloanei şi care era clar că depăşise cei douăzeci de

metri de înaintare prescrişi, se aplecă spre grumazul calului şi o luă în galop.

— Ce l-a apucat pe măscăriciul ăsta? întrebă Grondas.

— L-a apucat, locotenente, pentru că este un trădător ca şi escrocul de Mariano şi iată că n-am greşit punându-l să îmbrace uniforma de husar. Dar pe cocoşii bătrâni nu-i mai poţi învăţa să cânte şi isteţii din *partidă* îşi vor primi răsplata. Cu excepţia câtorva stânci, n-au unde să se ascundă decât în case. Contra-ordin. Vom încercui satul şi vom aştepta evenimentele în afara bătăii puşcoacelor lor. La căderea nopţii, vom da foc cocioabelor. Neavând altă alternativă, şoarecii vor ieşi din gaură, iar noi îi vom împuşca în linişte.

În galopul său nebunesc, trădătorul Carlos ajunsese în dreptul primei case din Somaen. Se auzi o împuşcătură şi el căzu din scări. Fouries izbucni în râs:

— Prostul! cu frumoasa lui uniformă, l-au luat drept un francez.

Încercuirea satului de către cei trei sute de călăreţi se desfăşurase după toate regulile artei. Caii fuseseră priponiţi, şi fiecare om îşi căutase cel mai bun loc de ochit.

Căruţele cu hrană fuseseră reumplute la Medinaceli. De asemenea, colonelul dăduse ordin furierilor să distribuie o

raţie dublă de vin, şi printre catane domnea mare veselie făcându-şi unul altuia tot felul de farse, specifice soldaţilor de pază, iar această bună dispoziţie alcătuia un ciudat contrast cu liniştea satului încercuit.

Spre înserate, vreo zece dragoni înaintaseră târâş spre case şi bâţâindu-se pe picioare „dăduseră foc crengilor de pin unse cu răşină, apoi le aruncaseră pe acoperişurile de paie şi în şure, şi se trântiseră iarăşi la pământ.

Ce pălălaie, dumnezeule? Pe această secetă, în câteva minute, tot satul luase foc. Trebuiseră totuşi să aştepte aproape un sfert de oră până să vadă forme neclare ieşind ca nişte fantome de sub cărbunii aprinşi şi alergând peste câmp. Dar, în crepuscul, formele acestea se detaşau din fumegoasa roşeaţă a incendiului şi călăreţii la pândă îşi ocheau fără greş victimele, care se prăbuşeau cu faţa la pământ, fără un strigăt. Două sute căzură aşa, şi ultimul ieşit din văgăună semăna cu o torţă vie.

— Îl lăsăm să ardă, domnule colonel? strigă o voce.

— Doar n-om fi Tribunalul inchizitorial, ca să torturăm creştinii, răspunse Fouries.

Răsună o detunătură şi omul se prăbuşi.

Două ore mai târziu, satul Somaen nu mai era decât o grămadă de cenuşă.

Învingătorii îşi aşezară corturile pe loc şi adormiră îndată cu sufletul împăcat. În zori ruinele fumegau încă şi un miros îngrozitor de carne arsă dovedea că destui bandiţi pieriseră în văgăunile lor. Printre cei care încercaseră să fugă şi ale căror cadavre înnegrite zăceau pe pământul înroşit, fusese descoperit şi trădătorul Mariano, îşi mai ţinea încă mâna încleştată pe puşca franţuzească.

După ce sună adunarea, colonelul urcă în şa şi rosti acest discurs:

— Bravo băieţi, vă felicit. Aţi distrus o întreagă *cuadrilla,* fără să pierdem un singur om, şi meritaţi o răsplată. La mai puţin de cincisprezece kilometri de aici, după hartă, urmează să găsim mănăstirea Santa Maria de Huerta, una dintre cele mai bogate din Spania. Nu cred că monahii s-or arăta ostili: ar da de dracu. Vom ţine, deci tovărăşie acestor buni creştini, timp de două sau trei zile, exact *cât* ne trebuie ca să ne refacem şi să le golim pivniţele, spre marele lor bine, ştiut fiind că vinul este duşmanul vieţii contemplative. Vă cer doar să le lăsaţi atât cât le trebuie ca să-şi umple oţetarniţele până la viitorul cules, calculând cu mare exactitate. La drum!

Toţi strigaseră „Trăiască împăratul!”, apoi coloana pornise în trap mărunt în râsete şi cântece de Veselie.

La mănăstirea Santa Maria de Huerta, singura opoziţie, repede anulată, venise din partea fratelui portar. În timp ce el întreba prin ferestruică: „Cine e?” Fouries răspunsese: „Armata Franceză”.

Obrăznicie sau simplitate călugărul rosti:

— No entiendo. No entiendo[30]*.*

După care se alesese cu această bărbătească somaţie:

— Şi dacă-ţi spargem poarta, călugăr nenorocit ce-mi eşti, şi dacă dăm foc la dugheană ca să te fac să înţelegi?

Imediat se auzi o cheie învârtindu-se-n broască.

Cele două zile care-au urmat erau singurele despre care colonelul îşi amintea cu plăcere de la plecarea sa din Madrid. Mânaţi de teamă, sau numai din curiozitate, călugării şi învăţăceii fuseseră docili ca nişte copii de trupă şi, fără ca măcar să aştepte să li se ceară, aduseseră soldaţilor alimente şi băutură, ospătându-se şi bând împreună cu ei ca nişte bravi. Şi iată-i pe dragoni şi pe husari bătându-şi coapsele şi plângându-se că legea cisterciană nu era deopotrivă aplicabilă şi militarilor de pe front.

Fouries profitase de acest răgaz pentru a expedia două scrisori cu destinaţia Madrid: una pentru soţia sa căreia îi

[30] Nu pricep! Nu pricep ! (lb. sp.).

spunea că e bine, cealaltă pentru statul major căruia îi făcea un raport amănunţit asupra acţiunii de-la Somaen. Încredinţase depeşele unui dragon atins de o congestie dentară şi care urma să profite de călătorie pentru a se îngriji la Madrid. Mesagerul cu falca umflată, deghizat în călugăr, plecase călare pe o catârcă, însoţit de un monah autentic desemnat de stareţ şi prevenit că în caz de trădare, i s-ar fi tăiat capul pe loc.

În cele din urmă, triumfătorii de la Somaen trebuiră să plece din Capua lor mănăstirească pentru a-şi relua, drumul acţiunilor îndrăzneţe. Vestea isprăvilor lor se răspândise, cu siguranţă, extrem de repede, întrucât, în toate târgurile sau satele prin care treceau, nu întâlneau decât zâmbete convenţionale pe feţe prefăcute, acolo unde locuitorii nu dezertaseră pur şi simplu din case. Cu neputinţă de scos vreo informaţie utilă de la primari care pretindeau mereu că regiunea era calmă şi că respectau autoritatea regală. Cincisprezece zile trecuseră astfel şi coloana nu întâmpinase nicio neplăcere, cu excepţia câtorva jocuri de puşcă din partea unor trăgători izolaţi, venite din vreun ascunziş situat pe înălţime şi care, de fiece dată, dăduseră greş. Colonelul trimise zadarnic pe potecile de catâri puţinii oameni din trupă ce vorbeau

corect spaniola, deghizaţi în ţărani. Doar doi din cinci reveniseră şi tot *ce* descoperiseră în largul şesului, nu au fost decât nişte cadavre dezgolite, mutilate în chip odios şi cărora asasinii n-au uitat să le înscrie naţionalitatea pe o tăbliţă, ca să se ştie că lucrurile nu mergeau la perfecţie în cel mai bun dintre regatele catolice.

Înciudat de marşurile şi contramarşurile sale inutile, nerăbdător de asemenea să afle veşti de la Madrid, colonelul se hotărâse să se îndrepte spre oraşul Guadalajara, pe care-l ştia bine întreţinut de o garnizoană franceză şi unde ceruse să i se trimită, în caz că era nevoie, instrucţiuni şi mesaje. Se afla acum la ultimul popas, şi trupa se campase în jurul acestei *venta* părăsite. În spatele clădirii, toată numai crăpături, un puţ providenţial conţinea **în** adâncimea-i acoperită cu muşchi apa curată, de care nu se mai sătura umezindu-şi gâtlejul uscat de căldura toridă a după-amiezii.

După ce bău, reaşeză ulciorul pe masa de brad necioplit, scoţând un lung oftat.

— Doamne, ce binefacere şi apa asta!

Se uita la hangiu, o pocitură burtoasă, fără un fir de păr, galben ca gutuia şi cu o faţă plină de ticuri. Locotenentul Grondas, născut la frontiera Catalanei, îi slujea ca

interpret.

— Va să zică, aşa? reluă el, nu ne poţi da nimic de mâncare. Nici măcar o omletă cu un pic de jambon *serrano?*

— Suntem săraci. N-avem de nici unele *señor* general.

— Nu, general, colonel, *amigo*[31]. Cum te cheamă?

— Pablo, señor coronel.

— Şi în afara acestei ape excelente, dar care râu te costă scump, nicio sticluţă ascunsă pe undeva, în vreun ungher? Ceva *logrono*[32] de exemplu?

— *Nada, bueno, señor coronel*[33]*.*

— Atunci, clienţilor, ce le dai?

— O băutură extrem de proastă *señor coronel,* o poşircă mai bine zis, numai bună pentru noi ăştia, şi din care mi-e ruşine să vă dau.

— Licheaua asta minte de stinge, pun mâna-n foc că nu greşesc, se adresă Fouriés locotenentului.

— Eu-s mai puţin convins ca dumneavoastră, răspunsese Grondas. Cunosc hanurile spaniole, şi ăsta este unul dintre cele mai nenorocite pe care le-am văzut

[31] Prietene (lb. sp.).

[32] Din Longroño (lb. sp.).

[33] Nimic bun, domnule colonel (lb. sp.).

vreodată.

— Fie! dar porcul ăsta are o mutră ce-mi calcă pe nervi. În sfârşit! să-i lăsăm poşirca, ne-om scoate pârleala mâine, la Guadalajara. Şi acum, băiete, te invit să-ţi scoţi haina ca şi mine, păstrându-ţi sabia, desigur, şi revolverul la centură. Mă vei ajuta să redactez raportul.

Locotenentul aşezase pe masă cerneală şi hârtie, nu înainte de a-i ordona lui *señor* Pablo să părăsească încăperea.

— Deloc strălucite, aceste ultime trei săptămâni, începu colonelul plimbându-se în lung şi în lat. Şase oameni ucişi de bandiţii pe care n-a fost chip să-i dibuim, alţi douăzeci morţi de dizenterie, destul ca să ne încartiruim pentru refacere. Pentru refacere, este cazul s-o spunem. Cu munca asta, vom ajunge curând uscaţi ca o surcea. O săptămână întreagă la Guadalajara nu va fi prea mult ca să ne întremăm.

Un sergent de husari intră în odaie. Îşi lovi călcâiele şi luă poziţie de drepţi.

— Domnule colonel, adineaori am găsit un afiş în **spa**tele hanului şi husarul Olazabal, care înţelege spaniola, **a** zis că e ceva murdar.

— Hai să vedem, zice Fouries.

Afişul, prins de zid cu nişte cuie înfipte într-o grindă, era o coală de hârtie galbenă pe care o mână stângace scrisese acest text pe care Grondas îl citi cu glas **tare:**

Prieteni

Sclavii lui Napoladron, *călăul Europei, au fost de curând făcuţi harcea parcea de aliaţii noştri englezi în localitatea Talavera de la Reina. Jumătatea oştii comandată de* Pepe Botella, *fratele tiranului, a pierit pe loc iar supravieţuitorii au şters-O ca nişte laşi. Ştiam că* gavachos s-au *născut din împerecherea anormală a diavolului cu vrăjitoarele. Dovada s-a adeverit la Talavera. Mărăcinişul de pe câmpul de luptă, unde duşmanul învins şi-a părăsit răniţii, a luat foc, şi aceştia au pierit cu miile, înghiţiţi de flăcările ce i-au făcut să simtă chinurile iadului. Glorie învingătorilor!*

Fii ai Spaniei, dublaţi-vă curajul şi vigilenţa! Vremea când *ultimul francez îşi va găsi mormântul pe pământul sfânt, glorificat de Cidul nostru, se apropie. Orice* gavacho *răzleţit să fie pe loc executat de patrioţi.*

Dumnezeu este cu noi! Trăiască Ferdinand al VII-lea!

— Canaliile! murmură colonelul. Desprinde gioarsa **asta** fără s-o rupi. **O** s-o arătăm guvernatorului din Gua **dalajara.**

Îşi freca bărbia vânătă, cu un aer perplex.

— Crezi, Grondas, că tot ce scrie aici poate fi adevărat?

— Aţi uitat, domnule colonel, că nu există altul mai lăudăros şi mai mincinos decât spaniolul?

— Mda! Până una-alta, acest graţios fragment literar **n-a** apărut din senin. Sergent, du-te şi leagă-i fedeleş pe numitul Pablo şi onorabila-i jumătate. Nu trebuie să lăsăm acestei perechi ideale nici timpul, nici posibilitatea de **a** da bir cu fugiţii. Îi voi interoga pe amândoi. Să mă **ia** dracu dacă n-om găsi carne de răzvrătiţi prin împrejurimi! **Iar** tu, Grondas, anunţă oamenii să fie cu Ochii în patru. În noaptea asta santinelele vor fi dublate.

Hangiul Pablo, legat de mâini şi de picioare, jură pe toţi sfinţii că nu văzuse şi nu auzise pe nimeni. *Nada! nada!* repeta el cu o încăpăţânare buimacă. La sfârşit scuipă şi nu-şi mai descleştă gura. Fouries, exasperat, îl încuie în pătulul cu lemne şi o interogă pe nevastă-sa. O chema Conchita. Era o fiinţă fără vârstă, uscată ca o surcea. Avea faţă măslinie, traversată de riduri subţiri, şi cum era îmbrăcată toată în negru, semăna cu o caricatură a morţii. Era şi mai puţin limbută decât bărbatul ei şi nu ştia mai mult ca el cine ar fi putut agăţa afişul în locul acela, dacă nu cineva care-i voia răul. Încurajat de acest răspuns, colonelul a întrebat-o ce părere avea despre francezi. La

început, ea a tăcut, apoi, la insistenţa interpretului, ca şi Pablo al său, a zvârlit pe pământ un lung şuvoi de scuipat.

A doua zi, la orele unsprezece dimineaţa, coloana intrase în Guadalajara. Generalul guvernator al oraşului l-a primit pe camaradul Fouries cu toate onorurile.

— Ştii, spuse el, că pe o rază de cincizeci de leghe nu se mai vorbeşte decât despre dumneata. Pentru spanioli vei rămâne pe totdeauna „Măcelarul din Somaen”. Nu-i nevoie să-ţi mai spun că statul major gândeşte altfel. Bravo, colonele! Se înţelege de la sine că vei fi oaspetele meu, tot timpul cât poposeşti la Guadalajara. Ce zici de felul cum m-am instalat? Este fostul palat al ducilor de Infantado, construit în secolul al XV-lea. Aici Filip al II-lea al lor, care a sfârşit prin a ţine tot felul de predici moralizatoare, s-a căsătorit cu Isabelle de Valois a noastră, care cred că s-a plictisit de moarte lângă măscăriciul ăsta. Dar n-o să te pisez acum cu un curs de istorie. Noi facem istoria, nu? În ceea ce mă priveşte, îţi spun drept nu mă dau în vânt după sculpturile astea prea fasonate. Dar, basta! îmi vei face plăcerea să te aşezi îndată cu mine la masă, nu? Aştept până să-ţi scuturi praful de pe cizme, da? Cât timp crezi că vei rămâne aici?

— O săptămână.

— Excelent! Vei avea răgazul să guşti din toate sorturile aflate în pivniţă. Ducii ăştia de Infantado, trebuie să fi supt din damigeană cu multă plăcere: există chiar şi vinuri franţuzeşti, din cele mai bune. După aceea, intenţionezi să te întorci la Madrid?

— Cred că nu.

— Vei fi totuşi bine primit. Se pregătesc mari serbări pentru celebrarea victoriei regelui Joseph.

— Care victorie?

— Victoria de la Talavera, mii de bombe! De unde vii, domnule? Iertare; e normal că absorbit de micile dumitale treburi personale la Somaen şi aiurea, n-aveai de unde şti. Pe scurt, fratele împăratului, regele nostru filosof, merge pe urmele gloriosului său cadet. El comanda armata care i-a obligat pe mercenarii lui Albion să se îndrepte spre Portugalia.

— Atunci, ia spuneţi-mi, ce vrea să însemne hârţoaga asta? înţelegeţi spaniola?

— Să citesc, bineînţeles!

Generalul luă afişul pe care Fouries îl scoase din teaca sabiei, se încruntă şi citi.

— Ei drăcie! exclamă el când sfârşi, unde aţi descoperit „răvaşul” ăsta?

Colonelul relată episodul din *venta* şi interlocutorul său dădu din cap.

— Nătărăii ăştia de spanioli au fost bătuţi zdravăn. Desigur, sunt unii care pretind că victoria regelui Joseph n-a fost atât de strălucitoare cum ordonase el să se scrie în ziarul de la Madrid. Se pare că am pierdut un efectiv mai mare decât englezii. Ei şi? au bătut în retragere şi ăsta-i principalul. Haide, prietene, nu te mai enerva. Dacă regele Joseph nu-i ajunge nici pân' la călcâie, micul Caporal nu-i prea departe, aşa-i?

— Aşa-i, domnule general, dar afişul ăsta îmi dă de presupus că în regiune ar activa o *cuadrilla* şi aş vrea să-i viu de hac.

— La naiba! colonele, eşti neobosit. *Cuadrillas,* crede-mă, sunt la tot pasul. Acum că ştiu ce te roade, voi pune în gardă toţi spionii mei, făgăduind o primă grasă ăluia de-o izbuti să-ţi dea informaţiile necesare ca să poţi da de urmele vânatului dumitale preferat. Eşti mulţumit?

— Da, domnule general.

— O să fii şi mai şi prin curier, a sosit de la Madrid o corespondenţă pentru dumneata: două plicuri, dintre care unul este oficial. O altă scrisoare a fost înmânată ieri corpului de gardă prin intermediul unei hârce bătrâne cu

aspect de codoaşă: de astea nu ducem lipsă aici. Oare şi faţă de *senora*, măcelarul din Somaen, este tot un ucigător de inimi? Să fim clari, nu vreau să-mi faci mărturisiri.

Generalul pufni şi scoase din sertarul biroului trei plicuri pecetluite pe care le înmână oaspetelui său.

— Poftim, om fericit şi nu uita: peste două ore, la masă! Vom avea vin de malaga, tokay şi chiar şampanie.

Îşi sună aghiotantul.

— Condu-l pe colonel în odaia sa, cea în care a dormit Filip al II-lea. Dragă, dacă tradiţia nu minte.

Odaia era mare şi răcoroasă, cu ferestrele închise şi storurile lăsate. Fouries îşi trase cizmele, îşi descheie dolmanul şi se trânti într-un fotoliu. Cu ce scrisoare să înceapă? Se dăruise destul meseriei de soldat, vreme de o lună, şi inima îşi cere drepturile. Desfăcu plicul de la Egle.

***Dragă Augustin**,*

Unde te afli oare la ora asta, când îţi scriu din camera pe care-o ştii? La Madrid este o căldură înnebunitoare, şi-mi spun că, mai puţin fericit ca mine, mărşăluieşti desigur pe un drum fără umbră, la bunul plac al vreunui nătărău care te ameninţă cu puşca. Scrisoarea trimisă din mănăstirea Santa Maria de Huerta a făcut cincisprezece zile până la mine. Călugărul-dragon căruia i-ai încredinţat-o a fost

nevoit să se oprească mai mult de o săptămână la Alcala de Henares. I se smulsese jumătate de falcă şi s-a îmbolnăvit de friguri, încât era gata să moară. Dar vestea succesului tău sosise înaintea lui. Fusesem înştiinţată de guvernator, care a ţinut să mă felicite trimiţându-mi o groază de flori. Mai e nevoie să-ţi spun cât de mândră sunt de tine? Dă-mi voie totuşi să-ţi fac o rugăminte: nu te expune cu atâta imprudenţă, dragul meu, şi întoarce-te repede. Ştiu prea bine că un soldat nu este făcut să-şi piardă vremea la gura sobii, dar nu-i bine nici ca soţul să stea prea multă vreme departe de soţie, iar zilele sunt lungi.

Aici n-am decât o prietenă, ştii tu care. Ne vedem zilnic şi cu cât o cunosc mai bine, cu atât mi-e mai dragă. Cum să-ţi povestesc într-o scrisoare, care-ar putea cădea în mâini nedorite, funesta aventură care era cât pe ce să-i fie fatală? Oamenii cei mai buni pot cădea în ispită, şi bărbatul ei s-a lăsat sedus de o spaniolă de neam mare şi ale cărei farmece indiscutabile ascund inima cea mai neagră. În cele din urmă, el şi-a înţeles greşeala şi datoria pe care-o avea de a curma o legătură nedemnă de el. Fiinţa asta a vrut să se răzbune. Era gata s-o asasineze cu mâinile ei pe scumpa T... *dacă împrejurări neprevăzute nu*

m-ar fi adus în situaţia de a-i zădărnici intenţiile.

Soţul lui T... *a plecat de opt zile împreună cu regele care a preluat conducerea armatei ca să-i bată pe englezi.* T... *nu ştie nimic din ce a ameninţat-o, dar tremur încă pentru ea. Doamne, ce simplu ar fi fost totul, dac-ai fi fost lângă mine! Pericolul nu mai contează când îl înfrunţi în doi. Mai e nevoie să-ţi repet că sunt a ta?*

Fouries sărută scrisoarea soţiei. Atât de vie, atât de inimoasă, curajoasă dar şi drăgăstoasă! Şovăise puţin când această domnişoară de Rolleboise îi fusese propusă de împărat. Nu din pricina tinereţii ei, nici pentru că era fiică de nobili: ba chiar aceste calităţi, adăugându-se la „un fizic îmbietor, îl speriau. Atâtea merite la un loc puteau ascunde un viciu pe care ar fi vrut să-l descopere. Nu uitase încă drama tinereţii lui, abjecta trădare a acelei Anais pe care o iubea; moartea ei tragică. De atunci, trecuseră şaptesprezece ani închinaţi zeului armatei, dar el nu-şi schimbase cu o iotă părerea despre femei: fiinţe cu atât mai de temut, cu cât îţi scapă printre degete şi cu care, dacă eşti om cu minte la cap, nu trebuie să ai de a face decât pentru îndeplinirea strictă a funcţiilor naturale. Dar trebuise să asculte de dorinţa împăratului şi dacă farmecul Egleei îl făcuse în cele din urmă să-şi înfrângă

scrupulele, felul de a se purta cu ea mai era marcat de vechile-i prejudecăţi. O considera ca pe o fiinţă de excepţie şi se temea să nu pară grosolan în ochii ei. N-o putea trata ca pe prostituatele astea care trăiau cu soldaţii şi care-i potoliseră lung timp impulsurile erotice, prin îmbrăţişări date pe furiş. Egle îl fermecase, iar el se uita la ea de parcă ar fi fost un obiect preţios şi fragil. În timpul istovitoarei călătorii de la Bayonne la Madrid, ea dăduse totuşi dovadă de o mare rezistenţă la oboseală şi de o vitejie pe care le credea rezervate doar bărbaţilor. Şi încă îl mai fermeca. Nu-i venea să creadă că avusese atâta noroc.

Reciti scrisoarea. Această aventură galantă a generalului nu-l mira peste măsură. Un general, dublat de un nobil de viţă veche, n-avea cum să nu placă vanitoaselor spaniole, mai ales când era chipeş. Dar că Egle era amestecată în această poveste, îl mâhnea mult. Care puteau fi acele „împrejurări neprevăzute” pomenite în scrisoare, şi care o aduseseră în situaţia de a o salva pe generăleasă? Dar ea avea dreptate: nu putea spune mai mult într-o scrisoare ameninţată să fie interceptată.

Viaţa plină de pericole trăită, timp de o lună, dacă nu-l determinase să-şi uite nevasta, o Situase totuşi pe planul

al doilea în mintea sa: când moartea te pândeşte la orice pas, uiţi de mângâieri. Această scrisoare îi insufla o puternică dorinţă de a o strânge la piept. Nu i se lăsase, oare, libertatea de a fixa când va dori întoarcerea la Madrid? Primirea făcută de guvernatorul oraşului Guadalajara îl îndemna s-o prevadă destul de favorabilă pe cea din capitală.

Desfăcu plicul oficial. Aşa cum se aştepta, cei de sus se declarau foarte mulţumiţi de acţiunea, de la Somaen. Regele hotărâse să-i înmâneze personal colonelului Fouries insignele ordinului pe care tocmai îl instituise. Panglica decoraţiei era roşie ca-a Legiunii de onoare, dar crucea smălţuită cu cinci raze avea gravate un leu şi un turn: armele Leului şi ale Castiliei. Satisfacţia suveranului nu-l împiedica totuşi să-i transmită vajnicului colonel că era mai bine să „convingi decât să învingi” şi că, în măsura în care mersul operaţiilor n-ar suferi, prefera ca răzvrătiţii să fie înrolaţi prizonieri ai armatei sale, decât să fie spânzuraţi.

Fouries ridică din umeri. Era limpede, vai! că fratele împăratului habar n-avea de arta războiului.

Acum, a treia scrisoare. Scrisul îi era necunoscut. O desfăcu. Nu cuprindea decât câteva rânduri:

Señor Carnicero*[34]*,

În timp ce tu sugrumi spaniolii nevinovaţi, soţia ta îi răzbună punându-ţi coarne cu generalul Philbert. Cum ţi se pare chestia asta?

O patriotă

Vederea i se înceţoşă şi mâinile începură să-i tremure. *Señor Carnicero*; domnule măcelar... Şi tutuirea injurioasă... Ce infamie! Egle! Eglé să-l înşele cumva cu generalul Philbert? Să fie posibil? Faţa i se strâmbă într-un rânjet, repede stins. Fruntea îi era năpădită de sudoare. Ei, haide! mai întâi să nu ne pierdem sângele rece. Cine putuse scrie această neruşinată scrisoare? O spaniolă, aşa semnase. *Señor carnicero*... Guvernatorul îl prevenise. Toţi vorbeau numai despre el. Pentru întreaga Spanie, el avea să fie de acum înainte măcelarul din Somaen. Nenorociţii ăştia căutaseră un mijloc să-l jignească. Şi cel mai sigur era să-i murdărească soţia, să-l lovească în tot ce avea mai scump: dragostea faţă de ea. Voiau ca prin asta să-l determine să se întoarcă la Madrid: ca să câştige timp cei din *cuadrillas*, continuându-şi astfel nepedepsiţi sângeroasa lor acţiune.

Reciti încă o dată scrisoarea Egléei. Unele fraze îi săreau

[34] Domnule măcelar (lb. sp.).

în ochi ca nişte arsuri... *Nu-i bine ca soţul să stea prea multă vreme departe de soţie*... Ha! nu stătuse departe de Anais şi totuşi, ticăloasa... Oare toate femeile or avea minciuna în sânge? Greşise deci când o crezuse pe Eglé altfel decât celelalte?... *Oamenii cei mai buni pot cădea în ispită*... Nu! o vinovată nu se mărturisea cu atâta cinism. N-ar fi născocit povestea cu amanta spaniolă ca să-şi mascheze propria-i mârşăvie... Dar de ce să născocească? Urzeala era clară. Amanta spaniolă, înlocuită de Egle, voia să se răzbune. Aflând de la vreun complice că rivala ei trimisese o scrisoare în Guadalajara, găsise repede arma răzbunării.

Îşi sprijini capul în mâini... O să înnebunesc... *Mai e nevoie să-ţi repet că sunt a ta?...* Ah! toate spun că sunt ale tale! că n-au iubit, că nu voi iubi niciodată pe nimeni altul, şi primul filfizon apărut le zăpăceşte cu linguşelile lui. Ce-ai putea face ca să-ţi rămână credincioase? Oare numai curiozitatea le aruncă în braţele altuia? Există oare vreo femeie credincioasă?”

Altul! Care altul? Ce să mai crezi despre un bărbat, un soldat, care aduce în locuinţa sa nevasta altui soldat, tovarăşul său de arme, pentru a i-o lua? Philbert o văzuse pe Egle la palatul regelui Joseph, chiar a doua zi de la

sosirea ei la Madrid, o plăcuse, şi îi întinsese repede cursa. Nu fusese el acela care, în numai opt zile, se folosise de trecerea la palat pentru ca bărbatul inoportun să dispară din scenă? Era general; era de „clasă”; avea prestanţă şi o nevastă abia refăcută după boală, biata de ea, şi care habar n-avea de nimic. Femeile se îndrăgostesc mereu de acelaşi tip de bărbaţi: cei ce ştiu să le încânte cu vorbele, cei ce ştiu să-ţi ia ochii ca să profite. Fouries simţea cum îi urcă în gâtlej un şuvoi de fiere, vechea sa ură iacobină faţă de aristocraţi. Trebuia să-i fi ucis pe toţi în ’93. Marat gândea bine.

Oare cât timp rămăsese astfel, să-şi macine gelozia? Câteva bătăi în uşă îl făcură să tresară. Guvernatorul îşi trimisese aghiotantul să-l cheme, un tânăr blonziu care zâmbea răsucindu-şi mustăcioara. Alt drăgălaş. Îl privi cu o expresie plină de ură ucigătoare.

— Nu! urlă el, lovind furios cu piciorul în podeaua care se cutremură.

Zâmbetul ofiţerului îngheţase. Îşi lovi călcâiele, iar Fouries îşi petrecu mâna peste fruntea umezită.

— Iartă-mă, căpitane, Adormisem şi mai visam încă.

Băiatul zâmbi din nou, cu un aer înţelegător.

— Da, domnule colonel.

Cina începuse rău. Fouries stătea întunecat şi nu-şi descleştă fălcile. În cele din urmă, guvernatorul care se străduise din răsputeri să-l înveselească, îi zise:

— Vrei să mă faci să cred, prietene, că ai primit veşti proaste de la *senora,* ei drăcie! altfel nu văd de ce-ai fi atât de mâhnit. Dacă-i aşa, între noi fie vorba, nu merită să te frământi. În blestemata asta de ţară, nu face una cât cealaltă, adică zero. Ne urăsc de moarte, chiar când ne zâmbesc, şi uită de orice pudoare, Şi sunt absolut convins c-ar vrea să ne vadă cu laţul de gât. Ia-le aşa cum sunt, ascultă-mi sfatul. Mai bine gustă puţin din tokayul, ăsta, şi spune-mi dacă nu-i de soi.

Colonelul aruncă asupra interlocutorului său o privire arzând ca focul.

— Aveţi dreptate, domnule general. Să bem pe săturate, chiar de-om crăpa. Nimic nu-i mai bun ca vinul de soi şi-aş fi chiar un nătărău de n-aş profita, deoarece plec mâine în zori.

— Nu se poate! Nu-mi spuseseşi chiar dumneata mai adineaori că ai de gând să rămâi aici o săptămână?

— Mi-am schimbat hotărârea. Plicul primit de la statul major mă obligă să-mi rectific planul. Mă înapoiez la Madrid.

— Fir-ar să fie! Noroc!

O oră mai târziu, măcelarul din Somaen era beat criţă.

Fusese nevoie de doi oameni ca să-l transporte în odaia lui.

IV

LUI DUMNEZEU ÎI PLACE SÂNGELE!

Toată plaza striga*:*

— Ole!

Egle se înfiora. Corrida începuse de două ore, şi sosise clipa ultimei lovituri mortale. Pentru serbările date de regele Joseph în cinstea victoriei de la Talavera, fuseseră reţinuţi numai *toreros*[35] celebri, iar taurii făceau parte din cele mai renumite *ganaderias*[36]. Cel căruia îi revenise onoarea să dea suprema lovitură cu vârful sabiei se numea Esposito şi orice pasă de-a sa făcea să delireze mulţimea.

— Vă place spectacolul ăsta? întrebă blând Victorien.

Themire, fiind bolnavă, îşi rugase soţul s-o lase acasă.

— De ce n-ai invitat-o pe Egle. Biata de ea, n-are cu ce se distra.

Pe gradenele fremătând de uriaşa zbatere a evantaielor, alte strigăte răsunau în aer.

---

[35] **Toreadori (lb. sp.).**

[36] **Crescătorii de vite (lb. sp.).**

— *Arribu, Esposito!... Corta en la vivo!*[37]

— Nu ştiu dacă-mi place spectacolul, răspunse tânăra femeie. Îl găsesc destul de fioros. Şi totuşi...

Cu toate că se străduise să-şi înăbuşe emoţia, era tulburată peste măsură. Cum urcase în tribună avusese impresia că pătrunde într-un univers unde nu se respira ca în orice alt loc, unde inimile băteau după alt ritm. Toate băncile, de sus până jos, erau ocupate, iar rochiile femeilor şi uniformele împodobite cu fireturi ale francezilor arătau ca o tapiserie împestriţată, unduindu-se ca marea.

Paseo începuse exact la orele patru, pe o căldură sufocantă. Admirase *alguazilii*[38] drepţi şi nepăsători ca nişte judecători, matadorii plini de ei înşişi, în costumele strălucind de paiete, modeştii *peoni* a căror oră va suna, poate, într-o bună zi, şi picadorii foarte mândri de suliţele lor, urcaţi pe caii înalţi purtând un bandaj la ochiul drept, ca să nu vadă năpustindu-se fiara odată cu tristul destin. Toţi aplaudau cât puteau de tare, iar regele, care prezida partida, culesese nenumărate exclamaţii de bravo, în clipa când aruncase din loja regală cheia ţarcului.

Când primul taur ţâşni ca o săgeată din negura

---

[37] Curaj, Esposito... Taie la rădăcină ! (lb. sp.).

[38] Agenţi de poliţie (lb. sp.).

captivităţii sale în lumina orbitoare a arenei, toţi simţiră că distracţia nu va fi oarecare. Brusc, miile de spectatori, etajaţi de jur împrejurul arenei, amuţiseră. Evantaiele încetaseră o clipă să se agite. Era ca şi cum fiara cu ochii sângerânzi ar fi hipnotizat, supunând proprie-i legi, publicul venit să asiste la pieirea ei, ca şi cum taurul i-ar fi sfidat victorios, încordându-şi muşchii de oţel, pentru înfruntarea cu moartea. Acesta se repezise în galop până în mijlocul cercului de neînlăturat, cu coarnele aplecate, cu un firicel de bale argintii atârnând de botul scurt. Apoi se oprise suflând, râcâise mânios terenul, se întorsese indecis, şi iarăşi se năpustise. Matadorii, care încercaseră să-l înşele cu pasele lor de pelerină, fuseseră nevoiţi, printr-o retragere precipitată în dosul scândurilor, să-şi caute salvarea îndreptăţită.

— Bravo, *toro!*

În faţa lui picadorii nu străluciseră prin nimic. Trei cai cu burţile sfârtecate, împiedicându-se în măruntaie, se prăbuşeau fără scăpare. Egle, gata să leşine, îşi întorsese ochii, aşteptând ca *banderilleros*[39] să dea curs dansului lor de viespii agile. Ori de câte ori cârligul de oţel pătrundea în carnea dură, unde se căsca brusc o pată de purpură,

[39] Toreadori care aţâţă taurul cu banderile (lb. sp.).

întreaga *piaza* răsuna, iar când ilustrul Vasquez, gloria Segoviei, cu o lovitură de sabie plasată chiar în vârful greabănului, culcase la pământ adversarul care se clătina, mulţimea întreagă, în picioare pe gradene, îi aplaudase bravura. Un nobil spaniol, aşezat lângă Victorien, ridicase totuşi din umeri:

— Aiurea! Sunt de acord să i se ofere urechile şi chiar coada acestui Vasquez, de altfel prea mult lăudat. Asta nu înseamnă că, în ciuda micilor îndrăzneli de la început, nu mi-am dat seama imediat că taurul ăsta nu voia să trăiască.

— Cel ce vorbeşte este un cunoscător, şuşotise Victorien la urechea Egleei. Veţi avea multe de învăţat.

Ea nu încetase să se instruiască încă de la începerea acestei sărbători a violenţei. Atelajele catârcelor paşnice, toate având la gât clopoţei clinchetind, trăgeau de-a valma, prinse de un cârlig, cadavrele cailor inocenţi şi pe cel al animalului de luptă, jalnic decăzut din gloria-i trecătoare. Om sau animal, mortul nu mai contează. Discuţiile se aprinseseră iarăşi. O femeie din apropiere, leşinase la căderea taurului şi era readusă la realitate printr-o pereche de palme. Râsetele cam stridente, în urma crizei de nervi, dovedeau că emoţiile acestor *senoras*

nu se potoliseră. Victorien continuă, aplecat spre vecina lui:

— Voluptăţile abatorului puse la dispoziţia amatorilor... Jocurile de circ, la Roma, nu erau mai crude.

Ea dădu din cap.

— Credeţi că vom învinge uşor un asemenea popor, posedat nu numai de obsesia de a privi cum se moare, dar şi de savurarea etapelor morţii?

El nu răspunse. Valeţii din *piaza* curăţau terenul de urmele sângelui. Aerul încins mirosea a năduşeală. Cu toate că stătea pe partea umbrită, Egle avea senzaţia că fierbe într-o uriaşă căldare de granit. Cursa era reluată. Al doilea taur ţâşnea, bătându-şi coapsele cu o coadă nervoasă, la fel de feroce ca primul, la fel de negru la piele, şi făgăduit aceleiaşi jertfiri.

Începând din această clipă, tânăra femeie se lăsase pe nesimţite mânată de emoţia crescândă a celor ce-o încurajau. Nu mai raţiona, cum făcuse la început. Se învârtejea împrejurul taurului împreună cu bărbaţii aceia neînfricaţi, care, fluturându-şi în aer banderilele dejucau într-un pas de dans aerian reacţiile animalului sălbatic; strâmba din nas când o *quite*[40] tardivă putea să provoace

[40] Parare (lb. sp.).

moartea unui picador aflat în teren: şi prindea curaj când t*orero* înainta cu muleta spre victima ţintită.

Taurul se uita cu ochii piezişi la duşmanul al cărui costum, brodat cu fireturi de aur sclipea în bătaia soarelui. Încerca zadarnic să scape de banderilele care, la fiece mişcare, îi sfâşiau carnea; apoi zărind stofa roşie la câţiva metri de el, se năpustea iarăşi şi iarăşi, neântâlnind decât golul.

Victorien, mai detaşat de spectacol, era uimit văzând-o pe Egle absorbită, participând din toată fiinţa la această frenezie colectivă, cu nările fremătânde, cu genele zbătându-se. Uneori, aproape că înceta să respire, apoi, şovăind, îşi muşca buzele. O fiinţă fascinant de vie: cu siguranţă nu o femeie care să se dăruiască pe jumătate. Fouries era un bărbat fericit...

Câţi tauri satisfăcuseră astfel setea acestui sângeros dumnezeu al corridei? Egle nu-şi mai amintea. Cinci, şase? Acesta, în orice caz era ultimul, cel mai de temut, aşa cum Esposito, idolul Madrilenilor, întruchipa cea mai bună *espada*[41] din regat. Dar stăpânul morţii nu se grăbea.

Părea nepăsător la vuietul mulţimii subjugate, de parcă s-ar fi aflat singur în această înfruntare tragică, din care o

[41] **Spadasin (lb. sp.).**

viaţă, poate, chiar a sa, avea să fie sacrificată. Fără a face un pas, ca ţintuit locului, îşi înmulţea pasele: *derechazo,* la dreapta, *naturale* la stânga. Strigătele *Ole* de uşurare şi de entuziasm ţâşneau într-un singur glas, emoţia îşi atinsese culmile şi Egle, sufocată, îşi închisese ochii. Îi redeschise odată cu un „Ah!” izvorât din mii de piepturi. La cinci metri de taur, Esposito îi întorsese spatele şi îndreptându-se cu paşi legănaţi spre o lojă din primul rând, aruncase toca neagră unei femei care o prindea fericită.

— Ce se întâmplă? întrebă Egle.

Victorien zâmbi.

— Se întâmplă că acest galanton dedică taurul iubitei sale, în loc să-l ofere, ca ceilalţi, regelui. Încă un răzvrătit în devenire.

Un nou strigăt răsună. La câţiva paşi de barieră, Esposito îşi agitase muleta şi taurul, rămas câteva clipe nemişcat, îşi bâţâi picioarele apoi se năpusti fioros. În timpul iureşului acestuia orb, *torero,* tot imobil, avu periculoasa cochetărie de a flutura de mai multe ori, de-a dreapta şi de-a stânga, stofa roşie; taurul se angajă şi izbi puternic cu cornul scându-rile care pârâiră. Zăpăcit de lovitură, monstrul se întoarse totuşi ca o săgeată spre fulguranta roşeaţă care-l sfida şi, cum ataca din nou

Esposito, ridicându-şi sabia, o înfipse fără greş în trupul strălucind de sânge, de sudoare şi de spumă.

Tăcerea marilor clipe se lăsase peste arenă. Aşteptau căderea victimei, dar taurul acesta nu aparţinea speţei comune. După ce se clătină pe picioarele-i scuturate de un tremur convulsiv, scoase un muget sinistru şi, cutremurându-şi trupul muşchiulos printr-o încordare sălbatică reuşi să *se* debaraseze de sabie, care zbură vâjâind către spectatori.

Toată asistenţa se ridicase în picioare privind acel episod în afara programului. Se auziră strigăte de durere. Sabia lovise o tânără femeie vecină cu cea căreia Esposito îi dedicase taurul. Zadarnic se agitau toţi împrejur cu gâtul străpuns, victima nu mai dădea semne de viaţă.

Oficionados[42] nu sunt oameni blânzi şi nu îngăduie greşeli faţă de obiectele cultului lor. În mai puţin de o clipă cel mai renumit *torero* al Spaniei devenise ruşinea lor, şi o ploaie de înjurături, însoţită de ameninţări se revărsa din întreg stadionul.

— N-aş fi crezut că vă voi obliga să participaţi la un asemenea spectacol, zise Victorien, ridicându-se.

Eglé îşi duse mâna la tâmplă, de parcă voia să alunge

[42] **Pasionaţi (lb. sp.).**

cumplita viziune.

— N-aveaţi de unde şti, dar ce îngrozitor!

În timp ce mulţimea aţâţată şi făcând gesturi ameninţătoare, se retrăgea încet, ei i se părea că trecuse printr-un coşmar. Toate lucrurile astea se petrecuseră, oare, în realitate? Totuşi, trebuia să-şi mărturisească, într-adevăr, că vibrase în acelaşi ritm cu mulţimea frenetică, aşa cum n-o mai făcuse niciodată în viaţă. O auzise pe doña Isabel, profesoara de spaniolă, vorbindu-i despre corrida ca despre o şcoală a curajului şi a virilităţii, bărbaţii învăţau aici să se lupte iar femeile să îndure încercările vieţii, educându-şi nervii. Dar ea observase că, în timpul spectacolului, femeile n-aveau nici cea mai mică stăpânire de sine. Dimpotrivă, se lăsau pradă în modul cel mai necontrolat emoţiilor resimţite la vederea sângelui. Eglé îşi amintea de una din ele, aflată la câţiva metri depărtare şi care, după prăbuşirea primului taur, se răsturnase pe spate, cu spume la gură, cu unghiile zgârâindu-şi rochia şi cu ochii ieşiţi din orbite. Cât despre bărbaţi, dacă această corridă îi învăţa să se bată, cum se făcea, după spusele împăratului, că erau cei mai proşti soldaţi ai Europei? Şi cum se făcea că Evitând lupta loială, în linie, armată contra armată, om contra om, preferau războiul de

ambuscadă, cuţitul înfipt pe la spate, şi toate laşităţile răzvrătiţilor? La Somaen colonelul Fouriés nu se lăsase dus de nas, dar cine putea afirma că va fi mereu la fel de norocos? Sângele, moartea, iată cele două cuvinte cheie ale acestei cumplite Spanii. N-ar fi fost imposibil ca la această oră Augustin să fi căzut ucis de glontele vreunui *desperado*. „Gândul ăsta nu mă tulbură, îşi zise ea. De ce?”

În aceeaşi clipă simţi că cineva îi strânge braţul. Era generalul Philbert, care îşi cerea iertare:

— Nu voiam să risc să vă pierd în gloata asta. În cazul că vreo îmbulzeală ne-ar despărţi, vă reamintesc că Grivet ne aşteaptă cu caleaşca la colţul dintre Buen Retiro şi calea Alcala.

Braţul puternic care nu-şi slăbea strânsoarea, o înfiora. Prima reacţie fusese de a-l respinge. Imaginea contesei de Tordesillas y Milagro îi revenise brusc în minte. Cum se făcea că nebuna asta putuse cuceri un asemenea bărbat, dacă nu chiar prin însăşi nebunia ei, care era o nebunie spaniolă? Femeile acelea care urlau cerând moartea pe gradenele din piaza, sau scrâşneau din dinţi cu ochii daţi peste cap, nu făceau, oare, parte din aceeaşi rasă?

Se desprinse uşor, zâmbi şi-şi petrecu braţul peste al lui

Victorien.

— E mai bine aşa, zise ea. Dumneavoastră militarii, aveţi totdeauna tendinţa să dominaţi. Trebuie să învăţăm să vă rezistăm.

El râse cu naturaleţe. Se făcuse aproape orele şapte şi temperatura se îmblânzise.

— Ce-aţi zice, reluă el, de-o plimbare în caleaşcă, la pas, pe Prado? Este o oră potrivită, şi am adoptat obiceiul locului de a cina târziu.

— De ce nu, domnule general? Nu mă aşteaptă nimeni. În singura scrisoare primită acum o lună, soţul meu nu s-a gândit nici măcar să-mi spună dacă avea intenţia să se înapoieze curând la Madrid.

— Poate pentru că nu ştia nici el. Colonelul Fouriesi este un viteaz. S-a umplut de glorie la Somaen şi nar*e* de gând să se oprească aici. Poate că a şi dat de urma altei *cuadrilla.*

Ea îşi scutură capul.

— Sunteţi de-a dreptul obositori cu furia asta după glorie, domnilor militari. A, da! vă admir şi eu ca toată Franţa, desigur, dar chiar împăratul a declarat că pacea este preferabilă războiului, şi nu este plăcut pentru o femeie căsătorită să trăiască de parcă nici n-ar fi.

El râse din nou.

— Sunteţi încântătoare, **iar** Fouries are, într-adevăr, mare noroc. Dar când **l**-aţi **luat** de **Bărbat, ştiaţi** ce vă aşteaptă. Un soldat e sortit să se bată.

— Cam aşa i-am scris şi eu ultima dată, dar pentru ce se fac războaiele, dacă nu pentru a instaura pacea?

Ajunşi la colţul străzii Bueri Retiro, urcară în caleaşcă.

— La Prado, Grivet, şi la pas până la Las Delicias. După aceea întorci „şi acasă.

Catârcele împodobite cu panaşe porniră într-un pas elegant şi grav, cu un clinchet uşor de clopoţei. Pe Prado era ora de *paseo,* rit sacru al Madrilenilor, ora când *hidalgos* şi *majos,* tinerele elegante împreună cu ai lor *cortejos*[43]*,* chiar simplii burghezi, părăsindu-şi treburile sau scuturându-şi apatia, veneau pe jos sau în trăsură, din toate cartierele oraşului, ca să respire la umbra lungilor alei aerul împrospătat de fântânile arteziene şi îmbălsămat de parfumul florilor. După puternicele emoţii de la piaza, Egle se lăsase pradă unei dulci amorţeli şi se gândea, fără să meargă mai departe, că prezenţa tovarăşului ei nu era străină de plăcerea pe care o resimţea. Privea spaniolele înfăşurate toate, la fel, în ciuda anotimpului, în largi

[43] Curtezani (lb. sp.).

pelerine cenuşii, şi cu ochii strălucind sub *sombrero*-urile cu boruri largi. Femeile, aproape toate, îşi ascundeau feţele sub mari voaluri negre sau albe. Aceste funebre plimbăreţe erau oare aceleaşi spectatoare delirante de la *corrida?* Fără nicio îndoială. Bărbaţii grupaţi câte patru sau cinci, discutau pe şoptite, fumând din havană, pe care o ţineau tot timpul în gură. Când conversaţiile se înteţeau, îşi scuipau havana şi ameninţau cu pumnul, strigând într-o bruscă mânie: *Hombre* şi *Carajo*[44]*.* Încetul cu încetul, la plăcerea resimţită mai înainte se adăuga acum o nelinişte, şi ea rupse tăcerea.

— Mi-aţi putea spune, generale, de ce toţi oamenii aceştia par atât de morocănoşi?

— Aş putea să vă răspund: deoarece conspiră şi ar vrea să ne vadă la mama dracului, ceea ce n-ar fi prea departe de adevăr. Dar prefer să vă spun: pentru că aşa este la modă. Aici se cheamă că eşti un om cu maniere alese dacă eşti grav sau ai aerul că eşti – aşa cere bontonul castilian. Regele Joseph care, ştiţi bine, se consideră filosof, şi care ar vrea totuşi să-şi iubească supuşii, pretinde că sunt abrutizaţi de religie. Ceea ce cred eu însă, este că, dacă „popii noştri ar fi semănat cu ai lor, faimoasa

[44] Drace! (lb. sp.).

noastră revoluţie ar fi avut loc cu o sută de ani mai devreme.

— Sunteţi un monarhist şi un catolic, domnule general!

— Totdeauna am fost. Nu fac decât să vă comunic opinia regelui, care nu-i prea diferită de a mea. De ce să ne legăm la ochi?

— Cu siguranţă, cred că n-am să mă obişnuiesc niciodată cu spaniolele.

— Încercaţi să fiţi în locul lor. Pentru cel mai mic păcat, preoţii le ameninţă zilnic cu chinurile iadului. Nu-i deloc plăcut. Treceam azi-dimineaţă prin faţa unei biserici. Deasupra portalului, pe o tăbliţă scria: *Hoy se saca las almas*, ceea ce voia să spună că azi era ziua în care *padre* avea bunăvoinţa să scoată sufletele din purgatoriu. Astăzi, şi nu mâine, aţi înţeles, şi în schimbul unei sume de bani, bineînţeles. Nu uitaţi că ne aflăm în ţara Inchiziţiei. Unul din rarii spanioli „care nu ne consideră nişte câini păduchioşi, şi căruia eu îi reproşam torturile la care-i supuneau călugării inchizitori pe falşii eretici, mi-a răspuns fără înconjur: „Vă credeam un catolic mai convins. Uitaţi-vă la Cristos. N-a fost torturat, chiar şi el? Fiul omului a vrut să ne dea un exemplu. Lui Dumnezeu îi place sângele”. Asta-i Spania!

Egle strâmbă din nas.

— Tristă ţară! şi nu-mi explic deloc gustul anumitor francezi pentru femeile ei...

Se opri brusc şi-şi muşcă degetul ca o şcolăriţă prinsă cu mâţa-n sac.

— Iertaţi-mă. Mi-a scăpat.

Dar el nu părea afectat peste măsură de aluzie şi răspunse calm:

— Oh! au destul farmec, dar şi-l pierd, dacă pot îndrăzni să mă exprim aşa, prin prea multă folosire. Le place drama; ar inventa-o la nevoie. După mine, niciuna dintre ele, oricât de ademenitoare ar fi, nu poate ajunge nici până la degetul mic al franţuzoaicelor.

Egle rămase o clipă uluită, de parcă omagiul acesta i-ar fi fost adus ei. Îşi reveni repede.

— Cât despre mine, nu mă miră deloc să vă văd gata oricând să faceţi un compliment, dar ce-ar fi să schimbăm subiectul discuţiei? Vorbiţi-mi despre bătălia de la Talaverna. Aţi participat la lupte. Am câştigat-o, ori nu? Este într-adevăr vorba de o mare victorie? Nu cred că-i un secret militar.

— Nu, ci poate un secret de stat. Regele Joseph ţine mult să-şi facă o reputaţie de mare general. În sfârşit! Nu

sunteţi, după câte ştiu, în solda Juntei. Iată părerea mea: într-un sens, am pierdut-o, deoarece n-am izbutit să-l alungăm de pe poziţii pe diavolul ăsta de Welesley, iar el n-a dat îndărăt decât din teama de a nu fi prins de Soult, care era pe urmele lui. Există bătălii albe, bătălii fără învingător. Acestea mi se pare un model al genului.

— O bătălie albă care a costat viaţă a mii şi mii de oameni. La ce bun, masacrele astea?

— Asta o vor şti strănepoţii noştri. Poate pentru că sunt prea mulţi oameni pe pământ, iar aceştia fac prea mulţi copii.

— Vorbiţi serios?

— Am zis: poate; dar atâta timp cât vor fi războaie, cel mai bine-ar fi să le câştigăm. Ăsta-i rolul nostru, al soldaţilor.

— Iar dumneavoastră vi-l îndepliniţi în mod strălucit.

— Aiurea! Mă străduiesc cât pot şi aici n-am niciun merit: n-aş şti să fac nimic altceva. La ce-aş fi oare bun într-o lume fără militari?

Cerul se întuneca încetul cu încetul, şi caleaşca făcuse drum întors. În grăbitul amurg, Egle se simţea cuprinsă de o vagă melancolie. Avea să se înapoieze în apartamentul ei neprimitor, unde totul părea îndreptat împotrivă-i, cu

singura societate a slujnicei spaniole, Ximena, ţărancă limitată căreia trebuia să-i smulgi, ca pe un dinte, fiece cuvânt. Generalul Philbert, însă, îşi regăsea soţia şi, neîndoios, Themire, cu sănătatea-i fragilă şi sufletul dârz, îşi merita norocul. Dar şi ea, Egle, în această clipă, tăifăsuia cu

Victorien, într-o perfectă comuniune de gânduri, iar lui îi făcea o reală plăcere să prelungească această primă discuţie. Augustin Fouriès era într-adevăr un bărbat inimos dar ea nu va simţi niciodată pentru el decât stimă. Văduvită de fericire, era sortită s-o trăiască pe a altora.

O panică surdă o cuprinse. Tăinuitei plăceri resimţite mai înainte îi urma acum un gust de amărăciune. I se strângea gâtlejul; ochii i se înecau în lacrimi. Îşi acoperi faţa cu mâinile.

— Ce s-a întâmplat, Eglé?

Se străduia să zâmbească. Iată că-i spusese pe nume; era nelinişţit pentru ea.

— Desigur, reluă el, reacţia spectacolului de la *piaza.* Nervii cedează în cele din urmă. Nu-i nimic! după un somn bun...

Iar ea răspunse cu un glas abia stăpânit.

— Credeţi că-i aşa de simplu?

— Fără doar şi poate, iar soţul dumitale se va întoarce încununat cu lauri şi vei fi cea mai invidiată, cea mai fericită dintre femei.

— Ce înseamnă fericirea, după dumneata, Victorien?

Îndrăznise şi ea să-i spună pe nume, şi era ca şi cum, considerând că-i un lucru firesc şi fără însemnătate, el nu remarcase nimic. Părea că se gândeşte la întrebarea pe care i-o pusese.

— Fericirea! Ei drace!

Îşi freca obrazul, cu o licărire de veselie în ochi.

— Şi dacă ţi-aş spune că nu mi-am pus niciodată o asemenea întrebare?

— Nu-mi vine-a crede!

— Dar nici n-am avut când! Războiul de independenţă americană, armata Prinţilor, Vendée, Italia, Egiptul şi nu era decât începutul. Fericirea, pentru mine – cine ştie? – ar fi putut consta în a rămâne pe loc.

— Glumeşti.

— Există, în viaţă, atâtea alte lucruri, în afara fericirii! Dacă mă gândesc bine, cred că trebuie să fii foarte tânăr şi foarte naiv ca să crezi c-ar exista şi să-ţi faci din ea scopul vieţii. Fericirea trebuie să vină fără s-o cauţi.

— Nu eşti prea încurajator.

— Aşteaptă! Dacă resping fericirea în sine, fericirea absolută, bănuitoare, tiranică, cea despre care se vorbeşte-n romane, o fac pentru că, în ceea ce mă priveşte, cred în alta, sau mai degrabă, în mai multe lucruri la un loc, pe care le-aş numi bucuros micile fericiri, acelea pe care le prinzi din zbor cu atât mai grăbit cu cât le ştii trecătoare, dar care uneori îţi prevestesc altele şi mai mari.

— Eşti confuz. De exemplu...

— Ei bine!... clipa de faţă, total neaşteptată, pe Prado din Madrid, între noi doi...

Faţa Egleei se împurpură în timp ce inima tresălta de o bucurie tumultoasă. Dar lumina" zilei continua să descrească şi Victorien nu-i putea vedea tulburarea. Reuşi totuşi să zică:

— Sper că ai mai cunoscut şi altele.

— Da, răspunse el cu un glas stins, când m-am însurat cu Themire. Şi asta a durat.

„Este loaial", gândi Egle tremurând.

Dar dintr-odată, parcă un bloc de gheaţă s-ar fi prăbuşit între ei. Tăcerea îi apăsa, iar Victorien îşi privi ceasul de argint.

— Curând va fi ora 8, zise el. Oh! oh!

Îşi vârî capul pe portieră şi, cu glas tare, i se adresă lui Grivet:

— Ei, băiete, dă-i bătaie. Doamna general s-ar putea nelinişti.

Egle nu-şi mai simţea trupul. I se părea că orice mişcare i-ar fi fost fatală. Se expusese într-una dintre cele mai false situaţii, iar Victorien o adusese repede la realitate. Dar el, ce joc jucase? Poate că intrase în el fără să vrea, şi înţelegând brusc pericolul îşi revenise.

Tăcerea dintre ei se prelungea, devenind aproape de nesuportat. Să vorbească, să spună orice, dar să vorbească...

Caleaşca ajunsese la Puerta del Sol şi urca pe calea Fuencarral. Egle a trebuit să facă un efort cumplit ca să nu-i clănţăne dinţii.

— De când te-ai întors, nu te-am mai întrebat, zise ea cu un glas neutru, dacă ai izbutit s-o faci inofensivă pe contesa de Tordesillas y Milagro, aşa cum avuseseşi intenţia înainte de campania de la Talaverna.

victorien se încruntă.

— Din nefericire, nu. Îl rugasem pe guvernator, minunatul Belliard, să-i dea un domiciliu forţat, destul de departe de Madrid. S-ar fi retras într-unul din castelele ei,

iar noi am fi fost liniştiţi. Când au vrut însă s-o înhaţe, coţofana zburase din cuib, şi a fost cu neputinţă să i se dea de urmă.

— Păcat!

— Da, adăugă el, ceea ce nu micşorează cu nimic recunoştinţa pe care ţi-o port. Din nefericire, această femeie turbată e-n stare de orice, şi mă gândesc nu atât la mine, cât la Themire. Fără să mai pun la socoteală c-o văd foarte bine în fruntea vreunei *cuadrilla.*

Egle consideră că sosise clipa să-i arate că-şi păstrase mintea lucidă şi că întreaga lor conversaţie nu însemnase pentru ea decât o glumă fără consecinţe.

— În cazul ăsta, bărbatul meu va putea restabili ordinea, zise ea cu o dezinvoltură prefăcută.

Husarii şi dragonii în frunte cu colonelul Fouries intraseră în Madrid prin poarta Santa Barbara, exact în momentul când cea mai bună espada a corridei, Vasquez, îşi înfigea spada în cel de-al doilea taur. Înima oraşului fremăta în arenă. Astfel străzile erau aproape pustii. La intrare, trupa se scindase, husarii se îndreptaseră spre cantonament, fosta cazarmă a gărzilor de infanterie, iar dragonii o luaseră spre mănăstirea Franciscanilor.

În timp ce oamenii săi intrau în cartierele respective,

Fouries, în ciuda nerăbdării de a-şi rezolva propriile probleme, ajunsese la statul major general. Toţi ofiţerii superiori îşi părăsiseră birourile pentru corrida; şeful escadronului de serviciu, un anume Pichard, nu-şi ascunsese proasta dispoziţie.

— Ah! dumneavoastră eraţi domnule colonel, eroul de la Somaen? Astăzi, ştiţi, cădeţi prost. Nimeni nu se gândeşte decât la victoria de la Talaverna; regele nu ţine să-şi împartă laurii. De altfel, cum vedeţi şi dumneavoastră, nu este nimeni. Pe legea mea! devenim la fel de sălbatici ca şi spaniolii. Căci mă întreb, între noi fie vorba, ce plăcere pot avea nişte oameni cu mintea la cap pentru un spectacol care constă în a mâna la galop nişte biete animale, înainte de a le ucide în mare tam-tam, sub falsul pretext că au coarne? Ei, drăcie! şi nu sunt singurele.

Fouries i-o tăie scurt flecarului arţăgos:

— Nu vreau decât să ştiu când aş putea fi primit de comandantul şef al cavaleriei.

Celălalt îşi lăsase buza în jos cu un aer nepăsător:

— Păi, domnule colonel, reveniţi mâine dimineaţă, şi, în orice caz, nu prea devreme. Generalul se trezeşte târziu. Are insomnii. Atunci bună seara.

Apoi se scuzase pentru căscatul pe care nu şi-l putuse

opri la timp.

— Eu nu semăn cu generalul, domnule colonel. Eu dorm tun, iar siesta nu-mi ajunge. Ah! pe drept cuvânt clima ţării acesteia nu prieşte deloc organismului meu şubred.

„Are o moacă, s-o tot pălmuieşti!” se gândea Fouries în timp ce încăleca din nou.

Şi se simţi brusc năpădit de un fel de spaimă. Sosise clipa. Trebuia să-i înfrunte – ce durere! ce ruşine! – pe Egle şi pe Philbert, să le smulgă mărturisirea criminalei iubiri, să se răzbune pe amândoi. Numai când se gândea, şi o imensă oboseală îi apăsa umerii puternici. Să treacă prin asemenea încercare, după o lună de viaţă atât de aspră! Străbătuse, din zori, mai mult de şaizeci de kilometri călare şi, pe tot parcursul drumului, nu încetase să-şi reprezinte scena: mai întâi o va vedea pe Egle, o va obliga să mărturisească, apoi va coborî să-i ceară socoteală generalului. Duelul cu sabia era obligatoriu între cavalerişti. La urma urmei, cel ofensat are dreptul să aleagă armele. Va cere, bineînţeles, lupta pe moarte. Dacă murea el, se sfârşea totul. Dacă murea adversarul, nu-i mai rămânea decât să-şi încarce pistolul reglementar şi să-l apese pe tâmplă.

Această ultimă parte a drumului între statul major şi

palatul Amadeo, era cea mai dureroasă. Rumegându-şi nefericirea, ba vedea roşu în faţa ochilor, ba refuza să creadă într-un asemenea destin. Egle vinovată! Ah! ce presupunere absurdă! Relua, modificându-l, raţionamentul făcut la Guadalajara. În scrisoare, Egle nu-i relata, oare, în vorbe învăluite, că jucase un rol în ruptura generalului Philberí cu amanta spaniolă? Aceasta putea s-o fi bănuit pe degeaba ca o rivală care-şi apăra propriul interes, în timp ce Eglé nu se gândise decât să ocrotească fericirea Thémirei... Dar era inutil să mai raţioneze.

Ajunse în faţa palatului. Aruncând santinelei hăţurile, urcă scara din patru în Patru trepte; sună. Trecu destul de mult timp până ce slujnica Ximena să deschidă.

— Doamna-i acasă?

— No, *señor coronei.*

— *Donde esta?*[45]

Slujnica făcu un gest că nu ştie. Stupidă creatură! Aleargă ca un nebun prin apartament. Nimeni. Ca şi ceilalţi, cu siguranţă, Eglé s-o fi dus să caşte gura la corrida. Nesuferită ţară! Se aşază, cu fruntea numai broboane, şi începe să citească iarăşi scrisoarea denunţătoare, deşi toate cuvintele i se întipăriseră în

[45] Unde este ? (lb. sp.).

minte. Înima îi bate ca un ciocan pe nicovală. Ce să facă? Brusc îi veni o idee. Şi dacă, în chiar această clipă, Eglé şi amantul ei...? Gemu ca o fiară încolţită, o luă la goană şi se izbi de Ximena care-l privea înspăimântată.

Cu scrisoarea în mână, se opri în faţa uşii apartamentului generalului. Inima îi bătea atât de tare, încât îl durea. Nu putea intra într-o stare ca asta; era incapabil să rostească o frază inteligibilă. Rămase astfel câteva minute, gâfâind, epuizat de durere, apoi trase de cordon. Slujnica deschise şi schiţă un zâmbet. Se numea Dolores şi, cu ochii ei de jar şi tenul îmbietor, era mai plăcută decât molâia Ximena.

— Generalul Philbert este acasă? întrebă el abia auzit.

— *No esta aqui, señor, sino la señora...*[46]

El o întrerupse.

— Spune-i că vrea s-o vadă colonelul Fouriés.

Zâmbetul îngheţase pe chipul plăcut al spaniolei. Ea se înclină şi, după ce-l conduse prin galeria cu portrete, intrară în salonul de primire unde îi arătă un jilţ. El se aşeză docil, apoi, îndată ce slujnica dispăru, se ridică în picioare. Nu putea rămâne imobil, suportând într-un calm prefăcut tumultul inimii. Martir al aşteptării! Pe pereţi erau

[46] **Nu este, domnul, ci numai doamna (lb. sp.).**

atârnate două panoplii alcătuite din iatagane mari cu mânerul încrustat cu rubine şi cu lama bogat ornamentată. Privirea-i alerga automat când la una, când la alta.

Themire apăru şi îi întinse mâna.

— Ce bucurie să vă revăd, domnule colonel! Mă aşteptam atât de puţin! M-am gândit că Dolores a greşit numele. Ce fericită va fi soţia dumneavoastră! Mă tem însă c-o să-i pară rău că v-a lipsit de prezenţa ei, chiar şi pentru o oră. Nu mă simţeam bine, şi corrida pe o asemenea căldură!... Aşa că i-am propus Egleei să-l însoţească pe soţul meu, dar acum nu cred să mai întârzie mult.

Fouries se uita la tânăra femeie cu un aer împietrit. Cum de putea fi atât de senină? Cu siguranţă n-avea nicio bănuială. În ajunul plecării din Madrid, îl, invitase la masă împreună cu Egle, şi admirase îndemânarea şi ţinuta rezervată a acestei femei încă tânără, seducătoare, şi născută, ca şi el, din popor. Doar cearcănele albăstrii care-i măreau ochii trădau febra periculoasă care-o consuma şi de care nu putea scăpa. Îndoi scrisoarea fatală în mâna-i umezită şi simţi că-i fuge pământul de sub picioare. Niciodată nu va avea curajul să arate această hârtie care secreta ură, unei femei cu privirea atât de deschisă.

— Dar cred, domnule colonel, că muriţi de sete.

Bătu din palme şi Dolores apăru.

— Un *refresco*[47] de portocală, v-ar tenta? Da? Dolores, ai înţeles?

— *Porcierto, señora*[48].

— Copila asta face mai multe progrese în franceză, decât eu în spaniolă. Luaţi loc, domnule colonel, şi povesti ţi-mi despre faptele dumneavoastră de vitejie.

El fierbea, simţindu-se incapabil să se stăpânească. Trebuia totuşi să-i răspundă.

— Iertaţi-mă, doamnă, zise el. Militarilor nu le place să vorbească despre luptele lor.

— Nici femeilor despre toalete, bănuiesc! Dar în ce vă priveşte, domnule colonel, vă cunoaştem! Nu trebuie să fiţi aşa de modest.

Râdea din toată inima. Nu! nu va putea îndura prea mult această nepăsare. Făcu o încercare.

— Aş vrea mai degrabă să ştiu ce s-a mai întâmplat la Madrid în lipsa mea.

— Dar nu s-a Mai întâmplat nimic, dragă domnule, chiar nimic. Generalul Belliard a rămas guvernator aici, apoi a mai fost victoria de la Talaverna care mi-a readus bărbatul

---

[47] Băutură răcoritoare (lb. sp.).

[48] Desigur, doamnă (lb. sp.).

sănătos şi nevătămat. Crede-mă, nici nu voiam mai mult.

Bărbatul ei! Vai de el! îşi strângea dinţii, gata să-i spargă. Respiră adânc şi reluă:

— În singura scrisoare primită de la ea, soţia mea mi-a dat de înţeles că aţi fi avut, dumneavoastră personal, nişte neplăceri, din fericire, repede alungate.

— Neplăceri, eu? asta-i bună! Mă întreb ce-a vrut să-i spună sau de unde-o fi scos-o. N-am avut apă câteva zile, din pricina unei conducte care s-a spart: asta-i tot ce ştiu.

Se dăduse de gol. Egle, de altfel, nu-i specificase chiar ea, în scrisoare, că Themire nu ştia nimic despre ameninţarea care-o păscuse? Iată, cel puţin, că aici nu minţise.

— Iertaţi-mă! am înţeles greşit, şi mă bucur pentru dumneavoastră.

— Ah! iat-o pe Dolores, Beţi, domnule colonel, şi nu vă faceţi griji pentru nişte biete femei, care nu-s bune nici măcar să se lupte.

El bău. Lichidul rece îi curgea ca un elixir al vieţii prin gâtlejul uscat. Şi dacă fusese un prost dând crezare scrisorii unei spaniole fără scrupule, al cărui singur scop era să semene discordia şi suspiciunea între francezi? O privea pe Themire cu recunoştinţă.

— Într-adevăr, muream de sete. Mulţumesc!

— Lui Dolores să-i mulţumeşti. Ce m-aş fi făcut fără ea?

Cele două femei râseră amândouă deodată, şi lui i se păru că acest dublu râset sănătos revărsa în mintea-i tulburată aceeaşi „liniştire răspândită de *refresco* în trupu vlăguit. Se ridică să pună paharul pe tavă şi-şi descleştă totodată mâna stângă, din care-i căzu scrisoarea.

— V-a căzut ceva, domnule colonel. Sper că hârtii asta nu pune în discuţie soarta Spaniei.

El păli. Iată că i se oferea prilejul să-şi deschidă rana. Va întinde scrisoarea Themirei, şi zarurile vor fi aruncate. Se aplecă să ridice hârtia. Când se îndreptă, Themire surâdea.

— Nu, nimic important, zise el., O simplă însemnare de ţinut minte.

— Mai doriţi un *refresco,* domnule colonel?

— Mulţumesc, doamnă. Vă rănâm foarte îndatorat, dar trebuie să plec ca să mă pregătesc să-mi primesc soţia. Sunt încă plin de praf, transpirat şi-aş vrea să arăt cât mai bine.

— Sunteţi un soţ ideal, într-adevăr.

Abia ajuns pe palier, Fouries îşi dădu seama că rana nu-i era decât amorţită. Cele mai dulci vorbe din lume, rostite de buzele cele mai inocente, nu l-ar fi făcut să-şi schimbe

părerea. Era foarte posibil ca Egle să fi cedat, oarba încredere a Themirei nefăcând, decât s-o încurajeze şi mai mult. Îşi vârî în apă capul înfierbântat, se bărbieri cu grijă. Mâna îi tremura şi se tăie chiar pe cicatricea de la Piramide. Sângele numai contenea. În sfârşit hemoragia se opri şi îşi schimbă uniforma.

Se plimba de-a lungul şi de-a latul galeriei şi mai sumbre **în** lumina palidă a serii, şi nu-i trecu prin cap să aprindă lumina. Ce făceau „oare „amândoi? Corrida se încheia totdeauna înainte de căderea nopţi. Nenorociţii!

Zgomotul unui vehicul, tras de catârce, ale căror copite izbeau puternic pavajul, se precipita sub fereastră. Se oprise o caleaşcă. O femeie înfăşurată într-un voal negru coborâse, discutase cu santinela, intrase în palatul Amadeo. Cine putea fi? Ah! vreo cohetă a ofiţeraşilor locuind în odăile de la parter. Doamne, de ce se recăsătorise, în loc să se limiteze la aventuri trecătoare „ca ăştia?

Urmară alte clipe ucigătoare şi femeia de mai înainte Ieşise. Greşise adresa. Fusese, desigur, una din codoaşele acelea care stârniseră rânjetele guvernatorului din Guadalajara. Totuşi mersul îi era tânăr, iar spaniolele astea, chiar când îmbătrânesc, au pe dracul în ele.

Femeia urcase din nou în caleaşca ce se îndepărta acum în goană spre poarta Segovia. În stradă, una câte una, răsăreau, iată, flăcăruile felinarelor. O altă trăsură cu patru catârce sosea din direcţia opusă. Se opri. Vizitiul sări de pe capră, deschise portiera. O pereche. Recunoscu glasul Egleei. Dumnezeule! începu să tremure din tot trupul. S-o aştepte, oare, aici? Nu! Trebuia să spargă buboiul cât mai grabnic, să-i surprindă împreună pe vinovaţi. Alergă la uşă; coborî iute treptele.

— Augustin, doamne, ce fericire!

Egle intrase prima, şi-i sărise de gât. El îi simţea buzele pe obraz, dar nu-i înapoia săruturile, strângând doar, până la strivire, acel trup adulter.

— Uşor, că mă sufoci!

Îi dădu drumul. Philbert îi întinse mâna, iar el nu îndrăzni să i-o refuze.

— Chiar că este o surpriză, colonele! Cum se face că nu ne-aţi anunţat sosirea?

— N-am avut timp, domnule general. O problemă urgentă mi-a grăbit înapoierea şi această urgenţă este atât de capitală, încât v-aş ruga să urcaţi îndată la mine.

— Ei, drăcie, prietene, este chiar aşa de grav? Îngăduiţi-mi baremi să-mi anunţ soţia că ne-am întors.

— Îmi cer scuze că insist, domnule general. Dar trebuie să vorbim chiar acum.

— *Bueno!*[49] Haidem.

Ximena veni să deschidă, cu un sfeşnic în mână. Traversară tăcuţi galeria cu armuri, intrară în capela particulară ale cărei obiecte din aur captau câteva reflexe.

— Iată un loc foarte potrivit pentru discuţie, spuse Fouries.

— Ce ciudat eşti, Augustin! rosti Egle. Aici nu sunt scaune.

— N-are importanţă!

— În acest caz vă las cu problemele voastre de stat.

— Prezenţa ta este necesară.

Fouries luă sfeşnicul din mâna Ximenei, îl aşeză pe altar şi o concedie pe spaniolă cu un gest scurt. Slujnica ieşi.

— Nu înţeleg nimic, reluă Egle.

— Vei înţelege, strigă el cu glas tunător.

— Într-adevăr, domnule colonel, nu păreţi a fi cel pe care vă ştiu, remarcă rece Victorien.

— Aş vrea să vă văd în locul meu!

— Liniştiţi-vă, dragul meu, şi spuneţi-mi despre ce este vorba!

---

[49] Bine (lb. sp.).

Fouries desfăcu scrisoarea şi i-o întinse.

— Dumneavoastră, generale, explicaţi-mi ce înseamnă această scrisoare. O corespondentă, preocupată probabil de persoana dumitale, mi-a expediat-o la Guadalajara.

Victorien citi şi-şi înălţă liniştit fruntea.

— Nu cred, domnule colonel, că aţi dat crezare, nici măcar o secundă, acestei mârşevii.

— Şi de ce n-aş fi dat crezare?

— Pentru că ar fi însemnat în primul rând să vă insultaţi soţia, care n-are nicio pată pe conştiinţă şi în al doilea rând, pe mine, care sunt camaradul dumneavoastră şi totodată superiorul dumneavoastră. Mai adaug că ştiu de unde provine această scrisoare, deoarece am recunoscut scrisul.

— Arătaţi-mi-o şi mie, domnule general.

— Soţul dumneavoastră vă v-o arăta, dacă va crede de cuviinţă, zise Victorien.

— N-am dreptul să ştiu ce conţine o scrisoare care mă insultă?

— Soţul dumneavoastră va decide.

— Domnule general, reluă Fouries cu glas stins, nu vă cred capabil să înşelaţi un soldat, ba mai mult un camarad care-şi iubeşte soţia mai mult ca propria-i viaţă. Spuneaţi

mai adineaori că ştiţi cine e autoarea scrisorii. Numele, vă rog.

— Contesa de Tordesillas y Milagro.

Fouries, consternat, îşi înfigea unghiile în podul palmelor.

— Şi ce treabă am eu cu această contesă?

— Voia să-mi ucidă soţia din motive pe care le ghiciţi. Printr-un concurs de împrejurări, pe care le veţi afla îndată, soţia dumneavoastră a împiedicat-o să comită crima. Urmarea se înţelege de la sine.

„Împrejurări neprevăzute" scrisese Egle. Fouries simţea cum urcă în el o bucurie atât de puternică, încât devenea dureroasă, amestecată cum era cu ruşine. Cum o să-l ierte Egle pentru atâta neîncredere? O ultimă proastă Inspiraţie îi răsări pe buze.

— Dar nu urăşti o femeie doar pentru că te-a împiedicat să comiţi o crimă. Soţiei dumneavoastră, şi nu alei mele trebuia să-i poarte pică.

— Nu cunoaşteţi imaginaţia spaniolelor. Îşi fac rugăciunea în braţele iubitului. Omoară făcându-şi semnu crucii. Pe ele, pasiunea le absolvă de crimă.

Egle îşi privea bărbatul, de parcă atunci îl descoperea. Faţa acestui om pe care-l stimase fără a-l iubi era răvăşită.

„Are ochii unui nebun”, gândea ea. Şi îşi spune: că, la fel cu această contesă de Tordesiilas, şi el ar fi fost în stare să ucidă. Nu-i mărturisise oare cum murise prima soţie?

— Şi acum, pot să mă retrag? zise ea.

El înaintă şi-şi propti mâna pe umerii ei. Ea se înfioră la atingere.

— Du-te, şi iartă-mă că te iubesc prea mult.

Ea nu răspunse şi, în timp ce ieşea din capelă, auzi clopoţelul de la intrare. Ximena întârzia şi clopoţelul suna fără întrerupere. Egle se întoarse. Bărbatul ei o opri.

— Mă duc eu.

El ieşi şi privirea Egleei se încrucişă cu a lui Victorien care-şi întoarse capul. Era sleită, dar scena petrecută sfârşise prin a o limpezi. Ştia acum că-l iubea pe generalul Philbert. Ştia de asemenea că nu i-o va putea mărturisi niciodată.

Din galeria cu armuri se auziră strigăte.

— Este vocea lui Dolores, zise Victorien.

O luă la goană, cu Egle după el. Era chiar Dolores, care gemea cu faţa înecată în lacrimi.

— Doamna... *La senora... Asesinada... Maldicion Mucho sangre!...*[50]

[50] Doamna... Asasinată... Nenorocire... Mult sânge! (lb. sp.).

— Themire!

Coborâră în grabă scara. Dolores lăsase uşa apartamentului deschisă. În mijlocul galeriei, Themire, întinsă pe dale, zăcea scăldată în sânge. Avea înfiptă în piept *navaja.* Victorien o smulse cu multe precauţii, îşi luă soţia în braţe şi o transportă în odaia ei.

— Respiră, zise el. Colonele, chirurgul-medic este jos. Du-te, te rog, după el.

Thémire redeschise ochii.

— Draga mea, nu-ţi fie teamă, te vom îngriji. Te vei vindeca. Spune-mi doar cine te-a lovit

— O femeie, răspunse ea abia auzit, o spaniolă... îmbrăcată în negru... N-am mai văzut-o niciodată... Dolores era la bucătărie.

— Nu mai vorbi. Cruţă-ţi forţele.

Chirurgul, înarmat cu trusa, intra urmat de Fouriés.

— Lăsaţi-mă cu rănita.

Şi adresându-i-se Egléei:

— În afară de dumneavoastră, doamnă, dacă sunteţi bună. Mă veţi ajuta s-o bandajez.

Bărbaţii părăsiră încăperea.

— Iar dumneavoastră, domnule colonel, vă credeaţi cel nefericit. O femeie îmbrăcată în negru... Asta-i scorpia de

Encarnacion... Şi n-aţi văzut nimic, n-aţi auzit nimic?

Fouriés îşi reamintea de femeia coborâtă dintr-o caleaşcă şi care rămăsese atât de puţin în palat. Generalul îşi încleştă pumnii.

— Este chiar ea. Nicio îndoială. O să mi-o plătească cu vârf şi îndesat.

— Dacă-mi îngăduiţi, domnule general, iau asupra mea această sarcină, zise colonelul. Am şi eu să-i plătesc o poliţă.

V

ESPERANZA

Spre mijlocul lui septembrie, cele trei luni de infern care, conform proverbului castilian, constituie în fiecare an porţia rezervată madrilenilor, se apropiau de sfârşit. Nu mai era mult până ce asprul vânt al celor nouă luni de iarnă, coborât din munţi, să înceapă să sufle. De-a lungul străzii Mayor, toamna târzie cu seri răcoroase mai dăruia încă oraşului zile frumoase cu un cer senin traversat de adieri calde.

Timp de şase săptămâni, chirurgul se străduise fără speranţe să salveze viaţa Themirei. Desigur, spunea el, plămânul nu era atins, iar lama ascuţită trecuse la câţiva milimetri de inimă. „Un adevărat miracol, domnule general!” Dar plaga se infectase repede, şi rănita, în delirul ei, rostea fraze dezvăluind lucruri întristătoare.

— Alungaţi-o, bolborosea ea, cu ochii în lacrimi. Este o hoaţă! Vrea să-mi fure bărbatul...

Într-o seară din cea de a patra săptămână, chirurgul zise încruntat:

— Domnule general, trebuie să vă spun adevărul. Am făcut tot ce mi-a stat în putere. Va trebui un al doilea miracol ca să vă salvăm soţia.

Victorien chemase un preot. A doua zi, febra scăzuse „şi Dolores, care-şi iubea stăpâna, anunţase în mod triumfal că miracolul aşteptat coincidea cu sfârşitul novenelor sale către Notre Dame del Pilar. Câteva zile mai târziu, după o recădere, jurase că în caz de vindecare se va duce în pelerinaj la Sfântul Iacov de Compostela. Din săptămână în săptămână, datoria faţă de locuitorii cerului creştea din ce în ce mai mult.

Totuşi, în ciuda unei extrem de mari slăbiciuni, Themire părea că scăpase de orice pericol. În fiecare zi, se ridica din pat câteva ceasuri, instalându-se în faţa ferestrei camerei, într-o berjeră cu două braţe de sprijin pentru cap de unde privea cum se scurg clipele. Egle, nelipsită de lângă patul bolnavei, pregătea pânza şi feşele pentru pansamente, apoi, când starea prietenei îngăduia, îi citea din vreo carte, sau îşi făceau reciproc confidenţe. Niciuna nici alta nu mai ignorau nimic din trecutul lor. Themire îi povestise despre copilăria petrecută în spălătoria mamei sale, anii de mănăstire la Miramione, şi cum scăpase Victorien de închisoare şi ghilotină, în ziua morţii regelui.

Egle nu-i ascunsese nimic din viaţa de orfană la doamna Campan, nici despre prietenia cu regina Hortense, nici despre căsătoria făcută în pripă la dorinţa împăratului.

— Cum ni se aseamănă destinele, deşi-s total diferite, zicea Themire strângând cu afecţiune mâna Egleei. Fiica unui învingător al Bastiliei, eu mă căsătoresc cu un nobil după atâţia ani de iubire pe care n-aveam curajul să mi-l mărturisesc. Tatăl dumitale, care era un aristocrat credincios regelui, cade luptându-se pentru coroană, iar soţul este un ofiţer republican pe care abia-l cunoşteai când ai acceptat să-ţi uneşti viaţa cu a lui.

O clipă păru că visează, apoi adăugă cu un glas trist.

— Ca şi când amândouă ne-am fi ales greşit bărbaţii.

Egle îşi retrase brusc mâna.

— Ce vrei să spui?

Themire oftă.

— E greu să faci un bărbat fericit.

— Ei, asta-i! Generalul nu te iubeşte, oare, cu toată tandreţea?

— M-a iubit şi sunt sigură că-i convins că mă mai iubeşte la fel ca înainte de a ne năpădi necazurile. dar vezi şi dumneata în ce stare mă aflu. Oricât de bun ar fi, un bărbat în plină forţă nu poate iubi mult timp o femeie

bolnavă. Ea nu mai e pentru el decât o ghiulea. Din ce e făcută dragostea, dacă nu din două dorinţe care se împreună? Zac de atâta vreme în pat, şi lovitura asta de *navaja* n-a rezolvat nimic.

— Îţi recapeţi puterea pe zi ce trece.

— Ştiu. Bine că voi rămâne slăbită. Nu voi mai fi niciodată cea care a fost pentru Victorien singura femeie din lume. Nu-l voi mai face fericit ca altă dată.

— Gândurile astea or să-ţi dispară.

— Nu. Nu mă amăgesc. Această lupoaică de spaniolă care m-a lovit, ştia nu numai ce făcea, dar şi de ce o făcea. Câte grozăvii nu mi-a mai spus!

De două sau trei ori până atunci, în discuţiile cu Egle, Themire făcuse aluzie la scena omorului, dar nu povestise nimic. Niciodată totuşi nu păruse atât de aproape de a se confesa. Egle crezu că sosise momentul.

— Taina îţi aparţine, zise ea, dar eu îţi sunt prietenă sinceră. Din puţinul ce m-ai lăsat să întrevăd, am rămas cu impresia că această criminală, înainte de a lovi, intenţionase într-un fel să te ucidă moralmente, să-ţi facă viaţa insuportabilă, desigur din pricina minciunilor şi a calomniilor „dacă nu şi mai rău. Nu-i bine să trăieşti cu povara asta însuflet. Dacă ai încredere în prietenia mea,

descarcă-te. Când o suporţi în doi, povara devine mai uşoară.

Themire dădu din cap cu o expresie de gravitate dureroasă.

— Aş fi preferat s-o port de una singură, m-am obişnuit cu ea. Şi vei înţelege că prietenia mea pentru dumneata şi-a îndeplinit rolul în tăcerea pe care până acum am crezut că trebuie s-o păstrez. Ne despart doisprezece ani, Egle. Dumneata eşti pentru mine ca o tânără soră, iar contesa de Tordesillas nu te-a cruţat în nebunia ei.

Egle îngălbeni.

— Pe mine?

— Fii fără teamă. N-am crezut o iotă din aiurările ei.

Egle la rândul ei, îi strângea mâna **Themirei, Care** continuă:

— Acum că am început, voi merge până la capăt, oricât de greu îmi vine să relatez totul. Aşadar, la Propunerea mea, l-ai însoţit pe Victorien la *corrida.* Aveam puţină febră, ca-n fiecare seară, şi timpul mi se părea nesfârşit. Mi-era imposibil să-mi concentrez, atenţia, asupra nesăratului roman pe care începusem să-l citesc: *Elisabeta sau exilaţii din Siberia* de doamna Cottin. Îmi ziceam că poate era aglomeraţie pe Prado şi că întârzierea voastră n-

avea nimic neobişnuit. Nu aprinsesem decât două lumânări din cele cinci ale acestui straniu candelabru reprezentând tritoni suflând în cochilii de melci, sau diavoli scuipând flăcările iadului, nu se înţelege prea bine... În lumina slabă, pe pereţi tremurau umbre. Cineva trăsese de sfoara cu clopoţel şi Dolores s-a dus să deschidă. Era o femeie, care La început a refuzat să-şi spună numele, declarând doar că avea să-mi transmită un mesaj. Atunci m-am dus în galerie şi după ce Dolores ne-a lăsat singure, am aflat îndată cine era vizitatoarea şi pentru ce venise. N-aş putea să-ţi redau cuvânt cu cuvânt spusele ei. Într-o franceză amestecată cu spaniola, dar nu **voi** putea uita ura cu care erau rostite. După spusele ei, Victorien nu mă iubise niciodată şi ea îi dezvăluise adevărata dragoste. Fusesem inconştientă când mă căsătorisem cu **un** bărbat pentru care ţinând seama de diferenţa **condiţiilor** moastre **sociale,: nu** puteam fi **decât un capriciu şi oare era de multă vreme** desprins de mine. El nu **mă mai suporta** decât **dintr-un** scrupul de care eram datoare să-l eliberez. Dacă nu renunţam eu, mă alunga el.

„Ei bine, doamnă, aştept s-o facă”, i-am spus. Şi am rugat-o să iasă pe uşă, afară. Atunci ea a izbucnit în râs – dar ce râs cumplit! – şi a continuat şi mai şi. Nu numai că,

spunea ea, eram pentru soţul meu o ghiulea pe care o târa după sine, pentru că avea un suflet bun, dar m-a şi înşelat mereu. Era de ajuns să privesc în jurul meu şi să-mi dau seama câte amante are. Iartă-mă, Egle, dacă mă văd obligată să-ţi spun că A rostit numele dumitale. Dar era absurd! Ba chiar am profitat de această absurditate spunându-i că dacă bărbatul meu avea atâtea amante, înseamnă că Nu era decât un colecţionar de Aventuri, un stricat care nu ţinea mai mult la ele decât la mine. În acea clipă, un licăr de mânie i-a străfulgerat ochii.

„Iată o frază de prisos, căţea de eretic”, a strigat ea. În chiar acea clipă a ridicat asupră-mi un cuţit şi am leşinat pe loc.

Themire luă de lângă ea o sticluţă cu oţet de toaletă şi stropi batista cu câteva picături, înainte de a-şi tampona fruntea.

— Asta-i, dragă Egle. Acum ştii ce s-a întâmplat, chiar mai mult decât soţul meu, căci n-am vrut să răscolesc în faţa lui toată, murdăria asta. Îl iubesc prea mult ca să-i reproşez ceva, şi mi-am jurat ca în viaţa mea să nu rostesc în prezenţa lui numele ăsta blestemat de Tordesillas, în care ai spune că se încolăcesc şerpi sâsâind. Iniţiativa de a vorbi despre ea a avut-o chiar el, acum câteva zile, când

chirurgul i-a spus că scăpasem de pericol. S-a învinuit că se lăsase atras în mrejele acestei femei şi mi-a jurat că greşeala lui îi pricinuise mai mult remuşcări decât plăceri. Mi-a vorbit de asemenea de curajul dumitale împiedicând-o prima oară să ajungă la mine. Dacă aş fi ştiut la timp, poate m-aş fi apărat mai bine. Oh! nu-ţi fac niciun reproş. Înţeleg prea bine că ai tăcut din delicateţe. Ţi-era teamă să nu mă aduci la disperare, dezvăluindu-mi că eram o femeie înşelată. Dar asta-i viaţa: fiecare îşi păstrează secretul, suferind în taină.

Themire se întrerupse. Era uşor obosită.

— Ai vorbit prea mult, zise Eglé, şi-mi pare rău că te-am provocat la discuţie. Sunt o proastă infirmieră.

Apoi se ridică.

— Acum trebuie să mă întorc la mine. Nu te mai nelinişti. Soţul meu a făcut un jurământ sfânt s-o pună pe contesa de Tordesillas în imposibilitatea de a mai face rău, şi el nu se jură cu una cu două. Se pare că ea a organizat o *cuadrilla* cu numele de „Pantera”, ceea ce dovedeşte cel puţin că se cunoaşte prea bine, şi că ar avea de pe acum mai multe ambuscade ucigaşe, la activ. Pe scurt, colonelul Fouriés trebuie să plece în urmărirea ei de pe o zi pe alta, împreună cu cavalerıştii de la Somaen. Nu mai aşteaptă

decât câteva informaţii pentru ca lovitura să fie definitivă.

— Nu vreau răzbunare, zise Thémire, şi nu-i doresc pieirea acestei femei care mi-a făcut atâta rău. Esenţialul este să nu-l mai facă şi altora.

Şi în timp ce Eglé îi luă mâna, adăugă:

— Aş mai avea doar o întrebare, la care te-aş ruga să-mi răspunzi cu toată sinceritatea. Îl iubeşti pe Victorien?

Eglé, uluită, avu totuşi destulă putere de spirit să-şi privească prietena cu ochii miraţi.

— Ciudată întrebare, Thémire! Dar, cunoscându-l pe soţul dumitale, poate cineva să nu-l admire? Şi de asemenea nu e om care cunoscându-te să nu-şi dea seama că nicio femeie pe lume nu-l merită mai mult ca dumneata.

— Mulţumesc Eglé. Îţi doresc să-ţi iubeşti şi dumneata soţul, aşa cum îl iubesc eu pe al meu. Nu uita că eşti singura mea prietenă.

Eglé o îmbrăţişă pe această scumpă prietenă şi-şi luă rămas bun. Pe palier, fu cât pe ce să se lovească de generalul Philbert care urca spre apartamentul său. De la atentatul acela, căruia Thémire îi căzuse victimă, se ferea să se întâlnească singură cu Victorien.

— Generale, vă salut cu plecăciune şi fug. Îi spuse ea cu

un aer pompos. N-aş vrea să vă răpesc o singură clipă din compania soţiei dumneavoastră.

El abia avu timp să-i răspundă:

— Iar eu, îmi scot bicornul, fugară baroană. Aş fi avut totuşi să vă comunic atâtea lucruri interesante.

Egle ajunsese de mult la etajul ei.

Odată intrată în cameră, se aşează pe un scaun, cu sufletul la gură. „Lucruri interesante...” Pentru ea nu exista decât un lucru interesant. „Îl iubeşti pe Victorien?... Nu uita că eşti singura mea prietenă”. Va să zică Themire o ghicise? Părea că nu vede nimic şi totuşi nu-i puteai ascunde nimic. „Îţi doresc să-ţi iubeşti soţul aşa cum îl iubesc eu pe al meu”. Asta-i! Nu numai că nu-l iubea, nu-l va iubi niciodată pe colonelul Fouries, ci îi provoca teamă. Îi revedea faţa convulsionată de gelozia aceea nebunească la întoarcerea de la *corrida.* Ar fi fost de ajuns ca Victorien să-şi piardă sângele rece, că i-ar fi omorât pe amândoi. După o asemenea ieşire, degeaba îşi înmulţea amabilităţile şi drăgălăşeniile – ea nu mai vedea în el decât pe măcelarul de la Somaen şi îşi reţinea cu greu aversiunea când se apropia s-o ia în braţe.

A doua zi după dramă, fusese decorat de regele Joseph care, felicitându-l, nu-i ascunsese că prefera ca Pe viitor,

să nu-l mai vadă incendiind satele.

— Vă făgăduiesc, Sire, răspunsese Fouries, să mă ţin de cuvânt de fiece dată când voi avea posibilitatea să procedez altfel.

Această făgăduială condiţionată îl contrariase pe rege.

— Ei bine! prietene, de aici înainte n-o să te mai trimitem decât împotriva *cuadrillelor* de fiare sălbatice.

— De parcă cel mai blajin dintre diavolii ăştia ar fi mai puţin feroce decât cel mai înrăit taur, zisese colonelul, în timp ce-i relata soţiei despre cele întâmplate.

Consecinţa fusese că, de şase săptămâni, se plictisea, în inacţiune. Ca să mascheze dizgraţia, statul major îl însărcinase să iniţieze tineri ofiţeri în şiretlicurile contra gherilei.

— Să facă din mine un instructor, bombănea el, când zi de zi, sunt atacate convoaie şi masacraţi francezi!

Egle îl asculta neliniştită. Cum de nu înţelesese mai devreme că nu erau făcuţi unul pentru celălalt? Ce nebunie să se înşele atât de mult, încât să creadă că-l va putea iubi. Un vârstnic fără titlu nobiliar, mai întâi de stânga, şi de care totul ar fi trebuit s-o îndepărteze! Nimic nu i se părea mai degenerat fiicei vicontelui de Rolleboise, decât acest titlu de baroană, cu care Victorien o

împroşcase mai adineaori, şi această glorioasă cicatrice a luptătorului de la Piramide, pe care n-o putea privi fără să i se facă greaţă! Iar în ajun mai avusese îndrăzneala să-i şoptească, în timpul unui sărut, care-o făcuse să se înfioare: „Ştii, scumpo, ce vrea împăratul: doreşte ca ofiţerii din subordine să aibă mulţi copii. Va trebui să chibzuim”. Un copil cu Augustin Fouries. Dumnezeule! Şi gândindu-se la generalul Philbert, la manierele-i de nobil, pe care nu le lepădase, la eleganţa lui firească, la pasiunea pe care-o inspirase unor femei atât de deosebite ca Themire şi contesa Tordesillas, simţea cum o cuprinde o reverie amară.

Un zgomot de cizme călcând prin galeria cu armuri o aduse la realitate. Colonelul Fouries putea fi recunoscut după paşii lui apăsaţi, care făceau să se zguduie podeaua. Abia avusese timp să se ridice în picioare, că el o şi luase în braţe, învârtind-o ca pe un titirez, înţepându-i obrajii cu barba nerasă.

— Te rog Augustin, mă doare capul cumplit.

El îi dădu drumul, hilar şi fâstâcit.

— Iartă-mă, scumpo. Veste mare şi nu numai pentru mine! Prietena ta Themire va fi răzbunată. Îţi făgăduiesc că ucigaşa nu va mai avea mult până să-şi primească

pedeapsa. Plec mâine.

— Pleci?

— Da, şi trebuie să ţi-o spun, mulţumită intervenţiei generalului Philbert, pe care-l rugasem să facă un demers în numele meu. Ei voiau să încredinţeze expediţia unui tânăr comandant, proaspăt venit din Paris, şi care nu cunoştea nimic din Spania. De parcă ar fi aruncat o oaie în gura lupului! în sfârşit, problema e ca şi rezolvată şi n-aş vrea să mi-o iei în nume de rău, puicuţo, că mă bucur, deşi trebuie să te las aici. Nădăjduiesc să termin repede cu ticăloasa asta: pentru mine este o chestiune de onoare.

Era fericit, fără alt gând decât acela de a se face iertat definitiv pentru vechile-i bănuieli. Ea ar fi putut fi înduioşată de o bunăvoinţă atât de evidentă, însă nimic nu te mai încântă la fiinţa pe care-ai încetat s-o iubeşti, şi bietul Fouriés nu se pricepuse să câştige inima nevestei sale nici măcar pentru o zi.

Totuşi, în clipa aceea avea motive să fie drăguţă, cu toate că nu pentru ce-şi închipuia el. Plecând, o elibera de inoportuna-i prezenţă şi numai gândul acesta era de ajuns s-o bucure, chiar dacă nu putea profita de libertate.

— Într-adevăr, bravo! şi mult noroc! zise ea surâzând.

El respiră adânc.

— Ah! îmi iei o piatră de pe inimă. Mă temeam să nu te supăr, ameninţându-te că plec din nou. Cunoşti admirabila frază a bravului Lasalle către soţia sa, înainte de a pleca să moară la Wagram. Este singura deviză a soldatului căsătorit şi întreaga oaste şi-o repetă: „Inima îţi aparţine ţie, sângele împăratului şi viaţa onoarei”. Îngăduie-mi să mi-o însuşesc.

Radia de fericire.

— Acum, să-ţi explic:

De la atentatul împotriva Thémirei şi a promisiunii mele faţă de generalul Philbert de a mă răzbuna, vila nelocuită a contesei de Tordesillas, aflată în preajma catedralei San Isidro, a fost supusă unei discrete supravegheri, atât ziua cât şi noaptea. Timp de şase săptămâni nu s-a semnalat nicio venire şi nicio plecare suspectă. Azi dimineaţă însă, înaintea zorilor, o femeie a intrat pe o poartă dosnică şi la ieşire a fost înhăţată. **E** o **spaniolă** uscată ca o salcie găunoasă, cu ochi de cucuvea, care a spus că se numeşte Rosario. A mărturisit fără să fie forţată că a venit din provincia Burgos să primească ordine de la stăpâna ei, de la care zicea că nu mai avea nicio veste. Atunci, scumpo, mi-a venit ideea s-o trimit să fie interogată de generalul Philbert, care privind-o pe sub sprâncene, a exclamat: „Păi

doña Rosario şi cu mine suntem vechi cunoştinţe!” De fapt, el o cunoscuse la castelul din Santa Engracia, când regele părăsise Madridul, după Baylen, şi acolo în castelul acela începuse aventura lui cu Tordesillas. Cucuveaua se uita la general cu un aer de parc-ar fi vrut să-l înghită, dar la toate întrebările dădea din cap pretinzând că nu ştia nimic. *Nada! Nada!* C... ăştia de spanioli, atât bărbaţii cât şi femeile, n-au decât vorba asta în gură. Atunci generalul a ordonat să fie percheziţionată, şi cum era om de lume, percheziţia a fost făcută de soţia comandantului de poliţie, asistată de jupâneasa acesteia, franţuzoaică. Abia atunci am priceput cât fusesem de inspiraţi că n-o arestaserăm pe vrăjitoare decât la ieşirea din vila contesei Tordesillas. Slabă cum era, n-aş fi crezut niciodată că poate ascunde atâtea buzunărele sub fuste, iar unele, ptiu! în locuri deloc cinstite.

Izbucni într-un râs pe care Egle îl consideră gâlgâitor.

— Ghici ce-am găsit?

— Spune tu.

— Un adevărat bazar! în primul rând două *navaja,* ceea ce este mult pentru o credincioasă mânată de gânduri paşnice. Şi apoi o jumătate de duzină, nu mai puţin, de sticluţe cu apă de colonie, borcănele cu ruj şi cremă de

obraz, altele cu căneală pentru sprâncene şi pleoape, cum au egiptencele, şi chiar, închipuie-ţi, instrumente de curăţat urechile. Cu toată această trusă de mare cochetă, nu mai putea să nege nimic.

— Să nege, ce?

— Ei drăcie! scumpo, n-ai să fii niciodată angajată la serviciul de informaţii, şi nu-ţi fac un reproş. Ei bine! Crezi că pentru folosinţa-i proprie se echipase *dona* Rosario, cum o numea politicos generalul, cu marafeturile alea? O cârtiţă bătrână care, după câte spunea soţia şefului de poliţie, dacă se spală de două ori pe an, la Paşti şi la Adormirea Maicii Domnului, şi nici atunci! Cu siguranţă, nu! Venise pentru stăpâna ei, frumoasa contesă de Tordesillas, iar generalul după ce mirosise flacoanele de parfum, ne comunicase că recunoscuse mirosul.

— Ah! zise Egle, albindu-se ca varul.

— Din acea clipă, îţi poţi imagina cât am chinuit-o pe isteaţa noastră. Şi i-am spus că ştiam totul despre acţiunile contesei, şi ştiam prea bine cu ce se îndeletnicea *cuadrilla* Panterei, care panteră nu mai avea de aşteptat mult până să-şi primească salariul muncii sub forma unei pastile de plumb, deoarece mai multe corpuri de elită erau pe urmele ei, iar capturarea nu mai era decât o chestiune

de zile. Atâtea şi atâtea, încât în cele din urmă Rosario şi-a descleştat dinţii.

„De vreme ce sunteţi atât de bine informaţi, zisese ea, nu înţeleg ce mai vreţi de la mine?”

Atunci generalul Philbert a dat dovadă de o şiretenie desăvârşită. Vorbeşte foarte bine spaniola, ceea ce constituie un avantaj, de care ştie să se folosească.

„Veţi înţelege îndată, *dona* Rosario, i-a spus el cu politeţea aceea care încă ne mai miră pe noi ăştia, soldaţii Revoluţiei, când este adresată duşmanului. Cunoşteam regiunea în care contesa de Tordesillas greşeşte ucigând toţi francezii pe care-i întâlneşte; dar *cuadrilla* dânsei nu este singura. Or soldaţii noştri au primit ordin să extermine ze bandele de răzvrătiţi până la ultimul om şi, să ne ierte Dumnezeu! dacă întâlnesc şi aşa ceva, până la ultima femeie. Îţi repet că-i va fi cu neputinţă să ne scape. Ştiu că-i eşti credincioasă stăpânei dumitale. Gândeşte-te că nu înseamnă c-o trădezi, ci că-i salvezi viaţa, dacă ne spui unde se află acum. Am putea astfel să ne mulţumim s-o luăm doar ca prizonieră”.

„În acest caz căutaţi-o, a zis Rosario, care începuse să dea semne de oboseală. Extremadura e mare”.

Notează că generalul mai obţinuse astfel un rezultat

„întrucât *cuadrilla* Panterei, spre deosebire de celelalte, se deplasează mult. Contesa de Tordesillas îşi marchează crimele. Ea îşi înseamnă cadavrele cu fierul roşu, desenându-le un cap de panteră pe frunte, şi aşa i-am regăsit urmele în Avila, în Vechea Castilie, la Merinda, în Extremadura. Pe o durată de numai patruzeci şi opt de ore, victimele ne fuseseră semnalate la o distanţă de peste şaizeci de kilometri. După ultimele informaţii, acum tâlhăreşte probabil în regiunea Caceres. Generalul i-a spus şi bătrâna s-a mâniat.

„De ce mă mai întrebaţi, dacă ştiţi”.

Generalul mi-a făcut cu ochiul.

„Aş vrea să te conving, *dona* Rosario, că n-ai motive să te temi pentru dumneata, şi îţi voi dovedi că interesul meu pentru contesa de Tordesillas nu s-a stins încă. Voiai să-i duci – n-are rost să mai negi – toate aceste obiecte de toaletă găsite asupra dumitale. Ia-le. Eşti liberă. Nu-ţi cer decât s-o previi pe stăpâna dumitale că n-o să mai tolerăm multă vreme să-şi încarce conştiinţa cu crime mârşave”.

Rosario nu-şi credea urechilor.

„Treci în camera de alături, a reluat generalul. Ţi se va da ce ţi s-a luat, cu excepţia, bineînţeles, a acestor *navaja* care nu ni se par potrivite unei persoane onorabile ca

dumneata”.

După aceea ea a ieşit.

— Şi apoi? întrebă Egle.

— Apoi, am trimis pe urmele ei doi oameni de nădejde, copoi versaţi, vorbind spaniola la perfecţie, şi le-am reţinut prada atât cât le-a trebuit ca să se îmbrace în ţărani şi să capete instrucţiunile necesare. Mi-am dat întâlnire cu ei la Caceres, şi de aceea plec mâine împreună cu soldaţii mei din Somaen, întăriţi cu două sute de vânători. Cu cinci sute de astfel de cătane, îndrăznesc să afirm că e ca şi când am fi prins-o.

— Şi crezi că *dona* Rosario n-o să se ferească?

— Niciun pericol cu băieţii ăştia. Îşi cunosc meseria şi nu se mai dezlipesc de lângă ea ca lipitorile;

— Nu crezi c-ar fi fost mai bine s-o urmăriţi dimineaţă, la ieşirea din vila contesei Tordesillas, fără să-i atrageţi atenţia?

— N-aveam oameni la îndemână şi-am fi riscat să ne scape. Hai să mâncăm, iubito!

Colonelul Fouries devenise tandru şi Egle se strădui să-şi mascheze sentimentele sub oftături prefăcute, spunând că-i foarte obosită.

După înjunghierea Themirei, contesa de Tordesilla y

Milagro plecase din Madrid. Prima etapă fusese la Avila. Trebuise să-şi asigure sprijinul superiorilor înainte de a începe cruciada împotriva *gavachos-ilor.* După o noapte petrecută-n rugăciuni la mănăstirea unde sfinţi Tereza trăise aproape douăzeci şi opt de ani, în reculegere şi mortificare, şi-a alcătuit o *cuadrillă.* Fiecare bărbat primise un cal înşeuat, un cornet pentru praf de puşcă **şi** o sută de reali, după ce mai întâi jurase să **nu** depună armele înaintea eliberării Spaniei.

Un discurs înflăcărat rostit de Encarnacion în faţa oamenilor săi precedase plecarea.

— Pantera nu-şi scapă prada, proclamase ea în chip de încheiere. Nici eu. Am primit jurământul vostru. Pri**miţ**i-l şi voi pe al meu. Victorie sau Moartea!

Cuadrilla astfel botezată se ascunsese în munţii Gata, unde nu călcase picior de străin, o regiune stâncoasă, aridă, în care stejarul pitic, arbuştii mediteranieni şi pomişorul mai populează pantele pustii. Apoi Encarnacion îşi trimisese emisari la Alcala de Guadaira de unde, într-o săptămână, auzind de ea, o sută de *garrochistas* andaluzi, aceşti viteji cavaleri care, mânuind suliţa, îmblânzesc de-a lungul anului tauri sălbatici, veniseră să completeze *partida* castiliană. După aceea a început campania. Trei

sute de francezi masacraţi, o importantă pradă de arme, muniţii şi hrană au constituit bilanţul acţiunii din prima zi. Doi preoţi, înarmaţi şi ei până-n dinţi, cu lungile lor căciuli cilindrice pe cap, îndeplineau slujba religioasă: în fiecare dimineaţă citeau liturghia şi împărtăşeau pioşii răzvrătiţi, înainte de a trage cu arma la fel ca ceilalţi şi de a dezlega de păcate victimele cauzei sfinte. Nici prin gând nu le trecuse să condamne surprinzătoarea iniţiativă a contesei pe care o spovedeau cu rândul. Într-o dimineaţă, în faţa întregii *cuadrilla* ea anunţase cu seninătate că primul dintre oamenii ei care va izbuti să ucidă o sută de francezi va fi primit să-şi petreacă o noapte împreună cu ea, eroul trebuind doar să-şi justifice pretenţia prin prezentarea a o sută de perechi de urechi. O tăcere de moarte se lăsase după acest anunţ, iar răzvrătiţii se risipiseră schimbând priviri sălbatice.

Cât despre preoţi, unul dintre ei, don Jorge, un sfânt cu puşca infailibilă, îi spusese:

— Fiica mea, faptul că unei femei **de** rangul dumneavoastră i-a putut trece prin gând un asemenea sacrificiu, pentru salvarea Spaniei creştine, dovedeşte cu prisosinţă nobleţea sentimentelor şi puritatea patriotismului care vă animă. Poate că ideea nu este prea

ortodoxă, în ciuda exemplului Iuditei, dar, în ceea **ce** mă priveşte, cum va trece această noapte în care nu voi înceta să mă rog pentru dumneavoastră, nu voi şovăi să vă iert păcatul, dacă se poate numi păcat. O sută de francezi mai puţin în balanţa Divinei Providenţe, valorează într-adevăr cât un păcat mortal.

Al doilea *padre* fusese mai puţin apostolic. Cu privirea dusă şi buzele poftitoare, murmurase cu o gravitate suspectă.

— Scumpa mea fiică, nu cred că preoţii din *cuadrilla* pot fi incluşi într-un legământ atât de particular. Sfânta autoritate cu care suntem învestiţi nu ne îngăduie să ni-l imaginăm.

Encarnacion răspunsese rece:

— Imaginaţi-vă ce credeţi, părinte.

Don Antonio nu insistase, dar, după două acţiuni, adunase şase perechi de urechi. O singură femeie, bătrâna Rosario, făcea parte din *cuadrilla* împreună cu Encarnacion cu care se întâlnise la Avila, venind din Pancorbo. Dar, în timp ce stăpâna mergea tot timpul călare, ea urma coloana într-o cabrioletă pe două roţi, trasă de o mare catârcă la fel de slabă ca şi cea care-o mâna, împodobită, cu un panaş multicolor, însă fără clopoţei, ca să evite să-şi

anunţe mersul de departe. Răzvrătiţii, care o porecliseră pe Rosario *cabra nera*[51], se distrau luând-o-n tărbacă. Neîngăduitoare, ea îi ameninţa, îndreptând spre ei două degete cu unghiile îndoliate, mormăind printre dinţii stricaţi blesteme grave, prin care le prezicea cele mai cumplite calamităţi.

Encarnacion, într-o rochie de amazoană din stofă neagră şi o tocă de catifea la fel de întunecată, avea ca singură armă o *navaja,* dar nu se despărţea niciodată de cravaşă, cu care se ferea de altfel să lovească în cal, un pur sânge arab, alb ca un nor de vară. N-avea milă decât pentru animale, şi chiar taurii costisitoarelor ei *marismas* găseau mult mai uşor decât oamenii înţelegere în ochii ei. Ruptura cu Victorien o umilise de moarte, şi nu mai visa decât răzbunare. Când i se întâmpla ca vreun *gavacho* să-i cadă de viu în mâini, îi ordona mai întâi să îngenuncheze înaintea ei. Niciodată n-ar fi crezut că francezii, cu mâinile legate la spate şi fără speranţe pentru soarta ce-i aştepta, să aibă atâta mândrie, deoarece toţi refuzau. Atunci le biciuia feţele cu puternice lovituri de cravaşă, până-i dobora.

Într-o zi, totuşi, unul dintre ei era cât pe ce să-i învingă

[51] Capra neagră (lb. sp.).

trufia. Un locotenent de vânători, neavând cu siguranţă mai mult de douăzeci de ani, un băiat blond cu ochi albaştri, cu pielea de fetiţă şi care, în ciuda umilitoarei situaţii, nu-şi pierduse cumpătul. Un chip frumos nu era o bună recomandare pentru contesa orbită de ură. Astfel, după ce-i ordonase să îngenuncheze, rămăsese uluită văzând că zâmbeşte.

— Dacă mă invitaţi să-mi pun genunchiul la pământ, doamnă, în faţa frumuseţii, mărturisesc că i-aş pune pe amândoi. Dar pentru că aveţi aerul că-mi îngăduiţi, vă voi spune ce gândesc: nu mi s-a mai întâmplat încă, în Spania, unde există femei atât de frumoase, **să** întâlnesc o asemenea perfecţiune a trăsăturilor, o ţinută atât de nobilă, pe scurt o atât de fermecătoare duşmancă a liniştii mele. Nu-mi pare rău decât că ne-am întâlnit într-o astfel de împrejurare. Asemenea atitudini se potrivesc mai bine în intimitate. Dar poate că aveţi motivele dumneavoastră. Aşa că...

Şi îngenunchease cu graţie, în ciuda mâinilor legate, iar ea rămăsese, uluită. Scorpie de-ai fi, tot femeie eşti, iar nemiloasa contesă fusese tentată să zâmbească şi ea. În jurul ei, răzvrătiţii, obişnuiţi cu spectacolul, începuseră să se mire că biciul întârzia să adâncească pe chipul

plăcutului ofiţer dâre însângerate. Encarnacion strânse din dinţi, îşi privi tovarăşii şi-şi regăsi ura. Ridică braţul.

— Canalie de francez, mă iei drept o c...?

Izbise din răsputeri şi sângele perlase obrajii locotenentului, care se ridicase în picioare.

— Drace! zisese el, tot imperturbabil, frumuseţea la dumneavoastră are mâna grea. Dacă o luaţi astfel, nu mă mai joc. Credeam totuşi că m-am exprimat civilizat.

Văzând atâta neînfricare, simţea că nu mai poate lovi. Fără să-şi piardă aerul sever, reluase:

— Eşti un om curajos şi-ţi voi da o şansă. Vrei să te baţi în rândurile noastre pentru libertatea Spaniei şi reînscăunarea lui Ferdinand al VII-lea? Dacă accepţi, viaţa îţi va fi cruţată.

El îşi ridică sprânceana cu un aer de prefăcută naivitate;

— Iată o propunere care m-ar fi interesat poate dac-aş fi fost spaniol.

— Atunci?

— Dar doamnă, atunci „fiind francez, cum aţi vrea să mă bat pentru altă ţară decât a mea, iar dumneavoastră ce-aţi face în locul meu?

Mânia care urca în ea nu-i venea nici măcar de la faptul că tânărului ofiţer îi respinsese oferta – prima pe care-o

făcuse de când comanda *cuadrilla* – ci de la prea înţeleptul argument al împotrivirii lui. Ar fi vrut să salveze acest nebun încântător şi suferea de furie că bunăvoinţa-i era neputincioasă. Cu moartea în suflet, făcu semn unui răzvrătit care, pe la spate, trase un glonte în ţeasta prizonierului.

Noaptea următoare, la Trujillo, nu putuse închide ochii. Ironicul surâs al locotenentului francez o urmărea ca o sfidare. I se părea că îi aude încă vorbele îmbietoare şi o tulburare amestecată cu remuşcare creştea în ea. De aproape două luni, uitase că era femeie. Se revedea la Madrid, multiplicându-şi artificiile cochetăriei pentru a-l reţine pe odiosul de Philbert, care o concediase ca pe o stricată. Fusese întotdeauna atrasă de tentaţiile modei care evidenţiază frumuseţea, împrospătând-o. Încă de pe când îi trăia bărbatul, îşi comanda rochiile la Paris; mătasea grea de Tours, şalurile de caşmir, tunicile à *la Psyché,* şi pantofii cu tocuri înalte abia mai încăpeau în garderoba ei. Nici chiar doliul în care se izolase peste limita prescrisă, mai mult din încăpăţânare, decât din plăcere, pe măsură ce-o obliga la rigiditatea spaniolă în exterior, n-o făcuse să renunţe la aceste farduri şi aceste par fumuri pe care, cu toată ura sa împotriva Franţei şi le

cumpăra de la o negustorească de mărunţişuri venită în suita Carolinei Murat.

După această noapte albă, îi ordonase Rosariei să plece la Madrid şi să-i aducă toate aceste instrumente fără de care – după moartea tânărului locotenent – i se părea că nu mai era ea însăşi. La început bătrâna se împotrivise.

— Să vă las singură, doamnă, cu toţi bandiţii ăştia!

— Rosario, baţi câmpii. Cei pe care tu-i numeşti bandiţi sunt patrioţi care luptă pentru Spania şi pentru Dumnezeu.

— Nu ştiu cine bate câmpii dintre noi două, dar eu vă spun că dacă-i ţine ceva este făgăduiala pe care aţi avut nebunia să le-o faceţi de a petrece o noapte în patul contesei Tordesillas y Milagro cu preţul a o sută de perechi de urechi. Vă amintiţi că alaltăieri unul dintre ai noştri a fost ucis?

Encarnacion se închină.

— Bietul Cipriano... Dumnezeu să-l aibă în pază!

— Da, doamnă, dar aş vrea să fiu sigură că la judecata de apoi, bietului Cipriano n-o să i se mai pună piedici să-şi regăsească urechile.

— Vorbeşti aiurea.

— *Bueno!* Mă voi duce la Madrid, doamnă, pentru că îmi porunciţi. Nădăjduiesc să mă înapoiez destul de curând

pentru ca niciunul din eroii dumneavoastră să n-aibă timp să mutileze numărul de francezi sau spanioli care i-ar atrage recompensa. Altfel...

— Ce vrei să spui?

— Că v-aş ucide cu mâna mea, doamnă, decât să mă asociez ruşinii dumneavoastră.

Encarnacion sări de gâtul lui Rosario şi-i sărută zgomotos obrajii veştejiţi.

— Du-te-n pace, draga mea. Îţi închipui cumva că n**-aş** fi tăiat mai întâi gâtlejul eroului, în toate cazurile, ca procurare a mărfii prin fraudă? Şi cine, din *cuadrilla,* m**-ar** putea contrazice?

Lipsa Rosariei durase cincisprezece zile, deloc pierdute peñtru *cuadrilla* Panterei. Un convoi francez de şaizeci de căruţe, plecând din Caeeres spre Plasencia, fusese surprins la porţile localităţii Garrovillas, în timp ce vreo zece vehicule se şi angajaseră pe podul fluviului Tajo. Prevenită, Encarnacion îşi împărţise trupa în două fracţiuni, câte una pe fiecare mal, astfel încât, prinşi între două focuri, niciun francez nu scăpase. Morţi sau răniţi, toţi fuseseră rostogoliţi, unul peste altul, în apele gălbui ale râului.

— Chiar şi Tajo este patriot, spusese don Jorge văzând

răniţii luptându-se cu valurile care până la urmă îi înghiţiseră.

După cum îi era obiceiul, Encarnacion nu participase propriu-zis la luptă, doar o comandase. Stătea dreaptă pe calul ei alb, lovindu-şi furioasă cizma cu cravaşa şi dând ordine cu glas tare. Două sute de francezi trecuseră astfel din viaţă în moarte, în schimbul a doisprezece spanioli. Căruţele conţineau, în afara baloturilor de furaje şi a sacilor de grâu, numeroase butoaie pline cu un excelent vin din Portugalia cărora răzvrătiţii se grăbiseră să le dea cep.

Atacul avusese loc spre orele trei după-amiază, într-o zi cenuşie şi ploioasă care înlesnise atacul *cuadrillei,* mai multe căruţe înnămolindu-se înaintea trecerii podului. Spre sfârşitul zilei, don Antonio, care nu dispreţuia butelca, se apropie împleticindu-se de Encarnacion.

— Fiica mea, zise el, îngăduie unui vechi slujitor al lui Dumnezeu să te binecuvânteze.

Cu degetul murdar, îi făcu semnul crucii pe frunte şi, poate că, stimulat de această atingere continuă:

— Zi norocoasă, scumpa mea copilă, pentru Spania şi pentru regele ei legitim, Dumnezeu să-l aibă în pază! într-adevăr, sunteţi un mare comandant de oşti şi...

Un sughiţ neplăcut îi tăie introducerea promiţătoare.

— ... aşa deci, ce spuneam? Da... şi Cezar Borgia, chiar el, ilustrul spaniol, să nu uităm, şi acest apărător al Sfintei biserici romane. Cezar Borgia, în ciuda sângelui papal, n-ar fi făcut mai mult decât dumneavoastră... Da, da!... Un singur lucru mă miră, pe care poate, printr-o favoare specială, mi-l veţi explica. Nu purtaţi niciodată arme de foc şi nu-i ucideţi niciodată pe păgânii ăştia de *gavachos* cu propria mână. Să fie consecinţa unui legământ?

Encarnacion îl privi de la înălţimea rangului ei.

— Aflaţi, dacă nu ştiaţi încă, sfinte părinte, că o spaniolă de familie nobilă n-are dreptul să ucidă decât iubitul, sau pe aceea care i l-a luat...

Don Antonio, căruia atacul zilei respective îi îngăduise să-şi înşire pe o banghetă cea de a noua pereche de urechi, schiţă un zâmbet prostesc, îndată anulat de un nou sughiţ catastrofal. În acest răstimp contesa încheiase cu un glas aprig:

...sau pe-acela care, profitând de o situaţie privelegiată, folosindu-se de ocazia mai dezonorantă pentru el decât pentru victima sa, i-ar răpi onoarea împotriva tuturor legilor divine sau umane.

Ochii îi străluceau de mânie, şi don Antonio trezit din

beţie, sub stofa neagră a sutanei sale, îşi regăsi umilinţa mitocănească.

— Foarte frumos aţi vorbit, doamnă contesă. *Muy bien! Excelentemente!* Îmi îngăduiţi să reiau cele spuse, bineînţeles ultima parte, într-una din predicile mele?

Encarnacion strânse cravaşa cu amândouă mâinile.

— Cred că aţi băut destul pentru astăzi, părinte. Mai bine v-aţi duce să vă citiţi breviarul, sau dacă nu sunteţi în stare, să meditaţi la proverbul: „Cine vrea să-l înşele pe diavol, trebuie să se scoale de dimineaţă”.

Şi îi întoarse spatele.

O parte din pradă, şi mai ales grâul, fusese depusă a doua zi la primăria din Garrovillas pentru a fi distribuită conform necesităţilor acestui oraş unde francezii n-aveau garnizoane. Popularitatea *cuadrillei* Pantera, acţionând acum din marginile Extremadurei şi ale Andaluziei până la provincia Leon, nu se datora numai succeselor ei împotriva *gavachos-ilor.* Encarnacion, nu numai că interzicea oamenilor săi jaful, ci plătea ţăranilor toate produsele pământului de care avea nevoie. Astfel bogaţii fermieri din roşia Tierra de Barros, ca şi negustorii de animale din Trujillo, săracii păstori, hrăniţi cu castane, care populau munţii San Pedro, şi călugării hieronimiţi din mănăstirea

Guadalupe, găseau pentru ea aceleaşi cuvinte de laudă, iar capturile ei constituiau serioase rezerve pe care le depozita, după împrejurări, în hambare, grajduri, grote sau construcţii mânăstireşti.

Rosario îşi întâlni *cuadrilla* într-una din serile sfârşitului de octombrie, între Roda os şi Merida. Tocmai fusese semnalat un convoi important, venind din primul din aceste oraşe şi răzvrătiţii îşi curăţau armele la marginea unei păduri de stejari pitici. Encarnacion îşi întâmpină bătrâna slujnică cu o explozie de bucurie, care crescu şi mai mult în clipa când apărură borcănelele şi sticluţele.

— Am fost cu totul imprudentă când te-am trimis la Madrid, măicuţă dragă. Abia plecaseşi că-mi şi părea rău. Mă gândeam că *gavachos* mi-or fi jefuit casa.

Rosario, care până atunci nu deschisese gura, dăduse din cap şi povestise peripeţiile arestării ei, ca şi împrejurările în care generalul Philbert îi redase libertatea.

— Trebuie să vă păziţi, doamnă. Vă repet că mi-a spus să vă pun în gardă. Dacă francezii nu v-au ocupat şi nici nu v-au jefuit casa, este pentru că o supravegheau în speranţa că poate-a ţi trimite acolo pe cineva, în caz că nu **v**-aţi fi întors chiar dumneavoastră. Dracul ăsta de general avea un aer foarte sigur de el. Cum de o fi ştiut că vă aflaţi

în regiunea Cace res?

— Ai uitat de însemnul Panterei?

— Cu toate astea mi-a spus c-o **să vă** fie imposibil **să**-i scăpaţi.

— *Hombre!* Se laudă, şi-l voi aştepta pe poziţii.

Rosario se înclină.

A doua zi, în zori, Fouriés era la faţa locului, împreună cu cei cinci sute de cavalerişti ai **săi.** Vreo douăzeci de vânători, târându-se printre stejarii pitici, înjunghiaseră mai întâi santinelele şi-dezlegaseră caii spaniolilor, **în** timp ce restul trupei stătea mai la distanţă. Un cal, nechezând, repede imitat de ceilalţi, dăduse alarma şi francezii năvăliră asupra taberei.

Acţiunea fusese rapid executată. Buimăciţi şi încă amorţiţi de somn, castilienii nu se puteau folosi de puşti şi nici andaluzienii de suliţele lor.

— Fără milă! zisese Fouriés. Ucideţi-i pe toţi bandiţii ăştia, în afara panterei, pe care trebuie s-o prindem vie.

Encarnacion, care dormea în cort împreună cu Rosario ce n-o părăsea o clipă, se trezise la primul nechezat. Îşi îmbrăcase în pripă rochia de amazoană şi apăruse în aerul rece al dimineţii, cu cravaşa în

mână şi părul despletit.

Văzându-şi oamenii, majoritatea în imposibilitate de a se apăra, şi măcelăriţi fără milă, înţelese că partida era pierdută. Calul alb păştea priponit în spatele cortului. A-l încăleca şi a-i da pinteni, era un fleac.

— Rosario, spuse ea, îmi voi încerca norocul. Dac**-o** vrea Dumnezeu, ne vom revedea în rai.

Calul pur-sânge zbură în galop. Nu făcuse nici cincizeci de metri că un glonte îl doborî la pământ. Encarnacion se ridică teafără. Un husar cu sabia scoasă din teacă îi apăru în faţă.

— Haideţi, frumoasă doamnă, predaţi-vă! Nu suntem sălbatici şi nu vă vrem niciun rău.

Era tânăr, blond şi semăna puţin cu drăgălaşul locotenent de la Trujillo. Această amintire îmbujoră obrajii contesei, îi aruncă un scuipat care nu-l ajunse.

— Oh! oh! zise husarul râzând, iată că vă opuneţi!

El se ridicase în scări, dar nu-şi pusese încă piciorul la pământ că ea se şi năpustise înfigându-i *navaja* în spate. Căzuse fără un strigăt. Encarnacion încălecase iute calul acestuia şi o luase la goană.

Fouriés, de departe, văzuse scena. Dădu şi el pinteni

calului şi, la douăzeci de metri, trase cu pistolul. Calul căzu şi Encarnacion se ridică iarăşi.

— Aruncaţi *navaja,* zise colonelul, apărându-i în faţă. Vă previn că pistolul meu are două focuri.

Ea aruncă lama însângerată, în timp ce, fără a o pierde din ochi, cu arma îndreptată spre răzvrătită, el cobora din şa.

— Şi acum, contesă de Tordesillas, mergeţi înaintea mea.

Ea îl privi cu un aer de suprem dispreţ, apucă mânerul cravaşei, ascunsă în centură, şi-i izbi, faţa de două ori.

Fouriés nu era un bărbat răbdător: pentru el, insulta cerea o satisfacţie imediată. Instinctiv, apăsă pe trăgaciul pistolului. Encarnacion îşi duse mâna la piept şi, cu o expresie de dureroasă uimire, făcu doi paşi înapoi şi căzu.

— Veşti noi pentru tine, scumpo, spuse Victorien, scoţându-şi bicornul.

Îşi îmbrăţişa nevasta. Themire era acum refăcută, dar încă debilă. Astfel, îndată ce chirurgul o declarase capabilă să suporte oboseala călătoriei, generalul Philbert, argumentând că era sub ameninţarea unui nou atentat şi că nu putea pleca singură, îl rugase pe regele Joseph să-l

retrimită în Franţa.

— Ce idee, generale, exclamase suveranul, să seduci una din femeile cele mai periculoase ale regatului meu! Sper că pe viitor îţi vei alege cu mai mare grijă iubitele. E greu să te desparţi de un om atât de preţios ca dumneata. Ştiu însă că împăratul, care te vede cu ochi buni, are o slăbiciune pentru egiptenii lui, şi am toate motivele să-i fiu pe plac.

Astfel, favoarea fusese obţinută.

— Nădăjduiesc că regele nu şi-o fi schimbat hotărârea, zise Themire neliniştită.

Victorien zâmbi.

— Fii pe pace. E vorba de colonelul Fouries. Raportul său a ajuns azi la cartierul statului major. A distrus până la unul *cuadrila* Panterei luată prin surprindere, iar cea care o comanda a fost ucisă cu propria-i mână.

— Biata femeie!

— Uiţi că a vrut să te omoare?

— Nu uit nimic şi am iertat-o.

— Faci exces de bunătate.

— Bunătatea, Victorien, este lucrul de care lumea are cea mai mare nevoie. Toţi avem însă nişte răspunderi.

El o strânse şi mai tare.

— Da, şi află nu numai că le cunosc pe ale mele, dar că mi-e şi ruşine de ce s-a întâmplat.

— Te rog taci. Nu-ţi fac niciun reproş. Curând vom fi la Paris şi n-o să mai vorbim niciodată despre Spania.

El îşi desprinse sabia.

Plicul colonelului Fouries conţinea şi o scrisoare către soţia lui, şi va trebui să i-o înmânez personal. Dolores, chiar dacă îţi este ataşată, este spaniolă şi diavolul nu trebuie dus în ispită.

Themire îşi privi atent bărbatul.

— Ai dreptate. Necazul, ni se trage de la faptul că n-am ştiut să ne facem iubiţi de locuitori acestei ţări.

— Niciun străin n-a izbutit vreodată. Spaniolii nu se iubesc decât pe ei înşişi.

— Poate că da... Ei bine! du-te.

În timp ce se îndepărta, ea mai adăugă:

— Această încântătoare Eglé şi-a petrecut după-amiaza împreună cu mine. Plecarea noastră o întristează de moarte. Va rămâne cu adevărat singură. Bărbatul ei s-o înapoia oare, curând?

Victorien se întoarse.

— Puţin probabil. Succesul pare să-i fi dat aripi. Cere să i se acorde depline puteri ca să cureţe Extremadura. Ce om

îndârjit!

Uşa se închise în urma lui.

Eglé citea *Don Quijotte* în faţa unui mare foc de buturugi care pârâiau şi scânteiau. Progresele în spaniolă **îi** îngăduiau să nu mai folosească dicţionarul. Se împiedicase totuşi la un cuvânt şi-şi lăsase cartea pe genunchi.

Cum îşi întrerupea lectura o idee fixă punea stăpânire pe ea. Thémire va pleca şi nu singură. **Cu** toate că, de **la** atentat încoace, se comportase cu o impecabilă loialitate, ocolind orice prilej de a-l vedea pe generalul Philbert fără martori, rana îi sângera încă. Era de ajuns să-l întâlnească şi inima începea să-i bată. Îndepărtarea soţului n-o liniştise atâta cât nădăjduise. Colonelul-baron Augustin Fouriés exista şi în lipsă, îi purta gradul şi numele, şi numai când se gândea că o şi apuca furia neputincioasă. „E ca şi când amândouă ne-am fi ales greşit bărbaţii”, spusese Thémire. Fraza asta nu-i dădea pace. Nebună Eglé! Prietena ei vedea just, însă numai gândul unui asemenea schimb i se părea o absurditate. Cum să fi putut face casă bună, sensibila Thémire, cu voluntarul de la ’92? în schimb Eglé de Rolleboise nu părea să fi fost creată, dintotdeauna, pentru contele de Saint Philbert-de-Grand-Lieu? Degeaba întorcea problema pe toate feţele, nicio soluţie nu era

viabilă, şi această neputinţă îi provoca mii de coşmaruri. Totuşi nu era chiar o nesăbuinţă să presupună că, tot jucându-se cu focul, colonelul Fouriés putea să se şi ardă: nu era invulnerabil, sângerosul renume de măcelarul din Somaen îl expunea răzbunării patrioţilor spanioli, iar răzvrătiţii nu erau chiar toţi neîndemânatici.

Nebuna Egle! Admiţând că acest colonel-baron ar fi făcut din ea o văduvă, adevărata problemă rămânea tot nerezolvată. Themire scăpase ca prin minune de moarte. Faptul că sănătatea îi era încă şubredă, nu însemna că se afla la porţile cimitirului... Dacă anemianta climă din Madrid o măcina încetul cu încetul, întoarcerea la Paris îi va reda forţa şi culoarea. Când ceruse să fie rechemat, Victorien nu se gândise decât la asta: voia să-şi salveze soţia, pe care o iubea mai presus de orice. „Micile fericiri” despre care perora cu o detaşare de filosof al saloanelor, erau pentru alţii. Fericirea lui, fericirea lui împreună cu Themire, nu era o fericire de moment; îi acaparase întotdeauna sufletul.

Luă cleştele de foc şi răscoli furioasă butucii, stârnind o rostogolire de jar şi o ploaie de scântei.

— Doamnă...

Era Ximena, proasta Ximena, cu părul năclăit şi faţa

bănuitoare, care o privea cu ochii ei mari ca nişte bile.

— Doamnă, domnul general Philbert doreşte să vă vorbească.

O strâmbătură cu două înţelesuri apăru pe buza-i lăsată în jos. S-o ucizi, nu alta! fata asta te împingea s-o ucizi... Ei, dar ce! Victorien! Victorien venise în vizită, singur, în ajunul plecării? Simţea parcă un nod care-i urca în piept, o sufoca.

Trebuia totuşi să-şi păstreze sângele rece, aşa că rosti ca într-o doară:

— Să intre.

Cu capul gol, fără sabie la brâu, Victorien se înclină cu un surâs degajat. Flăcările din sobă se reflectau în galoanele aurii de pe guler şi epoleţi. Cum de era posibil ca, la patruzeci şi trei de ani, şi cu viaţa asta dusă la voia întâmplării, să fi rămas atât de tânăr? Niciun gram **de** grăsime, niciun fir de păr alb, şi ochii **de** un albastru de izvor, blânzi şi aspri...

— Dragă Egle...

Ea tresări.

— ... vin în calitate de vecin şi mesager. La statul major a sosit o scrisoare de la soţul dumitale, pe adresa dumitale, şi am vrut să ţi-o înmânez personal. Şi de astă

dată colonelul Fouries s-a arătat demn de gloriosu-i renume. A nimicit *cuadrila* Panterei, făcând-o harceaparcea.

Ea nu vedea decât gura lui provocatoare, cu buzele bine conturate descoperindu-i dinţii albi, neînţelegând nimic din ce-i spunea.

— Ţi-am adus scrisoarea.

Egle întârzia să ia plicul din mâna întinsă, şi-n **cele** din urmă îl luă cu un gest automat.

— Voiam de asemenea să-ţi mulţumesc pentru grija ce i-ai purtat-o Themirei. Ai contribuit mult la recăpătarea gustului ei de viaţă. Plecăm mâine, aşa cum ştii, dar şi eu, la fel ca şi ea, n-o să uităm miciodată preţioasa, neegalata prietenă care ai fost. Împăratul a semnat de curând pacea cu Viena. Va putea acum să se ocupe de Spania şi Nădăjduiesc să te revăd la Paris.

— La Paris! zise ea abia îngânat.

— Da, şi poate chiar mai curând decât îţi închipui.

Zâmbetul lui calm o scotea din sărite. Nu-i mai rămânea, deci, nicio speranţă, şi era ultima ocazie când şi-ar fi putut da cărţile pe faţă. O cuprinse un tremur. Făcu o ultimă sforţare şi reluă cu un glas neutru:

— De ce pleci?

Dar Victorien nu se lăsă prins în cursă. Se feri să îndrepte discuţia pe o cale primejdioasă şi fără ca **pe** faţă să i se mişte vreo trăsătură, răspunse:

— Ştii bine că Themirei nu-i prieşte clima din Madrid.

— Nici mie! strigă ea cu glas năvalnic.

El îşi strâmbă gura a scepticism.

— Îngăduie-mi să-ţi spun că nu se vede deloc. **Ai o** înfăţişare plăcută.

— A, va să zică e vorba de înfăţişarea mea. Asta-i tot ce gândeşti despre mine?

El îi puse o mână pe umăr.

— Nu mă atinge!

El râse cu toată francheţea.

— Arici mic ce eşti! Vrei să ştii, aşadar, ce gândesc despre dumneata. Ei bine! Îţi voi spune: eşti un lucru fermecător.

Ea izbucni:

— Un lucru! Eu nu-s un lucru, ci o femeie care iubeşte, care suferă, care suferă din pricina dumitale.

Îi întoarse brusc spatele, se trânti într-un fotoliu şi-şi ascunse faţa în mâini. El se apropie de ea şi-i mângâie părul.

— Ce patimă, micuţă doamnă! va să zică ăsta era

marele secret! Să te îndrăgosteşti de un general bătrân, însurat cu cea mai bună prietenă. Este ăsta un lucru drept, spune?

Ea sări în picioare şi lăsă o distanţă între ei.

— Nu mai suntem pe vremea lui Robespierre, şi raţiunea nu mai tronează asupra altarelor. Ştiu doar că am Dreptul să fiu fericită ca altele şi că viaţa e scurtă. A trebuit să mă căsătoresc cu un bărbat pe care nu-l iubesc. Dumneata nu eşti bătrân, şi, în orice caz, bărbatul meu nu-i nici el mai tânăr. Ce trebuie să-ţi spun ca să mă înţelegi? Aminteşte-ţi de *corrida,* de Prado. De ce mi-ai spus, în ziua aceea, că tovărăşia mea te făcea fericit? Nu trebuia să mă încurajezi.

— Nu mi-am dat seama „dragă Egle, că ai putea avea atâta imaginaţie.

Ea îşi agita mâinile.

— Spune, mai curând, că ţi-ai bătut joc de mine.

— Nu-i adevărat.

— Atunci nu pleca.

— De ce? Eşti căsătorită cu un bărbat pe care-l stimez, iar eu îmi iubesc nevasta.

— Şi contesa de Tordesillas?

— Eşti crudă dacă-mi aminteşti de o nefericită care a plătit cu propria-i viaţă o greşeală de care eram în egală

măsură vinovat şi eu.

Egle schiţă un zâmbet amar.

— Cum poţi fi atât de curajos în faţa duşmanului şi atât de laş faţă de tine însuţi? Priveşte adevărul în faţă: nu-ţi iubeşti nevasta, ci pe aceea care a fost...

Apoi adăugă cu glasul mai stins:

— ... cea care sunt.

Un butuc scânteie în vatră. Egle îl privea pe Victorien cu ardoare şi el se gândi că era frumoasă cu trupul fremătător, cu ochii de un albastru adânc, luminându-i tot chipul.

— Aşa am fost şi eu la vârsta dumitale, zise el. Tinereţea e totdeauna tentată de imposibil. Pentru mine totu-i sfârşit.

— Laşule! strigă ea cât o ţinu gura.

El păli.

— Dumneata ai vrut-o.

O luă în braţe şi îi dădu sărutul pe care-l aştepta. Ea scoase un geamăt, când el se îndepărtă.

— Şi acum, Victorien?

— Acum citeşte scrisoarea soţului dumitale. Nu mi-am pierdut capul cu totul şi mâine, în zori, plec cu Thémire. Nu mai spune nimic. Adio! Ne vom revedea, poate.

El dispăru. Ea era ca paralizată de violenţa senzaţiilor resimţite şi-şi revenea greu în fire. Victorien părăsise încăperea şi acum traversa capela particulară. Fugi în urma lui strigând:

— Victorien, acum ştiu că mă iubeşti. Niciodată n-o să renunţ la tine.

O uşă se auzi trântindu-se.

Călătoria generalului Philbert şi a soţiei sale decursese, de la Handaye la Paris, fără probleme. În afara unui regiment de linie, convoiul din care făceau parte fusese alcătuit, îndeosebi până la Victoria, dintr-o baterie de artilerie uşoară, iar unităţile de câte opt tunuri inspirau respect răzvrătiţilor. Singurele împuşcături întâmpinate veniseră din înălţimile ce dominau defileul de la Pancorbo. Doi vânători, cu tâmpla ciuruită, căzuseră din scări la câţiva metri de Victorien, care mergea călare pe lângă caleaşca Thémirei. Îşi ridicase ochii spre castelul Santa Engracia, unde petrecuse o lună de iubire furtunoasă împreună cu Encarnacion de Tordesillas y Milagro, apoi şi-i întorsese fără să clipească. Se aştepta la o nouă împuşcătură pe care o acceptase dinainte. Dar căpitanul ce comanda cele patru baterii de câte opt tunuri

reacţionase ferm. Două tunuri îşi scuipaseră ghiulele către stâncile unde stăteau ascunşi răzvrătiţii. Apoi, aceştia renunţaseră.

Între Renteria şi Irun, convoiul făcuse o haltă pe înălţimea coastei de unde se putea zări, dincolo de fluviul Bidassoa, pământul francez. Themire coborâse din caleaşcă voind să se răcorească împreună cu soţul ei într-o *posada* de pe marginea drumului. O tânără spaniolă cu ochii ca jarul îi privea cum sorbeau din cana de *cerveza.* Victorien o invită să bea împreună cu ei. Ea-şi scutură capul.

— Nu mi-e sete, senor.

El zâmbi.

— Cum te cheamă, frumoasă copilă?

Ea păru că şovăie, apoi, dintr-odată, răspunse cu un glas aspru, pătimaş:

— Ca pe toată Spania, *Esperanza.*

VI

SPRE MOSCOVA

Generalul Philbert îşi aprinse pipa din porţelan – o frumoasă piesă cumpărată la Viena într-o prăvălie de pe strada Graben. Găvanul colorat îl reprezenta pe împăratul Maximilian I, pe vremea când era regele romanilor, învingătorul turcilor la Villach.

— Priveşte pipa asta, Schaefer, şi dumneata Mathias, zise el după ce aruncă un fum gros de tutun. Ne dă o lecţie de filosofie politică. Austriecii bătuţi-măr, călcaţi în picioare, fiind constrânşi să arunce fiica împăratului lor în patul împăratului nostru, s-au văzut obligaţi să-şi caute gloria în amintiri. Noi, însă, fabricăm gloria în fiece zi. Austria este o naţiune bătrână, sfârşită, cu toate articulaţiile ruginite şi nu mai are sânge în vene. Nu va mai trece mult şi va dispărea de pe hartă. Franţa însă, dimpotrivă, este o ţară tânără, cu muşchi elastici şi sânge clocotitor.

Schaefer, chirurgul-medic al diviziei, era un bărbat scund, roşcovan şi spătos, cu fruntea presărată de pistrui,

exprimându-se cu un pronunţat accent alsacian. Purta o mustaţă deasă în formă de cârlig, pe care părea c-o mestecă în timp ce vorbea.

— Domnule general, răspunse el, nu-i totul să ai sânge clocotitor. Popoarele sunt ca şi oamenii. Pe măsură ce sângerează se anemiază.

— Aşa-i, mormăi maiorul Mathias şi teamă mi-e ca în această campanie care se anunţă sângerarea să nu fie destul de puternică. Rusia nu este o ţară ca celelalte. O armată de zece ori mai numeroasă ca a noastră, şi tot nu se ştie dac-ar rezista. Oare câţi dintre noi ne-om întoarce de la Petersburg sau de la Moscova, presupunând că vom ajunge până acolo?

Victorien strâmbă din buze cu un aer reprobator.

— Maiorule. Zise el, mă uimeşti. Îţi cunosc bravura. Te-ai dezgustat oare de meserie?

— La dracu, nu! reluă Mathias, deşi merg spre treizeci şi opt de ani, nu ştiu altceva decât să mă bat. Blestematul ăsta de război cu Spania n-a fost prea grozav pentru avansare şi ca să urci în grad este mai bine să fi aproape de soare. Dacă nu capăt galoanele de colonel înainte de munţii Ural, înseamnă că nu-s bun de nimic, însă n-am uitat vorbele acelui înţelept pastor luteran din Gnesen:

„Veţi câştiga bătălii, spunea el, dar veţi pierde războiul. Nu ruşii vă vor bate, ci imensitatea ţării lor, frigul, lipsurile... Dacă Napoleon n-a terminat campania înainte de venirea iernii, este pierdut”. Am râs. Dar m-am gândit totuşi la toate astea. Şi preotul polonez din Wrozlawek, omul acela sfânt care ne-a dat să bem din miedul său! O băutură lipsită de gust, dar oferită din inimă. Când i-am strâns mâna, înainte de a trece Vistula, mi-a zis oftând: „Vă doresc ca toţi să vă înapoiaţi într-o bună zi peste fluviul pe care îl veţi trece acum”. Oamenii aceia vorbeau în mod raţional, şi nu ne voiau moartea.

— Gata, Mathias! i-o tăie scurt generalul. Oamenii aceia, cum spui şi dumneata, habar n-au ce-i aia un război şi mai ales nu-l cunosc pe Napoleon.

Cei trei ofiţeri stăteau pe nişte taburete grosolane, în Tr-un fost releu de poştă cu acoperişul de paie şi, ca toate celelalte case din sat, construit din trunchiuri de copaci aşezaţi unul peste altul. Un escadron se instalase în preajmă, prin şure sau chiar în aerul liber, aşteptând trecerea Niemen-ului care strălucea la câteva sute de metri, ca o lamă de oţel. După căldura zăpuşitoare din timpul zilei, seara era răcoroasă. Caii priponiţi, trăgeau de frâie şi izbeau pământul cu copitele.

— Cei pe care-i deplâng cel mai mult, zise chirurgul, sunt soldaţii de linie. Gândiţi-vă numai că raniţa unui infanterist cântăreşte treizeci şi trei de livre şi douăsprezece uncii! Mai adăugaţi şi traista pe care o poartă în bandalieră. Şi iată-i cu cincizeci şi opt de livre în spinare, plus puşca şi baioneta. Să târăşti tot hamalâcul ăsta până la Moscova, admiţând că nu vom merge mai departe, mă întreb, mai ales că aprovizionarea este nesigură, câţi vor rezista.

Victorien se încruntă.

— Infanteriştii nu intră în preocuparea noastră, Schaefer. Starea sănătăţii cavaleriştilor noştri este bună? Asta mă interesează.

— Până acum, n-am a mă plânge de nimic, domnule general. M-am temut să nu se molipsească de plică poloneză, boala asta cumplită care-ţi împâsleşte părul transformându-l în coamă de cal. Din fericire au scăpat de ea. Mai degrabă caii mă neliniştesc. N-avem furaje.

— Prietene, rechiziţiile nu-s făcute pentru câini.

Se auziră câteva bătăi în uşă şi santinela de gardă anunţă o ştafetă de la cartierul general. În încăpere intră un tânăr locotenent de vânători, ţinând în mână un plic.

— Nu te mai reţin, Shaefer, zise Victorien. Dumneata,

Mathias, te rog să rămâi.

Desfăcu plicul şi clătină din cap.

— Miroase a praf de puşcă, domnule comandant. Pregătiri pentru marea trecere-n revistă a cavaleriei de către regele Neapolelui, poimâine, la Ostrolenka. Semnalul de încălecare la ora şase.

Strânse mâna ştafetei.

— Drum bun, locotenente. Divizia mea se va prezenta la întâlnire la ora fixată, fără să-i lipsească nicio teltie şi niciun sabretaş.

— Atunci, domnule general, zise Mathias, înseamnă că vom începe în sfârşit războiul ăsta.

— Iată c-a dat Dumnezeu, dragul meu! Cu o armată ca a noastră – mai mult de şase sute de mii de oameni – comandată de Napoleon, nu dau doi bani pe ruşi. Barbarii ăştia vor fi obligaţi să se retragă până-n Siberia, ca o turmă de oi. Pacea cu Alexandru va fi semnată în trei luni, dumneata vei căpăta gradul de colonel şi chiar, cu puţin noroc, te văd prea bine câştigând gradul de comandant de brigadă. Trebuie să ne grăbim, căci îndată ce Rusia va fi îngenuncheată, va trebui s-o punem la respect pe perfida Albion. Zăvorul blocului continental odată tras, nu va mai rezista mult. Atunci spaniolii vor fi într-adevăr constrânşi

să cedeze, regele Joseph putând să reverse asupra poporului binefacerile filosofiei lui, iar împăratul va proclama pacea universală. Până atunci vei avea tot timpul să ajungi baron de Nijni-Novgorod sau conte de Hastings. Te vei putea întoarce la Paris încoronat cu laurii victoriei şi te vei însura cu o moştenitoare înzestrată cu toate avantajele trupului şi ale spiritului. Bineînţeles, eu voi fi martor.

— Cum îmi va fi scris.

Generalul îl bătu prietenos pe umeri.

— Aşa va fi, crede-mă. Şi acum, te rog să te odihneşti. Până la Ostrolenka, nu-s mai puţin de douăsprezece leghe: o bună bucată de drum de călărie şi nu se ştie de-om găsi totdeauna o saltea de paie şi un acoperiş pentru zilele ce urmează.

Comandantul salută şi ieşi. O lumânare fumegândă, înfiptă într-o sticlă, lumina slab încăperea cu podeaua din pământ bătătorit. Singurul ornament al locului era poza unui sfânt, a cărei aureolă aurită strălucea în penumbră. Victorien îşi scoase cizmele, îşi dezbrăcă uniforma şi suflă în lumânare. Patul său de ocazie era compus din câteva scându-ri şi o saltea de paie ale cărei fire de secară fuseseră cu siguranţă bătătorite de mai multe generaţii de

polonezi. Se întinse şi rămase pe întuneric, cu ochii deschişi.

Afară, uriaşa linişte a nopţii se întindea peste tabăra adormită. Doar un greiere mai scârţâia în liniştea densă din micul lui fierăstrău ascuţit. Uneori un cal sforăia în grajdul din spatele casei. Era ora când eliberat de obligaţiile militare, generalul Philbert redevenea un om ca ceilalţi, atent la glasul inimii. Se gândea la Thémire. Timp de aproape doi ani, de la întoarcerea din Spania, trăiseră împreună o fericire calmă. Clima pariziană o însănătoşise încetul cu încetul pe scumpa victimă a contesei Encarnacion de Tordesillas, iar dacă amintirea freneticei spaniole îl mai chinuia uneori, nu-i mai inspira decât remuşcări. Locuiau într-o vilişoară pe strada Varenne, unde el avusese cochetăria să-şi îmbrace valeţii cu livreaua roşu-purpuriu pe care o văzuse în copilărie la servitorii castelului Saint-Philbert. Numit la Ministerul de război ca adjunct al direcţiei de cavalerie, n-o părăsea pe Thémire decât în orele de serviciu. Amândoi, la fel de îndrăgostiţi de tragedie şi de bel canto, închiriaseră o lojă cu anul la Teatrul Francez şi la Operă. Fosta elevă a Miramionelor, care în frageda-i tinereţe cântase la harpă, voise să atingă din nou coardele acestui instrument.

Astfel, seara, când rămâneau singuri, în timp ce se acompania la harpă, modula arii preferate din Mozart şi Cimarosa. Pentru ca plăcerea să fie şi mai completă, Victorien care, de când luptase la Rivoli, nu uitase italiana, se complăcea a-i da lecţii. Ce plăcere să auzi minunatele triluri ale Zerlinei din *Don Giovanni* în gura femeii iubite!

Culcat în patul său incomod, într-o colibă murdară, la marginile Poloniei, generalul Philbert îşi revedea soţia, la plimbarea din Longchamp, cu obrajii împurpuraţi de plăcere, îndemnând-o cu glasul pe Cleopatra, eleganta iapă albă, înhămată la cabrioleta de culoare galben-lămâios, în timp ce el mergea la trap, în stânga ei, călare pe roibul Marc-Antoniu. Cavalerıştii, în spenţer cafeniu şi pantaloni pe picior de culoare gris perle, îşi întorceau capul la trecerea frumoasei fiinţe care-şi conducea calul cu mâna sigură, fără să le acorde o privire. Leroy, croitorul împărătesei, de la care-şi cumpăra rochiile, i-a zis într-o zi: „Ah, doamnă, nicio femeie de la curte nu ştie să poarte tulul paietat ca dumneavoastră”. La un bal de la Tuileries, împăratul, ale cărui glume nu erau totdeauna de cel mai bun gust, a felicitat-o pe fericita deţinătoare a atâtor perfecţiuni: „Nu pricep, Philbert, de ce cu o puicuţă atât de fermecătoare n-ai fabricat încă trei sau patru mici recruţi

pentru viitoarea armată a regelui Romei”. Victorien se simţise cu atât mai amărât, cu cât nu uitase copilul mort la naştere, speranţa unui moştenitor părându-i-se pe viitor refuzată.

În perioada, aceea fericită, din Spania soseau scrisori pe adresa Themirei. Ele erau semnate Egle: desenul unei inimi străpunse de o săgeată urma după semnătură, iar nevasta colonelului Fouries nu vorbea decât despre singurătatea în care o lăsase plecarea prietenei sale. Faimosul exterminator de răzvrătiţi, călărea fără răgaz, prin munţi şi prin văi, în urmărirea vreunei *citadrilla.* Nu petrecea nicio săptămână pe lună împreună cu soţia, care nu se sinchisea peste poate. Şi totuşi, degeaba aduna succese strălucitoare: ele nu-i prea atrăgeau simpatia curţii, unde nu se uitase încă masacrul de la Somaen. Nu participase nici la victoria de la Ocana. În noiembrie 1809, împreună cu regele, nici la marşul triumfal care-l condusese pe don Pepe de la Madrid la Sevilla. Când fermecătoarele andaluze îi aruncaseră flori şi bezele strigâ**ndu-i** că era băiat drăguţ, în ochii celui mai vârstnic dintre fraţii Bonaparte, Augustin Fouries nu părea decât ca un spadasin dublat de un poliţist, dacă nu un om de acţiune pe care-l foloseşti în treburi murdare şi cu care nu-

ţi place să te lauzi.

într-o bună zi, totuşi, colonelul fusese cât pe ce să fie înălţat în grad. În timp ce mareşalul Ney bătea pasul pe loc în faţa fortificaţiilor de la Torres Vedras, soţia sa Aglae, zise Egle, născută Auguie şi nepoată a doamnei Campan, o luase sub aripa-i protectoare pe mai mica ei colegă de la Saint-Geroiam. Vorbeau împreună despre regina Hortense, prietenă comună, iar ducesa de Elchingen, deşi pătrunsă de gloria militară a soţului său, purtându-se cu o oarecare condescenţă, binevoise să zâmbească **la** identitatea pronumelor lor.

Deci, prin intervenţia doamnei mareşal, doamna colonel Fouries fusese într-o bună zi invitată la o sărbătoare dată la palatul regal. Egle, pentru care zilele erau lungi, îşi dichisise cu mult gust toaleta, iar galantonul Joseph o remarcase îndată. O invitase la dans şi îi şoptise tot felul de vorbe dulci. Cum ea nu reacţiona în niciun chip, el îi luase tăcerea drept o încurajare şi îndrăznise:

— I-ar place, oare, celei mai frumoase soţii de colonel din Spania, să devină o graţioasă doamnă general?

La care ea răspunse:

— Soţia, Sire, este datoare să urmeze soarta soţului,

însă lui, propriului său merit, şi nu ei, trebuie să i se datoreze bunăvoinţa prinţului.

Regele s-a schimbat îndată la faţă, scrisese Eglé Thémirei. Cu siguranţă m-a luat drept o femeie înţepată şi iată de ce Fouriès al meu trebuie să renunţe la orice nădejde de avansare...

Fiecare din aceste scrisori se încheiau cu aceeaşi formulă: Complimente soţului dumitale, şi, de fiecare dată, Victorien îşi reproşa că evocă, prin această frază de politeţe, doi ochi arzători, o gură caldă şi i se părea că aude un glas pătimaş strigându-i: „N-am să renunţ niciodată la tine”.

Totuşi, eşecul încercat de regele Joseph pe lângă Eglé avusese pentru colonelul Fouriès o consecinţă neprevăzută. Fusese trimis la Sevilla ca să-şi pună experienţa în slujba lui Soult, în vederea organizării de contraguerile, iar interdicţia de a-l însoţi fusese adusă la cunoştinţă soţiei sale în mod oficial, prin aliniate amăgitoare: nu puteau aproba ca o femeie atât de plăcută să se expună pericolelor unei deplasări în regiunile bântuite de *cuadrillas.*

Cu toate astea, scria mai departe Eglé, regele nu mă *mai invita la palat. Nu-i înţeleg deloc jocul. Crede, oare, că*

mă va determina să cad la învoială, ţinându-mă la distanţă? E adevărat că, în comportarea cu femeile, bărbaţii cei mai inteligenţi sunt în stare de toate prostiile şi, mai întotdeauna, înţeleg lucrurile greşit...

Thémire râsese, în timp ce Victorien, atrăgând o parte din aluzie spre sine, stătea ca împietrit.

În iunie 1811 o nouă scrisoare din Madrid adusese **o** ştire cumplită. În împrejurimile localităţii Jaen, la poalele munţilor Magina, colonelul Fouriès, surprins de răzvrătiţi, pierise în condiţii îngrozitoare. O căldură toridă apăsa drumul prăfuit şi plin de serpentine pe care contraguerilele îl urcau în direcţia Mancha-Real. Colonelul vrusese să profite de un pâlc subţire de măslini pentru a se odihni câteva clipe. La o distanţă oarecare de oamenii săi, sprijinit de un trunchi noduros, cu genunchii aduşi sub bărbie, adormise brusc. Cum decursese răpirea? Cu siguranţă că dragonii săi dăduseră dovadă de o mare neatenţie. Sau poate că această vălurire a aerului care deformează şi tulbură contururile lucrurilor, pe o căldură prea mare, i-o fi orbit. Când credinciosul Grondas, acum căpitan, după ce parcursese întreg capul coloanei, venise să-şi întâlnească şeful, la umbra măslinului nu mai găsise decât un nasture de alamă smuls de la uniforma lui

Augustin Fouries. Zadarnic dăduse alarma. Ca să nu ofere prilejul răzvrătiţilor să se năpustească, rând pe rând, asupra grupurilor izolate, considerase că era mai prudent ca oamenii să nu se risipească. Patrulele primiseră, aşadar, consemnul de a nu se îndepărta prea mult de grosul trupei şi căutările, continuate până noaptea, nu dăduseră niciun rezultat. Trupul nefericitului colonel nu fusese descoperit decât a doua zi, jupuit de viu, spintecat ca un bou, şi atârnat cu picioarele de cea mai înaltă creangă a unui stejar pitic. Alături, o tăbliţă de lemn purta aceste cuvinte scrise cu propriul lui sânge: *Măcelăria din Somaen. Carne de primă calitate.*

Victorien nu se putuse opri să-şi manifeste mirarea că Egle povestea acest sfârşit odios pe un ton lipsit de emoţie. Cel mult adăugase:

Bietul Augustin trebuia să moară astfel. După atacul din Somaen toţi răzvrătiţii îl condamnaseră la moarte. Într-o zi mi-a spus că pentru un militar de carieră nu era demn să moară în propriul pat şi ca, *în ceea ce-l privea nădăjduia să cadă în luptă. Iată că i s-a îndeplinit dorinţa, deşi poate că nu crezuse că va sfârşi într-un mod chiar atât de cumplit.*

— Ştii că Egle nu şi-a iubit niciodată soţul, spusese Themire.

O lună mai târziu, văduva Fouries sosea la Paris. Dispunând de o pensie acordată de împărat, se instalase într-un mezanin de pe strada Pochet, împreună cu o slujnică bătrână. Foarte curând, reluase cu Themire vechile relaţii de la Madrid. Părea că despărţirea de doi ani nici n-avusese loc. Se vedeau zilnic, ba la una, ba la alta.

— Eşti singura pe care pot şi vreau s-o întâlnesc, îi declarase Egle prietenei sale, încă din prima zi. Sunt în doliu.

Această intimitate îl indispunea totuşi pe Victorien. Nu că s-ar fi temut să nu cedeze ispitei. Era la fel de îndrăgostit de Themire, ca întotdeauna, şi n-avea de ce să caute aiurea plăceri care-i erau dăruite cu prisosinţă la domiciliu. Pe de altă parte, Egle se purta faţă de el cu o discreţie aproape excesivă. Făcea în aşa fel ca să nu-l întâlnească mai mult decât îl întâlnea la Madrid, după atentatul în urma căruia Themire fusese gata să moară.

Îşi reamintea totuşi de o seară de septembrie, pe strada Varenne. Ea se despărţise de prietena ei, iar el se întorcea pe jos de la minister. Ea conducea la trap mărunt o cabrioletă galben-pai. El mergea fără grabă, privind trecătorii şi echipajele.

Privirile li se încrucişaseră. Ce ciudată imobilitate pe faţa

aceea întoarsă spre el! Ochii aveau o strălucire rece, iar gura exprima o voinţă pătimaşă. I se păruse că-l aspiră în mod irezistibil, ca o ventuză. Şi totuşi avea aerul de parcă nici nu l-ar fi văzut. După ce cabrioleta se mai îndepărtase, el îşi întorsese capul. Egle îşi continua drumul, la fel de dreaptă, ţeapănă ca o statuie.

Această confruntare mută nu durase decât cât o străfulgerare, dar în seara aceea, în timp ce-şi îmbrăţişa soţia, Victorien părea total absorbit. Themire, în schimb, plină de drăgălăşenie, îi luase în zeflemea aerul distrat.

— Sănătatea regelui Romei, cetăţene general, inspiră oare nelinişti, augustului tată?

— Ce-ai spus, contesă?

Ea râsese, iar lui i se păruse că râsul acesta o făcuse să semene cu cea pe care o cunoscuse aidoma cu optsprezece ani în urmă, în ziua execuţiei lui Ludovic al XVI-lea. Imaginea Egleei îi dispăruse din minte. Nimeni alta, în afara Themirei, nu va mai putea fi vreodată femeia inimii sale. O strânsese din nou în braţe.

— Gata cu demonstraţiile, cetăţene, rostise ea pe acelaşi ton jucăuş, o să-ţi piară pofta de mâncare. Află că am primit din partea maiorului Mathias doi cristei de baltă vânaţi alaltăieri în Loiret, lângă Melleroy, la nu ştiu care

colonel care avea acolo un castel cu plantaţii de arbuşti de piper, şanţuri şi toate celelalte. I-am pregătit chiar eu, după o reţetă de la mama. Generale, habar n-ai ce fericit eşti!

Îşi amintea, de asemenea, că, în timpul cinei, ea-i vorbise despre criza de pâine. Încă de dimineaţă, cetăţeni veniţi de la Arpajon, de la Poissy, de la Versailles şi alte comune izbutiseră să golească brutăriile. Cu siguranţă pâinea rotundă se va scumpi de la cincisprezece la şaisprezece bani. De pe acum brutarii vorbeau despre închiderea prăvăliilor, ca să evite falimentul.

El o privea cu un aer încântat.

— Am impresia că mă asculţi, dar nu mă auzi, continuase ea. Plânge-te că ai o nevastă care se preocupă de stomăcelul tău.

— Lasă! zise el, va fi de ajuns o recoltă bună şi totul va reintra în normal.

— Vai, Victorien, bărbat uşuratic ce eşti, până atunci noi trebuie să trăim, iar cu meseria ta de militar, anul viitor, unde-om fi, oare?

El ridică din umeri.

— Tu aici. Eu, s-ar putea în Rusia. Împăratul Alexandru nu e un aliat paşnic, iar Napoleon e-n stare să-şi piardă

răbdarea.

— Alesul inimii mele, nu-mi vorbi de nenorocire. Franţa are nevoie de pace, iar eu mai mult decât toată lumea, pentru că vreau să te păstrez.

După ce terminaseră de mâncat, ea se aşezase în faţa harpei şi începuse să îngâne melodia favorită cu o patimă care-l răscolea. Era chiar Zerlina care-i vorbea sau, mai precis, Themire, care prin gura Zerlinei, se dăruia iubitului ca în primele zile ale dragostei lor:

Toccami qua! sentilo battere![52]

Acest amestec de pudoare şi ardoare, această graţie nuanţată cu o gravitate surâzătoare, îl fermecau. Ah! era chiar Thémire din anii 1893, iar flăcările tainice ale soţiei se amplificau de atâtea chemări. Eglé, în ciuda firii fremătătoare, se afla încă la primele tatonări sentimentale. Ea nu putea să ajungă decât mai târziu, după ce-ar fi trecut prin amărăciunile vieţii, la această deplinătate a femeii care, iubind, este vrednică de iubire.

Noaptea ce-a urmat îşi oferise rodul. Când Victorien plecase spre Westfalia, unde trebuia să preia conducerea unei divizii de cavalerie uşoară, tânăra femeie părea că suportă bine sarcina, şi doar patru luni o mai despărţeau

[52] **Pune mâna, simţi cum bate (lb. it.).**

până la naştere.

— Făgăduieşte-mi îi spusese ea, că te vei înapoia la naşterea copilului.

— Îţi jur, cu o condiţie însă: armata să nu fi intrat în campanie.

Eglé asistase la despărţirea lor, care fusese plină de demnitate. Ochii Themirei nu erau scăldaţi în lacrimi, dar în timp ce-şi îmbrăţişa soţul, îi şoptise la ureche, extrem de încet, ca Eglé să nu audă:

— Fii prudent. Dacă tu mori, mor şi eu.

De atunci, săptămână de săptămână, curierul venit din Paris îi aducea câte o scrisoare de la soţie. Pe măsură ce termenul se apropia, ea-şi înmulţea proiectele cu privire la moştenitorul aşteptat. Dac-ar fi fost băiat, l-ar fi împiedicat să urmeze cariera militară. De altfel după ce ruşii vor fi învinşi, iar Anglia pusă cu botul pe labe, de cine ar mai putea să se ia împăratul? Meşteşugul armelor nu va mai tenta tinerii ambiţioşi într-o lume în care războiul nu mai avea preţ... Fiul cetăţeanului general de ce nu s-ar face muzician ca Wolf gang-Amadeus sau cavalerul Glück? Gloria nu va mai fi rezervată decât artiştilor. Dar dacă ar fi născut o fetiţă? Atunci, ar fi fost de ajuns să fie frumoasă, iar mama ei ar fi crescut-o, domnule conte, conform

principiilor nemuritoare de libertate, egalitate şi fraternitate.

Victorien surâdea citind închipuirile ei pacifiste şi-i răspundea cu tandreţe. Încă în penultima scrisoare Thémire îi reamintise făgăduiala de a se întoarce să asiste la naştere. Peste trei săptămâni copilul urma să se nască.

Era momentul potrivit ca fericitul tată să pornească la drum şi să scurteze etapele. Dar, vai! un general nu-şi poate părăsi ostaşii în toiul pregătirilor pentru cucerirea unor noi victorii. Trebuise să-i explice cu multă prudenţă, rugând-o pe viitoarea mamă să se gândească mai mult la copil decât la soţ. Curierul care-i ducea mesajul abia plecase, când un altul sosi cu o scrisoare de la Egle. Era prima pe care Victorien o primea de la văduva Fouries şi nu se referea decât la sănătatea Themirei. Nemaiavând părinţi cărora să se adreseze, doctorul încredinţase neliniştile sale profesionale prietenei nelipsite. Naşterea ameninţa să fie complicată şi se putea pune problema salvării copilului sau a mamei. Egle îi dădea adresa medicului pentru ca răspunsul să-i fie trimis direct.

Generalul Philbert scrisese îndată că viaţa Themirei îi era mai scumpă decât orice pe lume, apoi, timp de o săptămână, trăise într-o cumplită nelinişte. În sfârşit,

curierul sosise cu alte două scrisori, una de la doctor, cealaltă chiar de la soţia sa care-l liniştiseră. Primul, îşi cerea iertare că tulburase sufletul unui glorios soldat, spunându-i că nu era cazul să se neliniştească prea mult şi că doctorul mamoş, când soţul celei care urmează să nască nu poate fi găsit la momentul oportun, este obligat să-l întrebe mai dinainte, pentru orice eventualitate. Cât despre Themire, scria că se simte excelent şi abia aştepta să nască un copil căruia să-i dea numele de Victor, dacă era băiat şi Victorine, dacă era o fată.

Oricum, iubitule, micuţul pe care-l aşteptăm va avea trăsăturile tale. Vreau ca ele să existe până şi în prenume, şi de asemenea ca micuţul inocent să-ţi poarte noroc în clipa când te pregăteşti din nou să înfrunţi moartea.

De atunci trecuseră cincisprezece zile, şi chiar dacă întârziere-a poştei se explica prin deplasările făcute de divizie după trecerea Vistulei, Victorien nu putea să nu se gândească la faptul că în acel moment copilul trebuia să i se fi născut. Gândurile se învârteau mereu în jurul acestei naşteri care, după atâtea speranţe năruite, avea să pecetluiască, în sfârşit, căsătoria din luna brumar. Treisprezece ani trecuseră de când Themire îi era soţie şi această căsătorie, în aparenţă nepotrivită, a contelui de

Saint-Philbert-de-Grand-Lieu cu cetăţeana Morin, fiica învingătorului de la Bastilia, adusese fericirea celor doi soţi. Treisprezece ani! Cifră fatidică! Asta-i bună! doar nu era un superstiţios! Cum va fi copilul ăsta, băiatul ăsta? (Căci va fi băiat). Va moşteni oare de la maică-sa judecata înţeleaptă şi cinstea ei? Va avea, ca tatăl său, înclinarea spre călătorii şi gustul gloriei? Oricum ar fi fost, Themire avea dreptate. Ţarul Alexandru, odată îngenuncheat, Anglia rămânând aşadar fără aliaţi, securea războiului trebuia îngropată, iar generaţiile viitoare nevoite să-şi caute laurii în altă parte decât în efuziunile sangvine.

Greierele se oprise, dar un ţânţar încăpăţânat bâzâia în adăpostul ocazional ce mirosea a seu şi a scoarţă de mesteacăn. Victorien se ridică să-l prindă şi după ce-l strivi între palme, adormi.

Peste două zile, Murat trecea în revistă patruzeci de mii de cavalerişti adunaţi pe câmpia de la Ostrolenka, strălucind de verdeaţă sub soarele de iunie. Peste uniforma de mareşal al imperiului, traversată de marea panglică a Legiunii de onoare, purta o manta spaniolă de culoare verde, cu franjuri argintii. Cizmele roşii, după moda ungurească, contrastau cu pielea de tigru folosită ca teltie, iar capul împăiat al fiarei, îndoit spre crupa calului,

avea două buze sălbatic răsfrânte peste dinţii ascuţiţi. Pene albe lungi îi împodobeau toca tivită cu blană. Un fel de iatagan, cu teaca din aur ornamentată cu diamante, atârna de şa.

Generalul Philbert, în fruntea diviziei de dragoni şi vânători, defila în galop pe dinaintea acestui erou de carnaval. Pământul se cutremura sub izbiturile a mii şi mii de copite. Era un spectacol uluitor să-i vezi pe toţi aceşti centauri ai tuturor naţiunilor, în varietatea uniformelor specifice fiecăreia, defilând în vacarmul clinchetului armelor, al cântecelor de goarnă şi al comenzilor ce răsunau din toate părţile. Regimente după regimente într-un iureş multicolor: lăncieri prusaci cu şepcile pe cap şi cu lancea înclinată în faţă, soldaţi din cavaleria uşoară franceză cu cască metalică, carabinieri recunoscuţi după plăcuţa de metal încrustată cu insigna solară, cuirasieri ale căror pieptare strălucitoare îţi luau ochii, husari polonezi cu brandenburguri de aur, dragoni austrieci ale căror mantile albe fluturau în bătaia vântului.

Defilarea durase câteva ore. Când se sfârşise, regele Neapolelui îl chemase pe generalul Philbert ca să-l felicite pentru ţinuta trupei şi să-l invite la cină. Masa n-avusese nimic frugal şi se băuse tare.

— Îţi mai aminteşti, de Egipt, Philbert, spunea el, piramidele şi ciuma de la Jaffa, unde erai cât pe ce să dai ortul popii, băiete, şi deşertul acela cumplit din Sinai unde mă întreb şi azi cum de n-am rămas pradă şacalilor?

Victorien zâmbea în timp ce i se evoca gloria de demult.

— Ceea ce m-a enervat cel mai tare, continuase Murat, cu accentul său rustic din Quercy, de care titlurile nu-l putuseră debarasa, au fost greţurile de pe coaja aia de nucă care ne-a dus la Frejus. Dar şi tu, camarade, ha! ha! mi-amintesc, îţi vărsai maţele, doamne, ce spectacol! Nişte cavalerişti ca noi! Ilustrul meu cumnat, care, aşa cum ştim, n-are o poziţie faimoasă în şa, stătea ca o stană de piatră. Ce bărbat!

Murat se îndreptase ca un arc, îşi ridicase paharul plin cu un vin transparent, uşor şi aromat ce părea să fi produs oarecari efecte asupra firii lui generoase:

— Pentru împărat, domnilor!

Tot statul major se ridicase în picioare, îşi lovise călcâiele şi rostise:

— Pentru împărat! domnilor!

Murat se reaşezase şi izbucnise în râs.

— Philbert, ştii de unde am nectarul ăsta? De la Schwarzei) berg, stimatul nostru coleg şi aliat, care

comandă corpul auxiliar austriac. Are o podgorie la Krems, un orăşel în amonte de Viena pe râul stâng al Dunării. *Donnsrwether!* cum zice el, poşirca asta a lui nu seamănă cu vinul nostru din Lot. Nu-i prea tare, dar o bei ca pe lapte.

Discuţia se îndreptase către campania ce se întrevedea. Regele credea că trupele căzăceşti nu valorau nici cât degetul mic al mamelucilor şi că le va veni repede de hac. În clipa când Victorien se retrăsese, el îl bătuse cu palma pe spinare.

— Noi ăştia, egiptenii, am trecut prin altele şi mai **şi.** Blegul ăsta de ţar o s-o încaseze pe propria-i spinare.

Generalul Philbert se înapoiase la divizia sa, care**-şi** instalase tabăra la marginea unei păduri de brazi, în faţa unui pârâu. Între apă şi arbori, noaptea era răcoroasă, după arşiţa zilei. În adâncul cerului de un albastru închis, apăruseră stelele licărind cu o semeţie blândă. Se simţea plin de forţă, cu membrele dezlegate, cu sângele arzând. Ca să se bucure pe deplin de această clipă plină de exaltarea ajunului noilor aventuri războinice, nu-i mai lipsea decât scrisoarea Themirei. Oare i se născuse copilul? Sănătatea mamei o fi cumva în pericol? îi reveni în minte o frază a împăratului: „Soldatul trebuie să rămână

credincios soliei, dar să nu dorească s-o vadă decât atunci când nu mai este nimic de făcut”. Era oare aşa de simplu?

A doua zi, în zori, primise ordin să-şi aprovizioneze unităţile cu hrană şi furaje pentru douăzeci de zile. Detaşamentele comandate de ofiţeri se răspândiseră îndată peste câmpia învecinată, ca să pună mâna pe tot ce găseau în şure, hambare, pivniţe şi butoaiele cu murături. Legaseră animalele de căruţele de aprovizionare, încărcaseră baloturile de fân şi de paie, nelăsând ca despăgubire bieţilor ţărani decât nişte bonuri de rechiziţie.

Temperatura scăzuse cu câteva grade şi buna dispoziţie era generală. Nenumărate convoaie de artilerie se îndreptau spre Nicmen, zguduind drumurile, iar hurducătura asta uriaşă te ducea cu gândul la sfârşitul lumii. Lui Victorie n însă îi evoca o maree irezistibilă căreia nicio armată nu-i putea rezista.

Divizia se odihnea pe malul râului la trei zile după trecerea în revistă de la Ostrolenko. Noaptea cobora. Cât vedeai cu ochii, focurile de tabără ardeau de-a lungul ţărmului polonez şi Luminile lor, pe care un vânt subţire le mâna spre malul rus, păreau să făgăduiască marei armate un destin strălucitor, căruia îi indicau drumul. În acelaşi timp, zgomotul ciocanelor şi strigătele pontonierilor se

alternau pe apa liniştită. Pe măsură ce pontoanele erau fixate, altele erau descărcate. Părea că totul fusese prevăzut până la cel mai mic amănunt, iar Victorien recunoştea aici geniul lui Napoleon, îl opri pe generalul Eble care îşi îndemna oamenii.

— Când vom putea trece, domnule general?

— Încă de mâine, la prima oră. Vor fi gata trei pontoane. Pe o vreme ca asta, munca are spor. Înainte de amiază toată avangarda va putea fi pe celălalt mal.

— Noi suntem din avangardă, îi spusese Mathias comandantului său, în timp ce se întorceau spre tabără.

— Primul obiectiv: Vilna[53], capitala Lituaniei, căreia trebuie să-i redăm independenţa, rostise Victorien.

Trăgea adânc în plămâni aerul blând al nopţii de vară promiţând un viitor de lacrimi şi sânge, dar care avea să schimbe faţa Europei şi poate a lumii. Sute de mii de oameni, în clipa aceea, cei mai mulţi încercând să adoarmă, sau demult cufundaţi în somn, urmau să primească a doua zi ordin să-i ucidă pe cei ce li se vor opune, dacă nu voiau să fie ei înşişi ucişi.

Era noaptea naşterii Sfântului Ion şi nimeni **nu** se plângea că dormea sub cerul liber. Între timp, **bunul** Gri

[53] **Vilnius (n. tr.).**

vet înălţase cortul generalului, pe care-l aştepta cu felinarul în mână.

— Domnule general, zise el, aveţi o scrisoare de la Paris.

Inima lui Victorien începu să bată nebuneşte.

— Dă-mi-o repede. Noapte bună, Mathias.

Luă felinarul din mâna lui Grivet, intră în cort şi aşezându-se pe un pat de campanie desfăcu plicul. Recunoscu pe adresă scrisul lui Egle. Desigur, n-avea motive să fie îngrijorat, căci lăuzele, în general, n-au putere să scrie.

Apropie scrisoarea de felinar şi citi:

Victorien.

(Se înfioră. Precedenta scrisoare a Egleei începea cu: Generale. De ce această schimbare? Nu-i mai spusese pe nume de la plecarea din Madrid).

Mă crezi, nădăjduiesc, dacă-ţi spun că aş fi dorit din toată inima să-ţi scriu o altă scrisoare decât cea de acum. Cunoşti sentimentele ce ţi le port. Depărtarea nu le-a schimbat. De asemenea, am simţit pentru Themire, încă din *prima zi tot atâta prietenie cât şi stima. Ea mi-a fost totdeauna superioară, ştiu, şi nu avea, oare*, *nevoie de calităţi ieşite din comun ca să se facă iubită de dumneata?*

Nu mi-o lua în nume de rău dacă-ţi spun direct cumplita

veste pe care am trista însărcinare să ţi-o dau. Rolul Casandrei nu-mi place deloc şi-aş vrea să *fiu lângă dumneata pentru a îmblânzi lovitura ce ţi-a fost dată.*

Dragă Victorien, temerile, pe care fusesem rugată să ţi le comunic în prima mea scrisoare, s-au confirmat. Doctorul credea că se află în dureroasa alternativă pe care o ştii: salvarea fiului sau a mamei. Vai! n-a izbutit decât să încerce să salveze copilul. Soţia ta şi-a dat ultima suflare înainte de naşterea micuţului Victor. Şi încă, bietul de el, s-a născut atât de plăpând, încât există temeri să nu-l putem păstra în viaţă.

Nu învinui pe nimeni, doar fatalitatea. „În situaţia actuală a cunoştinţelor noastre, care sunt insuficiente, a zis doctorul, nu există altă scăpare".

Ce pot să-ţi spun, într-o încercare atât de crudă, ca să-ţi menţin moralul? Mă judeci rău dacă-ţi declar că niciun bărbat pe lume nu-mi va putea fi mai drag decât dumneata, chiar dacă nu însemn şi nu voi însemna niciodată nimic în ochii dumitale? Lasă-mi cel puţin speranţa că nu-mi vei refuza să iau până la noi dispoziţii, în grija mea, acest orfan, fiul dumitale, şi care scânceşte în leagăn. Îl voi veghea zi şi noapte şi voi face tot ce-mi va sta în putinţă să salvez palida flacără care se luptă cu

moartea.

N-am puterea sufletească să-ţi scriu mai mult. S-ar putea ca în clipa primirii acestei scrisori să te şi afli pe câmpul de bătaie. Vei avea nevoie de toată puterea sufletească, cu toate că nimeni nu-ţi poate refuza dreptul la tristeţe. Când o femeie s-a arătat, într-un mod atât de natural, demnă de bărbatul pe care-l iubeşte, ca Themire, înseamnă că şi-a îndeplinit pe deplin rolul ei pe pământ. Aş vrea să te conving că doresc din tot sufletul să mă dovedesc, şi eu, demnă de singurul bărbat care contează pentru mine. Un pic de înţelegere din partea dumitale m-ar putea ajuta.

Dacă vei accepta să-mi încredinţezi îngrijirea micuţului Victor, fiecare curier îţi va aduce o scrisoare de la aceea care semnează, în speranţa că va fi înţeleasă:

Egle, născută Rolleboise

Scrisoarea îi scăpă din mâini şi căzu uşor pe pământ. Rămăsese paralizat pe patul de campanie. I se părea că devenise imaterial. Nu-şi mai simţea trupul. Totul dispăruse din jurul lui odată cu înspăimântătoarea veste. Themire!

Se ridică şi durerea îl apăsa ca un zid. Themire murise departe de el, din pricina lui, şi n-avea s-o mai revadă. La

început brutalitatea loviturii îl uluise. Acum îl sufoca.

Îşi duse mâna la gâtlejul încleştat; recăzu pe pat. De ce dorise, oare, să se perpetueze într-un fiu, de vreme ce prima încercare îl avertizase de pericolul ce-o pândea pe mamă? Presupunând că va trăi, ce viitor va avea acest copil născut în nefericire şi de pe acum în mâinile unei femei total străine?

Stinse felinarul, îşi trase cizmele, se întinse pe patul de campanie. Departe, spre Niemen, răsuna slab zgomotul ciocanelor. Mâine va începe o nouă campanie, despre care amintirea luptelor de la Eylau lăsa să se presupună că va fi cea mai ucigătoare dintre toate. De acum înainte, ce rost mai avea să se ferească?

Nu închise ochii toată noaptea. Când zorile tremurară prin interstiţiile cortului, se ridică în şezut şi zări scrisoarea Egleei. Semnalul de încălecare avea să se audă curând. Podul trebuia să se fi terminat. Trusa de campanie pentru scrisori se afla pe o măsuţă pliantă. Muie tocul în cerneală. Ce rost mai aveau jumătăţile de măsură şi ascunzişurile? Egle născută de Rolleboise (biată viclenie ca să ridice în ochii contelui Saint-Philbert!) trebuia să ştie că fusese prea aproape de Themire, şi în împrejurări prea dureroase, ca s-o poată înlocui.

Scrise dintr-un condei.

Egle,

Mai e nevoie să-ţi spun ce efect mi-a produs scrisoarea dumitale? îmi cunoşteai sentimentele pentru aceea care acum nu mai există, sau mai degrabă credeai că le cunoşti. Acestea erau mult mai puternice decât ţi le-ai putea închipui. Aşadar, orice consolare, de la oricine-ar veni, n-are pentru mine Nicio valoare.

Îţi mulţumesc pentru tot ceea ce ai făcut şi ceea ce îţi propui să faci. Află că primesc cu recunoştinţă dureroasa dumitale ofertă. Micuţul meu Victor nu putea fi în mâini mai sigure decât ale dumitale. Aş vrea să faci tot ce se poate ca să mi-l păstrezi, chiar dacă debilitatea despre care nu-mi laşi nicio iluzie pare să mă pregătească pentru o nouă nenorocire.

Astăzi oastea va trece Niemen-ul şi divizia mea se află în avangardă. Când vei primi această scrisoare, presupun că luptele vor fi în toi. Dacă un glonte m-o găsi în calea-i, nimeni n-o să mă mai plângă.

Nu te hrăni cu himere, Egle. Soarele Spaniei înfierbântă repede capul tinerelor fiinţe neînţelese, iar eu am făcut greşeala să-mi pierd sângele rece. La Paris, nici măcar nu l-ai luat în seamă pe acela despre care afirmi, în mod

imprudent, că este singurul bărbat care te interesează. Bărbaţi frumoşi şi chiar mult mai tineri ca el, deci mult mai demni de dumneata, sunt cu duiumul. Cu puţină osteneală îi vei găsi repede şi îngăduie-mi să-ţi dau un sfat: fereşte-te de militari. Bărbatul este făcut să trăiască împreună cu nevasta, nu să afle că a murit la sute de leghe departe de ea şi fără s-o fi văzut de luni de zile.

Crede-mă totuşi că sunt impresionat de intenţiile dumitale. Şi eu aş fi dorit să-ţi trimit o scrisoare mai puţin decepţionantă.

Semnă: General Philbert, îndoi scrisoarea, trecu adresa şi închise plicul.

— Pe când semnalul de atac, domnule general? întrebă dragonul salutând.

— Poate că îndată, răspunse Victorien.

Escadroanele se grupau într-o ordine perfectă. Caii nechezau, dădeau din picioare. Un miros de piele, de balegă şi de iarbă umedă plutea în aerul matinal. Ofiţerii, transmiteau ordinele de la un pluton la altul. Maiorul Mathias apăru în galop.

— Totul e pregătit, domnule general. Moralul este bun. Oamenii, mai ales dragonii, sunt nerăbdători să treacă fluviul. Brigadierii abia îi mai reţin.

— Poetizezi, domnule maior, zise Victorien. Majoritatea acestor bravi oameni ar prefera, desigur, la această oră, să sforăie sub salteaua de puf alături de nevestele lor. Necazul este că înainte de a se înapoia acasă, trebuie să pornească la război şi chiar să-l câştige. Aşa că, preferă să-i dea zor ca să-l sfârşească.

Mathias îşi privi pieziş interlocutorul.

— Aţi primit veşti proaste de la Paris, domnule general?

— Soţia mea a murit.

Un glas neutru îi răspunse:

— Iertaţi-mă! Daţi-mi voie să...

Dar generalul Philbert se şi urcase în şa, şi în trap mărunt, înainta spre escadronul din frunte. Ajuns în capul coloanei, îşi trase sabia şi strigă:

— Înainte!

Toată masa de oameni şi de cai se urni într-un clinchet de zăbale şi strune. Pământul se cutremura. Ajuns în vârful coastei care domina Niemen-ul, Victorien, în ciuda durerii, se simţi năpădit de un sentiment de mândrie pe care nu-l mai încercase de la lena. Spectacolul era măreţ. Trei coloane compacte care, în timp ce înaintau, te duceau cu gândul la o migraţie de insecte, şi care, în strălucirea alamei şi a oţelului armelor şi echipamentelor, alunecau

spre cele trei poduri aruncate peste fluviu. Această simplă avangardă a marei armate lăsa impresia unei puteri de neînvins.

Se retrăsese pe marginea drumului, într-un câmp de secară verde, păscut de cai în timpul nopţii, şi privea defilarea diviziei sale. Soarele, înălţat nu foarte sus pe bolta cerească, îşi trimitea razele arzătoare, dincolo de fluviu, peste nesfârşita câmpie rusească. În timp ce defilau, întorcându-şi capul spre generalul lor, toţi cavalerştii păreau gravi şi hotărâţi. De parcă dificultăţile misiunii primite li se întipăriseră în minte fără să-i tulbure.

Defilarea celor patru regimente se desfăşurase normal. Totuşi, pe măsură ce ziua înainta, căldura devenea mai apăsătoare, iar cerul se încărca de nori întunecoşi. Când ultimul dintre soldaţi pusese piciorul pe malul opus, Victorien se miră că nu zărise nicio urmă de sălăşluire, deşi câmpurile păreau bine cultivate. Furtuna izbucnise pe neaşteptate. După fulgerele luminoase, urmaseră detunăturile artileriei cereşti, iar cavalerştii ce nu-şi găsiseră adăpost sub coama de copaci răzleţi, se udaseră până la piele. Însă pietrele de hotar, gardurile, stâlpii indicatori anunţau o ţară mai bine organizată decât Polonia, şi când ploaia stătu, Victorien înmână tuturor

ofiţerilor o notă de serviciu prin care le amintea că versta, măsură itinerară locală, corespundea cifrei de un kilometru şase sute şaizeci şi opt de metri.

În ziua aceea, ca şi în cea de a doua, inamicul rămăsese invizibil. Indigenii, lituanieni sau evrei, îi primeau prietenos pe francezi. A treia zi, dincolo de Vilna care fusese ocupată fără bătaie de cap, cercetaşii descoperiseră, fără să fie văzuţi, un grup de cazaci roşii cu tabăra aşezată într-o văioagă. Victorien se năpusti asupra lor împreună cu două escadroane şi-i reteză, ca un adevărat soldat, pe toţi cei ce întârziaseră s-o ia la goană. Fusese zgâriat de o suliţă, iar medicul Shaefer, pansându-l, spusese că rănile provocate de suliţe care, în general, nu vătămează decât pielea şi muşchii, nu sunt decât rareori grave. Altfel se pune problema când e vorba de lance. Într-adevăr, vârful lamei, penetrant şi tăios, pătrunde adânc şi poate distruge organele vitale. Suliţa, dimpotrivă, fie că este îngustă sau rotundă, triunghiulară sau cu patru unghiuri, n-are decât o slabă putere de penetraţie.

— Vă făgăduiesc să nu-mi mai aleg decât adversari cu suliţă, răspunsese cu gravitate Victorien.

În ziua următoare, în cursul unei înfruntări cu o bandă de başkiri, pe cap cu ciudate căciuli de blană, era cât pe

ce să fie străpuns de o săgeată al cărei vârf se împiedicase de un nasture al dolmanului. Lângă un foc stins, găsiseră două capete de cal proaspăt retezate. Başkirii se hrăneau numai cu carne de cal, pe care, de altfel, n-o frigeau, ci o păstrau sub şa, cel puţin douăzeci şi patru de ore, pentru a se frăgezi înainte de a o consuma. Războiul ăsta nu seamănă cu celelalte: avem de-a face cu sălbatici" zicea maiorul Mathias.

În acest timp Murat, împreună cu toată trupa sa **de** cavalerie, străbătea o regiune în care alternau culturi de orz şi de hrişcă. Uneori câte o baterie de artilerie rusă, bine ascunsă, bombarda, cu ghiulele. Atunci, pe tăcute, vânătorii şi dragonii se năpusteau în galop. Dar acţiunea, prompt condusă, se termina în mod şi mai prompt fără succes. Duşmanul se împrăştia în spatele unei perdele de pădure, unde se dizolva ca zahărul în apă.

Schaefer nu-şi ascundea frământările. Aprovizionarea cu hrană lăsa de dorit; cele douăzeci şi unu de zile prevăzute pentru procurarea alimentelor nu mai rămăseseră decât o amintire, iar oamenii trebuiau mult prea des să se sature cu făină mai curând neagră decât albă, amestecată la repezeală cu apă şi coaptă în cuptoare de campanie. Apa poluată le provoca diaree.

— Cât ţine şaua, atâta şi călăreţul, spunea medicul militar, cu sprâncenele încruntate. Sunt obligat să vă informez, domnule general, că dizenteria ne-a intrat în casă. Să mă ia dracu, dar fecalele diviziei n-au un aspect atât de lăudabil cât l-ar fi dorit cinstitul Diafoirus. Dacă aş avea măcar medicamente la discreţie! Dar nu le pot administra decât cu pipeta, şi nu pe malurile Dvinei am să găsesc eu opium şi ipecacuană.

La 25 iulie, divizia lui Philbert participase la luptele de la Ostrowno. Niemen-ul fusese traversat de mai bine de o lună, iar armata ţarului, refuzând o înfruntare decisivă, rămânea intactă. În urma unei frumoase acţiuni a regimentului opt de husari care îmbrâncise cavaleria trupelor de pază ruseşti, duşmanul părea să se fi retras în pădurea deasă. Regele Neapolelui încercase s-o oblige să apară în luminiş, dar rezistenţa era dârză. Puternice focuri de armă izbucneau din mai multe părţi odată până în clipa când ruşii, conştienţi de superioritatea numerică, se hotărâseră să treacă la atac. După o salvă generală, o masă de infanterişti se năpustise în pas de atac asupra bateriilor franceze. Victorien voise să conducă el însuşi contra-atacul şi rupsese rândurile infanteriştilor, ruşi albi şi tătari, Care se retrăseseră în dezordine. Se expusese în

mod nechibzuit, dar nu căpătase nicio zgârietură.

Două zile mai târziu, în faţa râului Lucţisa care mărginea şoseaua ducând spre Vitebsk, avea să fie mai puţin fericit, împăratul îşi întâlnise avanposturile şi credea că, în sfârşit, va nimici armata care apăra oraşul sub comanda lui Barclay de Tolly. Cu toate astea, înaintea prânzului, ordonase încetarea unui atac bine început.

Divizia lui Phiibert ocupa în acel moment un spaţiu larg plantat cu ienuperi. Iar perspectiva marii bătălii atât de mult aşteptate aţâţa oamenii.

Însoţit de maiorul Mathias, Victorien voia să examineze liniile inamice, situate în spatele viroagei râului Lucţisa. În timp ce, în câmp deschis, le cerceta cu luneta, un glonte îi străbătu umărul stâng. Avusese senzaţia unei simple lovituri şi totuşi nu-şi mai putea mişca braţul.

— Vă doare rău? îl întrebă medicul Schaefer, după ce-i examină rana.

— Nu aşa de tare.

— Aflaţi, domnule general, că glontele ăsta nenorocit v-a traversat deltoidul?

— Şi?

— Şi, în primul rând trebuie să-l extragem fără să vătămăm ţesuturile. Sper ca muşchiul să nu fi suferit prea

mult. Dac-ar fi fost paralizat, nu v-aţi mai fi putut folosi de braţ.

— Schaefer, nici nu mă gândesc să-mi părăsesc comandamentul. Mă vei vindeca fuga-fuguţa. Descurcă-te. Până una, alta, voi sta cu braţul stâng în eşarfă, şi gata. Sabia se mânuieşte cu dreapta.

— Toţi sunt la fel! bombăni medicul.

Generalul Phiibert nu putuse participa la înfruntarea de a doua zi, deoarece zăcea la pat cu febră mare, şi de altfel marea bătălie nici n-avusese loc: în timpul nopţii armata rusească bătuse în retragere, după ce mai întâi distrusese podul de pe Dvina. A treia zi, francezii intrau în Vitebsk, unde rănitul fusese instalat într-un han evreiesc, purtând inscripţia *Balena*. Schaefer izbutise să extragă glonţul, dar era neliniştit, întrucât braţul nu dădea semne de sensibilitate.

După două zile, febra scăzuse şi Victorien primise o scrisoare de la Egle. Nu mai avusese nicio ştire de la Niemen şi se aştepta la tot ce putea fi mai rău. Astfel primise cu stoicism moartea micuţului Victor. Aşa-i fusese scris; tot ceea ce l-ar fi putut lega de Themire trebuia să dispară. Egle nu precupeţise nicio clipă, îngrijindu-l zi şi noapte, dar totul fusese zadarnic. După cincisprezece zile

de la naştere, micuţul condamnat se stinsese ca o lampă fără gaz.

...Mă ataşasem, scria tânăra femeie, de acest copilaş, despre a cărui viaţă doctorul nu-mi ascunsese că atârna de un fir de aţă. Semăna la chip cu dumneata, şi la ochi cu Themire. A zâmbit tot timpul, chiar şi când s-a stins.

Scrisoarea dumitale dinainte de trecerea Niemen-ului, m-a tulburat mult. Când am primit-o, micuţul Victor tocmai murise, şi îmi scriai că în caz că ai fi doborât de un glonte străin, nimeni nu te-ar fi plâns. Eşti atât de puţin încrezător în prietenie?

Gândul singurătăţii dumitale morale mă umple de nelinişte şi vreau să-ţi fac o rugăminte. Îmi dai voie să continui să-ţi scriu săptămânal? Aş putea să-ţi fac o gazetă la zi cu tot ce se întâmplă la Paris, mai detaliată chiar decât Moniteur, *şi nu te-ai mai simţi rupt de Franţa. Cât despre răspuns, nu vei avea, bineînţeles, nicio obligaţie. O vei face după împrejurări şi după posibilităţi şi fără să te jenezi să-mi spui dacă te plictisesc.*

Nu mai insist. Află doar că, mai puţin vitează ca dumneata, doamne, cât de puţin! aş putea totuşi să-ţi fiu de vreun ajutor dacă socoţi că o singurătate ca a dumitale riscă să năruie tăria sufletească, atât de necesară unui

comandant.

La drept vorbind, rana îl distrusese moraliceşte, mai mult decât fiziceşte. Sfârşise lectura scrisorii când Schaefer veni să-i facă una din cele două vizite zilnice.

— Veşti bune, pentru dumneavoastră, domnule general, spuse alsacianul. Împăratul a hotărât să-şi instaleze tabăra de iarnă la Vitebsk. Nu vom relua ofensiva decât la primăvară, şi până atunci veţi avea tot timpul să vă vindecaţi. Ia să vedem cum se mai comportă rana.

Desfăcu bandajul. Plaga era curată, şi pentru prima oară de când îl lovise glonţul, Victorien mişca uşor degetele. Medicul izbucni în râs.

— Bun! Maşinăria merge chiar mai bine decât mă aşteptam, iar dumneavoastră sunteţi un drac de om. Nu peste şase luni, ci peste una, cel mult, veţi fi sănătos tun.

Făcu un nou pansament, ajutat de fiica hangiului, care vorbea bine germana. Această domnişoară de vreo douăzeci de ani se numea Debora. Mergea rostogolindu-şi şoldurile, iar ochii de un negru la fel de strălucitor ca pletele, gura cărnoasă şi roşie, rotunjimile trupului, parfumul greu care plutea împrejuru-i, degajau o senzualitate animală. Era plină de zel pentru francezi, nepierzând niciun prilej să-şi exprime admiraţia faţă de

„Napoleone” eliberatorul Lituaniei, şi faţă de invincibila-i armată.

— Până atunci, continuă medicul, veţi avea destul timp să vizitaţi Vitebsk-ul. Nu-i un oraş să te dai în vânt după el, în ciuda câtorva case de nobili, dar nu acolo o să-mi găzduiesc eu invalizii. Totuşi, veţi avea o frumoasă privelişte de pe meterezele perpendiculare pe Dvina. Vă mai recomand biserica Ilghinscaia cu cei cinci bulbi ai ei şi biserica Adormirea maicii domnului pentru clopotniţele cu două etaje. După asta, puteţi pune cruce. Cât despre populaţie. Pe trei sferturi evrei. *Gott sei dank* sunt sigur, om fericit ce sunteţi, că aveţi în faţa dumneavoastră cel mai frumos exemplar.

Şi deoarece Victorien îl ruga să-şi măsoare cuvintele, arătându-i-o pe Debora cu coada ochiului:

— Nu vă faceţi griji, reluă el, nu-s decât foarte puţini aici care să ciripească pe franţuzeşte. Ce vă spuneam? A, da. Evreii ăştia polonezi sunt total deosebiţi de evreii noştri din Alsacia. Trăncăne şi cârâie şi cârcotesc cu un glas ascuţit, asurzitor. În singurul scop de a vinde cu cinci copeici mai mult unui *goi* care nu ştie să li se împotrivească, sau să cumpere cu o copeică mai puţin de la un frate întru Abraham care ştie să le ţină piept. Gazda dumneavoastră,

însă, este evoluată. Nu ştiu dacă descinde din profetul Iona cum dă de înţeles tăbliţa de la intrare, dar are un frumos exemplar de fată şi dacă răniţii mei nu mi-ar ocupa tot timpul, sunt sigur că nu m-aş da în lături s-o cobzăresc puţin pe frumuseţea asta biblică. Aţi văzut ce ochi are?

Pansatul se sfârşise.

— Schaefer, zise Victorien, te credeam un onorabil tată de familie şi observ că nu eşti-decât un soldăţoi libidinos. Gândeşte-te mai degrabă la minunata dumitale soţie şi la cei şapte copii şi întoarce-te la pacienţii care oftează după dumneata.

— Adică, vreţi să spuneţi, reluă medicul, că n-am voie să mă înamorez? Doamne, pentru ce am făcut jurământul lui Hippocrate?

Răsuflă cu un aer scârbit.

— Adio, domnule general, şi nu-mi purtaţi pică”!

Uşa abia se închisese şi Debora, cu mâinile-n şolduri, se întoarse spre rănit cu zâmbetul luditei către Holofern.

— Vă mai pot ajuta cu ceva, domnule general?

Cu un accent răguşit şi căutat, rostogolind „r”-urile, tânăra i se adresase în franţuzeşte.

— Gh! zise Victorien, cunoaşteţi limba noastră, domnişoară Debora! Aţi înţeles deci tot ce spunea

necioplitul ăsta de doctor?

Ea îşi înclină capul în sens afirmativ. Nu părea deloc jignită.

— După diaspora, poporul lui Israel a fost obligat să înveţe multe limbi. Tatăl meu m-a sfătuit s-o învăţ pe a dumneavoastră, iar astăzi, îmi dau seama câtă dreptate a avut. Vă place Lituania, Excelenţă? Eu n-o pot suferi.

Scuipă şi continuă:

— Se pare că, în ţara dumneavoastră, evreii se îmbracă la fel ca toată lumea şi au aceleaşi drepturi. N-aţi vrea să mă luaţi cu dumneavoastră în Franţa?

Se apropiase de patul lui Victorien. Se aplecase spre el, iar el simţea, cu un început de greaţă, mirosul pielii pistruiate.

— Trebuie să mă lăsaţi, zise el. Simt că am făcut din nou temperatură. Vă înţeleg dorinţa, dar la tatăl dumneavoastră v-aţi gândit? După câte am înţeles, îl respectaţi. Vreţi să-l lăsaţi aici?

— Tatăl meu n-are decât o singură dorinţă: să ajungă la anul la Ierusalim. Eu prefer Parisul.

Ochii ei aruncau scântei.

— Înţeleg şi lucrul acesta, reluă Victorien. Vom mai vorbi, da? Acum aş vrea să mă odihnesc.

— Pe mine mă cheamă Debora Kouchner, reluă ea cu glas aprig. Am nouăsprezece ani şi nu vreau să-mi irosesc tinereţea în această ţară înapoiată.

Dar el îşi şi închisese ochii, astfel încât tânăra ieşi. Abia după aceea se îndreaptă în pat, se ridică şi se aşează în faţa unei măsuţe rotunde ca să-i răspundă Egleei. Îi mulţumea pentru devotamentul faţă de micuţul Victor, adăuga că putea să continue să-i scrie, cât timp va dori, dându-i astfel veşti despre Paris, şi termina pomenindu-i vag despre rană:

...Acum câteva zile, un glonte s-a oprit în umărul meu stâng şi iată-mă imobilizat pentru un timp care nu va dura, nădăjduiesc, mai mult de o lună. Din fericire, împăratul a declarat că armata va intra în cvartirul de iarnă. Campania din 1812 s-a încheiat, cea din 1813 va face restul. La Moscova nu vom fi decât la anul următor, în timp ce 1814 ne va aduce Petersburgul. Atunci rana mea nu va mai fi, demult, decât o tristă amintire, dacă nu s-o găsi cineva care să mă trimită în raiul vitejilor. Nimic nu-i mai plăcut ca Vitebsk-ul, ca loc de distracţie, dar pe mine asta nu mă reconfortează, ci tot ce mă interesează este să nu am înlocuitor în fruntea diviziei...

Se reaşează în pat. Rana îl durea din nou. Degetele îl

furnicau. Privea tavanul constelat de pete roşiatice, unde o insectă cu picioare lungi se îndrepta spre fereastra întredeschisă. Afară cerul era limpede şi căldura apăsătoare. O viespe intrase bâzâind în încăpere. Hanul *Balena* situat la marginea oraşului dădea spre câmpie şi, în tăcerea deplină, nu se auzea decât, din când în când, scârţâitul roţilor de căruţe venind de la fermele învecinate.

Fruntea i se acoperea de sudoare. Da, febra urca. Gândul îl purtă din nou spre Egle, care, prin contrast cu aviditatea nenuanţată a Deborei Kouchner, îi apărea şi mai atrăgătoare prin discreţia ei. Egle, Debora: amândouă erau la fel de tinere şi în căutarea unei fericiri născocite de o imaginaţie exagerată. Încă nu ştiau că era mai puţin dureros să nu fi cunoscut fericirea decât s-o fi pierdut

VII

NÂCEVO

Ploua încă de cu seară, şi mirosul de muşchi şi de ciuperci care-ţi înţepa nările între două averse anunţa instalarea toamnei. Apa şiroia la nesfârşit pe ferestrele poştalionului, ronţăind ca mii de insecte răbdătoare acoperişul din piele, învăluind în vata-i cenuşie peisajul fumegos unde ici-colo, vedeai răsărind arbori fantomatici, case pierdute în câmpia inundată de apă. Hopuri adânci zgâlţâiau caroseria grea, care gemea din toate încheieturile, ca o navă surprinsă de furtună. Surugiul îşi înteţea şfichiurile biciului, însoţindu-le cu înjurături nemţeşti.

— *Gott verdamme micti! Zum Teufel mit ihm!*

— Ce zice? întrebă Egle pe Patrick Mulligan.

— Ereticul ăsta îl invocă pe Dumnezeu să-l afurisească: rugăminte, desigur, inutilă, întrucât toţi nelegiuiţii sunt sortiţi focului veşnic, răspunse flegmatic irlandezul.

Trăsura continua să se hurducăie prin făgaşuri şi, după un timp, tânăra femeie reluă:

— Unchiule Patrick, ştii cumva unde ne aflăm?

— Cu siguranţă, doamnă colonel, ne murăm în Westfalia, pe undeva între Brunwick şi Magdeburg unde-ar trebui să poposim diseară. Blestemată fie Anglia!

Acest patriot avea obiceiul ca, de câteva ori în cursul zilei, să împroaşte cu blesteme poporul asupritor al Irlandei. Cât despre micuţa Coralie, slujnica Egleei scuturată de sughiţuri în colţişorul ei, nu făcea decât să-şi ţină tot timpul batista la gură.

— Îmi vine să vărs, domnule Mulligan, spuse ea cu glas plângăreţ. La ce oră ajungem?

— Curaj, *baby*, răspunse bărbatul râzând. La noapte, sper, în caz că uriaşele astea de fiare sălbatice ale pădurii n-or să ne înghită.

Egle oftă şi, scotocind prin săculeţul de mână, scoase o cutiuţă rotundă lucrată în aur fin. O uşoară apăsare pe un resort desfăcu capacul, lăsând să se vadă o miniatură lucrată cu pensula de Jean-Baptiste Isabey. Asemănarea era izbitoare. Ochii albastru-deschis, fruntea înaltă, gura emotivă, expresia sobră, colorată de schiţarea unui surâs spontan: iată imaginea fidelă a lui Victorien, pentru care, dintr-un elan, nebunie, poate, ar fi zis el, întreprinsese această periculoasă aventură. Îşi amintea o frază de-a lui,

aruncată cu atâta uşurinţă în urmă cu mai mult de trei ani, pe Prado, când se înapoiau din *piaza de toros*: „Fericirea trebuie să vină fără s-o cauţi”. Ba, nu! Ea nu era dintre acelea care se resemnează. Fericirea este o victorie asupra destinului şi un soldat care ştie prea bine că, fără luptă, nu există adevărată victorie.

Închise cutiuţa şi-o reţinu în podul palmei umede. Miniatura aparţinuse Themirei care, până-n ultima clipă, o păstrase la căpătâi. Înainte de a muri, o mai strângea încă în mâna-i crispată, iar când şi-a dat duhul, puţin înainte de naşterea copilului, degetele i s-au descleştat şi medalionul a căzut pe cearşaf. Egle, singură cu doctorul, s-a crezut îndreptăţit s-o ia. „I-o voi înmâna chiar eu lui Victorien”, îşi spusese, ca să-şi justifice gestul.

În chiar aceeaşi zi, îi scria generalului Philbert, pentru a-i anunţa doliul şi a-i solicita încredinţarea micuţului Victor. Cum răspunsul îi sosea exact în clipa când băiatul pleca să-şi întâlnească mama, s-a simţit cuprinsă de-o mare deznădejde. Credea că din momentul acela toate căile i se închiseseră, iar tonul plin de umilinţă al ultimei sale scrisori era marcat de această dezorientare. Astfel mesajul următor, sosit de la Vitebsk, prin care, spunându-i de rană, văduvul consimţea să continue corespondenţa, o umpluse

de fericire. Victorien n-o dispreţuia. Îi îngăduia să-i scrie cât voia, iar ea ar fi făcut-o zilnic, fără să se teamă că scurta etapele. Însemna, aşadar, că el o aprecia, dacă-i făcea plăcere să-i citească scrisorile! Exista pentru el!

Starea aceasta de fericită exaltare fusese repede înlocuită cu o criză de mare îngrijorare. Rănit! Victorien era rănit. Poate că micşora gravitatea rănii. Vorbea de o imobilizare la pat timp de o lună. Şi dacă pe o perioadă de două, sau trei luni nu-şi putea relua comanda? Şi dacă, în epoca inactivităţii sale, una din aceste periculoase poloneze, total lipsite de scrupule, ar profita de ocazie ca să-l seducă? Era de ajuns să se gândească la o asemenea posibilitate că se şi simţea arsă de gelozie.

Astfel îi încolţise în minte ideea de a se duce după el în ţara rusească. Dacă marea armată îşi instala tabăra de iarnă, cu siguranţă că împăratul le va îngădui generalilor să-şi vadă nevestele. „Eu nu sunt doamna general Philbert, îşi spunea ea plină de exaltare, dar speranţa de a deveni într-o bună zi nu-mi este interzisă”.

Ministru de război era generalul Clarke, duce de Feltre. Avusese prilejul să-l cunoască, nu mult după căsătoria acestuia, la o recepţie unde ea-l însoţea pe colonelul Fouries. Regina Hortense, atunci în trecere prin Paris, se

întreţinuse în seara aceea timp de aproape o jumătate de oră, în faţa lui, cu fosta-i colegă de la Saint-Germain.

Ceru o audienţă care-i fu repede acordată. Ducele de Feltre avea părul tuns scurt, buze subţiri, privirea pătrunzătoare. Era dotat cu o memorie indispensabilă oamenilor din guvernământ: memoria fizionomiilor. O întrebă despre sănătatea reginei, pe care Egle nu mai avusese prilejul s-o revadă după înapoierea din Spania. Ştia doar, din relatările gazetelor, că Hortense, după ce-şi făcuse cura de băi la Spa, se înapoiase la castelul său din Saint-Leu, iar ministrul păru că ascultă cu interes despre binefacerile curei asupra suferinţelor pulmonare. Când Egle îşi anunţă scopul vizitei: o misiune pe cât de secretă pe atât de urgentă, cu care doamna general Philbert, pe patu-i de moarte, o însărcinase pentru soţul ei, rănit la Vitebsk, inima ministrului se înduioşă.

— Ce emoţionant! zise el, pipăindu-şi favoriţii. Dacă nu m-aş abţine, mi-ar da lacrimile. Dumneavoastră însăşi văduvă (l-am cunoscut pe soţul dumneavoastră, un viteaz cum rar întâlneşti!) nu numai că v-aţi devotat fermecătoarei şi nefericitei soţii a generalului Philbert şi copilului acesteia, victimă, de asemenea, unei soarte sumbre, dar faptul că mama şi fiul au fost smulşi vigilenţei

dumneavoastră prietenii, vă îndeamnă să credeţi că nu v-aţi achitat cum trebuie de datorie. Mai vreţi, dacă v-am înţeles bine, să îndepliniţi ultima dorinţă a muribundei, şi pentru asta vă impuneţi oboseala cea mai epuizantă a unei călătorii la capătul Europei. Vai! dragă baroană, sunteţi **o** eroină de roman.

Coborî din înălţimile spre care-l purtase emoţia, şi reluă zâmbind:

— Bănuiesc că misiunea dumneavoastră pentru general nu are nimic de a face cu mişcările trupei.

Egle făcu o mutră plină de farmec şi-şi înălţă ochii spre ceruri, fără să răspundă.

— În acest caz, continuă ducele, nu cred că mă înşel prea mult presupunând că aţi venit să-mi cereţi o foaie de drum, însoţită de un permis de liberă trecere.

Ea dădu afirmativ din cap, iar curtezanul redeveni ministru plin de răspundere. Îşi scarpină obrazul cu un aer perplex.

— Îmi cereţi, doamnă, un lucru dificil. Campania va intra într-o fază decisivă, iar ordinele împăratului sunt clare: generalii nu trebuie să aibă minţile tulburate de probleme sentimentale. Nici chiar soţiile mareşalilor n-au voie să treacă peste Vistula.

Egle începu să clipească:

— Dar, domnule duce, zise ea, eu nu-s soţie de general. Trebuie doar să duc la bun sfârşit o misiune sacră. Eu n-am să-l tulbur pe general, ci îi voi aduce zălogul încrederii în viitor, după cea mai crâncenă încercare, şi sunt convinsă că acolo unde se află acum, această scumpă moartă mă urmăreşte cu privirea şi aşteaptă verdictul dumneavoastră, la fel ca şi mine, plină de speranţă.

Ministrul se ridicase.

— Doamnă, răspunse el. Vă înţeleg prea bine. Supremul inconvenient este însă că sunt obligat, prin serviciul pe care-l deţin, nu numai să nu mă încred în nimic şi în nimeni, ba chiar să descopăr intenţiile suspecte, mai ales când sunt învăluite, cum se întâmplă adesea, în scopuri generoase.

Şi cum ea îşi ridicase sprâncenele:

— Desigur, nu vă voi face ofensa de a vă bănui cu ceva. Nici n-am să vă cer să-mi juraţi pe cuvânt de onoare că întreprinderea dumneavoastră n-are alte motive decât cele expuse aici. Ochi ca ai dumneavoastră nu mint.

— Vă jur, exclamă Egle.

Henri Clarke, conte de Hunebourg şi duce de Feltre, ofiţer în Vechiul Regim, avea manierele unui nobil

desăvârşit. Se înclină:

— Iată, doamnă, o spontaneitate care vă onorează, întărindu-mi totodată convingerea. Voi dispune să vi se înmâneze foaia de drum necesară şi permisele de liberă trecere pentru dumneavoastră şi însoţitorii dumneavoastră. N-aveţi voie, vă anunţ, să fiţi însoţită de mai mult de două persoane pe care va trebui s-aveţi bunăvoinţa să mi le numiţi. Sunt hotărît, de altfel, să încalc, în favoarea dumneavoastră, instrucţiunile primite. Popasurile vă vor fi asigurate până la Koenigsberg. Acolo îl veţi găsi pe generalul Loison, căruia îi veţi înmâna un plic confidenţial. Va judeca el însuşi dacă prudenţa îi va îngădui să vă lase să vă continuaţi drumul.

A doua zi, Egle plecă la Ecouen pentru a-şi consulta tutoarea, şi-i spuse ce are pe inimă. Doamna Campan, a cărei viaţă personală, de la Thermidor încoace, era curată ca lacrima. Înmagazinase în sufletu-i liniştit nenumărate vise romanţioase. Se bucura când fostele-i eleve duceau o existenţă agitată şi le împărtăşea emoţiile. La început vărsă câteva lacrimi în memoria colonelului Fouries, apoi, aflând că n-o făcuse fericită pe pupila ei, declară că morţi-s cu morţii, vii cu vii.

— Niciodată n-ai fost atât de frumoasă, draga mea

fetiţă. Viaţa este datoare să-ţi dea o satisfacţie.

Egle începu atunci să-i povestească în amănunţime cum i se născuse pasiunea pentru generalul Philbert.

— Vai! ce emoţionant, şi ce bine-ai făcut că *ai* venit să mă vezi, îi răspunse minunata femeie, fremătând sub boneta-i albă. Iar acum vrei să-ţi întâlneşti eroul în Rusia! Ce idee plină de generozitate! Un asemenea bărbat este sortit uneia ca tine. Şi cu siguranţă că în cele din urmă te va înţelege. Aş vrea să te întorci căsătorită sau pe punctul de a fi. Cu ce ţi-aş putea fi de folos?

Egle îi expuse intenţiile. Voia să plece cât mai grabnic şi fiindcă i se dăduse voie să fie însoţită de două persoane, se gândea că, având în vedere că pleca într-o atât de lungă călătorie pe meleaguri străine, în afara unei cameriste, un bărbat de vârstă aşezată, cunoscând limba germană, i-ar fi de un mare ajutor.

Doamna Campan reflectă o clipă, apoi, încetul cu încetul, faţa i se lumină, ochii îi străluciră. În cele din urmă izbucni în râs.

— Scumpa mea, ţi-am găsit omul! Un zdrahon de-o seamă cu mine (ea avea şaizeci de ani), dar cu o sănătate de fier, amuzant foc, vorbind franţuzeşte, englezeşte şi nemţeşte, ba chiar şi limba celtică de care nu cred că vei

avea nevoie. Un irlandez, sper că ai priceput. L-am cunoscut pe vremuri, la Saint-Germain. Ţi-aminteşti, nu? Nu-i totuşi unul dintr-aceia care să treacă neobservaţi: un metru nouăzeci înălţime, cu faţa rumenă ca o roşie, bătând spre pătlăgica vânătă când îşi iese din pepeni, adică în clipa când numele Angliei intră-n discuţie. Se numeşte Patrick Mulligan şi, pentru activi tăţile-i de conspirator, a fost băgat la închisoare de către Pitt în 1780. A stat acolo doi ani şi, cu toate că, după cum spune el, un şoarece i-a ros degetul de la laba unui picior, a izbutit să evadeze, traversând Marea Mânecii. De vreo zece ani încoace, trăieşte ca un mic burghez, dând lecţii de limbi în circulaţie, şi la sfârşitul anului eu îi trec la examene elevii care aparţin protipendadei. La prima vedere, pare un om paşnic, dar sub aparenţa-i blajină se ascunde un suflet inimos şi temperamentul cel mai bătăios cu putinţă dacă-i cauţi în coarne. Vei avea în el un păzitor ideal.

— Excelent! Dar va accepta?

— Un om care nu visează decât bătăi şi certuri în ciuda celor şaizeci de ani trecuţi? Las’ pe mine.

A doua zi, irlandezul se prezentase la domiciliul doamnei colonel Fouries şi se declarase gata de plecare. Bagajul

său se compunea din două pistoale, o pungă cu pulbere şi un balot, care se vedea că fusese alcătuit la repezeală. Uriaşul acesta cu sprâncene dese de culoare roşietică şi cu părul alb-cenuşiu, îi plăcu tinerei femei. El îi relată viaţa sa. La douăzeci de ani, din pricina dezgustului pe care i-l inspira la Cork tirania engleză, îşi părăsise pentru prima oară patria, angajându-se în armata prusacă. Timp de opt ani în şir, la Postdam, apoi în Prusia Orientală şi în Polonia anexată, se numărase printre grenadierii bătrânului Fritz şi, în ciuda pedepselor corporale primite destul de des, nu păstra o amintire urâtă despre acele vremuri. Solda era mare şi hrana îndestulătoare, iar uniforma făcea să-i crească succesul pe lângă fete. („Eram tânăr, doamnă!”). Terminându-şi stagiul, îşi punea problema dacă să-şi reînnoiască sau nu contractul, când colonelul îşi vârâse în cap să-l însoare cu o fată de pastor, înaltă de şase picioare şi lată cât un turn.

— Pricepeţi, baroană. O hughenotă, şi care mă mai şi depăşea cu trei degete! Opt zile mai târziu, mă reîmbarcam la Hamburg. Şi astfel am învăţat eu limba lui Schiller.

Patrick Mulligan se dovedise mai rezervat cu privire la întâmplările survenite după aceea. Făcuse de toate, fusese

şi vânzător într-o berărie, antrenor de cai de curse, negustor ambulant şi paracliser. De trei ori însurat, îşi pierduse de fiece dată nevasta în mod accidental: prima se înecase în lacul Killarney, a doua pierise într-un incendiu, a treia murise din pricina unei lovituri dată cu copita de un ponei shetlandez, în timp ce-l mângâia.

— Am înţeles că nu eram făcut pentru căsătorie şi am renunţat să mă mai bat pentru libertatea Irlandei. N-am reuşit decât s-o pierd pe a mea. Moarte Angliei!

Egle, încântată, îl întrebase mai întâi ce onorariu pretinde.

— Niciun sfanţ, doamnă, răspunsese el cu nobleţe. Cei din neamul Mulligan n-au primit niciodată bani de la femei. Mai degrabă se ruinează pentru ele, presupunând că au cu ce. Hrana şi cheltuielile de călătorie, atât şi nimic mai mult, în afara plăcerii şi a cinstei de a veghea asupra securităţii domniilor voastre.

Scoase un pistol din teacă, îl aruncă în aer şi-l prinse din zbor.

— Fiţi fără teamă. Niciodată, niciuna dintre jucăriile astea nu şi-au greşit ţinta. *Goddem-ii*, cum le spuneţi dumneavoastră aici, ştiu câte ceva.

Apoi se jurase pe Sfântul Patron că a doua zi, la orele

zece precis, se va afla pe strada Bouloi, în curtea Mesageriei.

Alegerea cameristei fusese şi ea la fel de repede hotărâtă. Clémentine, vechea slujnică a Egléei, căreia vârsta nu-i îngăduia să întreprindă o călătorie atât de obositoare, i-o recomandase pe nepoata sa, Coralie, vânzătoare la o negustorească de mode, pe strada Nonnains-d'Hyères. Naiva copilă, în vârstă de douăzeci de ani, păcătuise o singură dată cu un sublocotenent de infanterie, care apoi plecase în Spania unde murise. Din această rătăcire de o zi, se născuse o fetiţă pe care fusese nevoită s-o dea la doică, iar patroana Coraliei având bunătatea să n-o concedieze pe păcătoasă, tânăra arătată cu degetul de toate cumetrele cartierului Saint-Paul abia aştepta să plece din Paris ca să-şi uite de ruşine.

— Este curajoasă, doamnă, zicea Clémentine. N-am văzut-o niciodată făcând nazuri la muncă şi vă garantez c-o să fiţi mulţumită.

Coralie, o brunetă scundă şi grăsuţă, cu pielea ca piersica, acceptase îndată propunerea Egléei, cerşindu-i privirea ca un câine bătut.

— Doamna este prea bună! bâiguia ea. Îi voi fi foarte recunoscătoare doamnei.

A doua zi, cei trei se instalau într-un velocifer tras de doi cai. Eglé ceruse trăsura cea mai rapidă, deoarece voia să scurteze etapele.

— Să ne fie-ntr-un ceas bun! zisese irlandezul văzând cum dispar în spatele geamurilor prăfuite verzile peisaje ale Franţei. Nu-i decât o nenorocire în viaţă: să-ţi iroseşti timpul. Aşadar, la galop!

Trăsura pârâia în cumplitele zguduituri, geamurile se cutremurau, osiile scârţâiau ca într-o cursă a morţii. Coralie, care călătorea pentru prima oară în viaţă, deschidea portiera, scoţându-şi adesea nasul afară, anunţând că-şi dă duhul şi mai întâi ce mâncase la prânz. În prima zi, Patrick Mulligan încercase s-o înzdrăvenească, dându-i să bea o bună înghiţitură de rom. Cât pe ce să se sufoce; De atunci, se mulţumea să-i ia peste picior temerile şi, când o vedea prea abătută, îi cânta *mezzo voce* arii domoale din ţara lui sau *Marsilieza.*

— Păcat că mi-am lăsat trompeta la Cork, *my doli!*[54] Odată era gata să fiu atacat de un urs uriaş în munţii Kenmare unde se aud cele mai extraordinare ecouri din lume. N-am stat pe gânduri şi-am dus trompeta la gură. Ursul a crezut că tună şi a spălat putina ca un iepuraş.

---

[54] **Păpuşa mea (lb. engl.).**

Seara, în timp ce ajungeau la Münster, unde aveau să-şi petreacă noaptea, Egle se hotărâse ca din clipa aceea să-i spună cântăreţului din trompetă „unchiul Patrick”.

— Dacă mă gândesc bine. Este mai potrivit să fi considerat o rudă de-a mea.

— De acord cu unchiul, doamnă colonel, cu toate că-i mult prea măgulitor pentru mine, în primul rând pentru că-mi închipuiam că arăt ca un tată-mare şi în al doilea pentru că, pe vremea când îmi făceam serviciul în armata Prusiei, n-am izbutit să ajung nici măcar la gradul de caporal.

Până atunci, în afara greţurilor Coraliei, călătoria nu întâmpinase greutăţi deosebite. După vârtejurile de praf, urmaseră aversele furtunoase, dar cerul se însenina repede. Foaia de drum înmânată de ducele de Feltre îmblânzea îndată şefii de post cei mai arţăgoşi, iar statura unchiului Patrick, siguranţa cu care se exprima într-o impecabilă limbă germană, nu inspira mai puţină consideraţie indigenilor fostului landgrav Hesse, decât noilor supuşi ai regelui Jérôme.

Hanurile miroseau toate la fel: a saramură, a fum de pipă, a varză cu carne şi a carne crudă de biftec tătăresc. În timp ce Egle, împreună cu Coralie îşi luau în primire

camera, unchiul se aşeza în mijlocul băutorilor de la tejghea, îşi comanda o halbă de bere şi după ce-i anunţa: *Mein Name ist Patrick*, se arunca într-o discuţie aprinsă referitoare la mârşăvia englezească. Uneori participa şi la un joc de cărţi cu miză modestă, unde însă câştiga cu regularitate un număr apreciabil de taleri.

— Cum de reuşeşti să ai un noroc atât de neobrăzat, îl întrebă Egle.

— Înainte de fiecare împărţire a cărţilor, adresez *în pet*to o rugăciune către sfântul Patrick, răspunse el cu un aer grav. Cât de obligat îţi voi rămâne, scumpă nepoată, pentru o călătorie atât de plăcută!

După Münster, începuseră adevăratele necazuri. Drumurile, care odată cu trecerea Rinului se înrăutăţiseră, deveneau de-a dreptul impracticabile. Vehiculele marii armate le desfundaseră, fără ca nimeni să se mai gândească să le refacă. Ploaia cădea la nesfârşit din cerul acoperit cu nori, berlina înainta scârţâind prin nămolul galben. De mai multe ori, unchiul trebuise să coboare pentru a desprinde roţile înfundate în rovina cleioasă, în timp ce surugiul blestema şi suduia.

De la Brunswick încolo, înaintarea devenise şi mai anevoioasă. Ziua începuse să scadă. Caii, epuizaţi,

fumegau de sudoare. În două ore de drum, nu putuseră parcurge mai mult de o leghe. Coralie începu iarăşi să geamă.

— Ziceţi că există fiare sălbatice prin regiune, domnule Mulligan? Credeţi c-ar fi lupi?

— Ca peste tot, răspunse el într-o doară. Şi, cu siguranţă, şi mistreţi, urşi... Pe vremuri existau chiar şi zimbri, monştri în stare să răstoarne o trăsură ca a noastră, ridicând-o în coarne.

— Sfinte Sisoe! nu ne lăsa, exclama fetiţa în lacrimi.

Intrară în Magdeburg odată cu noaptea. Era şi timpul, deoarece una din roţile berlinei ameninţa să se desprindă. Spre marele necaz al Egleei care, nepăsându-i de oboseală, ar fi vrut să plece în zori, fuseseră nevoiţi să aştepte toată ziua următoare pentru terminarea reparaţiilor. Magdeburg-ul nu-i un oraş vesel şi unchiul Patrick nu-şi putea ascunde proasta dispoziţie, datorată pe de o parte faptului că nu putuse improviza o partidă de cărţi, iar pe de altă parte oamenilor locului, nişte luterani fanatici, care îl scoteau din sărite cu mutrele lor făţarnice şi scrobite.

Egle, care n-avea astâmpăr, făcuse înconjurul oraşului şi descoperise că Elba nu era decât o groapă mocirloasă, în

ciuda numeroaselor vapoare care se descărcau pe maluri. Ea ar fi plecat chiar în seara aceea, dacă surugiul nu s-ar fi împotrivit. De asemenea inima începuse să-i bată şi mai tare când, întorcându-se în piaţa Armelor, unde locuia la

Hanul „Grosse Glocke”, văzuse doi ofiţeri francezi coborând dintr-o trăsură uşoară trasă de trei cai aşezaţi în linie. Mergeau înaintea unui civil cu mers tineresc, îmbrăcat într-un costum albastru deschis, pe care strălucea panglica roşie a Legiunii de onoare. Se apropie de el şi-şi rosti numele.

— Iertaţi-mi indiscreţia, domnule. Bănuiesc că veniţi din Rusia şi aş dori foarte mult să ştiu în ce stadiu se află victoria armatelor noastre.

Îşi arătă permisul de liberă trecere semnat de ducele de Feltre, şi bărbatul se înclină. Era contele de Saint-Hippolyte, funcţionar în Consiliul de Stat. Îl părăsise pe împărat la Smolensk şi ducea corespondenţa oficială la Paris.

— Împăratul şi-a schimbat cumva hotărârea? întrebă ea, fără să-şi ascundă mirarea. Prima intenţie fusese, dacă sunt bine informată, să-şi instaleze tabăra de iarnă la Vitebsk.

— A poposit acolo cincisprezece zile, doamnă. Într-

adevăr, a băgat atât de mult groaza în duşmani, încât, până acum, aceştia n-au făcut altceva decât să fugă din faţa lui. Ori de câte ori intră în contact cu noi, ariergarda rusească este făcută bucăţele, dar grosul trupei se retrage cât ai zice peşte. Nu peste mult, însă, împăratul îi va nimici pe toţi aceşti veşnici fugari, şi-au dat şi ei seama, şi nu caută decât să întârzie un deznodământ fatal. Între ei şi el, e vorba de-o cursă a vitezei.

— Până unde-l vor atrage?

— S-avem încredere. Împăratul a dovedit că a fost cel mai mare căpitan al tuturor timpurilor, aşa că ştie ce face. Sunt nouăzeci şi trei de leghe de la Smolensk la Moscova. Poate că acum a şi ajuns la Kremlin.

În timp ce era toată numai zâmbete pentru a trezi încrederea interlocutorului, Egle se gândea numai la Victorien. Era 30 august. El fusese rănit la 27 iulie. După câte-i scrisese, nu trebuia să rămână imobilizat decât o lună. Însemna că acum era vindecat. Poate contele de Saint-Hippolyte îl şi întâlnise.

— Aţi trecut pe la Vitebsk? întrebă ea ca într-o doară.

El tuşi.

— Văd, doamnă, că aţi studiat bine harta. Pentru mine, care veneam de la Smolensk, nu era drumul cel mai scurt.

Trebuia totuşi să transmit acolo nişte ordine, dar cum curierul împăratului n-are dreptul să întârzie, n-am rămas în oraş decât câteva ore.

— Iertaţi-mă, încă o dată, şi mai ales, vă rog să nu-mi răspundeţi, dacă vă temeţi că violez vreun secret militar. Soţul celei mai bune prietene ale mele a fost rănit în faţa oraşului Vitebsk, şi ştiu că a rămas acolo ca să primească îngrijirile necesare. M-ar bucura teribil să-l ştiu în afară de pericol.

— Cum se numeşte?

— Generalul Philbert.

Contele de Saint-Hippolyte dădu din cap.

— L-am văzut, într-adevăr. Fiţi liniştită. Arăta cât se poate de bine. Este un soldat de renume. Chirurgul care-l îngrijeşte ar fi vrut să-l mai ţină încă vreo cincisprezece zile, dar generalul, chiar dacă braţul îi rămăsese uşor anchilozat, ardea de nerăbdare. Gândul nu-i era decât la divizia lui şi tocmai din această pricină am fost chemat să discut cu el. M-a copleşit cu tot felul de întrebări, referitoare la soldaţii săi, chestiuni la care mi-a fost destul de greu să-i răspund. Pe scurt, a trebuit să încalece din nou pe cal pentru a-şi relua comanda, împreună cu alţi viteji, abia vindecaţi ca şi el, şi la fel de nerăbdători să se

bată, a doua zi după plecarea mea.

Egle simţea că leşină, dar izbuti să-şi ţină firea.

— Mi-a ţi dat o veste minunată, domnule, şi vă mulţumesc. Mai rămâneţi mult timp aici?

— O, nu! trebuie să plec imediat şi regret mai mult ca niciodată că datoriile misiunii mele nu-mi îngăduie să-mi prelungesc şederea. Îmi permiteţi, totuşi, să vă ofer o ceaşcă de ceai? Presupunând, desigur, că vom găsi aici, întrucât vine din China, prin Rusia, unde am băut ceaiuri delicioase.

Mesagerul împăratului număra în jur de treizeci de ani. Avea o ţinută frumoasă, ochi pătrunzători, culoarea migdalei, maniere plăcute, uşor afectate, amintindu-i de vechea lor Franţă. Când află că doamna colonel Fouries era văduvă, se grăbi s-o înştiinţeze că şi el era celibatar. Când ea îi spuse că era născută de Rolleboise, amabilitatea lui se accentuă. Ceaiul nemţesc era la fel de fără gust ca şi frazele pe care se simţea obligat să le rostească. Egle abia îl asculta. Se gândea la Victorien şi la greutatea din ce în ce mai crescândă de a-l întâlni, fără să-şi pună însă problema renunţării. Voind să preia comanda escadronului său de cavalerişti, chiar înainte de a se vindeca, generalul Philbert rămânea credincios lui însuşi.

Ea trebuia să se dovedească la fel de dârză în urmărirea mai departe a propriului ţel. De pe acum, nu mai era cu gândul la Magdeburg; îşi imagina uimirea lui văzând-o. Poate că atunci va înţelege ce însemna pentru ea. Poate va recunoaşte în ea pe aceea care, dintotdeauna, îi fusese sortită.

Pierdută în visare, aproape că uitase de bărbatul care, aşezat în faţa ei, prindea curaj.

— Vai! doamnă, zicea el, aşa cum, cu mare părere de rău, v-am mai spus, a fi în slujba împăratului înseamnă a te supune unor exigenţe de la care nu te poţi abate. Războiul ăsta, însă, va avea un sfârşit ca şi celelalte; ţarul va capitula. Vom putea, aşadar, să ne revedem la Paris.

— Bineînţeles! răspunse ea, cu gândul aiurea.

Îşi pusese o mână pe faţa de masă, întărită de scrobeală şi care purta următoarea inscripţie brodată cu albastru: *Immer treu.* Contele de Saint-Hippolyte credea că partida era câştigată.

— Ştiţi nemţeşte? întrebă el dintr-odată.

— Dumnezeule! nu, domnule.

— Atunci trebuie să vă traduc. Îmi place acest obicei nemţesc de a afişa maxime şi aforisme aproape peste tot, în case, pe mese, pe pereţi. Ei bine! *Immer treu* înseamnă:

„Mereu credincios”.

Îi luă mâna şi i-o sărută.

— Până-n ziua când ne vom revedea, vă făgăduiesc să rămân robul dumneavoastră, doamnă.

Uluită, ea se desprinse, mânioasă.

— Aţi înnebunit?

În acea clipă, Patrick Mulligan îşi făcu apariţia în sală... Ea se ridică şi continuă cu un aer distant.

— Iată că vine unchiul. Nu vă mai reţin, domnule.

A doua zi, la prima oră, împreună cu unchiul, foarte fericit că pleacă dintr-un oraş neospitalier, şi cu Coralie, bolnavă la gândul chinurilor ce-o aşteptam, Egle îşi relua drumul spre Berlin. Vremea era mohorâtă, dar blândă. Peisajul se desfăşura pe o câmpie monotonă, încă scăldată în apă şi presărată cu pâlcuri subţiri de mesteceni şi plopi. Ciorile cenuşii zburau jos. În timp ce Patrick Mulligan moţăia într-un colţ bălăbănindu-şi capul, iar Coralie privea câmpia prin geam, cu teama că o să descopere vreun balaur din poveste, Egle, cu ochii ficşi, îşi cerceta în suflet viitorul nesigur.

La popasul din Burg, unde dirigintele poştii, un prusac uriaş cu faţa roşcată, îşi fuma nepăsător pipa, în timp ce supraveghea caii, nu se mai putu abţine.

— Unchiule Patrick, zise ea, vreau să-ţi spun un secret.

Irlandezul îşi scoase din buzunarul vestei tabachera din os de corn, luă o priză de tutun, trase pe nas şi strănută.

— Te ascult, fetiţo.

Ea îi povesti dintr-o suflare tot ce aflase de la contele Saint-Hippolyte cu privire la întoarcerea generalului Philbert în fruntea diviziei sale.

— Oh! oh! zise el, lua-i-ar dracu pe englezi! chestia asta ne strică tot planul.

— Ce vrei să spui?

— Dragă copilă, eu sunt un om de onoare, iar datoria mea capitală, în situaţia în care mă aflu, este de a nu mă gândi decât la interesele dumitale. Scopul călătoriei era Vitebsk. Trebuia să-l întâlneşti pe viteazul general Philbert. Este clar acum că n-o să-l mai găseşti, deoarece a plecat să extermine în mod glorios hoardele lui Alexandru, care a avut neruşinarea să se dea de partea călăilor Irlandei. Gândindu-mă bine, îţi spun cât se poate de sincer c-ar trebui să facem cale întoarsă.

Egle tresări.

— Ba nu gândeşti aşa!

El mai luă o priză de tutun şi trase nervos în nări.

— Ba da, frumoaso, ba da! Există clipe în viaţă, când cel

mai nebun dintre oameni se vede obligat să se supună neînduratei raţiuni. Ce mama dracului ai vrea să faci într-o ţară sălbatică unde ştii bine de acuma că n**-o** să-l întâlneşti pe cel căutat şi unde vei fi expusă tuturor pericolelor?

Faţa tinerei femei se împurpură de o mânie bruscă.

— Dă-mi voie să-ţi spun că mă uimeşti, domnule Mulligan. Îl voi găsi pe generalul Philbert, chiar de-ar trebui să merg, pentru asta, până în China. Eşti tocmit sau nu, să mă însoţeşti până la sfârşitul călătoriei? Să se fi înşelat, oare, doamna Campan când mi te-a recomandat? Mi-a jurat pe tot ce are maisfânt că mă puteam bizui pe dumneata ca pe ea însăşi. Bagă-ţi bine în cap că dacă mă părăseşti, nesocotindu-ţi făgăduiala, îmi voi continua drumul, la nevoie, de una singură.

Bunul uriaş, după ce o privi cu vizibilă satisfacţie, izbucni într-un râs de nestăpânit.

— Iată că nu îmi mai spui unchiu! Loveşti tare. Ca să mă crezi în stare să te părăsesc aici, trebuie să fii la fel de nebună ca mine. Fii liniştită! Nimic nu-mi va putea fi mai plăcut decât să te urmez până în fundul Siberiei. Sfătuindu-te să faci cale întoarsă spre Paris, nu voiam decât să-mi îndeplinesc rolul de mentor care cântăreşte

ce-i bine şi ce-i rău în balanţa bunului simţ. Nu-mi dai ascultare. Fie! Esenţialul este ca eu să am conştiinţa împăcată. Am încheiat discuţia.

O jumătate de oră mai târziu, urcau în velociferul care, demarase în scârţâituri şi pârâituri. Caii abia o porniseră la trap că gemetele Coraliei şi începuseră. Egle se întoarse spre ea.

— Ştii, dragă, ce mi-a propus mai adineaori unchiul Patrick?

— Nu, doamnă, zise fetiţa între două sughiţuri.

— Zicea c-ar trebui să ne întoarcem la Paris.

Coralie păru că-şi revine brusc la viaţă. Ochii i se luminară.

— Vai, ce minunat! exclamă ea.

Egle ridică din umeri.

— Află însă, că **mie nu mi se pare aşa! Vreau ca** mâine să fiu **la Berlin, unde n-o să rămânem mai mult de** douăzeci **şi patru de ore.**

Nefericita **slujnică se prăbuşi din nou pe speteaza capitonată a trăsurii, cu un aer disperat**

Câteva ore mai târziu, aspectul ţinutului era total schimbat. Era traversat de râuri cu ape liniştite, de lacuri mici verzi-albăstrii şi de mlaştini acoperite de trestii printre

care zburătăceau păsări acvatice. Spre seară, trăsura se împotmoli şi unchiul trebui să coboare iarăşi ca să ajute surugiul s-o readucă pe pământul tare. Vântul începuse să bată, foşnind stufărişul de-o parte şi de cealaltă a drumului. Două focuri de puşcă răsunară în câmpie, Văzând-o pe Coralie tremurând de spaimă. Patrick Mulligan îşi încărcă pistolul şi doborî o lişiţă care zbura dintr-un eleşteu.

— Ei, puştoaico. N-ai fost niciodată la vânătoare.

Până la Berlin, nu survenise niciun incident mai de seamă, dar Egle, contrar legământului, trebui să întârzie în capitala prusacă. Cele patru sute de leghe de drum întins puseseră trăsura la grele încercări. O hulubă crăpase pe toată lungimea, iar roata care nu fusese reparată la Magdeburg plângea după ajutor. Repunerea echipajului în bună stare ceruse două zile. Tânăra femeie se folosi de ocazie căutându-l pe mareşalul Augereau, de la care nădăjduia să obţină un sprijin eficace pentru continuarea călătoriei.

Mareşalul avea maniere necioplite şi limbajul pitoresc al soldatului proaspăt ridicat în grad. Când află că vizitatoarea intenţiona să plece în Rusia, îşi bătu coapsele.

— Cum? o prepeliţă atât de drăguţă ca dumneavoastră

să se lase pradă tâlharilor de cazaci! Nu contaţi pe mine, doamnă colonel, fie-mi iertat c-o să le fac această plăcere! Aş avea prea mari remuşcări, dac-ar îndrăzni să pună laba pe dumneavoastră. Cereţi-mi mai degrabă să organizez un bal căruia să-i fiţi cel mai frumos ornament. Cereţi-mi...

Ea **se** uita la uriaşul lungan cu uniforma-i împodobită de fireturi, plină de cruci şi de medalii, şi cu un nas pro**eminent** de parcă era tăiat în lemn. Ochii mari şi bulbu**caţi i se** învârteau în orbite cu un aer destul de comic, dar **vorbea cu un glas** tunător care făcea să se cutremure **geamurile. La un moment** dat ea-l întrerupse:

— Nu **vreau să vă** rog nimic, domnule mareşal, zise **ea liniştită. Ducele de** Feltre a avut bunătatea să se în**grijească de cele mai** mici popasuri până la Konigsberg.

Ba chiar a menţionat pe foaia de liberă trecere că pot să mă adresez oricărei autorităţi franceze din Germania, cerându-i ajutor şi protecţie.

— Pe mă-sa! răspunse el. Dacă Clarke este duce de Feltre şi ministru de război, nu el, ci eu, duce de Castiglione, reprezint la Berlin voinţa împăratului. Să mă ia dracu dacă am nevoie de permisiunea lui ca să bag în

belea o fiinţă atât de fermecătoare ca dumneavoastră! Am cincizeci de ani, doamnă, şi-mi iubesc mult nevasta, care este cu douăzeci de ani mai tânără decât supusul dumneavoastră. Nimic tulbure în cazul meu! Dar, mii şi milioane de draci, îmi plăceţi. N-aveaţi nevoie decât de o deşcă bătrână ca mine, ca să vă daţi seama că n-o să vă puteţi plânge de bătrânul Augereau. Un detaşament de vreo cincizeci de husari, sosit ieri de la Strasbourg, trebuie să plece mâine din Berlin ca să-şi întâlnească regimentul, undeva pe lângă Riga. Au acelaşi itinerar cu al dumneavoastră până la frontiera Prusiei orientale. Detaşamentul este comandat de un sublocotenent de douăzeci de ani, Hubert de Lieusaint, şi, tinerelul ăsta, proaspăt absolvent al şcolii de la Saint-Cyr, îmi face impresia că se descurcă al dracului de bine. Aţi vrea ca puţoii ăştia să vă escorteze ca pe o soţie de mareşal?

Şi astfel Egle părăsi oraşul Berlin, pe data de 3 septembrie, dimineaţa, întovărăşită de cincizeci şi unu de husari. Augereau voise să i-l prezinte chiar el pe sublocotenentul de Lieusaint. Era un băiat foarte înalt, dar cu pielea albă, părul blond auriu şi cu ochii ca floarea de nu mă uita.

— Ia priviţi la bobocul ăsta, zicea mareşalul încântat. Are

aerul că abia s-a împiciorongat şi totuşi şi-a deplasat micul detaşament de la Strasbourg încoace, fără să piardă un nasture de dolman, sau o potcoavă de cal. L-am întrebat pe sergentul aghiotant, un veteran din garda imperială, singurul vârstnic din detaşament. Ei bine! Află că Saint-Cyr face toate paralele. După spusele veteranului, sublocotenentul nostru se ţine în şa ca regele Neapolelui în persoană. Ba mai mult, este la fel de sever **cu** disciplina ca sloiul ăsta de Davout.

Locotenentul se înroşise ca o domnişoară.

— Un sfat bun, mai adăugă ducele de Castiglione: să nu vă îndepărtaţi niciodată de escortă. Aţi risca să cădeţi pe mâinile uneia din bandele acelea de borfaşi, cheflii şi alţi nelegiuiţi pe care armatele le lasă întotdeauna în urmă.

Trecând de Berlin, drumul devenise şi mai anevoios. Şoseaua se pierdea într-un nisip foarte fin, unde roţile ba se înfundau, ba se răsuceau pe loc într-o alunecare scârţâitoare. Sergentul, un veteran al armatei din Egipt cu obrazul drept barat de o cicatrice, deschidea drumul împreună cu douăzeci de husari; urma trăsura, alături de care călărea Hubert de Lieusaint. Apoi restul detaşamentului. Peisajul era pustiu, acoperit de un cer încărcat de nori, pe unde treceau, la mare înălţime, pâlcuri

de păsări migratoare. Orele se scurgeau la nesfârşit, fără ca, în această vitregă pustietate, întretăiată doar de mici lacuri imobile ale căror ape plumburii aveau străluciri şterse, să apară vreo casă.

Cum vremea blândă şi absenţa prafului îi îngăduiau să ţină gemuleţul deschis, spre mijlocul primei zile, Egle intră în vorbă cu sublocotenentul. Era un băiat tăcut, căruia trebuia să-i smulgi cuvintele cu cleştele. Ca să-l dezgheţe, îl întreabă dacă-i provoca teamă.

— Sunt soldat, doamnă, răspunse el, îmbujorându-se la faţă.

— Sper că nu v-aţi supărat! reluă ea râzând. Dar poţi fi viteaz ca Ahile şi să tremuri în faţa Briseii. De altfel când un bărbat nu cunoaşte femeile, are toate motivele să le ţină la distanţă, şi viceversa.

El se împotrivi în chip naiv.

— Am cinci surori, doamnă.

— Sora nu-i o femeie.

Replica aceasta păru că-i ia piuitul, apoi. În timp ce Egle se apleca peste portieră ca să vadă ce face, îl văzu că izbucneşte în râs dintr-odată.

Gheaţa era spartă, iar el devenise aproape expansiv, îi spuse că se trăgea dintr-o bună familie de nobili din

Burgundia şi că tatăl său, Alexandre de Lieusaint, fusese închis în timpul Ternarei. După zilele lui Thermidor, acest nobil demn de respect, căruia i se confiscaseră bunurile, obţinuse ridicarea sechestrului în schimbul întregii sume băneşti ce se putuse salva. Averea i se redusese, aşadar, doar la castelul părintesc şi la câteva moşii. Şi astfel familia de Lieusaint se văzuse obligată să ducă o existenţă cu atât mai grea, cu cât după naşterea unui băiat urmaseră, la rând, fete după fete. După a cincea, Alexandre de Lieusaint renunţase. Cea mai mică dintre surori avea acum zece ani, iar cea mai vârstnică optsprezece, aşa că Hubert îşi petrecuse tinereţea înconjurat de tot felul de fandoseli şi de ciorovăieli care, ba-l încântau, ba-i călcau pe nervi. Aceste graţioase domnişorele, în ciuda faptului că tatăl lor rămăsese sufleteşte credincios prinţilor legitimi, erau moarte după Napoleon, iar fratele, născut la un an după moartea regelui, şi pentru care Burbonii erau scufundaţi într-un trecut îndepărtat, le împărtăşea cultul. Se gândise deci de timpuriu să-şi ia porţia sa de glorie. Pe de altă parte, tatăl, mult prea înţelept pentru a nu înţelege că pentru un tânăr nobil era mai bine să intre în slujba Corsicanului ca ofiţer, decât cu sacu-n spinare, nu se împotrivise. La 20 aprilie

1809, micul moştenitor de parte bărbătească al familiei Lieusaint, al cărui titlu de nobleţe data încă de la bătălia de la Tailleburg, intra în şcoala militară Saint-Cyr, în calitate de elev-intern al Majestăţii Sale Imperiale.

Egle îi smulgea încetul cu încetul aceste mărturisiri care o ajutau să-i treacă timpul, dar, a doua zi, conversaţia lâncezea. Ştia totul despre viaţa tânărului care, fie din timiditate, fie din discreţia-i înnăscută, se abţinea să-i pună cea mai neînsemnată întrebare. Începuse aproape să se enerveze şi atunci îşi deschise singură sufletul.

— Încrederea pe care mi-aţi arătat-o, merită să fie plătită cu aceeaşi monedă, zise ea. Ia spuneţi, ce ştiţi despre mine?

El nu prea ştia ce să răspundă, şi-n cele din urmă bâigui:

— Păi... ceea ce mi-a spus ducele de Castiglione, doamnă: că soţul dumneavoastră... dacă am înţeles bine... este colonel.

— Soţul meu a fost ucis în Spania de mai bine **de** doi ani.

— Vai! iertaţi-mă, răspunse el descumpănit.

De emoţie, fără să-şi dea seama, dăduse pinteni calului care se cabră începând să necheze.

— Ce s-a-ntâmplat? strigă Patrick Mulligan. Brusc trezit

din somnul în care căzuse de-o bună bucată de vreme.

— Nimic, s-a enervat calul locotenentului. Poţi să dormi mai departe, unchiule Patrick.

Apoi, întorcându-se spre ofiţer, îi aruncă un zâmbet şugubăţ, care-l năuci într-atât, încât, instinctiv, grăbi calul.

— Iertaţi-mă. Trebuie să văd ce se petrece în faţă.

Şi se îndepărtă.

După localitatea Custrin, nisipul devenise mai dens şi trebuia să parcurgi distanţe mai lungi ca să ajungi la releuri, şi acestea nesigure. Animalele înhămate la trăsură ajungeau sleite la capătul cursei. Deşi li se dublase numărul, înaintau mai încet câte patru, în aceste regiuni dezolante, decât câte două pe cele mai proaste drumuri franceze. Şleaurile se rupseseră în mai multe rânduri, şi deşi husarii se întreceau, care mai de care, să repare şi să se evidenţieze în ochii doamnei colonel, niciodată nu ajungeau la popas înainte de căderea nopţii. Coral le privea cu spaimă cum cobora noaptea, abia găurită de slaba flăcăruie a felinarelor agăţate de-a dreapta şi de-a stânga surugiului. Caii se loveau, se împingeau; zăngănitul săbiilor alterna cu înjurăturile călăreţilor.

— Vai! doamnă, ofta fosta vânzătoare, pe care mersul încetinit al trăsurii pe nisip o cruţase de greţurile de la

început, acum când am început să mă obişnuiesc cu călătoria, de ce străbatem oare ţinuturi atât de cumplite, adevărate pustiuri, ca să zic aşa, prin bezna adâncă?

— Taci din gură, răspundea Egle. Avem cu noi nişte husari în stare să ciopârţească, ei singuri, cavaleria prusacă. De ce ţi-e frică? Ia te uită! arăţi ca o curcă plouată, şi dacă te mai vaieţi atâta, te voi lăsa singură-singurică în mijlocul drumului.

Coralie tăcea mâlc, dar stăpâna îi auzea pe întuneric dinţii clănţănind.

În sfârşit trupa, escortă şi velocifer, ajunseră la Marienwerder, sumbră cetate pe râul Liebe. Hanul „Grauen Bar” care-i găzdui pe călători, strălucea în lumina multiplelor lumânări, aprinse cu prilejul unei petreceri de nuntă. Împrejurul mesei de patruzeci de tacâmuri, spătoşii pomeranieni se îndopau cu bucate, cântau şi-şi ciupeau pe furiş vecinele, strecurându-le la ureche glume pipărate. Mireasa, stacojie în corsetul roşu, strâns prea tare în şireturi, nu era singura părând că-i gata să plesnească. Cunoscând obiceiurile locului, irlandezul îşi scoase pălăria şi strigă cu o voce de stentor:

— *Mahizeit!*[55]

[55] Poftă bună! (lb. germ.).

— *Nur anfangen wir*[56]*,* răspunse cel mai voinic dintre toţi, cu un aer grav.

Ceea ce însemna că urarea era prematură, ospăţul abia începând: după care toţi comesenii, cuprinşi de veselie, erau gata-gata să se înece.

Eglé intrase de mult în odaia ei, situată la etaj şi aştepta să i se aducă masa. Când auzi bătăi în uşă, era hangiul însoţit de tatăl miresei. Acesta din urmă venise s-o roage în mod respectuos pe prea onorata doamnă franţuzoaică *(sehr geehrte franziisische Frau)* să binevoiască să participe la serbarea nupţială. Prea distinsul său unchi, Herr Mul ligan, înainte de a se repezi asupra unui jambon de West falia, declarase că-i dădea voie să hotărască singură. Coralie, de asemenea, era invitată.

Tatăl era personajul acela obez al cărui răspuns, la urarea unchiului, dezlănţuise, în salonul petrecerii, hilaritatea generală. Vorbea într-o foarte pitorească stâlceală franco-nemţească, din care reieşea că fiul său era ofiţer în corpul auxiliar prusac al marii armate, sub generalul MacDonald.

Eglé refuză invitaţia cu multe cuvinte de mulţumire. Se simţea prea obosită. Apoi, întorcându-se spre cameristă:

---

[56] Numai începem! (lb. germ.).

— Tu, Coralie, dacă ai curajul, poţi să te duci la petrecere.

— Vai, mulţumesc, doamnă! exclamă tânăra bătând din palme.

Cu tot vacarmul petrecerii, ale cărei urlete şi cântece, străbătând pereţii, ajungeau până **în** odaia ei, Egle adormi îndată sub plapoma groasă de puf. În zori, când redeschise ochii, se spălă în grabă şi încercă să treacă în odaia alăturată ca s-o trezească pe Coralie care avea un somn greu. Trase zăvorul, când i se păru că aude un glas de bărbat pe palier. Întredeschise uşa şi zări o siluetă de husar căruia Coralie îi vorbea pe şoptite.

— Pe diseară, scumpule. Te ador.

Husarul cobora scara, cu cizmele în mână. Ori de câte ori scârţâiau treptele, se oprea o clipă.

După ce auzi închizându-se uşa de la parter, Egle deschizând-o larg pe a sa, chemă. Coralie apăru în camizol şi fustiţă. Avea ochii scânteietori şi faţa răvăşită.

— La ce oră te-ai culcat, mică desfrânată?

— Nu ştiu precis, doamnă.

— Va să zică, acum preferi husarii!

— Nu pricep ce vrea să spună doamna.

— Ba înţelegi prea bine. După infanterie, cavaleria...

Bagă de seamă că-ţi mai rămân artileriştii care sunt cheflii şi geniştii care-s mari beţivani.

Micuţa izbucni în lacrimi.

— Aşadar, doamna l-a auzit. Şi i-am spus să nu facă zgomot. Vai, doamnă! trebuie să mă iertaţi. Sunt o fire iubitoare şi mă simţeam prea părăsită de la plecarea mea din Paris. Unde mai puneţi că dracii ăştia de prusaci, astă-noapte, îmi tot turnau în pahar. Şi mie care nu mi-a plăcut niciodată vinul alb! Nu mai ştiam nici unde mă aflu. Mi se învârtea capul; picioarele mă lăsaseră. N-aş fi putut urca singură în odaie. Doi husari se aşezaseră împreună cu mine la masă. Unul dintre ei m-a ajutat.

— Cum îl cheamă?

— Evariste, doamnă.

— Şi pronumele ăsta al lui ţi-a inspirat încredere?

— Nu l-am ştiut decât azi-dimineaţă, **înainte de a ne** despărţi.

Egle ridică din umeri.

O jumătate de oră mai târziu, în trăsură, Patrick Mulligan le arăta celor două femei apa pământie **a** râului Liebe, curgând sub bolta **incoloră.**

— *Liebe* înseamnă dragoste „declară el în mod sentenţios. Aş fi curios să ştiu, cu titlu de simplă

informaţie, dacă apa râului ăstuia conţine virtuţile stimulatoare care-i îndeamnă pe locuitorii din Marienwerder spre plăcerile senzuale.

— Unchiule Patrick, reluă Egle, nu te ştiam atât de ştrengar încât să te intereseze asemenea lucruri, dar te-ar putea lămuri devotata mea cameristă.

Coralie roşi până-n vârful urechilor.

În cursul dimineţii, după ce traversară Vistula gălbuie pe un pod de vapoare, trăsura şi escorta ajunseră într-o landă nisipoasă, unde niciun drum nu părea conturat. Tristeţea decorului avea influenţă asupra oamenilor tăcuţi. Locotenentul rămânea mult mai rar în dreptul trăsurii. Coralie stătea îmbufnată. Surugiul, un bărbat cu fruntea îngustă şi buza de jos bestială, înjura caii şfichiuindu-şi biciul pe deasupra urechilor lor agitate. Egle se gândea la Victorien şi se întreba cu durere dacă va izbuti vreodată să-l întâlnească la capătul acestor imense singurătăţi şi a acestor nisipuri eterne.

Ca să ajungă la Königsberg, erau necesare mai puţin de trei zile de mers de-a lungul lagunei Frisches Haff care se varsă în Baltica. Singurele semne de viaţă pe aceste maluri sălbatice erau doar nişte prăpădite cabane pescăreşti. La prânz, husarii se opreau, pescuiau câţiva

peşti şi-i frigeau la un foc din crenguţe de brad. Fumul acriu al lemnului răşinos se răspândea în aerul rece, în timp ce Coralie scotea proviziile din cufărul trăsurii. Egle îi propuse lui Hubert de Lieusaint să se aşeze la masa ei, împreună cu unchiul Patrick, dar ofiţerul refuzase: considera că trebuie să se mulţumească cu masa obişnuită a oamenilor săi.

— Credeţi c-ar fi geloşi? întrebă ea zâmbind.

El îşi plecă ochii.

— Mă tem că da.

Ea râse din toată inima.

— Ştiu însă, unul, reluă apoi, privind-o pe Coralie, care-i cu gândul în altă parte.

Locotenentul se îndepărtă.

Când ajunse la o oarecare distanţă, Patrick Mulligan, care urmărise dialogul, se aplecă spre Egle.

— Draga mea copilă, zise el, iartă-mă că mă bag unde nu-mi fierbe oala, dar te cam joci cu focul şi cred că greşeşti ademenind băieţelul ăsta. La vârsta lui, arzi ca focul de paie, şi tare mi-e teamă că nu peste mult o să-şi piardă capul, dacă nu cumva chiar şi delireză.

— Ba dumneata ţi l-ai pierdut, unchiule, răspunse ea voioasă. Nu-ţi dai seama că el are douăzeci de ani, iar eu

douăzeci şi cinci? Pentru el sunt aproape o femeie bătrână.

— Măi să fie! zise irlandezul.

Un vânt înţepător, îmbibat cu un iz de iod, sufla dinspre mare. Goelanzii, atraşi de mirosul peştelui, zburau, în rotocoale pe deasupra lor, scoţând ţipete. Egle nu mai rosti niciun cuvânt şi urcă în trăsură.

Era ultimul popas înainte de Konigsberg şi, până la intrarea în oraş, Hubert de Lieusaint călărise la trap, lângă portieră. Dar remarca unchiului o impresionase pe tânăra femeie, care o interpretase în favoarea ei, într-atât este de adevărat că pasiunea nestăvilită n-are ochi decât pentru sine. Dacă putuse atrage un sublocotenent de husari atât de drăguţ ca acesta, şansele ei pe lângă un bărbat în toată firea, ca Victorien, liber acum de orice legământ, nu trebuiau să fie încă şi mai mari? Cu ochii închişi retrăia voluptuos unica şi fugara lor îmbrăţişare de la Madrid, şi simţea cum se înfioară. Desigur, fericita clipă nu se reînnoise. Dar în ultima scrisoare, trimisă de la Vitebsk, Victorien n-o autorizase, oare, să-i scrie oricât voia? Nu era ăsta un semn că nu-i era indiferentă, că ocupa un loc de cinste în gândul lui şi poate, chiar, şi în sufletul lui? îi era aproape recunoscătoare fermecătorului Hubert că-i confirmase puterea. Cât despre sentimentele pe care un

tânăr sublocotenent le putea nutri faţă de ea, la dracu! La vârsta asta arzi ca un foc de paie, zisese Patrick Mulligan; dar, ce naiba! pe cât de repede uiţi, pe atât te îndrăgosteşti şi mai şi, la prima ocazie. Era de ajuns să se poarte mai rezervată ca să-l facă să înţeleagă pe locotenent că greşea. Strângând în pumn cutiuţa, de aur cu miniatura, lui Victorien, Egle adormise.

— Königsberg! Blestemată fie Anglia! răcni dintr-odată unchiul Patrick.

Înaintea şi în urma trăsurii care tresălta bubuind pe pavajul prost întreţinut al vechii capitale prusace, caii celor cincizeci şi unul de husari pocneau cu copitele ca nişte castagnete. Egle se frecă la ochi. În apusul soarelui, zărea casele de culoare maronie, ocru şi roşu aprins, bombate ca nişte uriaşe dulapuri. Luminile slabe clipeau în spatele numeroaselor ferestre cu geamurile zăbrelite...

Murea de foame, şi, în ciuda oboselii, cină cu mare poftă la „Hotelul Nord”. Unchiul Patrick, aşezat în faţa ei, îmbuca, la fel de grăbit, castraveţi muraţi, sfeclă marinată şi heringi afumaţi de Baltica. Între două înghiţituri, sorbea mari pahare de vin unguresc şi făcea tot felul de confidenţe întretăiate de hohote de râs.

— Am petrecut şase luni în garnizoana din Königsberg,

scumpă nepoată, şi nu pot să uit, întrucât, încă din primele zile, eram cât pe ce să mă trezesc lângă marii străbuni. Trebuie să-ţi spun că bogăţia acestui oraş se trage în mare parte de la negoţul de chihlimbar, din care se fabrică şiraguri de mărgele şi muştiuce de pipe. O adevărată-mină de aur pentru rege, care-şi asigurase monopolul! Aşadar, mă aflam de o săptămână în acest oraş blestemat, când ne-am trezit cu o teribilă furtună. A doua zi, aveam liber pentru aniversarea regelui. Îmi place marea: n-o mai văzusem de luni de zile şi se afla la două leghe de aici. Am plecat cu alt grenadier, un suedez mai înalt cu şase degete decât mine, tovarăş bun, dar prost ca gâsca. Am luat-o de-a lungul Pregelului, un râu care trece prin Königsberg, şi am ajuns la mare. Plaja era acoperită cu iarbă de mare aruncată de furtuna din ajun. Înaintez prin nisip şi văd, prinse în iarbă, bucăţi de chihlimbar brut, cu nemiluita. O bucată de o livră se vindea pe atunci cu o sută de taleri. Am adunat câteva kilograme şi mă şi vedeam copilul norocului. Lua-l-ar dracu pe George al treilea! Când am vrut să ne vindem marfa, suedezul şi eu, strungarul căruia i l-am oferit a chemat poliţia. Cincisprezece zile de carceră, însoţite de bătăi cu nuiaua, dimineaţa şi seara, pentru crimă de lezmajestate faţă de bătrânul Fritzf iată cu

ce m-am ales din această aventură! Când mi-am ispăşit pedeapsa, trupul îmi era, tot, o rană. Suedezul, însă, cu toată corpolenţa sa, n-a rezistat, iar doctorul închisorii, un curtean abject, a avut neobrăzarea să pună moartea pe seama unui prea mare consum de basamac. Ei, ce ziceţi de Prusia?

Îşi duse brusc degetul la frunte.

— *Kellner!* strigă el, *Kellner!*

Un băiat se apropie cu un zâmbet mieros pe buze.

— *Mein Herr?*[57]

— *Haben sie Marzipan?*[58]

— *Ja, jaf mein Herr*[59]*.*

— *Dann, Marzipan fur zwei. Schnell; mein Freund!*[60]

Irlandezul îşi frecă mâinile.

— Scumpă nepoată, reluă el, ai să fii încântată. Mar*zipan*-ul cerut acestui cinstit prusac este o specialitate a Konigsberg-ului, o prăjitură a zeilor, care ţi se topeşte, în gură. Totdeauna mi-au plăcut *Delikatessen.* Jumătate din soldă mi se ducea pe ele.

---

[57] Domnul meu ? (lb. germ.).

[58] **Aveţi marţipan (lb. germ.).**

[59] **Da, da, domnul meu (lb. germ.).**

[60] **Atunci, două marţipane. Repede, prietene (lb. germ.).**

Vreo douăsprezece prăjituri fuseseră sacrificate apetitului celor doi comeseni, iar a doua zi dimineaţă, Egle îi înmâna guvernatorului oraşului, generalul Loison, plicul încredinţat de ducele de Feltre. Militarul acesta, vechi luptător cu o mutră posacă, începu prin a-şi ridica braţele.

— Sunt supusul dumneavoastră, doamnă, spuse el, şi nu doresc decât să vă fiu pe plac, dar Clarke ăsta vorbeşte aiurea. Este ministrul războiului, ce naiba! şi ştie la fel de bine ca mine că împăratul a interzis tuturor soţiilor de ofiţer să treacă Vistula, oricare-ar fi gradul soţului. Iată-vă foarte aproape de Niemen, cu aprobarea lui, ceea ce este deja o performanţă, şi îşi închipuie că voi lua asupra mea... hm...!

Mergea de-a lungul şi de-a latul camerei, cu mâinile la spate, cu sprânceana zbârlită, suflând şi ridicând din umeri. Egle îl lăsă mai întâi să-şi verse veninul. După spusele acestuia, nu putea ajunge nici măcar până la Niemen, din pricina stării drumurilor, care de altfel nici nu existau pe cea mai mare parte a traseului. Timp de un bun sfert de oră, guvernatorul se monta de unul singur împotriva dezastruoasei perspective şi a sedentarilor ăstora din birourile pariziene, care credeau că războiul este o partidă de plăcere. După ce-şi sfârşise discursul, se

proţăpise din nou în faţa tinerei femei, care stătea cuminte pe scaun.

— Ei bine, doamnă, m-aţi înţeles? Nu mă gândesc decât la ocrotirea vieţii dumneavoastră, pe cuvânt de onoare! şi nădăjduiesc să renunţaţi la un asemenea proiect, care sfidează bunul simţ.

Ea zâmbi.

— Domnule general, spuse apoi cu dulceaţă în glas, vorbiţi ca un om de suflet, şi acest om de suflet îmi va acorda ceea ce aştept de la dânsul. Îl cunoaşteţi pe generalul Philbert?

— Philbert lena, Eylau... Un adevărat cavaler al Apocalipsului!

Ea zâmbi şi mai tare.

— Mă bucur că îl stimaţi, deoarece depinde de dumneavoastră ca generalul Philbert, camaradul dumneavoastră, să nu se scufunde într-o disperare fără ieşire.

— Ce tot spuneţi acolo?

— Nu pot, şi regret, că nu vă pot mărturisi mai multe. Generăleasa Philbert a murit de curând. Înainte de a-şi da duhul, m-a însărcinat să-i transmit bărbatului ei, rănit în faţa Vitebsk-ului, un mesaj care nu poate suferi amânare.

Ducele de Feltre a înţeles.

— Ducele de Feltre, ducele de Feltre...

— Ministrul de război, zise Egle.

— Ah! ştiu prea bine că leneşul ăsta este ministru, exclamă Loison. Ei şi! pentru asta vreţi să vă trimit la abator?

Îşi reluă, bombănind, plimbările lui de urs în cuşcă, şi decretă:

— Mă voi gândi, doamnă. Baremi dacă husarii ăştia care v-au escortat până aici ar putea să vă însoţească până la capăt. Aş fi mai liniştit. Trebuie însă să facă joncţiune cu regimentul al X-lea în Kurlanda. Vor fi deci obligaţi să vă părăsească la Kovno[61]. Ei bine! Vă voi comunica hotărârea mea într-una din zilele ce urmează.

— Mă bizui pe bunătatea dumneavoastră.

El se aprinse.

— Mama ei de viaţă! de ce dracului aţi vrea să fiu bun, când tocmai asta trebuie s-o uiţi pe timp de război?

Ea îi făcu o reverenţă de curteană.

Generalului îi trebuiră două zile ca să se decidă. Egle, care ardea de nerăbdare, avu timp să se familiarizeze cu plăcintăriile din Königsberg, să se delecteze cu Marzipan-

[61] Kaunas (n. tr.).

ul, şi să se plimbe, la nesfârşit, împreună cu Coralie, pe malul râului Pregel, plin de vapoare poloneze şi pe aleile cu tei şi castani străjuind apele calme ale lacului Schlossteich. În seara celei de a doua zi, Hubert de Lieusaint, care cantonase împreună cu oamenii săi în vechea fortăreaţă a ducilor Prusiei, sosi la „Hotelul Nord”. Ochii îi străluceau de bucurie.

— Doamnă, zise el, vizibil emoţionat, iertaţi-mă că mă prezint în faţa dumneavoastră fără să fi fost invitat. M-am gândit că v-aş face plăcere dându-vă mai din vreme o veste, pe care-o aşteptaţi poate cu nerăbdare. Generalul Loison m-a convocat astăzi să mă întrebe despre dumneavoastră. Voia să ştie mai ales dacă aţi putea suporta oboselile drumului ce urmează să-l faceţi. I-am răspuns că, în ceea ce priveşte rezistenţa fizică, sunteţi mai tare ca un husar. Atunci m-a rugat să vă escortez, împreună cu oamenii mei, până la Kovno, aşa cum am făcut-o de la Berlin încoace.

— Mulţumesc, domnule locotenent. Când plecăm?

— Poimâine. Trebuie să vă mai spun că domnul general mă însărcinase să vă anunţ numai mâine, deoarece credea că poate-vă răzgândiţi.

— Domnule de Lieusaint, reluă ea, vreau să vă fiu

recunoscătoare pentru felul în care-aţi procedat. Faceţi-mi plăcerea şi luaţi masa împreună cu noi.

În timpul dejunului, ea evitase orice manevră de cochetărie. Totuşi, ori de câte ori îşi arunca ochii asupra invitatului, acesta, parcă înfricoşat, îşi întorcea privirea spre Patrick Mulligan, care, după plecarea locotenentului, trase concluzia:

— Trebuie să mărturisesc că ai fost rezervată, dragă nepoată, dar să-ţi fie clar: jur pe cele trei defuncte neveste ale mele, că băiatul ăsta este îndrăgostit tun.

Ea dădu din cap.

— Peste câteva zile vom fi la Kovno, şi va avea alte griji.

— Să dea Dumnezeu!

Trăsura şi escorta porniră în direcţia Niemen pe o ploaie torenţială. Generalul Loison îi trimisese Egleei, odată cu complimentele sale, o foaie de drum foarte explicită referitor la dreptul de rechiziţie. La câteva leghe de Königsberg, nisipurile dispăruseră. Terenul devenise din ce în ce mai mâlos, iar bieţii căluţi închiriaţi la staţia de releu se înfundau până la genunchi în nămolul cleios.

Odată cu noaptea apăruseră şi pâlpâitoarele lumini ale oraşului Insterburg, în care se aflau zeci de mii de militari. Locotenentul de Lieusaint, rebegit în Dolmanul său devenit

scorţos din pricina ploii, plecă împreună cu Patrick Mulligan, să bată în poarta generalului comandant al garnizoanei. Nu fără greutate, arătând foaia de drum a generalului Loison, obţinură la hanul „Weisseskreuz”, o cameră de servitori, cu pereţii mucegăiţi. Egle, frântă de oboseală, se culcă pe un pat de campanie, iar Coralie pe o saltea de paie aşezată direct pe ciment, în timp ce unchiul înfăşurat într-o pătură se întinsese în faţa uşii, ca un câine păzitor.

În zori, când sosi momentul plecării, potopul nu încetase. Nămolul era mai dens ca niciodată. Prin geamurile aburite de apă, Egle privea cu ochi trişti siluetele confuze ale husarilor, conturându-se în peisajul ploios. Caii înaintau cu botu-n pământ, şi fiecare copită, desprinzându-se din pământul lichid arunca jerbe de noroi. Hubert de Lieusaint mergea în fruntea detaşamentului. Coralie tremura şi ofta. Doar unchiul Patrick îşi păstra buna-i dispoziţie, făcând nişte glume de un gust îndoielnic asupra adevăratului Potop din Sfânta Scriptură care a durat patruzeci de zile.

— Noi nu suntem decât în a doua zi, baroană, aşa că mai avem timp.

Nu încetă cu râsetele decât la porţile oraşului

Gumbinnen când trăsura, ale cărei roţi se scufundaseră-n mocirlă până la osii, se răsturnă brusc într-o groapă ce nu se putuse vedea. Egle, aşezată în stânga sa fu proiectată puternic spre el, stârnindu-i o rafală de înjurături galice, după care se potoli ca prin minune.

— Nu-ţi pierde firea, dragă nepoată. Mă luam de sfinţii ăştia irlandezi care greşesc că nu-şi fac meseria, ferindu-mă de un accident ca acesta. Nu ţi-ai rupt nimic, da? Domnul fie lăudat!

Afară se auzeau strigăte. Erau ale unuia dintre cei doi surugii, rostogolit de pe capra înaltă drept în mlaştină. Celălalt, cocoţat pe unul din caii din frunte, nu întârzia să-şi îmbine înjurăturile cu ale tovarăşului său, care tocmai se ridicase cu faţa plină de noroi. Printr-un geam spart, nămolul pătrunsese în velocifer.

— Doamnă, doamnă! se auzi un glas neliniştit.

Era Hubert de Lieusaint care, ridicat în scări, deschidea portiera rămasă fără geam, şi, întinzând mâna, o ajuta pe Egle, sprijinită de Patrick Mulligan, să iasă din cuşetă. După ce o aşeză pe marginea trăsurii aplecată pe-o rână, descălecă şi el. Noroiul îi ajungea până peste genunchi.

— Acum să nu vă mai fie teamă. Săriţi. Vă prind în braţe şi apoi vă urc pe cal până când trăsura va fi repusă pe

roate.

Ea sări. El o prinse şi o ţinu timp de câteva secunde la pieptu-i.

— Mă sufocaţi, murmură ea.

— Scuzaţi-mă. Nu vă puteam lăsa să vă bălăciţi în mocirlă.

Feţele li se atingeau. Cea a locotenentului era udă de ploaie, iar Egle, gâfâind, citea în ochii lui o bucurie amestecată cu emoţie. Această descoperire o stânjenea, fără să-i displacă. Între timp, el o ajuta să se instaleze în chip de amazoană pe calul propriu, iar ea se gândea că băiatul acesta, în aparenţă plăpând, aveanişte muşchi de oţel.

— Dracu să mă ia, tuna Patrick Mulligan. Slăbănoaga asta de Coralie a leşinat. Prindeţi-o. O arunc.

Un husar, agil ca o maimuţă, se şi urcase pe trăsură. O prinse pe Coralie, al cărei cap se bălăbănea în dreapta şi în stânga, şi-i dădu repede o pereche de palme.

— Coralie! Revino-ţi Coralie.

Din albă cum era, tânăra se făcu roşie ca un mac. Redeschise ochii şi cu un aer rătăcit, oftă:

— Vai! Evariste.

În ciuda neplăcutei situaţii, pe Egle o pufni râsul, în timp

ce unchiul Patrick se auzi strănutând. Jobenul cenuşiu i se făcuse ca o armonică.

— Mare minune să nu capăt vreun guturai, zise el. Moarte englezilor!

Fuseseră necesare aproape două ore pentru îndreptarea trăsurii şi curăţirea banchetelor înnămolite. Deşi era învelită într-o pătură, pe Egle ploaia persistentă o pătrunsese până-n măduva oaselor, şi, pentru prima oară, simţea că-şi pierde curajul.

După Gumbinnen, unde dormise într-o odaie şi mai mizerabilă decât cea de la Insterburg dificultăţile se agravară. Dispăruseră serviciile de poştă. Proprietarii cailor nu acceptau să facă schimbul decât cu condiţia să-şi însoţească animalele până la releul următor, ca să-i aducă tot ei înapoi. Aceşti surugii de ocazie, îmbrăcaţi în piei de oaie, erau de o murdărie respingătoare. Caii, de-o slăbiciune scheletică, şi înhămaţi cu nişte curele uzate sau simple sfori, nu puteau merge la trap pe drumurile pline de hârtoape şi prin pădurile unde frunzele putrezite ascundeau denivelările solului. Alimentele se găseau rar, pâinea era neagră. De la Gumbinnen până la Kovno erau mai puţin de treizeci de leghe. Parcursul acesta a durat trei zile.

La Kovno, în hotelul „Staraiau mişuna o gloată împestriţată. Lituanieni şi lituaniene, în costume naţionale, sărbătoreau victoria de la Moscova „proaspăt comunicată. Cântau cât îi ţinea gura şi băteau frenetic din palme acompaniind dansatorii de c*azacioc şi* de m*azurcă*. Independenţa lituaniană n-avea să fie oare consecinţa firească a acestei victorii? Primiţi cu aplauze, husarii trebuiseră să participe de îndată la bucuria generală.

Egle dorea mai ales să se odihnească. Din nefericire, singura cameră disponibilă fusese oferită în ajun prinţesei Hohenlohe, soţia generalului olandez Hogendorp, guvernatorul Vilnei. Această doamnă la vârsta maturităţii, cu pieptul voluminos şi cu obrajii plini de coşuri, o primi cu bunăvoinţă pe doamna colonel Fouriés, dar sări în sus aflând despre intenţia acesteia de a întâlni armata.

— Biată fetiţă, n-o să izbuteşti niciodată! Majestatea sa Napoleon este un mare căpitan, dar amabilitatea nu-i dă ghes. Bărbatul meu este unul dintre favoriţii săi, ei şi? i-a interzis să mă ţină lângă el. Da, draga mea, eu, născută prinţesă de Hohenlohe-Langenburg, am fost alungată din Vilna ca ultima dintre vivandiere. Aşa că, nu-ţi mai face iluzii.

în ciuda amărăciunii, îşi dovedi pe loc largheţea

sufletească propunându-i doamnei colonel-baron să doarmă în odaia ei, pe două bănci acoperite cu o saltea luată din propria-i berlină. Dar pe cât era de sensibilă, pe atât de flecară. Cum stăteau întinse în paturi, şi Eglé o întrebase cam pe unde ajunsese armata, ea se lungise cu vorba povestindu-i despre ţinuturile devastate prin care trecuse după plecarea din Vilna: oraşe aproape în întregime incendiate, drumuri acoperite cu resturi de atelaje şi schelete de cai. Oameni în zdrenţe rătăcind în cumplita pustietate unde crucile din beţe tăiate de prin crânguri şi înfipte în numeroasele moviliţe de pământ dovedeau că o groază de soldaţi fuseseră sacrificaţi zeului războiului. Căştile şi chipíele din jurul mormintelor anonime rugineau în iarba îngălbenită şi călcată în picioare.

Glasul răguşit, marcat de un puternic accent german, stăruia în noaptea lituaniană:

— La Vilna, am auzit spunându-se că marea armată pierduse, în acest timp, peste un sfert din efectiv. O mare bătălie precum cea de la Moscova cu siguranţă c-a mai redus ceva. Tot alergând după victorii, Napoleon o să rămână singur.

Eglé, precaută, tăcea. Întrebată despre generalul

Philbert, prinţesa declarase că nu-l cunoştea. Cum fusese despărţită de soţ, n-o mai interesa nimic altceva decât să se înapoieze la Berlin, unde se va distra pe săturate, după ce-şi va duce fata la un pension de călugăriţe.

— *Ach!* Berlin! iată un oraş în care lumea ştie să se distreze. Ar trebui să mă însoţeşti, micuţă doamnă. *Ja! ja! Ar* trebui să vii şi dumneata. *Ach! Sie werden sehen!*[62] Şi, brusc, începu să sforăie zgomotos.

Micuţa doamnă nu izbutea să adoarmă. Hotelul contimua să răsune de veselia locuitorilor oraşului Kovno până noaptea târziu, iar când ultimul dansator părăsise localul, sforăiturile prinţesei îşi însuşiseră un registru atât de puternic încât se cutremurau pereţii. Egle se gândea la Victorien. Participase, desigur, şi el la bătălia de la Moscova unde se înfruntaseră cele două mari armate ale lumii. Şi-l imagina cu spaimă atacând în fruntea escadroanelor sale. Oare, unde s-o fi aflând, acum? Poate că lupta în continuare, mânat de un total dispreţ al morţii. Depindea de ea, de Egle, să-i redea gustul vieţii, iar pentru asta, era datoare să înainteze mereu şi mai departe, până la capătul acestor ţinuturi devastate despre care prinţesa îi făcuse un atât de sumbru tablou.

---

[62] Ah ! O să vedeţi (lb. germ.).

Se trezi când abia se crăpa de ziuă. Tovarăşa de odaie sforăia în continuare, şi se temu ca această nemţoaică cu suflet mărinimos să nu se încăpăţâneze s-o împiedice să-şi urmeze drumul. Se îmbrăcă în tăcere şi coborî scara în vârful picioarelor. În holul de la parter, care mirosea a varză acră şi a pipă rece, Patrick Mulligan dormea dus, întins pe o masă, lângă soba uriaşă din faianţă albă, decorată cu floricele trandafirii. Îl scutură.

— Unchiule Patrick, trebuie să plecăm. Spune-i surugiului să înhame caii.

Irlandezul îşi întinse şalele şi sări în picioare.

— La ordinele dumitale, scumpă nepoată. Dă-mi voie să-ţi reamintesc totuşi că nu ne mai putem bizui pe vitejii noştri husari.

— Dar cred că mă pot bizui pe dumneata, nu-i aşa? îi răspunse ea sec.

Chipul uriaşului se lumină.

— Până la moarte, frumoasa mea. Află însă că m-am informat asupra itinerariului. Nu-s mai puţin de douăzeci şi cinci de leghe până la Vilna, străbătând Byrchtany, Kochendory şi Landvarovo, denumiri să-ţi baţi copiii. Prima etapă, Byrchtany, se află la treizeci şi două de verste. Am putea ajunge chiar diseară, dacă cerul nu-şi varsă asupra

noastră ecluzele şi cu condiţia să nu ne plouă ca la Gumbinnen. Pe de altă parte, intrăm într-o regiune devastată, roasă până la os, şi va trebui să ne hrănim din propriile rezerve. Am şi făcut rost de ele. Cufărul trăsurii conţine o cutie de heringi – n-am găsit nimic altceva mai gustos – şi şase livre de pâine de secară. Hotelierul, de la care am câştigat cincizeci de ruble la zaruri, a mers cu bunătatea până-ntr-acolo încât mi-a cedat două butelii de cvas.

— Eşti salvarea mea!

— Fac tot ce pot. Aşadar, te-ai hotărât?

Ea îi aruncă o privire rea.

— Te mai îndoieşti?

El îşi ridică braţele, în sens de negare discretă.

— *Nicevo!* îngână el.

Apoi ieşi, în timp ce una din slujnice, cu ochii încă umflaţi de somn, aducea un samovar fumegând, împreună cu două ceşti. Egle abia începuse să soarbă cu înghiţituri mici ceaiul fără zahăr, când în încăpere intră un husar. Era Hubert de Lieusaint. Acesta înaintă spre ea şi se înclină politicos:

— Plecaţi, doamnă?

— Aşa cum vedeţi.

— Şi eu plec împreună cu oamenii mei. Dar vai, în altă direcţie decât a dumneavoastră, şi am venit să-mi iau rămas bun.

Ea zâmbi.

— Mă copleşiţi.

El stătea în picioare, în faţa ei, ca-ntr-o poziţie de drepţi.

— Ei-bine! luaţi loc, domnule locotenent.

El părea supus tuturor chinurilor de pe lume.

— Iertaţi-mă. Ceea ce vreau să vă spun...

Ei i se făcu brusc milă de el şi i-o luă înainte.

— Ştiu mărturisirea pe care vreţi să **mi-o** faceţi, şi care nu vă îngăduie să staţi aşezat. Aveţi douăzeci de ani, vârsta când îţi făureşti tot felul de vise. Eu am douăzeci şi cinci de ani, vârsta când nu-ţi mai faci, şi când ai avut, ca mine, un bărbat ucis în Spania. Mă cunoaşteţi de opt zile, iar privaţiunile vă fac să credeţi că sunt singura **femeie** din univers. Veţi înţelege foarte curând că-i o mare **eroare.** Doriţi o ceaşcă de ceai? Vă aşteaptă o zi obositoare şi aveţi nevoie să vă încălziţi.

El îngălbeni...

— Sunteţi liberă, doamnă, şi m-am gândit...

— Soldatul care are onoarea să-l slujească pe Napoleon, nu trebuie să se gândească decât la război.

— Războiul se va sfârşi.

— În acest caz, prefer să-mi spuneţi atunci ceea ce nu vreau să aflu astăzi, dacă veţi mai fi în aceeaşi stare sufletească. Sunteţi foarte atrăgător, domnule locotenent, şi veţi plăcea mult femeilor, femeilor mai tinere ca mine.

— Doamnă...

— Vă rog, tăceţi.

Ea îi turnă o ceaşcă de ceai.

— Acum luaţi loc, şi beţi-vă ceaiul.

El se aşează, luă ceaşca în mâna care-i tremura uşor şi sorbi o înghiţitură.

— Sunt sigură, reluă ea, că vă veţi umple de glorie.

El se roşi şi puse ceaşca pe masă.

— Mă voi strădui să mă arăt demn de dumneavoastră.

— Va fi de ajuns să vă arătaţi demn de numele ce-l purtaţi.

Înalta statură a unchiului Patrick apăru în cadrul uşii deschisă spre dimineaţa cenuşie.

— Acum puteţi pleca şi nu uitaţi că pentru dumneavoastră viaţa abia începe.

El se ridică şi rosti cu greu:

— Aş fi fost fericit să plec cu un cuvânt de speranţă.

Se ridică şi ea.

— Mai este nevoie să vă spun că la vârsta dumneavoastră toate speranţele vă sunt îngăduite?

Şi, ridicându-se pe vârfurile picioarelor, ca o balerină, se aplecă spre el şi-l sărută repede pe frunte.

— Ah! doamnă...

— Niciun cuvânt, dacă nu vreţi să stricaţi totul. Duceţi-vă să vă conduceţi oamenii şi Dumnezeu să vă aibă în pază!

El părea totodată fâstâcit şi împietrit. Salută, făcu stânga-mprejur şi trecu prin faţa unchiului Patrick fără să-l vadă. După ce ieşi pe uşă, unchiul zise:

— Trăsura va fi gata în câteva minute.

Aşteptă o clipă, apoi adăugă cu un ton fals înveselit:

— Fiindcă veni vorba, ştii pe cine-am găsit în braţele unui anume Evariste?

— La naiba! pe Coral le.

— Chiar aşa.

Îşi scărpină urechea.

— Nu face mutra asta, unchiule Patrick. Nu mă cheamă Coralie şi nu este nimic între mine şi agreabilul locotenent. N-am vrut, ăsta-i adevărul, să întristez un băiat de vârsta lui, care poate fi ucis în orice clipă.

Unchiul făcu un gest vag.

— Asta-i treaba dumitale. *Nicevo!*

VIII

DOAMNA COLONEL FURY

— Aş da dovadă de o totală nepoliteţe dacă nu v-aş satisface curiozitatea, domnule, zise generalul Philbert. Aţi făcut mai mult de şase sute de leghe ca să mă întâlniţi, iar mesajul transmis ar putea înduioşa şi un tătar. Credeam însă, închipuiţi-vă, că nicio persoană cu scaun la cap nu se putea interesa de un beteag ca mine, dar văd bine că natura umană are resurse nebănuite. Aşadar, sunteţi irlandez!

— Domnule general, numai împăratul poate salva Irlanda care geme sub cizma englezească.

— Să sperăm, reluă Victorien. De când a trecut Niemenul, cu excepţia câtorva ambuscade fără urmări, am putea spune că marea armată n-a fost niciodată bătută în câmp deschis. Soldatul rus este curajos, dar bătrânul Kutuzov are sângele îngheţat. Din nefericire, cele patru cincimi ale efectivului nostru au dispărut în timp ce traversau stepele astea fără de sfârşit şi în caz că războiul va mai dura şase luni, Majestăţii sale, împărat şi Rege nu-i

va mai rămâne decât să-l provoace la o luptă în doi pe ţarul tuturor Ruşilor.

— Vreţi să spuneţi, domnule general, că şi ruşii au pierdut mulţi oameni?

— Fără îndoială, ba chiar mai mulţi decât noi, cel puţin în luptă, dar pe noi boala ne-a distrus mai mult decât pe ei. Ei mănâncă după pofta inimii, şi au o mâncare ce le priieşte, în timp ce carnea de cal şi fiertura din făină de secară, dreasă cu praf de puşcă, au constituit adesea singura hrană a soldaţilor noştri.

— Şi cu toate astea, aţi ocupat Moscova!

— Da, dar cu ce preţ!

Generalul Philbert oftă. Stătea într-un fotoliu de rips verde, şi-avea braţul drept prins într-o eşarfă. Piciorul stâng, înfăşurat într-un uriaş pansament, se sprijinea pe un scăunel tapetat. În soba din faianţă albă duduia focul. În spatele geamului, zăpada cădea cu fulgi mari peste Vilna.

— Unde aţi fost rănit, domnule general?

— Într-o ciocnire nesemnificativă, în timp ce aş fi putut fi ucis de douăzeci de ori la Moscova, de unde am ieşit teafăr. Părăsisem Vitebskul, încă nerefăcut de pe urma rănii de la umăr, şi ajunsesem la Borodino pe data de 5

septembrie, exact la timp ca să reluăm dansul. Prima redută duşmană fusese cucerită. Ne-am năpustit ca hunii, în jurul meu, oamenii cădeau ca muştele. Gloanţele îmi şuierau pe lângă urechi, obuzele explodau deasupra capului. Trebuie să cred că încă nu-mi sosise ceasul. Văd şi acum vlăjganul acela bărbos ţintindu-mă cu puşca. Pe legea mea! Nu era mai departe de zece metri, cu alte cuvinte exact cât să-mi spun rugăciunea de iertarea păcatelor. Pfft! Înainte ca el să aibă timp să apese pe trăgaci, calul meu şi sărise deasupra lui, răsturnându-l cu picioarele-n sus, iar glonţul zburase în ceruri. Războiul este o loterie, domnule irlandez... Ei, drace! după Borodino, au fost luptele de la Mojaisk. Ruşii se retrăgeau cu prudenţă, având grijă ca înainte de a o lua la sănătoasa, ca să ne ţină la respect, câte una din bateriile lor ascunse în vreo văioagă să bombardeze primele noastre unităţi cu ghiulele. Tot astfel oraşul Mojaisk, alcătuit aproape în întregime din case de lemn, a pierit în flăcări, şi numeroşi răniţi ruşi au murit incendiaţi. Deci, treceam prin oraşul acesta cuprins de nenorocire, unde nu vedeai decât un fum alburiu şi opac, găurit de limbi de foc, când aud strigăte. O fetiţă de vreo zece ani chema în ajutor de la fereastra unei case cu un singur etaj. Tot interiorul ardea

cu flăcări înalte. Alerg şi, în aceeaşi clipă, o grindă pe jumătate calcinată a căzut în stradă cu un zgomot înfiorător, exact pe locul unde m-aş fi aflat eu, dacă nu mă întorceam din drum pentru fata aceea. *Good gracious!*[63] cum ar spune bunii dumneavoastră prieteni englezi

Patrick Mulligan deveni stacojiu.

— Dracul să...

— Liniştiţi-vă, prietene, va veni şi rândul lor, dar acum avem de-a face cu ruşii, şi partida, atât de bine începută, riscă să se întoarcă spre rău. Visele, cu care ne hrănisem intrând în Moscova au zburat, şi tare mă tem că pacea n-a fost niciodată atât de departe. Moscova! Ce oraş, domnule! Pe o circumferinţă de zece leghe, după câte se spune, peste o mie de palate, toate împrejmuite cu grădini şi biserici ca într-o întreagă provincie a Franţei, dar ce biserici! majoritatea având deasupra numeroase clopotniţe cu bulbi din toate culorile, terase, globuri de aur, semilune şi cruci. Fluviul Moscova taie oraşul în două: trece prin faţa Kremlinului, care, mai mult fortăreaţă decât palat, domină restul, de pe un mic deluşor. Un proverb rus sună cam aşa: „Deasupra Moscovei nu-i decât Kremlinul, deasupra Kremlinului nu-i decât cerul”. Căci ruşii ăştia sunt vanitoşi

[63] **Doamne fereşte ! (lb. engleză).**

ca nişte păuni, şi asta mă nelinişteşte. În orice caz am văzut destule oraşe: Roma, Madrid, Viena, Berlin, Varşovia, Cairo. Moscova le eclipsează pe toate, dacă nu prin colorit, cel puţin printr-un fast cu atât mai uimitor cu cât, la poalele palatelor, vezi şiruri întregi de maghernițe.

N-am străbătut-o decât în goană. Regele Romei socotea probabil că nu erau suficiente nouă sute de leghe de drum şi şaizeci de bătălii. Trebuia să înainteze şi mai mult, iar cavaleria era obligată să meargă în urma acestui licurici. Într-un răstimp de trei ore, terminasem cu Moscova şi în ciuda entuziasmului firesc, impresiile mele erau temperate. Oraşul părea pustiu, şi la început ne-am gândit că, din demnitate sau de ciudă, locuitorii se încuiaseră în casele lor. Nu peste mult s-a văzut că mă înşelasem. Pe scurt, ajunsesem în afara zidurilor, pe drumul dinspre Vladimir şi Nijni-Novgorod. Aici ne aştepta o surpriză sub forma mai multor regimente de dragoni din armata ţarului, unii imobili ca nişte stane de piatră, într-o aliniere perfectă pe caii lor, alţii defilând fără grabă într-o ordine impecabilă.

Credeţi cumva că ne-am aruncat unii asupra altora, aşa cum n-am întârziat s-o facem la Borodino? Nici vorbă. Soldaţii ambelor tabere discută între ei, îşi dau coate, apoi

râd, da, da! râd cu toată gura şi se apropie de inamicul îmblânzit de o bunăvoinţă reciprocă. Dar să ştiţi că ruşii ăştia nu-s atât de sălbatici cum se spune! Iar francezii, la urma urmei, chiar dacă se bat ca nişte draci împieliţaţi, par destul de glumeţi! Ofiţeri şi soldaţi, încântaţi de această descoperire, se felicită. Îşi împrumută bidoanele cu rachiu, îşi schimbă care un cuţit din Thiers pentru un baton de ciocolată din Kazan, care un pumn de stafide din Crimeea pentru o tabacheră din suburbia Saint-Antoine plină cu destul de mult tutun de prizat. Acest ultim schimb, de altfel, era cât pe ce să provoace o încăierare. Tătarul care dăduse stafidele luase între degete puţin tutun, îşi pusese limba şi, înghiţindu-l ca pe-o pastilă, avusese impresia că se sufocă. Francezii râdeau, dar ruşii se încruntaseră şi începuseră să mârâie, când un general de-al lui Alexandru, însoţit de aghiotantul său, sosi la repezeală şi puse capăt ceremoniei. Tătarii şi ceilalţi ciuvaşi se îndepărtară pe căluţii lor, în timp ce noi rămaserăm pe loc. Astfel s-a sfârşit prima manifestare a unei prietenii franco-ruse cu totul spontană şi care, poate, desfăşurată pe scară largă, ar fi grăbit sfârşitul ostilităţilor. Dar soldaţilor nu li s-a cerut niciodată decât să meargă la război, nu să facă pace. În ceea ce mă priveşte, observam

de la distanţă discuţiile dintre oamenii mei şi inamic şi am avut timp să trag concluzia că soldaţii lui Kutuzov nu erau cu nimic mai bine dotaţi decât ai mei. Caii lor, îndeosebi, îţi provocau cel puţin tot atâta milă cât şi ai noştri. Mulţi şchiopătau şi când trebuiau să sară peste vreo groapă, cădeau, şi nu se ridicau decât cu greu.

Iartă-mă că m-am îndepărtat de subiect: m-am lăsat dus de Evenimente. Mă-ntorc la subiect adică la rana mea. Fraternitatea franco-rusă n-a durat decât un mic sfert de oră şi n-avea să se mai repete. În noaptea ce-a urmat, ne instalasem tabăra pe înălţimile care domină oraşul, când s-a auzit o explozie formidabilă. În clipa aceea eu treceam de la o tabără la alta ca să mă asigur dacă sentinelele îşi făceau datoria. Astfel am văzut începutul incendiului Moscovei. Cel mai extraordinar este faptul că explozia iniţială a durat timp de mai multe minute. Începuse ca o jerbă de flăcări scuipând ghiulele de foc care, în bezna adâncă, parcurgeau traiectorii luminoase, de parcă un depozit de muniţii ar fi sărit în aer, dacă nu cumva o cutie cu iarbă de puşcă sau o maşină explozivă.

Începând din noaptea aceea am înţeles cât de zadarnică ne era speranţa de a-i obliga pe ruşi să capituleze. În câteva minute, putusem număra optsprezece focuri de

incendiu, răsfirate în cele două sute de cartiere ale oraşului. Un vânt puternic înlesnea acţiunea criminală, a duşmanilor noştri. (Deoarece era limpede că această cumplită hotărâre de a da foc oraşului sfânt venea de la ei, şi nu de la noi.) Meditaseră cu sânge rece să-şi îngroape învingătorul în ruinele fumegânde ale palatelor ţarilor.

Pe scurt. A doua zi, am pornit-o iarăşi la drum. Armata rusă continua să se topească la capătul orizontului şi părea să-l atragă şi pe Murat, ca un magnet. Mi-amintesc de o întâmplare ciudată pe drumul spre Kazan. Mulţi dintre oamenii noştri s-au îndopat cu zahăr şi sirop într-o fabrică de bomboane părăsită, iar un husar fusese atât de prost, încât să se înece într-un hârdău cu melasă, deoarece camarazii săi, cuprinşi de greaţă, n-au mai avut puterea să-l pescuiască.

La 2 septembrie, – ai să vezi că am motive serioase să-mi amintesc această dată – contactul cu Kutusov era restabilit în sfârşit şi tratativele reîncepuseră. Spre seară, plecasem împreună cu aghiotantul meu la un avanpost întărit cu şaisprezece cavalerişti. Dintr-o pădure învecinată apăru brusc o sotnie căzăcească, năpustindu-se asupra noastră ca un roi de viespii, strigând: „Koli! Koli!” Şaisprezece contra o sută, vânătorii mei luptară ca leii.

Uimiţi de rezistenţa întâmpinată, ruşii făcură repede cale întoarsă, lăsând vreo zece dintr-ai lor la pământ, dar, în timp ce fugeau, unul dintre ei a tras în mine două focuri de pistol, dintre care unul mi-a străpuns braţul drept şi m-a făcut să-mi pierd echilibrul. M-am rostogolit la pământ şi, în cădere, mi-am strivit în mai multe locuri piciorul stâng. Stupidă întâmplare, nu-i aşa, domnule, cum ziceţi că vă cheamă: Melligan?

— Mulligan, domnule general. Patrick Mulligan, ca să vă servesc.

— Nu că voi cere să mă serviţi, ci numai să mă însoţiţi. Ceea ce, de altfel, cred că preîntâmpină dorinţa dumneavoastră. Vreţi să fiţi ataşatul meu, în calitate de interpret? Da? Bravo! Vă previn însă că am de îndeplinit o misiune şi nu pot întârzia pe drum. Trebuie să ajung la Kovno în cât mai scurt timp. Şi doar datorită acestei febre puternice, care m-a doborât ieri la sosire, m-aţi putut găsi aici.

Irlandezul zâmbi.

— Iată o veste bună pentru doamna colonel Fouries. Deoarece acum dânsa trebuie să fie la Kovno, în viaţa mea n-am întâlnit o femeie mai încăpăţânată, şi nu mă gândesc numai la cele trei defuncte ale mele, dar la toate celelalte

împotriva cărora a trebuit să mă apăr. Greşind sau nu, din clipa când mi-au crescut tuleiele-n barbă. Da, o femeie cum nu găseşti două. Nepăsându-i de oboseală, rezistentă ca o stâncă şi neurmărindu-şi decât o singură ţintă: aceea de a vă întâlni, fără să-i pese de nimeni şi de nimic. Am sosit aici la începutul lui octombrie, după ce trecuserăm prin mii de pericole de la Kovno încoace, deşi oraşul se află la o distanţă de mai puţin de o sută de verste. Se gândise la toate, chiar că am fi putut fi interceptaţi de cazaci.

„Unchiule Patrick, mi-a spus dânsa, ar trebui să ştii destulă rusă ca să le explici sălbaticilor ăstora că eşti englez şi, în consecinţă, aliatul lor.

Englez eu, care-aş vrea să-i văd pe toţi puddingii exterminaţi până la unul! Ei bine, îşi făcuse rost, nu ştiu cum, de o gramatică şi un vocabular franco-rus pe care mi le-a pus în braţe interzicându-mi să privesc peisajul însă, în clipa aceea, adică în momentul când blestemaţii ăştia de cazaci, care au un miros atât de viril, au pus laba pe noi, ştiam exact atât cât să le debitez gogoşile **aşa** cum trebuie. Din fericire, ofiţerul vorbea nemţeşte. Am izbutit să-l conving că scopul călătoriei noastre era cartierul general al lui Alexandru, căruia pretinsa mea nepoată trebuia să-i înmâneze un mesaj de la Londra. (Ruşine să-

mi fie!) Atunci, brutele astea ne-au primit cu ovaţii, aruncându-şi căciulile în sus şi descărcându-şi puştile-n vânt. Şi-acum mă trec apele când mă gândesc la ce-a urmat. Să vedeţi! închipuiţi-vă că ofiţerul părea îndrăgostit copcă de doamna colonel şi voia cu orice preţ să ne onoreze escortându-ne. Am fost obligat să-l conving că riscam să ne întâlnim cu trupe franceze superioare numeric, putând distruge într-o clipă sotnia lui. Înalta noastră misiune ar fi fost atunci compromisă, şi ar fi dat câştig de cauză campaniei. Dimpotrivă, singură, împreună cu camerista şi respectabilul ei unchi, şi având pe deasupra acte false care îi dădeau o identitate franceză, nepoata mea n-avea de ce să se teamă. Călătoare inofensivă, putea chiar să spioneze în voie duşmanul pentru marea glorie a lui Alexandru. Aproape că nu-ţi vine să crezi, dar căpitanul rus – un vlăjgan cât mine de înalt, tânăr şi totuşi bărbos ca un popă – a căzut în cursă şi ne-a lăsat s-o ştergem. Pe scurt, am ajuns la Vilna, şi când doamna colonel s-a dus să-l vadă pe generalul Hogendorp, comandantul garnizoanei, pentru a-i cere cai, acest nefericit olandez, devenit ultra sever de când i se expulzase soţia, nu i-a acordat decât doi jandarmi care s-o însoţească pe drumul înapoi spre Kovno. De-aţi fi văzutt-o

ce furioasă era! Astfel, cum de felul ei nu este omul care a capituleze fără condiţii, m-a rugat să rămân pe loc, ascunzându-mă la nevoie, pentru a vă transmite mesajul chiar din prima zi.

— Aţi trecut prin atâtea pentru mine, domnule, şi vă mulţumesc încă o dată, zise Victorien.

Apoi dând din cap, reluă scrisoarea pe care o lăsase pe genunchi şi o reciti:

Victorien, n-am putut îndura să te ştiu întristat. Ultima scrisoare primită de la dumneata mi-a insuflat teama că nu vei ocoli de acum încolo niciun prilej ca să-ţi rişti viaţa. Nu cred că Themire ar fi fost de acord cu această renunţare. Ceea ce iubea ea, era exact această minunată vitalitate care face din dumneata o fiinţă atât de atrăgătoare. M-am gândit că sunt îndreptăţită să ţi-o spun, în numele ei, şi am părăsit Parisul ca să vin până-n fundul Rusiei pentru a te salva de dumneata însuţi, de mai e încă timp. Credeam că învinsesem toate obstacolele. Guvernatorul Vilnei, vai! mă trimite înapoi la frontiera Prusiei. Persoana care-ţi va înmâna scrisoarea şi care se bucură de toată încrederea mea, îţi va spune că am făcut tot ce mi-a stat în putinţă ca să ajung până-la dumneata. Îţi va înmâna de asemenea acest portret în miniatură pe

care Themire îl strângea în mâna-i rece, pe patul de moarte. Nu crezi că prin asta voia să-ţi comunice dorinţa ei de a rămâne cel ce eşti, adică un bărbat ce nu s-a dat niciodată bătut? M-am gândit că aducându-ţi-l, ţi-aş putea transmite ceva din această voinţă fermă ce dăinuia în ea, chiar după ce sufletul îi părăsise trupul.

Curaj, Victorien! Admiraţia ce ţi-o port nu-ţi cere nimic, decât să-i păstrezi intact obiectul veneraţiei. Dacă ai muri fără ca eu să mă fi împotrivit din răsputeri fatalităţii acestei nenorociri, a cărei perspectivă n-o pot îndura, m-aş socoti eu însămi nedemnă de viaţă.

Cred că aş fi fost mai convingătoare, dacă aş fi avut norocul să te întâlnesc. Lasă-mă să sper că nu mai am mult de aşteptat.

El oftă, luă cutiuţa de aur conţinând miniatura, şi o deschise. Mâna Themirei pe patul de moarte se încleştase pe metalul acesta rece. Încerca îndurerat să-şi reprezinte scena. Ea fusese aceea care voise executarea portretului. „Dacă trebuie să pleci iarăşi la război, dragul meu. Aş vrea ca la orice oră din zi să am în faţa ochilor imaginea ta aidoma”. Se învoise cu condiţia ca şi ea să facă la fel. Altfel pozaseră amândoi, cu rândul. Artistul J. B. Isabey, pe care toată lumea şi-l disputa, nu făcea lucru de mântuială.

Concepea mai multe schiţe şi-i trebuiseră vreo zece şedinţe până să termine dubla comandă. După *ce* miniaturile fuseseră gata, Victorien o dusese pe Themire în magazinul de blănărie cel mai la modă „La regina Spaniei”, şi-i oferise o capă de miel siberian. Îi revedea privirea înecată-n tandreţe, slaba cută a surâsului în colţul buzelor. Manifestarea sentimentelor la ea era totdeauna temperată de o discreţie trădată doar de-o strălucire a ochilor care-ţi umplea sufletul mai mult decât orice exaltare gălăgioasă. Câtă deosebire între ea şi impetuoasa Egle! În scrisoarea ei pretindea că Nu cerea nimic, când de fapt voia totul. Se simţea totodată flatat şi iritat, atras şi cu tendinţa de a se împotrivi unei certitudini prea deschis afişate. Cu ce drept se amesteca? El nu era proprietatea nimănui.

Cât de ciudată fusese soarta celor două medalioane făcute de Isabey! Când fusese rănit pe şoseaua dinspre Kazan, cele două gloanţe trase asupra-i, de atât de aproape, îi traversaseră unul braţul, în timp ce celălalt se izbise de portretul Themirei aflat în buzunarul interior al dolmanului. Miniatura fusese distrusă, dar fără ea, glontele i-ar fi găurit inima. Egle avea deci dreptate când spunea că scumpa moartă nu voia s-o însoţească în mormânt.

Egle! Iat-o căpătând pentru el o nouă înfăţişare. Că putuse parcurge, în împrejurări atât de vitrege, nesfârşitul traseu de la Paris la Vilna, şi asta fără să ştie ce primire avea să-i facă bărbatul pe care voia să-l întâlnească – iată un gând care-i tăia răsuflarea.

Pierdut în reveriile sale, închise ochii. Îi redeschise brusc şi se scuză faţă de vizitatorul său, care întrebă:

— Şi când aţi vrea să plecăm, domnule general?

— Chiar mâine, prietene, mâine în zori. Acum suntem în 2 decembrie şi am pierdut şi aşa destul de mult timp. Cu zăpada şi frigul de afară, ne aşteaptă o frumoasă perspectivă. Măcar de-aş fi mai sprinten! Braţul însă merge mai bine, şi nădăjduiesc să-l pot folosi cât de curând. Dar blestemata asta, de labă a piciorului. Nu v-am spus încă totul despre ea. Ştiţi doar în ce împrejurări mă aranjaseră prima oară, la 26 septembrie. A doua zi eram dus la Moscova, întâi într-un mare spital, scăpat ca prin miracol de incendiu, apoi într-un palat intact şi el, mobilat într-un stil cu totul încântă tor. Nu erau decât colonade de marmoră albă şi trandafirie, statuete de bronz susţinând candelabre de câte douăzeci de lumânări, stucaturi, tapiserii şi tablouri ale unor pictori iluştri, lustre veneţiene... Cât despre pivniţă, nebunul ăsta de Grimod de

la Reyniere, în persoană, i-a căzut în admiraţie. Doamne, câte sticle, şi câte sorturi! Mai adaug că medicul şef al armatei, baronul Desgenettes, Egiptean ca şi mine, şi care m-a vindecat de ciumă la Jaffa în anul al VII-lea, mă îngrijea ca pe-un frate. Pe scurt, după opt zile mă puteam plimba cu trăsura prin oraş. Deprimant spectacol! Trei case din patru fără acoperişe, fără uşi, fără ferestre şi pline de dărâmături calcinate. În ciuda acestei jalnice situaţii, circula zvonul că vom rămâne peste iarnă la Moscova dacă ţarul, căruia împăratul îi trimisese emisari la Petersburg, refuza să înceapă tratativele. Totuşi, aveau loc spectacole, nu la marele teatru, redus la cenuşă, ci pe mici scene de societate, în casele particulare. Mă obişnuisem cu situaţia mea, în ciuda frigului care înţepa al dracului. Ploua, ningea, îngheţa, se dezgheţa, în mijlocul unei ceţe dense s-o tai cu cuţitul. Fericită climă! Ceea ce totuşi mă supăra cel mai tare, era gândul îngrozitor că pentru un timp nedefinit nu eram bun decât pentru a fi trecut pe linia moartă, când, la 13 octombrie, m-am pomenit chemat la cartierul general. M-au anunţat că trebuie să plec chiar a doua zi cu un convoi de răniţi. Convoiul nu trebuia să treacă dincolo de Smolensk, dar, în ceea ce mă privea, eu trebuia să merg mai departe până la Kovno pentru a

îndeplini o misiune secretă.

Convoiul era compus din vreo mie de schilozi escortaţi de două sau trei sute de oameni, şi ne-au trebuit opt zile, ca să parcurgem mai puţin de patru sute de verste. Încă din cea de-a treia zi, un grup de cazaci ne-au prădat cu atâta repeziciune, încât lăzile cu alimente au zburat ca într-o scamatorie. Astfel am fost obligaţi, pe tot restul drumului, să ne hrănim cu pâine mucegăită de manutanţă şi cu cartofi îngheţaţi, totul fără sare. În fiecare seară, ne instalam taberele în zăpada mocirloasă, chiar foarte fericiţi când aveam posibilitatea să construim un bordei aş din crengi uscate şi să aprindem focul.

Într-o seară a trebuit să formăm un batalion în careu, pentru a respinge un nou atac. Ce cumplită senzaţie, în crepusculul rece, să vezi învârtejindu-se în jurul tău căluţii aceia ruseşti numiţi *konia,* pe care stăpânii lor îi aţâţau cu şfichiuri de bici! Imobilizat în caleaşca mea, am avut norocul să dobor doi dintre sălbaticii ăştia, trăgând cu pistolul, dar înnebuniţi de împuşcături, caii mei îşi lăsară urechile în jos şi o luară la goană. Fără surugiu, desigur: acesta trăgea cu pistolul alături de ceilalţi. Mă şi vedeam prizonier, când o groapă plină cu zăpadă apăru brusc înfaţa cailor care căzură în ea; trăsura se răsturnă, iar

piciorul, pe drum de vindecare, se frânse din nou. Două fracturi suplimentare. Când îşi vâră dracul coada...

Apoi, la Smolenski mi-au trebuit mai multe zile pentru a fi examinat de chirurgi. Cât despre drumul de la Smolensk la Vilna, mai bine să uităm toate peripeţiile. Află numai că, timp de mai mult de o săptămână, termometrul s-a menţinut la douăsprezece grade sub zero. Zece cuirasieri, aleşi printre cei mai rezistenţi, mă însoţeau. La sosire, nu mai rămăseseră decât patru. Cinci muriseră de frig. De inaniţie, sau şi de una şi de alta. Al şaselea dispăruse într-o dimineaţă în pâcla ceţoasă, fără ca tovarăşii săi să-şi fi dat seama când şi cum încetase să mai meargă lângă ei.

— Şi armata, domnule general?

— Armata a părăsit Moscova la 19 octombrie, iar ruşii au fost bătuţi măr la Malo-Iaroslaveţ. Originalitatea acestei campanii, este că ţarul n-are nevoie să câştige bătălii ca să învingă. A-tât pământul cât şi cerul sunt cele mai bune trupe ale sale şi cele mai bune arme. Unde se află acum „Marea armată”? Pe undeva. În deşertul alb al acestei cumplite Rusii. Nu mă întreba mai mult. În ceea ce mă priveşte, nu vreau să ştiu decât un lucru: plec mâine. Există clipe în viaţa unui soldat când înţelepciunea şi datoria constau în a uita de tot restul lumii pentru a se

dărui cu totul sarcinii imediate, orice-ar fi să fie. Trebuie să uiţi totul, chiar când ai pierdut orice şansă de a fi fericit, chiar dacă fericirea este posibilă.

Patrick Mulligan ameninţă cu pumnul ridicat în aer.

— Ba pentru mine ar exista posibilitatea unei fericiri, ca şi pentru dumneavoastră, domnule general, şi anume ca nelegiuita asta de Albion. Laşa asta de aliată a ruşilor, care-i pune pe alţii să se lupte pentru ea. Să fie în sfârşit îngenuncheată.

— Nu-mi doresc mai mult. Răspunse încet Victorien.

Se auziră bătăi în uşă şi Gri vet îşi petrecu prin crăpătură un cap consternat.

— Ce s-a întâmplat, băiete?

— A sosit un curier, domnule general. Armata ar fi suferit un cumplit dezastru săptămâna trecută în mlaştinile de la Berezina. Douăzeci de mii de oameni ar fi fost ucişi sau luaţi prizonieri.

— Napoleon a fost învins? murmură generalul îngălbenindu-se.

— Nu, şi asta nu pot înţelege. Se pare că ruşii ar fi fost respinşi peste tot, dar că podurile ar fi sărit în aer înainte ca un număr de unităţi şi toţi soldaţii rămaşi în urma coloanei să fi trecut pe malul stâng. Curierul zice că frigul

îngheţa păsările-n zbor şi făcea să cadă armele chiar şi din mâinile ruşilor.

— Ce nenorocire...

— Mai zice că armata trebuie să se oprească la Vilna ca să se refacă şi că o să reînceapă campania pe vreme mai bună.

Generalul se ridică din fotoliu şi-şi înăbuşi un geamăt de suferinţă.

— Vedeţi, domnule Mulligan, a sosit clipa să ridicăm ancora!

— Mi-e frică, doamnă, zise Coralie lipindu-se de stăpâna ei pe bancheta zgâlţâită de hopuri.

— Nu eşti decât o curcă plouată, răspunse tăios Egle deschizându-şi sacul de mână de unde scoase un revolver, apoi altul. De ce ţi-e teamă? Iată doi prieteni buni, gata să ne scoată din încurcătură la momentul oportun: unchiul Patrick m-a învăţat cum să le mânuiesc.

— Iertaţi-mă, doamnă, dar mie nu-mi plac instrumentele astea. Şi dacă se descarcă singure?

Egle ridică din umeri, fără să-i răspundă.

— Doamnă, reluă camerista coborând tonul, dacă s-ar întâmpla să le vadă cazacii, credeţi c-ar putea să ne împuşte?

— Linişteşte-te Coralie. Căpitanul ştie că-s înarmată.

Şi îngăduie?

— Îngăduie.

urmă o tăcere apăsătoare, întreruptă din nou de o voce plângăreaţă:

— Unde suntem acum, doamnă! Unde ne ducem?

— Unde suntem precis n-aş putea să-ţi spun. Unde mergem? După spusele căpitanului, în principiu, la Riga, ceea ce nu poate să însemne nimic pentru tine, având în vedere că habar n-ai de cele mai elementare noţiuni de geografie.

— Vai! când o să fiu la Courtille? Ce-o să facem la Riga?

— Rugăciunea de iertare a păcatelor, prostănaco.

— Sfinte Sisoe! vreţi să spuneţi că o să murim?

— Fireşte! Cel mai târziu posibil, bineînţeles.

— Dar eu nu vreau să mor.

— Atunci te vei mărita cu un cazac.

Această perspectivă păru că o transportă pe Coralie într-o prăpastie de gânduri. După ce tăcu o clipă, decretă:

— Sunt oameni frumoşi printre ei. Păcat că miros atât de urât.

— Miros a soldat. E de ajuns să-i înveţi să se spele.

— Miros şi a cal.

— Eşti o ma*re* toantă, biată copilă, toţi cavalerişţii miros a cal, şi nu te rog decât un lucru, să-ţi ţii gura. Ştii că acest căpitan înţelege franţuzeşte şi flecărelile tale ne-ar putea costa scump.

Coralie începu să se smiorcăie în batistă şi nu mai scoase o vorbă.

Egle privea prin ferestruică. Zăpada începuse să cadă. De la plecarea din castelul Troski, cerul de culoarea plumbului nu făcuse decât să se întunece şi mai mult.

— Ne ameninţă cu ninsoarea, spuse căpitanul, Trofim Sergheievici, dându-i mâna ca s-o ajute să coboare treapta trăsurii, şi când începe să ningă în acest anotimp, nu se mai opreşte. Trebuie să ajungem înaintea nopţii în împrejurimile localităţii Landvarovo, unde nădăjduiesc să vă găsesc o sanie. Începând de mâine, în toată regiunea, va fi imposibil să se mai circule cu trăsura.

Acum întreg cerul căzuse pradă zăpezii nesfârşite. În câteva clipe, pământul fusese acoperit, dispărând ca o fecioară sub vălul nupţial. Unii fulgi erau mari cât pumnul.

Se loveau uşor de ferestruică, prinzându-se ca nişte lipitori albe. Puţin câte puţin, geamurile dispăreau sub stratul aderent, nelăsând să străbată decât o lumină tulbure.

— Dumnezeule! exclamă Coralie, scoţându-şi nasul din batistă, ce se petrece cu noi? Nu mai văd nimic. Unde ne aflăm?

— Suntem în Rusia şi asta-i zăpadă, zise Egle.

Caii îşi încetiniseră mersul şi nu mai înaintau decât la pas. În exterior, cineva curăţa geamul din stânga. Era căpitanul care, cu mânerul biciuşcăi, deschidea un oblon în perdeaua de cristale îngrămădite.

— Nu vă neliniştiţi, strigă el, acuş ajungem.

Câteva clipe mai târziu, trăsura se oprea în faţa unei izbe izolate a cărei uşă de la intrare dădea într-o curte încercuită de un şopron. Trăsura intră în curte; portiera se deschise.

— Săriţi repede, strigă cineva, şi intraţi în casă.

Căpitanul Trofim Sergheievici, a cărui barbă, sprâncene, şi chiar gene erau năpădite de fulgi, arăta, pe calul său, cu un centaur de marmură, deşi râdea cu toţi dinţii, îndărătul lui, cazacii cu suliţele-n cizme semănau cu o armată de fantome rătăcite în zăpada învârtejită.

Egle coborî, alergă spre uşă şi intră în odaia caldă, iar Coralie o urmă. Un ţăran cu plete cenuşii, uşor adus de spate, le făcu mai multe plecăciuni, apoi închise uşa în urma lor. Era îmbrăcat cu o cămaşă roşie şi pantaloni largi

albaştri. Cizmele înalte îi ajungeau până la genunchi. Le întinse vizitatoarelor o farfurie galbenă din pământ smălţuit, plină cu seminţe de floarea soarelui. Cum ele rămâneau nepăsătoare la acest gest de bună primire, luă el însuşi două sau trei seminţe pe care le înghiţi cu o vizibilă plăcere. În acea clipă intră şi căpitanul.

— Înainte de a vă saluta, zise el foarte încântat, am vrut mai întâi să mă scutur, ca un adevărat câine. **Cu cara**pacea asta, pe legea mea! nu eram deloc prezentabil. **Plec** la Landvarovo împreună **cu** doi oameni. **N-a** mai **rămas** mare lucru din acest târguşor. Francezii **l-au** jefuit **şi i-au** dat foc în luna iunie, dar vreo sută de locuitori tot **mai** trăiesc. Mă voi înapoia într-o oră.

Îşi duse mâna la inimă, salută, şi, înainte de a ieşi. Adăugă:

— Dacă aveţi nevoie de ceva, cereţi fără teamă gazdei dumneavoastră. Chiar dacă nu-i decât un mujic şi nu ştie o boabă franţuzeşte, este inteligent: până la urmă vă veţi înţelege. Tatăl său este din Iaroslavi: adică un adevărat rus.

Schimbă câteva vorbe cu ţăranul şi ieşi.

Egle se aşeză pe o laviţă, singura mobilă din izbă, pe care putea sta şi privi în jur. Un ceainic, din care ieşeau

aburi, sfârâia pe soba mare din cărămizi văruite, semănând cu un sarcofag. Flacăra pirpirie a unei candele pâlpâia într-un pahar albastru aşezat în faţa unei icoane.

Ţăranul aduse două căni, le puse pe masa de brad şi parfumul ceaiului îmbălsămă camera.

— Vezi cum suntem răsfăţate, Coralie? întrebă Egle.

Fata bău o înghiţitură şi se strâmbă.

— Şi zahărul, îl păstrează pentru el?

Ţăranul îşi legăna trupul, la doi paşi de ele. Egle bău şi ea, schiţând un gest de mulţumire. Omul se apropie. Avea o faţă expresivă, barbă creaţă şi stufoasă, ochii albaştri. Ea atinse cu mâna cămaşa roşie şi-l privi cu un aer interogator.

— *Rubaşica*, zise el râzând.

Apoi arătă spre pantalonii fluturând.

— *Portki*, continuă el, din ce în ce mai bine dispus.

Şi atingându-şi chiar el cizmele:

— *Sapoghi*, zisese foarte încântat.

În sfârşit, făcându-şi curaj, puse un deget pe mantoul **de** blană al tinerei femei care tocmai se dezbrăcase şi rosti în culmea fericirii:

— *Duşegreika.*

După care îşi încrucişă braţele. Îşi îndoi genunchii într-un

soi de plecăciune, şi se lansă într-un dans care, îndată, deveni de o violenţă agresivă. Sărea, se învârtea, îşi întindea braţele în cruce, le aducea pe piept, îşi îndoia picioarele de parcă voia să se aşeze pe podea, apoi, lăsat pe vine, şi le arunca repede înainte unul după altul. Şi în tot acest timp fredona printre dinţi un cântec sincopat, adaptat ritmului dansului, iar Egle, care nu uitase petrecerea de la **Kovno,** începu să bată din palme ca să-l acompanieze.

Dansatorul era în culmea demonstraţiei, când uşa izbei se întredeschise şi, încetul cu încetul, se cască largă în faţa peisajului înzăpezit. Totuşi fulgii nu intrau în încăpere întrucât un zid de cazaci hilari, primii stând pe vine cu picioarele încrucişate, alţii în picioare, contemplau scena cântând şi ei, şi bătând din palme.

Ţăranul se opri, cu sufletul la gură, şi repezindu-se spre uşă, o închise în faţa acompaniatorilor ce râdeau în hohote.

— Bravo, zise Egle.

Foarte mândru, triumfătorul îşi puse-n spinare o piele de oaie anunţând că se numea *şubă,* apoi îşi vârî pe cap o căciulă înaltă de blană pe care nu întârzie s-o numească *kolpak.* Astfel echipat, nu-i mai rămânea decât să dea de

înţeles, printr-o mimică adaptată, că trebuia să iasă, dar că se va întoarce repede.

După ce dispăru, Coralie, care-şi bea melancolică ceaiul, îşi întrebă stăpâna cu un glas şovăielnic:

— Credeţi, doamnă, că un cazac m-ar lua de nevastă?

— De ce nu, dacă ştii să te porţi? N-ai decât să-ţi pui în evidenţă meritele, reluă ea stăpânindu-se să nu pufnească în râs.

— Sunt aşa de puţini oamenii care se însoară! adăugă fata dând din cap.

Era momentul s-o readucă la realitate pe nătăfleaţa asta.

— Totuşi sunt obligată să te previn că, pentru o decizie atât de importantă, cel mai bine ar fi să aştepţi sfârşitul războiului. Eşti franţuzoaică. Şi apoi, doar n-o să mă părăseşti aici, sper, ca să devii stăpâna unei izbe ca asta?

Coralie îşi plimbă ochii speriaţi împrejurul sărăcăcioasei locuinţe.

— Ca asta? repetă ea. Vai! nu. Doamna ştie prea bine că se poate bizui pe devotamentul meu. N-am uitat cât de bună a fost cu mine. Vai, baremi de mi-aţi spune când ne întoarcem la Paris!

— Poate mai repede decât îţi închipui tu, prostuţo,

răspunse Egle îndreptându-se către fereastra îngustă al cărei geam aburit nu lăsa să pătrundă decât o slabă lumină gălbuie.

Oftă. Ningea în continuare. De la Madrid la Vilna, şi în cele din urmă până la această colibă dezgustătoare, asaltată de iarnă în uriaşa câmpie lituaniană, ce obsedant miraj o mânase în urmărirea unei fericiri iluzorii? N-ar fi putut spune. Şi culmea, tocmai când ajunsese aproape de ţel, după ce înfruntase atâtea obstacole, trebuise să apară acest odios de guvernator care o alungase din Vilna. Şi ce imprudenţă, aproape criminală, să-i limiteze escorta doar la doi jandarmi! Este adevărat că surugiul făcea parte, şi el, din armată şi că era însoţit pe scaunul său de un fost grenadier, invalid după primele bătălii şi care se întorcea în Franţa cu un picior de lemn.

— Aveţi patru oameni neînfricaţi, sunt neîntrecuţi în mânuirea armei, declarase Hogendorp. Vagabonzii care-ar vrea să vă atace, să se ţină bine!

Zadarnic încercase ea să-l înduioşeze pe acest om de bronz, făcând caz de invitaţia primită la Kovno din partea doamnei general Hogendorp, născută prinţesă de Hohenlohe Langenburg, care voia s-o ia cu ea la Berlin.

— Mai bine aţi fi urmat-o, doamnă, exclamase bărbatul

devenit brusc stacojiu, dar şi mai bine făceaţi dac-aţi fi sfătuit-o să se ducă la Amsterdam, care este un oraş infinit mai puţin depravat decât capitala Prusiei.

Ah! bădăranul!

Părăsind Vilna, unde-l lăsase pe Patrick Mulligan, în chip de gaj şi ca să-şi sublinieze voinţa de a brava soarta potrivnică, îşi pusese în cap să rămână la Kovno. Misiunea escortei sale se oprea de altfel aici.

— La Kovno, doamnă, nu mai depindeţi de mine şi veţi face după cum vă taie capul, dar oricare-ar fi motivele dumneavoastră, pe care refuz să le cunosc, cel mai bine-ar **fi,** credeţi-mă, să vă întoarceţi în Franţa cu mijloacele cele mai rapide. Locul femeilor, cu excepţia cantinierelor, nu este în mijlocul trupelor de campanie, iar-ordinele împăratului sunt clare.

Ce mojic!

Vremea era blândă şi Egle moţăia în timp ce străbăteau o câmpie monotonă, fără iarbă şi fără accidente de teren, când brusc răsunase o salvă de focuri de armă. Landvarovo rămăsese cu câteva verste în urmă.

— Doamnă, doamnă! gemea Coralie.

— Ce s-a-ntâmplat, întrebase Egle căscând şi întinzându-şi trupul.

— N-aţi auzit?

— Ce?

În acel moment trăsura se oprise.

— Au tras, doamnă.

— Pe naiba! Este sezonul de vânătoare.

— Nu, doamnă, am văzut jandarmul acolo, în dreapta, căzând ţeapăn de pe cal.

Egle îşi vârâse nasul pe portieră. Calul jandarmului din dreapta îşi pierduse într-adevăr călăreţul şi, nemişcat, îşi scutura zăbala. La vreo sută de metri de drum, ieşind dintr-o pădurice de pini, cazacii veneau alergând în galop. Fruntea lor îl recunoscu îndată pe ofiţerul bărbos care cu câteva zile în urmă, aproape în acelaşi loc, îi oprise şi se întreţinuse în germană cu Patrick Mulligan.

— Ai grijă, îi spuse ea Coraliei, dacă nu vrei să fii violată, de cel puţin cincizeci de cazaci, nu scoate o vorbă!

Coborâse îndată din trăsură şi constatase că jandarmul din stânga avusese aceeaşi soartă cu a celui din dreapta şi că surugiul şi invalidul cu picior de lemn, amândoi prăvăliţi pe scaune şi acoperiţi de sânge, erau de asemenea morţi.

Între timp ofiţerul descălecase şi înainta spre ea. Nu trebuia să-şi piardă sângele rece: pentru bărbos era englezoaică şi, în sinea sa, îi mulţumea doamnei Campan

care o obligase să înveţe limba de dincolo de Marea Mânecii.

— *Hurrah! captain! Your men cum well and I can say this time that you saved my life*[64]*.*

Aşa cum se aştepta, ofiţerul răspunsese pe ruseşte, şi ea reluase cu un aer contrariat:

— Dumneavoastră nu ştiţi englezeşte, eu nu ştiu nici ruseşte, nici nemţeşte: ce plictiseală! Ştiţi cumva franţuzeşte?

Căpitanul pocnise fericit din degete.

— În toate bunele familii din Rusia, doamnă, se învaţă franţuzeşte paralel cu limba maternă. Ce vi s-a întâmplat?

Nu trebuia decât să-şi lase imaginaţia să brodeze în voie. Ce era mai simplu decât să pretindă că la Vilna fusese oprită ca spioană, că bietul unchi Patrick avusese eroismul să înghită mesajul destinat împăratului Alexandru, că fusese trecută prin arme şi că blestematul de guvernator, şovăind să execute o femeie, o trimitea, pe ea, cetăţeană britanică, văduva gloriosului colonel Fury, în Franţa, la Paris, unde trebuia să fie judecată.

— Văduva colonelului Fury?

---

[64] **Bravo, domnule căpitan, oamenii dumneavoastră ochesc la perfecţie, şi pot spune că, de data asta, mi-aţi salvat viaţa (lb. engl.).**

— Da, căpitane. Aţi auzit vorbindu-se despre el, nu-i aşa? Viteazul meu soţ a fost aghiotantul generalului Wellesley, ulterior lord Wellington, învingătorul de la Talavera. În timpul bătăliei aceleia l-am pierdut. Îmi înţelegeţi deci motivele pentru care-i urăsc pe francezi.

— Mă înclin în faţa văduvei eroului, doamnă.

— Înţelegeţi, de asemenea, cât vă sunt de recunoscătoare că m-aţi smuls din ghearele lor. Vai! am remuşcări că nu mi-am putut îndeplini misiunea şi nu-mi mai rămâne decât să mă întorc în Anglia.

— E chiar atât de necesar, acum, înainte de înfrângerea definitivă a lui Bonaparte? Rusia este pentru dumneavoastră o ţară aliată. V-aş putea conduce într-un oraş ferit de zona de război, în regiunea Jitomir, de exemplu. Acolo sunt părinţii mei care v-ar primi cu mare plăcere. Aţi aştepta fără teamă sfârşitul războiului. Îndată ce se semnează pacea, vin să vă iau.

Se îmbăta cu propriile-i vorbe; intenţiile i se conturau şi ea trebuia să joace strâns, în timp ce în jurul lor cazacii descălecaţi despuiau cadavrele celor patru francezi, întorcându-i cu piciorul. Cu un zâmbet plin de seducţie, ea răspunse:

— Căpitane, delicateţea dumneavoastră mă

înduioşează. Aş putea să ştiu numele bărbatului căruia-i datorez atâtea binefaceri?

El îşi lovise călcâiele şi salutase:

— Iertare, doamnă. Trofim Sergheievici, descendent în linie dreaptă al prinţului Vladimir cel Sfânt, care a trecut la creştinism împreună cu tot poporul său în anul 988. S-a căsătorit cu prinţesa Ana, sora împăraţilor greci Vasile şi Constantin. Pot spune că familia mea este cea mai veche din Ucraina. Am douăzeci şi opt de ani. Sunt celibatar şi sunt singurul moştenitor al moşiilor care se întind pe pământurile din localităţile Jitomir, Berditcev, Karkov şi Poltava. Avem un palat la Moscova şi altul la Petersburg. O vilă în Crimeea, la Feodosia. Am drept de viaţă şi de moarte asupra a cinci mii de sclavi. Tatăl meu este general. Am fost lăsat aici împreună cu sotnia mea deoarece, cunoscând pe degete ţinutul, pot tăia liniile de comunicaţie dintre francezi. Într-o lună de zile am ridicat o semiduzină de curieri. Rolul meu este obscur, dar eficace.

— Toată lauda mea, domnule căpitan, reluase Egle. Ştiţi să vă supuneţi ca un adevărat soldat. Chiar dacă nu-s decât o femeie, căsătoria mea cu un militar a consolidat în mine simţul datoriei. Trebuie să mă arăt demnă de memoria soţului meu. Propunerea ce mi-o faceţi este

încântătoare: sper să nu vă supăraţi dacă o refuz, din pricina unei cauze care ne depăşeşte pe amândoi. Trebuie să mă conduceţi într-un port de unde m-aş putea îmbarca pentru ţara mea. Nu văd decât unul: Riga.

— Francezii îl asediază.

— Încă n-au ajuns acolo. Am studiat harta. E de ajuns să sosim pe malul drept... Vă înţeleg şovăielile, căpitane, şi vă sunt deja atât de îndatorată, încât n-aş vrea să abuzez de generozitatea dumneavoastră. Dacă aţi putea măcar să mă conduceţi până în apropierea oraşului, lăsându-mi un mesaj pe care să-l pot înmâna guvernatorului, aş putea apoi să intru în oraş.

Ofiţerul se înclinase.

— Vom examina toate astea împreună, dar până atunci trebuie să vă reveniţi din emoţie. Vă voi conduce într-o casă bătrânească, la vreo cincisprezece verste de aici. A scăpat de prăpăd, şi veţi putea să beneficiaţi de un repaus binemeritat.

Un cazac se urcase pe capră în locul surugiului, al cărui cadavru pe jumătate gol, laolaltă cu al tovarăşilor săi, era lăsat pe seama animalelor de pradă sub cerul alb al toamnei.

În chiar aceeaşi zi, Egle era instalată în castelul de la

Troki. În această fortăreaţă istorică, unde, în 1440, marele duce Sigismund de Lituania fusese asasinat de doi voievozi înţeleşi cu prinţul Czartoryski. Începând cu acele timpuri îndepărtate, castelul nu mai cunoscuse nicio dramă, după afirmaţiile căpitanului Trofim Sergheievici.

El dădea aceste explicaţii tinerei femei în timpul unui ospăţ servit la orele zece seara şi a cărei îmbelşugare o uimea: păstrăvi de Niemen cu afine, icre negre de Volga, cocoş de munte, pulpă de căprioară cu mirodenii şi brânză din lapte de iapă. Ca băutură, cvas şi vin alb din Crimeea. Ea află cu deosebit interes că bucata cea mai gustoasă a păstrăvului este urechea, şi cum gazda ei insista să nu guste din fiecare fel decât partea cea mai bună. Cazacul care-o servea trebuia să extragă de la douăzeci de peşti tot atâtea infime bucăţele de ureche ca ea să-şi poată da verdictul în cunoştinţă de cauză. Gustul acriu al brânzei de iapă o dezgusta, fără ca totuşi să lase să se întrevadă nimic. Pe măsură ce orele înaintau, era şi mai neliniştită văzându-şi gazda golind oca după oca, în cinstea victoriei alianţei dintre Anglia şi Rusia. Ofiţerul era din ce în ce mai voios, iar glasul i se amplifica, devenind şi mai sonor.

După brânza de iapă, el se ridicase şi-i lăsă impresia că-i mai înalt decât îl crezuse la început. Avea părul tuns scurt,

castaniu şi creţ, ochii de culoarea maronie, pielea albă, şi, în totul, nu era lipsit de farmec. Egle era gata s-o recunoască, dar o ureche de păstrăv, prinsă, la momentul oportun, în barba lui Trofim Sergheievici, a fost de ajuns s-o pună în gardă împotriva unei înflăcărări iraţionale.

— Dumnezeule! spusese ea ducându-şi repede mâna la piept.

— Ce s-a întâmplat, regina vieţii mele? rostise căpitanul cu glasul blând, aruncându-se la picioarele presupusei doamne colonel Fury. Spune o vorbă doar: şi pământurile, averea, fiinţa mea îţi aparţin.

— Vă rog, tăceţi, murmurase Egle, gâfâind de parcă se sufoca. Nu vedeţi că mi-e din ce în ce mai rău? Poate că blestemaţii ăştia de francezi mi-au dat să beau o otravă cu efect întârziat. Chemaţi-o repede pe camerista mea, să-mi aducă sărurile.

Colosul păruse dintr-odată ca lovit de trăsnet. Se ridicase din nou, îşi petrecuse mâinile mari prin coama-i deasă, îşi frecase ţeasta cu putere, aruncase un şuvoi de vorbe total ininteligibile pentru un creier franţuzesc şi, repezindu-se spre uşă, strigase cât îl ţinuse gura pe Dimitri, Simeon, Vasili, Fedor, Ivan şi alţi Nicolai, toţi, mai mult sau mai puţin, însoţiţi de Petrovici şi Alexeievici. Mai

mulţi bărbaţi alergaseră, cu pistolul în mână, pentru a se lăsa înjuraţi şi a se retrage plouaţi, în timp ce Egle continua să simuleze o durere acută. În sfârşit uşa se redeschisese şi Coralie apăruse, împinsă de un cazac, care dispăruse iute. Coralie nu părea în toate apele ei. Avea o şuviţă de păr în ochi şi lăsa impresia că era puţin mototolită.

— Ascultă, netrebnico, îi zisese Trofim Sergheievici, cu glas ameninţător, te sfătuiesc să ai grijă de stăpâna ta ca de ochii din cap, dacă ţii la pielea ta.

Nefericita, descumpănită, se apropiase de Egle care gemea încet şi se aplecase spre ea. Egle îi făcuse cu ochiul în semn de complicitate, şoptindu-i repede:

— Nu-ţi pierde capul. Spune-i că vrei să-mi desfaci copcile şi roagă-l să ne lase singure câteva clipe.

Coralie se întorsese spre căpitan rugându-l cu voce nesigură.

— Pot şi eu să-i desfac copcile, zbierase el, ameninţând cu pumnul.

Egle intervenise cu glas stins:

— Te rog, domnule căpitan, lăsaţi-ne o clipă. Sunteţi cu siguranţă dintre aceia care ştiu să menajeze pudoarea femeia-scă.

— La ordinele dumneavoastră, doamnă.

Şi ieşise.

— Ascultă-mă bine, îi zisese Egle Coraliei. Dacă vrem să ieşim de aici nevătămate, tu şi cu mine, va trebui să nu ne despărţim nicio clipită, nici ziua şi nici noaptea. Te vei culca în camera mea şi o vom baricada, la nevoie.

— Vai, doamnă, oftase fata, când m-aţi chemat, tăbărâseră trei asupra mea, şi le ieşiseră ochii din cap...

— Vezi ce pericol ne paşte. Înţelege bine că nu vei scăpa din ghearele lor decât dacă mă asculţi punct cu punct. Deschide-ţi bine urechile. Toţi de aici – şi mai ales căpitanul – trebuie să creadă că sunt grav bolnavă. Sufăr, în interesele cauzei, de leşinurile cărora le-am căzut victimă şi care pot dura câteva ore sau câteva săptămâni, după cum se va prelungi sau nu şederea noastră aici.

Îndată ce căpitanul ne va anunţa că putem pleca, mă voi simţi, ca prin miracol, în stare să înfrunt toată oboseala şi toate pericolele. Deocamdată îi vei spune că trebuie să rămâi lângă mine ca să mă îngrijeşti. Adresează-i-te cu monseniore, căci este cu siguranţă vanitos, ca toţi oamenii. Ai înţeles?

— Da, doamnă.

— Atunci, descheie-mi câteva copci. Ceva mai mult

decolteu n-ar sta rău în tablou... Acolo... Acum poţi să chemi. Şi nu uita că eşti neliniştită de soarta mea. Trebuie ca atitudinea ta să nu-i lase nicio îndoială în privinţa asta.

— Da, doamnă.

Coralie deschisese uşa şi chemă.

— Ei bine! Nădăjduiesc că stăpâna ta este mai bine, spusese îndată Trofim Sergheievici.

— Vai! monseniore, e încă destul de slăbită. Este o boală care-o apucă uneori şi dispare la fel cum a venit. Deocamdată n-are nevoie decât de repaus şi mă roagă să n-o părăsesc. Priviţi şi dumneavoastră, dar mai ales vorbiţi-i încet.

El înaintase în vârful picioarelor, dar când ajunsese în dreptul Egleei o şipcă a pardoselii scârţâise şi tânăra femeie, care stătea cu ochii închişi îi redeschisese exclamând:

— Ah, dumneavoastră eraţi domnule căpitan. Cât de recunoscătoare vă sunt pentru ospitalitate! Dacă răul ăsta m-ar fi apucat pe drum, aş fi murit cu siguranţă.

— Fiţi fără teamă. Veţi fi condusă în camera dumneavoastră, iar slujnica va rămâne să vă îngrijească.

— Mulţumesc prietene, dar mă simt atât de slăbită încât sunt obligată să apelez la sprijinul braţului dumneavoastră.

Îi spusese „prietene”, iar el se îmbujorase de fericire.

Camera rezervată „doamnei colonel Fury” se afla într-o aripă a castelului. Egle avea să-şi reamintească mult timp de această înceată procesiune prin lungile coridoare îngheţate. Se sprijinea de braţul lui Trofim Sergheievici care o întreba la fiecare douăzeci de paşi dacă nu mergea prea repede. Ea îi răspundea cu un glas sleit de puteri: „Nu, prietene”. În faţa lor înainta paznicul castelului, un ţăran bătrân cu barbă albă, trăgându-şi piciorul şi zornăind o uriaşă legătură de chei. El însuşi era precedat de doi cazaci purtând în mână un sfeşnic de câte cinci lumânări. Coralie păşea în urma stăpânei sale.

În sfârşit, într-un scrâşnet de ţâţâni ruginite, paznicul deschisese uşa camerei care n-avea nimic dintr-o închisoare. Era vopsită *roz-bombon,* cu ornamente de culoarea untului. Un pat uriaş cu spetează înaltă trona în mijloc. Deasupra lui, un baldachin trandafiriu, cu broderii tot în culoarea untului, reprezentând amoraşi. Două bergere acoperite cu creton înflorat, două comode veneţiene, în aceleaşi nuanţe deschise, şi o masă de toaletă cu trei oglinzi batante completau mobilierul. Câteva stampe cu motive galante, încadrate în rame subţiri aurite, atârnau pe pereţi între aplicele ornamentate

cu flori de porţelan. Un-covor din manufactura Savonnerie acoperea pardoseala: un şir de chenare florale încadrau câteva colonete; în centru, într-un medalion, un mic faun cântând din nai. Focul de butuci pârâia şi trosnea în şemineul de marmură trandafirie a cărui uşiţă avea zăbrelele argintate.

— Aşa cum vedeţi, doamnă, i se adresase Trofim Sergheievici, în timp ce cazacii înălţau sfeşnicele, iar paznicul aprindea lumânările aplicelor, vă aflaţi mai aproape de Sena decât de Dniéper. Totul în această odaie poartă marca Parisului. Patul, scaunele, covoarele, bergerele au fost aduse în anul 1756, sub domnia Elisabetei Petrovna, fiica lui Petru cel Mare, nu mai puţin glorioasă decât tatăl său. Pe atunci era la modă tot ce venea din Franţa şi trebuie să recunoaştem că dacă francezii ne-au dezamăgit cu blestemata aia de revoluţie, bunul gust a fost totdeauna partea lor tare. Într-un cuvânt, această odaie a fost mobilată de străbunul meu unchi Grigorie Danilovici care fiind însărcinat, împreună cu alt boier, să negocieze alianţa cu Franţa împotriva Prusiei, a adus din capitala franceză, pe lângă tratat, o cântăreaţă de la teatrul „Italiens” împreună cu mobilierul cerut de ea ca să-i uşureze exilul.

În această clipă, Eglé simulase un nou leşin prăbuşindu-se într-o bergeră.

— Scuzaţi-mă, domnule căpitan, spusese ea cu voce stinsă, nu mai am pic de vlagă.

Ofiţerul se înclinase.

— Iertare, adorabilă fiinţă. Vă las.

Dăduse un scurt ordin în limba rusă şi cei doi cazaci ieşiseră împreună cu paznicul. Egle îi întinsese o mână flască pe care el îşi lipise buzele, după ce mai întâi îşi îndoise genunchiul până la pământ.

— Nădăjduiesc să vă văd mâine total refăcută. Vreau să ştiţi chiar de acum că veţi găsi în mine cel mai zelos dintre servitori.

— Şiretlicurile prefăcutului ăstuia, nu-mi spun nimic bun, îi şoptise Egle Coraliei, după ce zăvorâse uşa. Cu siguranţă că înaintea cinei a dat ordin să se pregătească această cameră de curtezană, pentru că se gândea că va petrece noaptea împreună cu mine. În mintea lui, asta nu înseamnă decât o petrecere amânată, dar se înşală. Îl vom trage pe sfoară până la semnarea păcii, la nevoie, în caz că va vrea să ne reţină aici.

Dimineaţa, când Trofim Sergheiev ici venise să vadă ce se mai întâmplă, Coralie, prin crăpătura uşii, îl anunţase cu

un aer îndurerat că stăpâna se simţea cum nu se poate mai rău. O licărire mânioasă scânteiase în ochii rusului.

— Dar, monseniore, continuase fata tremurând toată, chiar dacă starea dânsei o obligă să stea la pat, doamna mi-a dat ordin în mod cu totul special, însărcinându-mă să vă spun că ar fi fericită să vă vadă. Vă rog numai să-i vorbiţi în şoaptă şi să staţi cât mai puţin cu dânsa: trebuie s-o menajăm.

Văzându-şi oaspetele, Egle începuse să clipească des.

— Vă fac prea multe greutăţi, domnule căpitan. N-aveaţi nevoie de o bolnavă.

— Vai, doamnă, ce vă trece prin cap? îmi faceţi o mare onoare. Ce păcat că nu vă pot îngriji chiar eu! Vai! ba chiar aflaţi că va trebui să vă părăsesc pentru câteva zile. Sunt soldat şi dacă este adevărat că şefii mei îmi acordă o oarecare libertate de mişcare, trebuie totuşi să le dau raportul în legătură cu iniţiativele personale. Doriţi să ajungeţi la Riga. Voi încerca să obţin o delegaţie.

Egle închise ochii, de teamă să nu se trădeze printr-o subită strălucire a privirii.

— Dacă veţi izbuti, veţi vedea că nu sunt o nerecunoscătoare.

El îşi împreunase palmele şi în culmea exaltării, rostise:

— Chiar de astăzi, doamnă, trimit un mesager care va aprinde o sută de lumânări în faţa sfintelor chipuri de la Kiev şi Serghievo, pentru vindecarea dumneavoastră. Căci nu sunteţi chiar dumneavoastră un chip sfânt?

Ea ridicase o mână moale, care căzuse fără putere peste cearşaf.

— Nu sunt decât o biată femeie care-şi iubeşte ţara, aşa cum şi dumneavoastră o iubiţi pe-a dumneavoastră, domnule căpitan Trofim Sergheievici.

El se îndreptase ca pentru poziţia de drepţi.

— Să ne trăiască ţarul!

Apoi adăugase:

— Plec... Şase dintre oamenii mei şi un subofiţer vor rămâne să vă păzească. Vă las în grija domnului!

Apoi, luase mâna tinerei femei, o acoperise cu sărutări lacome, rostise câteva cuvinte neînţelese şi ieşise din odaie.

Absenţa acestuia durase mai multe săptămâni şi sosise luna noiembrie, fără ca el să fi dat vreun semn de viaţă. După cincisprezece zile, Egle începuse să se neliniştească. Nu cumva Trofim Sergheievici, cu toată purtarea lui mieroasă, o fi atras-o într-o cursă? Şefii lui, puşi la curent, nu cumva i-or fi spus să n-aibă încredere în ea? Sau, pur şi

simplu, voia să dispună de prizonieră după bunul său plac? Primele îngheţuri începuseră. Prin ferestrele camerei trandafirii acoperite cu zăbrele se zărea câmpia dezvelită, strălucind sub soarele geros. Soldaţii însărcinaţi de şeful lor s-o păzească, apărau toate ieşirile vechii fortăreţe. Coralie îi considera în stare de orice, chiar şi de lipsă de respect pentru stăpâna ei.

Zilele se scurgeau una după alta într-o plictiseală, cu atât mai apăsătoare, cu cât niciunul dintre cei ce locuiau în castel nu vorbea altă limbă decât cea de baştină. Egle nu se putea face înţeleasă decât de Coralie, a cărei inteligenţă era lipsită de perspectivă şi care se plângea la tot pasul de trista ei soartă. Într-un dulap în perete a cărei deschidere era ascunsă de o baghetă culisantă descoperise o bibliotecă de vreo cincizeci de volume, care ar fi putut-o ajuta să-şi omoare timpul. Dar nu erau decât scrieri galante, chiar deocheate, începând cu Godart d’Aucourt până la Restif de la Bretonne, care o plictisiră repede.

Puţin câte puţin plictiseala o împingea să-şi pună întrebări. De ce se aruncase într-o atât de nebunească întreprindere? Cum ar putea ieşi din viesparul ăsta? Care-ar fi atitudinea lui Trofim Sergheievici, dacă din întâmplare

afla că-i franţuzoaică? Cu toată vechimea familiei lui, nu era decât un bădăran, incapabil să-şi potolească pornirile primare pe care tinereţea le accentua şi mai mult. Trebuia oare să se hotărască să-i cedez, chiar dacă n-ar fi făcut-o decât prin căsătorie? Şi atunci, să trăiască în Rusia, în mijlocul unui popor atât de aproape de sălbăticie? Mai bine moartea!

Dar acum era vorba chiar de moarte. Cum de se afla în situaţia asta absurdă? Voise să-l întâlnească pe generalul Philbert, pentru care imaginaţia i se înflăcărase într-atât, încât credea că fără el nu mai era posibilă nicio fericire. Şi dacă se înşelase asupra propriilor sentimente? Şi dacă, în cazul ei, nu era decât o încăpăţânare orgolioasă? Şi dacă Victorien, claustrat în dragostea-i pentru soţia moartă, refuza s-o considere altfel decât o prietenă?

Se îngălbenea de furie şi descoperea cu uimire că obiectul mâniei sale era chiar Victorien. Nu-l văzuse de aproape optsprezece luni. Uitase chiar şi adevărata culoare a ochilor lui. Începuse oare să-i uite chipul? Poţi iubi cu adevărat fără ca fiecare trăsătură a chipului iubit să-ţi rămână vie în amintire? Ea avea douăzeci şi cinci de ani, în timp ce el afirma că are patruzeci şi şase.

Ajunsă aici, îşi schimbă repede gândul fiindu-i ruşine

pentru ea. Cum de putea pune în balanţă vârsta lui Victorien, când, chiar de la început, ceea ce admirase la el fusese tocmai această tinereţe spirituală amestecată cu prestanţa bărbatului copt, această vitejie care se manifestase prin atâtea dovezi şi această curtoazie de om ales, într-un cuvânt trecutul, nu mai puţin decât prezentul? Şi oare, nu tocmai aceste merite deosebite atrăseseră dragostea unei femei atât de geloasă, precum contesa Tordesillas y Milagro? Iar cumplita femeie, ca să-l recucerească, nu recursese chiar la crimă? Ce însemnătate aveau, în comparaţie cu acest erou de legendă, lătrăturile unui căţelandru ca Trofim Sergheievici?

O singură scăpare: evadarea. Dar, în afara dificultăţii de a părăsi castelul fără să atragă atenţia santinelelor, ce-ar fi putut face într-o ţară a cărei limbă îi era complet străină, împovărată pe deasupra cu proasta de Coralie, şi într-un anotimp când clima Rusiei devenise atât de aspră?

Era la capătul oboselii şi gata să ia hotărâri necugetate când, într-o bună dimineaţă, Trofim Sergheievici reapăruse în fruntea sotniei lui. Era teribil de întristat, deoarece pierduse zece oameni în timp ce atacau un convoi francez a cărui dârză rezistenţă îl obligase să bată în retragere încă de la primul asalt. Văzând-o pe Egle se schimbase la

faţă şi nu mai contenea cu scuzele. Trebuise să ducă la îndeplinire mai multe misiuni de hărţuire care îi întârziaseră întoarcerea, fără să poată interveni cu nimic, dar îi aducea o veste bună. Însărcinat să stabilească o legătură cu generalul Lerois, comandantul unei coloane ruse din Riga, va putea s-o însoţească pe văduva colonelului Fury până în portul de unde dorea să se îmbarce spre ţara sa.

Vremea reproşurilor trecuse. Iată că şi uitase de cumplita-i aşteptare şi se uita la acest boier cu nişte zâmbete gata-gata să-l înnebunească.

— Nu mi-am uitat făgăduiala, Trofim Sergheievici, şi voi şti să vă arăt recunoştinţa mea.

Bietul băiat interpreta declaraţia în mod cu totul contrar. Ochii îi ardeau ca jarul.

— Vom pleca mâine, îi zisese el.

Ea pricepuse că trebuia să-l trezească neîntârziat la realitate.

— Nu, spusese ea, cu glas hotărât. Astăzi. Chiar dumneavoastră mi-aţi zis că pe timp de iarnă, în ţara dumneavoastră cea mai mică deplasare ar putea deveni o problemă de nerezolvat. Vă acord răgazul să vă refaceţi şi să daţi posibilitatea cailor să se odihnească. Mie nu-mi

trebuie mai mult de jumătate de oră pentru pregătirea bagajului. După aceea, la drum!

Tonul acesta autoritar îl lăsase cu gura căscată. Apoi Egle continuase:

— Să le dovedim francezilor că nu sunt singurii patrioţi. Ah! nu mă faceţi să vă mărturisesc că aş fi preferat să petrec câteva zile în castel lângă un tovarăş atât de plăcut ca dumneata. N-avem însă dreptul să ne gândim la noi înşine când Rusia încă nu-i eliberată.

El încuviinţase... Ce noroc! Era deci limpede că la cartierul general rusesc nu suflase un cuvânt despre „doamna colonel Fury”. îi inspirase încredere nătângului ăstuia! Totul devenea posibil. Aşa se face că, după câteva ore de drum, sub cerul posomorât, împânzit de neaua agăţată de bolţi, ajunseseră în această izbă, din apropierea localităţii Lanvarovo, visând în faţa ferestrei năpădită de fulgii ce nu mai conteneau.

Afară se întunecase cu totul, dar cazacii aprinseseră un foc de tabără în curte, în faţa şopronului. Uriaşa flacără, roşietică, lumina interiorul casei mai bine decât lumânarea de seu fumegoasă vârâtă într-o sticlă şi care răspândea un miros de nesuportat.

— Ne vom petrece noaptea aici, doamnă? întrebă

Coralie cu glasul neutru.

În timp ce Egle dădea din cap a neştiinţă, ţăranul intră din nou cu o uriaşă legătură de lemne în spinare şi începu să umple soba cu butuci. Flăcările ţâşneau prin portiţa îngustă, lemnul pârâia şi în odaie se răspândea un fum acriu, care-ţi înţepa gâtlejul.

Egle tocmai se reaşezase pe laviţă în clipa când auzi un zgomot de clopoţei, uşa se deschise şi impozanta statură a lui Trofim Sergheievici se profilă pe ecranul nopţii roşietice.

— Victorie! exclamă ofiţerul. V-am găsit o troică în perfectă stare, iar proprietarul ei binevoieşte să vă slujească drept vizitiu. Patru persoane au loc berechet: vă veţi simţi în larg, înfăşurate în pieile de urs care vă vor apăra de frig. O sanie ca asta, cu trei cai înhămaţi, zboară ca vântul. Haideţi, urcaţi. Am găsit la Landvarovo o casă în bună stare unde veţi putea dormi la căldură.

— Mulţumesc, prietene, răspunse Egle. Şi, după părerea dumneavoastră, când ajungem la Riga?

— Într-o săptămână, cel mult, bănuiesc.

— Ard de nerăbdare să ajung, murmură ea.

Şi într-o privire încărcată de promisiuni, reluă:

— Vă voi rezerva o surpriză, Trofim Sergheievici.

El îi prinse mâna pe care ea îl lăsă să i-o ducă la buze.

— Kovno! exclamă Patrick Mulligan, al cărui nas, ieşit din lânurile cenuşii ce-i acopereau obrajii era de un roşu bătând spre violet.

— Cunoaşteţi oraşul? întrebă generalul Philbert.

— Eh! Când am ajuns aici, împreună cu doamna colonel Furies, se făcuse noapte, şi a trebuit să plecăm de cu ziuă. Am dormit prost, întins pe o masă, dar nu din pricina rigidităţii culcuşului, ci din cauza puricilor şi a victoriei asupra Moscovei. Lituanienii au dansat zbierând şi chiuind, până în zori, ca nişte îndrăciţi.

Victorien oftă.

— Acum n-or să mai danseze.

Zăpada era densă, iar frigul inuman. La plecarea din Vilna, sania lor era escortată de şase dragoni. Aceşti cavalerişti de elită nu rezistaseră mai mult de două zile. În cea de a treia refuzaseră să mai plece din şura unde se încălzeau la focul alimentat cu grinzile acoperişului, astfel încât tavanul risca în orice clipă să le cadă în cap. În ajun, la Kochedary, vizitiul, un lituanian taciturn, dârdâind de febră, trebuise să renunţe şi el la continuarea drumului. Şi astfel, Patrick Mulligan luase cu hotărâre hăţurile în mână, împotriva insistenţelor lui Grivet care, în spatele săniei,

fără să scoată o vorbă, şi înfăşurat într-o grămadă de pături de cal, părea conservat în gheaţă.

— Nu vă fie teamă, domnule general. Am fost grăjdar la Dublin, apoi antrenor la Cork. Reuşesc eu să ţin în frâu căluţii ăştia cu coamă lungă, chiar dacă-s nărăvaşi.

Într-adevăr, mulţumită lui, şi atât cât îi îngăduiau vârtejurile de zăpadă şi temperatura scăzută, ultima parte a drumului dintre Vilna şi Kovno fusese parcursă **într-o** goană nebună. Plutind între cerul cenuşiu şi pământul alb, Victorien avea impresia că-i strâns într-un giulgiu. Ca să evite amorţirea, înghiţea, la intervale regulate, **o** mare porţie de rachiu ce-i cobora în gâtlej ca o arsură, apoi întindea bidonul tovarăşului său de drum, care, cu o mână continua să ţină strâns hăţurile. În timp ce pe cealaltă o manevra astfel încât izbutea să tragă o duşcă.

Un singur incidentsurvenise, în timp ce străbăteau satul Cismori. Cum sania îşi încetinise mersul, un bărbat în şubă de piele se aruncase brusc în faţa cailor, iar Patrick Mulligan, forţat să oprească atelajul, dăduse drumul unui potop de înjurături galice. Omul însă se apropie-încet, şi îi aruncă un pumn de zăpadă drept în mijlocul feţei.

— *Donnerwetter*, urlă irlandezul ridicându-se în picioare. Ai să mi-o plăteşti, băiete!

Generalul Philbert îi prinse mâna.

— Mai bine i-ai mulţumi tânărului ăstuia, zise el. Nu observasem că aveai nasul alb ca varul, adică în curs să-ţi îngheţe definitiv. Dacă ţii la apendicele ăsta, n-ai alt remediu. Este un act de umanitate îndeplinit spontan în această blândă ţară. Îndată ce un trecător te vede cu nasul alb, vâjj! un pumn de zăpadă în plină figură.

Atunci, Patrick Mulligan, izbucnind în râs coborâse din sanie şi după ce lovise în chip cordial umerii omului cu şubă de piele, aproape că îl forţase să bea o înghiţitură din bidonul său de rachiu.

Dar, în sfârşit, ajunseră la Kovno. Iar sania trecea acum peste podul fluviului Niemen. Apa căra uriaşe sloiuri de gheaţă. Înfruntând zăpada învârtejită, Patrick Mulligan îşi opri caii în faţa hotelului „Staraia”. Toate camerele erau ocupate de bolnavi sau de răniţi, dar hotelierul, un om gras şi extrem de politicos, le spuse că punea la dispoziţia excelenţelor lor odaia sa proprie, şi îi conduse în încăpere. Îl recunoscuse îndată pe unchiul Patrick şi-l copleşea cu confidenţe şi întrebări într-o germană bolovănoasă. Ştia că armata franceză bătea în retragere şi că suferise înfrângeri. Oare care va fi soarta Lituaniei? Un curier tocmai îl înştiinţase despre apropiata sosire a mareşalului

duce de Reggio, grav rănit. Francezii se vor opri oare pe Niemen, ca să-şi reia campania în primăvară, aşa cum se zvonea? Excelenţele lor trebuiau să ştie.

— Sunteţi prea curios, prietene, răspunsese Patrick.

Schimbând subiectul, omul îl întreabă dacă-şi lăsase la Moscova drăguţa nepoată.

— Ei drăcia dracului! exclamă unchiul, cum, nu-i aici?

— Nu, Excelenţă.

— Şi, dumneavoastră, n-aţi văzut-o?

— Nu, Excelenţă.

— Fir-ar să fie!

— Dar, reluă hotelierul mototolindu-şi căciula de blană între degetele-i groase, spuneţi-mi, nu vă numiţi cumva domnul Mulligan?

Irlandezul se zbârli.

— Ba da, băiete. Am eu mutra să mă numesc Guillaume d’Orange? Mulligan mi-e numele şi Patrick pronumele, ca să mă deosebesc de tatăl meu Josuah.

— Iar pe mine mă cheamă Andreievici, se bâlbâi celălalt, Andreievici, Dimitri Borisovici, ca să vă servesc şi, dacă într-adevăr sunteţi domnul Mulligan vă voi înmâna o scrisoare sosită azi-dimineaţă tocmai de la Tilsit, pe adresa dumneavoastră, dar fără pronume.

— Gib schnell Dummkopf[65]*.*

Generalul Philbert, aşezat într-un fotoliu cu spetează de sprijinit capul, cu piciorul drept întins pe un scaun, se uita la unchiul Patrick cu o curiozitate nuanţată de o destul de irezistibilă poftă de râs. După ce, cu un gest larg, îl concediase pe Dimitri Borisovici, desprindea nerăbdător capacul plicului.

— Exact cum bănuiam. Scrisoarea este de la doamna colonel. Îngăduiţi, domnule general?

— Ce mai aştepţi?

În timp ce tovarăşul său citea, în picioare, lângă fereastra îndărătul căreia zburau fluturii de zăpadă, gândul lui Victorien se pomeni brusc lângă această Egle care, de luni de zile, se încăpăţâna să-l întâlnească înfruntând toate pericolele. La drept vorbind, unica şi fugara lor îmbrăţişare de la Madrid, în urmă cu trei ani, i se părea la fel de îndepărtată ca bătălia de la Yorktown, şi nu şi-o mai reamintea decât vag. Pe moment, senzaţia fusese plăcută; nu-şi închipuise însă niciodată c-ar putea avea consecinţe.

Şi iată că totul se întâmpla de parcă era dinainte prins în joc, şi de parcă însăşi Themire aproba această legătură care l-ar fi ferit de tentaţia deznădejdii.

---

[65] Dă-mi-o repede, nătărăule ! (lb. germ.).

Între timp, lectura scrisorii stârnea pe faţa lui Patrick Mulligan reacţii diverse. La început avusese o expresie serioasă şi concentrată, apoi îşi ridicase sprâncenele, apoi surveniseră două sau trei chicote înfundate de râs. În sfârşit, părea într-atât de cufundat în lectură, încât trăsăturile-i rămăseseră total imobile.

După ce termină, îşi clătină capul şi zise:

— Femeia asta mă uimeşte mereu. Dar mai bine citiţi şi dumneavoastră, domnule general. În definitiv, scrisoarea vă priveşte mai mult pe dumneavoastră decât pe mine.

Victorien luă plicul pe care scria:

Domnului Mulligan Staraia Gostiniţa Kovno

Citi:

Dragul meu unchi, bănuiesc că ţi-au reuşit adţiunile, vreau să spun că l-ai văzut pe generalul P... *şi că i-ai înmânat mesajul meu. Dacă-i aşa, îţi sunt profund recunoscătoare. Ce păcat că n-am putut rămâne cu dumneata! Dacă, din fericire, te mai afli cumva lângă general când vei primi această scrisoare,* **i-o** *poţi înmâna.*

Nădăjduiam, în clipa plecării mele din Vilna, să mă stabilesc la Kovno. Un ghinion de neconceput m-a împiedicat să ajung în acest oraş. Acelaşi cazac bărbos care ne oprise la venire m-a capturat la înapoiere, şi nu

mai erai lângă mine cu limbajul dumitale aurit ca să mă scoţi din impas. Pe scurt, boierul meu, care-mi voia prea mult binele, m-a sechestrat timp de mai multe săptămâni într-un fel de castel unde eu m-am prefăcut cumplit de bolnavă în timp ce el cutreiera drumurile cu sălbaticii lui ca să ucidă toţi francezii ce-i ieşeau în cale. Lecţiile dumitale nu mi-au fost inutile. Pentru călăul meu, despre care am descoperit îndată că vorbea franţuzeşte, am devenit doamna colonel Fury, cetăţeană engleză, văduva unui însoţitor al lui Welington, şi iată cum am izbutit să mă fac respectată. Detaliile ţi le voi spune mai târziu.

În sfârşit am plecat din blestematul acela de castel pentru a ne îndrepta către... ia ghiceşte! către Riga, capitala provinciei Livonia, da, monseniore. Oraşul este aşezat de-o parte şi de alta a fluviului Dvina, care mai are cincisprezece kilometri până să se verse în golf. L-am convins pe admiratorul meu că raţiuni de stat îmi impuneau să ajung neîntârziat pe malurile Tamisei şi că vaporul era singurul mijloc de a mă duce rapid în scumpa mea patrie. Ca urmare, am străbătut cu sania mai multe râuri îngheţate. Am dormit când în colibe dărăpănate, când în hambare în care şuiera vântul, împrejurul cărora credincioşii mei cazaci aprindeau focuri de tabără ca să

mă încălzească, cu riscul de a mă vedea înghiţită de flăcări. Coralie, al cărei curaj nu constituie trăsătura-i esenţială, clănţănea din dinţi, atât ziua cât şi noaptea, mai mult de frică decât de frig. Tremurătura asta a ei avea de altfel un avantaj. Biata fată era atât de înspăimântată, încât nu m-ar fi părăsit pentru tot aurul din lume. Îmi reamintesc de o noapte când, dormind împreună, pe un culcuş alcătuit din blănurile săniilor, s-a trezit în pârâitul flăcărilor ce ne înconjurau adăpostul. „Vai! doamnă, a strigat ea, ştiam eu că diavolii ăştia ne duc în iad".

În sfârşit ne apropiam de Riga nu fără să fi zărit, de mai multe ori, trupele armatei lui MacDonald, pe care ne grăbeam să le ocolim deoarece erau totdeauna mai numeroase decât noi şi păreau de temut. Nu mai aveam decât câteva verste până-n oraş şi, cum era în amurg, o *uriaşă strălucire roşietică acoperise tot cerul!*

— Arde Riga, a zis căpitanul căzăcesc, despre care încă nu ţi-am spus că se numea Trofim Sergheievici. Înainte de a ne continua drumul voi trimite doi oameni în recunoaştere.

Trecuseră câteva ore de când tot mergeam pe malul drept al Dvinei, în întregime îngheţată. În locul unde ajunsesem, două sau trei ferme părăsite erau ghemuite

lângă o pădurice de brazi care masca fluviul.

— Oricum, ne vom petrece noaptea aici, a zis stăpânul soartei mele.

Nu ştiu de ce, în seara aceea, cazacii mei nu-şi întreţinuseră focul de tabără. Nu aprinseseră decât unul care, spre miezul nopţii, se stinsese. Departe, incendiul Rigăi continua să împurpureze zarea.

În clipa când din foc mai rămăseseră doar câţiva cărbuni roşietici, mi-a venit brusc o idee. Caii săniei mele nu fuseseră deshămaţi. Ca să ajungi la păduricea de brazi dincolo de care Dvina îşi întindea panglica-i îngheţată, nu trebuia să faci decât circa o sută de paşi. Pe malul opus, aş fi găsit îndată trupe prietene. Am scuturat-o pe Coralie.

— Fetiţo, a sosit momentul să dovedeşti că eşti în stare să ai curaj. Ai grijă în primul rând să nu faci zgomot şi să vorbeşti la fel de încet ca mine. Sau, mai bine nu mai spune nimic. A sosit clipa să ne recăpătăm libertatea. Mă vei ajuta să înfundăm cu zăpadă clopoţeii atelajului ca să nu mai sune, şi mă vei urma... Nu-ţi fie teamă de nimic. Eu voi conduce sania.

Era de altfel total inutil să-i recomand să tacă: frica îi lua întotdeauna piuitul, aşa că rămânea cu gura-ncleştată.

Cum niciun cazac nu ne-a surprins fugind, n-am să-ţi

mai povestesc cum a fost, dar încă nu pot uita uriaşa câmpie albă, brazii încărcaţi de zăpadă, cerul roşu şi plumburiu şi fluviul îngheţat pe suprafaţa căruia alergau reflexele însângerate ale Rigăi în flăcări. Stratul de gheaţă era, oare, destul de gros ca să suporte apăsarea greoaiei troika? Cu Dumnezeu înainte!

Mai întâi am coborât caii. Gheaţa ţinea. Am coborât şi eu şi am împins sania. Caii înaintau. Cel mai greu mi-a fost cu Coralie. Nu se încumeta să rişte, şi-a trebuit să urc din nou pe mal şi s-o trag de mână.

Nu izbutesc s-o duc cu bine la capăt, când iat-o alunecând şi căzând pe spate drept în mijlocul fluviului, scoţând nişte ţipete ca din gură de şarpe, în stare să trezească un întreg regiment. Trofim Sergheievici şi cheflii lui se aflau din fericire destul de departe. Dar nu-ţi poţi imagina ce am simţit auzind acest urlet femeiesc, în miez de noapte, pe gheaţa unui fluviu rusesc, pe o temperatură de vreo cincisprezece grade sub zero, la o distanţă de circa zece kilometri de un oraş incendiat, şi când, tu însăţi femeie, nu poţi aştepta niciun ajutor nici de la Dumnezeu, nici de la oameni.

Am ajuns totuşi pe celălalt mal, şi ca o ultimă dovadă a caracterului miraculos al fugii, în timp ce, într-o ultimă

opintire, caii trăgeau sania pe zăpadă, s-a auzit brusc un pârâit. Câteva secunde doar, şi gheaţa ar fi crăpat sub picioarele noastre.

După o jumătate de ceas am zărit focuri de tabără. Erau husarii îmbrăcaţi în negru ai corpului prusac comandat de MacDonald iar, de data asta, dragă unchiule mi-ai lipsit al dracului de mult. În cele din urmă am găsit un ofiţer care o rupea pe franţuzeşte. A doua zi, îl întâlneam pe mareşalul MacDonald la cartierul său general. Este un bărbat distant şi riguros care, în ciuda actelor mele alcătuite în regulă, mă privea cu neîncredere. Nu pricepea cum o femeie de vârsta mea şi de condiţia mea, văduvă pe deasupra, putuse conduce o sanie prin ţinuturi atât de vitrege ca Livonia şi Kurlanda, în toiul iernii, în compania unei singure cameriste. Prostia Coraliei, căreia vroise de asemenea să-i pună câteva întrebări, ar fi trebuit totuşi să-l edifice. Dar nu! Presupunea o sumbră poveste de spionaj, condusă de o femeie fatală şi nu ştiu ce s-ar fi întâmplat cu mine dacă nu mi-aş fi reamintit la timp de tânărul sublocotenent care ne-a escortat de la Berlin la Kovno. Îi reţinusem numele – Hubert de Lieusaint – şi numărul regimentului. MacDonald a trimis după el. Tocmai primise gradul de căpitan. Ce mutră a făcut văzându-mă, te las pe dumneata să-ţi

închipui. Esenţialul a fost că mareşalul a înţeles că-mi datora scuze.

— Ei bine, doamnă, nu-mi mai rămâne decât să vă facilitez repatrierea. Un convoi de aprovizionare va porni îndată spre Tilsit. Veţi pleca împreună cu el.

Iată, unchiule Patrick, motivele pentru care nu m-ai găsit la Kovno. Iată de ce îţi scriu din Tilsit. Aici nu se ştie mai nimic despre proiectele împăratului, nici despre situaţia marii armate despre care se spune doar că a repurtat o mare victorie pe Berezina. Mi-este cu neputinţă să ajung la Kovno. Conform ordinelor mareşalului MacDonald, voi fi însoţită până la Berlin. Păzitorul meu este un fost căpitan de cuirasieri pe jumătate surd şi cu o statură de gigant, dar care şchiopătează cu piciorul stâng. Trebuie să mă conducă la mareşalul Augereau, ceea ce mă readuce cu aproape trei luni în urmă.

Să-ţi mai spun, dragă unchiule, că fişicurile de napoleoni aduşi de la Paris de o nepoată nesocotită vor fi în curând pe sfârşite, ca şi talerii şi rublele zarafilor, astfel că la Berlin va trebui să mă împrumut? (Nu uit, desigur, de îndatoririle faţă de dumneata. Până ce te vei înapoia la Paris, orice cheltuială vei face intră în sarcina mea, şi vei fi plătit până la ultima centimă.) Îţi mai aminteşti de prinţesa

de Hohenlohe, soţia acestui nefast H... care m-a expulzat de la Vilna? La bursa ei princiară am de gând să apelez. Nădăjduiesc că nu-mi poartă pică pentru faptul c-am părăsit-o aşa de brusc la Kovno. Aşadar, dacă, la înapoiere, treci prin Berlin, du-te s-o vezi. După toate presupunerile, va ştii unde mă aflu în caz că nu vei afla chiar de la generalul Augereau.

Trebuie totuşi să închei scrisoarea. Fluturele meu amiral cuirasat tocmai m-a anunţat că plecarea va avea loc peste o oră. Aş dori să te regăsesc la Berlin. M-ai învăţa germana şi am aştepta întoarcerea generalului P... în caz că nu vei avea fericita inspiraţie să-l aduci cu dumneata.

Coralie se învârteşte în jurul meu ca un animal în cuşcă. Nu-şi mai revine la gândul că va revedea în curând cartierul Saint-Paul. Călătoriile nu-s pentru ea. În ceea ce mă priveşte, nu-mi pare rău de nimic, nici de oboseală, nici de decepţii. Am făcut ceea ce trebuia şi sunt gata ca mâine s-o iau de la capăt. Cum dumneata eşti cel mai bun unchi de pe lume, m-ai mai urma, nu-i aşa?

— Ei bine, domnule general, zise vesel irlandezul, ce părere aveţi despre doamna?

— Doamna colonel Fury! murmură Victorien.

Şi scuturându-se din reverie:

— Vreţi să-mi faceţi plăcerea şi să-l chemaţi pe Grivet?

Irlandezul ieşi, iar Grivet intră.

— Vai! domnule general, zise el după ce salută, caii ăştia ruseşti sunt de o rezistenţă inimaginabilă. Nu mănâncă decât paie şi totuşi nu obosesc niciodată. Caii noştri greoi de tracţiune însă...

— Ascultă-mă cu atenţie, băiete; să lăsăm caii. Te vei duce îndată să înmânezi plicul acesta comandantului garnizoanei. Îi vei spune că nu pot să vin eu, iar dacă vrea să mă vadă, îl aştept aici. Garnizoana este nemţească, dar nu-ţi face griji, comandantul este francez.

Grivet ieşi, iar unchiul Patrick intră.

— Iertaţi-mă, domnule general, dar după scrisoarea doamnei colonel, mă simt dator să vă întreb ce gânduri aveţi. Ale mele ar fi să mă înapoiez la Berlin.

Victorien zâmbi.

— Credeam că acceptaserăţi să îndepliniţi pe lângă mine funcţia de interpret particular. Glumesc. Sunteţi liber, bineînţeles. În ceea ce mă priveşte, braţul mi-e vindecat. Cred că mă pot lipsi de eşarfă, şi dacă n-ar fi blestematul ăsta de picior... Dar cine ştie? De acum şi până la sosirea diviziei mele...

— N-ar fi mai înţelept să vă înapoiaţi ca să vă îngrijiţi în

Franţa?

— Sunt soldat...

— În acest caz, v-aş cere îngăduinţa să mă duc să aflu ce mai e nou.

O oră mai târziu, şeful garnizoanei intra în camera lui Victorien.

— Domnule general, zise el, scrisoarea trimisă de dumneavoastră este, din păcate, depăşită de evenimente. În cazul că s-ar organiza o linie de rezistenţă, asta nu va fi înainte de Vistula. Azi dimineaţă am aflat că împăratul şi-a părăsit armata la Smorogni, pentru a lua drumul Parisului. N-am spus încă nimic trupelor garnizoanei, nici măcar ofiţerilor, ca să nu-i demoralizez. După afirmaţiile curierului, marea armată, în dezordine, n-ar mai fi decât o adunătură de fantome. Dumneavoastră sunteţi grav rănit, iar Franţa are nevoie de generali pentru mai târziu. Vă pun la dispoziţie vreo zece oameni care să vă escorteze până la Königsberg, până la Berlin, dacă preferaţi. Acolo, veţi primi mai bine decât aici îngrijirile pe care le solicită starea în care vă aflaţi.

Când Patrick Mulligan se înapoie, generalul Philbert îi spuse:

— Mă supun judecăţii dumneavoastră, prietene. Mâine

dimineaţă plecăm la Königsberg. Poate chiar până la Berlin.

— Bravo! şi moarte englezilor, exclamă cinstitul bărbat.

IX

RAPSODIE PRUSACĂ

Portarul, un bărbat gras cu faţa spălăcită, era îmbrăcat într-o redingotă albastru deschis cu nasturi de alamă, şi pe cap cu o tichie verde cu ciucure roşu. Îşi agita braţele scurte ca nişte aripi, încercând să împiedice vizitatoarea să urce scara şi bolborosind în idiomul său aspru:

— Nein, gnädige Frau. Unmöglich! Verboten! Die Prinzessin ist Krank, sehr Krank, verstehen sie Krank. Nur die Familien, Familie allein[66]*.*

Egle căuta cu disperare în memorie câteva frânturi de germană în stare să-l seducă pe cerberul acesta sever şi slugarnic.

— Prinzessin Freudin...[67]

Zadarnic se străduia ea să completeze printr-o mimică expresivă sărăcia vocabularului. Arăta cu degetul arătător spre etaj ca să se înţeleagă că era vorba de doamna

[66] Nu doamnă. Imposibil. Nu e voie. Prinţesa e bolnavă, foarte bolnavă. Numai familia. Doar familia. (lb. germ.).

[67] **Prinţesa prietenă, (lb. germ.).**

general Hogendorp, prinţesă de Hohenlohe-Langenburg, apoi îşi bătea pieptul cu acelaşi deget sugerând o prietenie care nu s-ar fi stins decât odată cu viaţa, dar inutil; portarul continua să interpună scunda-i persoană obeză între ea şi scara de marmură albă ce conducea spre camerele de locuit ale hotelului stil rococo. Lângă el, un negru smălţuit, îmbrăcat în galben şi cu un turban albastru, arunca priviri neliniştitoare, ţinând în mâna-i ridicată un sfeşnic de bronz.

Egle era pe punctul de a renunţa, gândind să revină împreună cu un interpret, când o voce autoritară se auzi din înalt.

— *Was ist das, Kaspar?*[68]

O femeie tânără cobora scările. Era înfăşurată într-un mantou de jder. Iar pe cap cu o tocă din blană cenuşie barată de o pană de păun. Ochi strălucitori precum castana sălbatică, pielea de un alb lăptos. Câte o şuviţă de păr roşcat ieşea neglijent din tocă, în dreptul fiecărei urechi.

Portarul îşi ridicase tichia în mod respectuos şi, după ce se înclinase până la pământ, mormăise o lungă explicaţie din care Egle nu pricepuse o iotă. Femeia cu haina de

[68] Ce se întâmplă, Kaspar ? (lb. germ.).

blană dădea din umeri.

— Ce-mi spune prostănacul ăsta, doamnă? Sunteţi franţuzoaică şi-aţi vrea s-o vedeţi pe vara mea Augusta?

Vocea îi era metalică, ascuţită şi marcată de un uşor accent german, dar dorinţa de a îndatora, mai mult chiar decât curiozitatea, se simţea atât în ton cât şi din zâmbet. Ca să-i răspundă în acelaşi mod, Egle zâmbi şi ea.

— Mă numesc Egle Fouries. Defunctul meu soţ a fost colonel de dragoni. A murit în Spania. Tatăl meu, Stanislas, viconte de Rolleboise, în garda personală a regelui Ludovic al XVI-lea, a fost asasinat în timp ce apăra palatul de la Tuileries.

Chipul nemţoaicei se lumină.

— Iar eu, doamnă, sunt contesa Bettina de Frankenberg, vară primară a Augustei, pe care vă va fi cu neputinţă s-o vedeţi, întrucât biata de ea trage să moară. Îngrijindu-şi fiica bolnavă de scarlatină s-a molipsit şi ea, iar doctorii spun că nu mai rezistă.

— Ce nenorocire!

— Într-adevăr! Sunt convinsă că am văzut-o pentru ultima oară pe această minunată rudă, căci apropierea de patul ei este acum interzisă şi n-am putut-o zări decât o clipă prin uşa întredeschisă.

Egle înţelese atitudinea portarului Kaspar care stătea la distanţă şi, păstrându-şi tichia în mână, o apăsa pe gură şi pe nas: bietul om se temea de contagiune.

— În cazul ăsta, iertaţi-mă. Am să mă retrag.

Bettina de Frankenberg înaintă repede şi o prinse de braţ.

— Ba deloc. Soţul meu a fost ucis la lena. Situaţia noastră este aşadar identică, şi cu toate că am suferit – nu prea mult, ca să fiu sinceră, întrucât contele era cel mai mare beţivan din Germania – Napoleon al dumneavoastră este un mare om. Eşecul campaniei din Rusia nu este decât un accident, sunt absolut sigură. Şi apoi îmi plac la nebunie franţuzoaicele care se îmbracă cu atâta gust şi au atâta humor. Noi celelalte, nemţoaicele, nu suntem oare constrânse să urmăm moda după acest manechin din strada Saint-Honore care ne ajunge uneori cu câteva luni întârziere, după ce lâna merinos a înlocuit catifeaua iar mânecile după moda englezească le-au detronat pe cele în stil mameluc?

Oftă, apoi adăugă:

— Haideţi să fim prietene, vreţi? Veniţi la mine. Îmi va face o mare plăcere. Îmi veţi explica ce doreaţi să vorbiţi cu biata Augusta, care nu mai are acum decât grija iertării

păcatelor.

Ameţită de atâta volubilitate, Egle se lăsa antrenată. Punga ei nu mai conţinea decât doi napoleoni, iar această prietenă neprevăzută o putea scoate din încurcătură. În ajun ajunsese la Tilsit, via Königsberg, iar bătrânul căpitan de cuirasieri însărcinat s-o păzească, un anume Bistambille, o condusese imediat la cartierul general al lui Augereau.

Mareşalul era într-o dispoziţie îngrozitoare. Mergea de-a lungul şi de-a latul încăperii, cu mâinile la spate, în timp ce pintenii îi răsunau la fiece pas. În sfârşit, o recunoscuse pe cea căreia îi dăduse o escortă până la frontiera rusească, pe vremea când marea armată înainta spre Moscova. Îşi ridică sprâncenele.

— La naiba! doamnă, zisese el cu glas tunător, aşadar cazacii nu v-au mâncat? înseamnă că-ntr-adevăr nu le era foame. Ce doriţi? Dacă vreţi un paşaport pentru Moscova, cred că aţi înţeles: adresaţi-vă lui Kutuzov. Dacă vreţi să vă înapoiaţi în Franţa, nu mai aveţi timp de pierdut. Dracu să mă ia, dacă eu însumi, aşa cum merg lucrurile, voi mai fi aici peste opt zile. Unde locuiţi?

— La „Roter Adler” domnule mareşal.

— Bun! Mai multe soţii de ofiţeri generali pleacă

poimâine, în zori, la Paris. Veţi pleca împreună cu ele. Voi trimite după dumneavoastră. Nu-mi mulţumiţi. Toate franţuzoaicele trebuie să părăsească oraşul. Este mai degrabă un ordin, decât un serviciu pe care vi-l fac. Îndatorat, doamnă!

Cu un rest de amabilitate, îi arătă uşa când, dintr-odată, îşi lovi fruntea cu palma şi apucând braţul căpitanului de cuirasieri, Bistambille, îl întrebă în şoaptă:

— Sunteţi bun să-mi reamintiţi numele doamnei?

Cuirasierul îşi întinse urechea cu aerul că n-a înţeles, neîndrăznind să-l pună să repete pe un mareşal al Imperiului.

— Pe legea mea! tâmpitul ăsta e surd ca noaptea exclamă Augereau care-şi reînnoia întrebarea, punându-şi mâinile pâlnie la gură.

Bistambille zâmbea. De data asta înţelesese şi răspundea cu un aer satisfăcut:

— Doamna este baroana Forêt, domnule mareşal.

Egle, care tocmai ieşea, se întorsese.

— Iertaţi-mă, dar căpitanul greşeşte. Va fi înţeles prost. Mă cheamă Fouries şi nu Forêt. Soţul meu a fost colonelul Fouries, mort în Spania.

Augereau îşi bătu pulpa.

— Sigur că da! Eu vă cer iertare, doamnă, că nu v-am reţinut numele. Cât despre bravul cuirasier, îmi place să cred că infirmitatea i se trage din pricina focurilor de artilerie care-i explodau sub nas. Să nu-i facem o vină, deşi puteaţi s-o păţiţi. Am primit ieri două scrisori pe adresa dumneavoastră.

— Două scrisori?

— Da, doamnă colonel, iar aghiotantul meu vi le va înmâna. Adio, doamnă, noroc, şi nu uitaţi: poimâine în zori, pregătiţi-vă de plecare.

Scrisorile erau, una de la Patrick Mulligan, cealaltă de la Victorien. Tremurând până-n vârful degetelor, Egle aştepta să ajungă la „Roter Adler” ca să le deschidă. Vizavi de ea, în trăsură, căpitanul Bistambille, originar din Marsilia, putea vorbi cât putea de tare în mustaţa-i în furculiţă; ea-l privea şi dădea din cap, fără să-l audă. În faţa hotelului coborâse primul şi, ajutând-o curtenitor să pună jos piciorul îşi frânsese în două trupul înalt şi, anunţase că Misiunea fiindu-i terminată, pleca să se supună ordinelor mareşalului.

— Dacă veniţi la Marsilia, după semnarea păcii, cum eu voi fi în retragere, nu uitaţi numele meu: căpitanul Isidore Bistambille. În port toate negustoresele de scoici

comestibile mă cunosc. Voi fi onorat să vă primesc, iar doamna Bistambille, de asemenea.

Văzându-şi stăpâna, Coralie, care-o aştepta prăvălită într-un fotoliu, sărise cu ochii în flăcări:

— Când plecăm la Paris, doamnă?

— Ai să vezi tu. Acum am nevoie să fiu singură. Lasă-mă.

Fata ieşise cu o mutră pleoştită, iar Egle desfăcuse scrisoarea de la Victorien.

Königsberg

Dragă Egle (niciodată nu-i mai spusese pe Nume, ce fericire!) *bunul Patrick Mulligan care stă lângă mine în timp ce-ţi scriu mi-a înmânat mesajul dumitale. Aş fi dat dovadă de o totală nerecunoştinţă dacă n-aş fi fost mişcat. Iar nesiguranţa poştei este singurul motiv al răspunsului meu întârziat.*

Ai ştiut să-mi atingi coarda sensibilă, Egle, întâi invocân du-mi amintirea mult-iubitei Themire rugându-mă să nu mă expun în mod prostesc, apoi culegând din mâna ei trimiţându-mi miniatura aceasta, care, fiind ultimul obiect ce-o mai lega de această lume, va rămâne cel mai preţios lucru al meu.

Poţi fi mulţumită, dacă-ţi ajunge să afli că în momentul

de faţă, excluzând neprevăzutul, nu mai am prilejul să înfrunt moartea, cel puţin în luptă. Un glonte în umărul stâng, altul în braţul drept, mai multe fracturi la piciorul stâng, m-au Exclus, în mod practic, începând cu sfârşitul lui septembrie, de la riscurile războiului. Umărul şi braţul îmi sunt acum vindecate, dar piciorul întârzie să-şi ia în primire funcţiile normale, şi mă tem că voi arăta ca un şontorog încă mult timp.

Unchiul dumitale provizoriu mi-a povestit despre călătoria făcută de la Paris la Vilna. De asemenea, mi-a dat să citesc scrisoarea trimisă de la Tilsit. Dacă mi-ar sta inima să fac glume, după atâtea nenorociri şi după dezastrul suferit de armată, ţi-aş spune că ţi-ai greşit vocaţia, şi că ai fi putut deveni un glorios soldat, sau chiar că există în dumneata o Jeanne d'Arc care se ignoră. Nu m-am îndoit niciodată de tăria dumitale de caracter, dar cum să-mi închipui că vei fi în stare să înfrunţi atâtea obstacole şi să te expui de bunăvoie atâtor pericole? Cutezanţa este o caracteristică a bărbatului curajos. Când la o femeie tânără, cum eşti dumneata, se manifestă cu atâta perseverenţă, tulbură judecata.

Vorbeşti de cultul faţă de mine şi cred că e o exprimare necugetată. Coboară pe pământ, draga mea, Nu sunt

decât un soldat ca atâţia alţii, şi în starea în care mă aflu, nu dau doi bani pe scheletul meu. Nu-ţi face prea multe iluzii în privinţa mea: vei fi mult prea decepţionată revăzându-mă. Tinereţea este departe de mine, am suferit mult sub toate aspectele, iar generalul Philbert nu mai este decât un bătrân militar pândit de bruma celor cincizeci de ani şi bun de aruncat la coş. Bravul Patrick, care are ochi buni şi care are experienţa vieţii, mi-a spus că, în ciuda oboselii călătoriei, în momentul plecării din Vilna, străluceai de tinereţe şi frumuseţe. Diferenţa este prea mare între noi doi: în ceea ce mă priveşte eu am un trecut, un trecut apăsător, plin de tristeţi de furtuni, pe când pe dumneata te aşteaptă viitorul, un viitor ale cărui culori luminoase nu depind decât de dumneata. Ceea ce admiri la mine cu atâta îngăduinţă, gândeşte-te bine, n-a fost decât rodul împrejurărilor, al evenimentelor care m-au prins în mreaja lor aproape fără voie. N-am fost decât o epavă aruncată când pe malurile fluviului Potomac, când pe ale fluviului Po, ale Nilului, ale Ebrului sau ale Niemen-ului. Această epavă a avut norocul să nu se scufunde în furtunile întâmpinate: ăsta-i singurul meu merit, şi observi şi dumneata că este total neînsemnat.

Pot doar să-ţi spun, cu mâna pe inimă, că voi fi fericit să

te revăd. Constanţa dumitale în a-mi dovedi această afecţiune, pe care nu sunt îndreptăţit nici s-o încurajez, nici s-o resping, îmi trezeşte un sentiment amar şi plăcut totodată. Nu-mi doresc decât să-l merit.

Când te voi revedea? Mi-e greu să prevăd. Regele Neapolelui a sosit aici împreună cu rămăşiţele armatei. Mi-am regăsit câţiva ofiţeri de divizie şi abia câţiva soldaţi, toţi la fel de descumpăniţi. Soarta mea este legată de-a lor. Acolo unde sunt ei, trebuie să fiu şi eu, căci, la urma urmei, un general şchiop, rămâne tot general. Împăratul se va întoarce la primăvară cu o nouă armată pentru a cuceri noi victorii, iar ţarul va înţelege ca şi el, sper, că dorinţa unanimă a popoarelor este să trăiască în pace. Voi reveni atunci la Paris şi, fără să-mi fac planuri de viitor, cred că-mi va fi îngăduit să duc o viaţă mai puţin agitată.

Dacă această scrisoare îţi parvine la Berlin, întoarce-te repede în Franţa. Războiul va fi reluat de îndată ce frigul va fi mai puţin aspru, iar locul unei femei ca dumneata nu este în mijlocul unei armate în plină campanie.

Unchiul dumitale cu manierele-i de irlandez, intenţionează să părăsească Königsbergul cât mai repede posibil, pentru a-şi reluat postul de mentor. Ar vrea să te însoţească în călătoria de înapoiere, aşa cum a făcut-o la

venire. Ar fi plecat chiar mai de mult dacă termometrul n-ar fi scăzut cu douăzeci de grade. A trebuit să fac eforturi ca să-l conving să aştepte sosirea unui timp mai blând, dar este de aceeaşi părere cu mine în privinţa rugăminţii de a nu-ţi întârzia plecarea, dacă situaţia o cere. Aş dori ca scrisoarea aceasta să-ţi aducă liniştea sufletească.

P.S. Ai putea să-mi scrii la Königsberg pentru orice eventualitate. Îţi voi mai scrie şi eu ori de câte ori voi putea.

Egle închisese ochii. Simţise cum creşte în ea o fericire fără margini, o fericire înspăimântătoare, care-i strangula gâtlejul şi se concretiza în lacrimi. Dincolo de reticenţele şi precauţiile cuvântului scris, pentru prima oară Victorien îi dădea de înţeles că nu-i era indiferentă. Se considera nedemn de ea. Vorbea de răni şi de vârstă. Dar rănile mergeau spre vindecare şi nu-l desfiguraseră. Nu-l împiedicau să-şi reia postul de comandant. Nu părea chiar el că le consideră fără mare gravitate, de îndată ce nu-i ştirbiseră hotărârea? Atitudinea aceasta îi reamintea de curajul pe care i-l admirase atât de mult. Cât despre vârstă, refuza s-o ia în seamă. Victorien era cu cinci ani mai tânăr decât răposatul colonel Fouries, a cărui nevastă nu fusese pe degeaba. Dumnezeule! cum de era posibilă

atâta fericire! Inima îi bătea atât de tare, încât o durea.

Desigur, în lumina aceasta care o năpădise se strecura şi o umbră. Întâlnirea lor era din nou amânată. Nu voia să-şi părăsească divizia, redusă totuşi apropie la zero. Nu-i ascundea că ostilităţile nu vor înceta atât de curând, că aveau să fie reluate în primăvară cu toată puterea şi că va participa şi el la lupte. Îi recomanda să se înapoieze la Paris, şi nu putea să nu-l asculte. Bine, cel puţin, că-i îngăduia să-l mai aştepte pe unchiul Patrick la Berlin. Prin el va primi veşti şi mai proaspete. Scumpul unchi Patrick!

Îşi apăsase pieptul cu mâna şi, încetul cu încetul, inima îşi reluase ritmul regulat. Ce zicea unchiul? Luase scrisoarea; o deschisese.

Nu-ţi voi spune că totul este cât se poate de bine, scumpă nepoată, şi de altfel rolul meu nu este să fac bilanţul asupra a tot ce s-a întâmplat rău pe lume începând cu clipa când soarta vitregă m-a despărţit de dumneata. Vreau numai să-ţi spun în primul rând că, după ce i-am transmis mesajul generalului Philbert, nu l-am mai părăsit.

Trebuie să adaug că scrisoarea dumitale de la Tilsit, înmânată generalului, pare să fi avut asupra acestuia un efect de şoc. Cum să fi fost altfel? M-a uluit pe mine, care

credeam, totuşi, că te cunosc bine. Nu mi-a făcut confidenţe şi n-avea de ce-mi face, dar cred că pot să afirm că nutreşte pentru dumneata o adâncă admiraţie.

Rănile primite erau grave şi destule. Robusteţea constituţiei sale ca şi, poate, temperatura scăzută, le-au grăbit cicatrizarea. Piciorul, însă, are nevoie de un tratament special. A trebuit deci să ne oprim aici, iar cum armata ne-a ajuns din urmă, a renunţat la proiectul înapoierii la

Berlin. Înţelegi aşadar, că spre marea mea părere de rău, fostul grenadier al lui Frederic n-a avut destulă autoritate ca să-l facă pe un general al lui Napoleon să-şi schimbe intenţiile.

Considerându-mă achitat de misiune, voiam să-mi reiau drumul spre Berlin, când un frig polar, cum n-am mai trăit altul, şi-a lăsat asupra oraşului vălul mortal. Numeroşi soldaţi sleiţi de retragere au murit de ger. De asemenea i-au căzut victimă şi umi comandanţi. Se vorbeşte despre o retragere pe Elbing.

Orice-ar decide comandamentul, sunt ferm hotărât să nu rămân la nesfârşit în acest oraş, pentru care am motive întemeiate să nu-l am la inimă. Dacă în patruzeci şi opt de ore timpul nu se îmblânzeşte, îmi iau tălpăşiţa, alerg şi te

conduc la Paris.

Fii sigură de devotamentul meu.

Egle oftase de plăcere. Ce om cinstit! Scrisoarea lui o confirma pe a lui Victorien. Călătoria aceasta plină de întâmplări, de la Paris la Vilna, şi care altora i-ar fi părut, poate, nesăbuită, nu fusese inutilă. La „urma urmei, câştigase partida. În caz că zeul războiului îl va ocroti, Victorien va fi al ei. Va tremura pentru el în fiece zi, dar speranţa îi va fi însoţită de nelinişte. Dintr-odată simţise că-i vine să cânte.

Îndărătul ferestrelor, zăpada începuse să cadă cu fulgimari. Vremea rea nu se sfârşise, dar Victorien ştia ce spunea. Napoleon se va întoarce cu o nouă armată ca să se revanşeze de iarna rusească. Anul 1813 care se anunţa în frigul prusac va fi anul victoriei şi al păcii. Viaţa va fi frumoasă în Parisul unde femeile nu vor mai trebui să se teamă pentru bărbaţii iubiţi.

Nu-i mai rămânea decât să pună la punct amănuntele plecării. Cât de simple îi apăreau toate din acest moment! Viaţa ei va avea un sens. Va face tot ce îi va sta în putinţă ca să aducă fericirea acestui bărbat de care va fi mândră. Îşi zâmbise în oglinda de deasupra şemineului. Ochii îi străluceau ca două pietre preţioase. Se gândise că

Victorien îi avea albaştri că ai ei şi-şi deschisese săculeţul de mână, fredonând melodia *Fluviul Tajo.* În acel moment, întreaga-i avere consta în doi napoleoni, şi decât să ceară de la marele bădăran de Augereau, a cărui avariţie era binecunoscută, prefera să se adreseze unei femei. De aceea la Tilsit se gândise la doamna general Hogendorp, născută Hohenlohe-Langenburg. Această amabilă nemţoaică, totodată olandeză şi franţuzoaică prin căsătorie, îi arătase la Kovno destulă simpatie pentru a justifica un asemenea demers. Nu era vorba, de altfel, decât de câţiva taleri, rambursabili îndată ce s-ar fi înapoiat la Paris. (N-avea ea de încasat pensia cu două trimestre în urmă?)

A doua zi dimineaţă, se dusese aşadar la prinţesă, unde aflase că nefericita murea de scarlatină şi iată că soarta binevoitoare i-o scosese în cale pe verişoara acesteia, vioaia Bettina de Frankenberg, ale cărei intenţii nu păreau mai puţin favorabile.

Careta contesei, trasă de patru cai vânăt-rotaţi, era vopsită ţipător într-un verde deschis încadrat de greoaie ornamente florale aurite. Bettina o obligă pe Egle să urce, după ce dădu ordin ca scârţâitoarea diligenţă care o adusese pe franţuzoaică la hotelul Hohenlohe să se

înapoieze la „Roter Adler”. Portiera având imprimată o coroană de conte, abia se închise, şi contesa dădu drumul unui potop de cuvinte:

— Nici nu vă puteţi închipui ce plăcere îmi faceţi, dragă doamnă, primind invitaţia mea. Deoarece vă voi găzdui la mine, „Roter Adler” nu este o locuinţă demnă de persoana dumneavoastră... Să nu vă închipuiţi cine ştie ce. Hotelul meu nu-i la fel de princiar ca Hohenlohe. Nu-i decât o locuinţă provizorie şi m-am străduit cât am putut să-l fac primitor, asta-i tot. Jumătate din an o petrec în Saxa, la Frankenberg, aşa cum se cuvine. Nu-l cunoaşteţi? Oh! Nu pierdeţi mare lucru: un orăşel între Chemnitz şi Drezda. Mori de plictiseală. Cât despre curtea din Drezda, nici ea nu-i mai brează. Regele Frederic-August, chiar dacă-i om de treabă, a trecut de şaizeci de ani, şi asta nu-i o vârstă a jocurilor şi a râsetelor, iar de când Napoleon i-a transformat electoratul în regat, consideră că pierde din sacra-i demnitate dacă îngăduie burţii sale voluminoase să fie scuturată de Cel mai mic acces de veselie. Berlinul îţi oferă mai multe posibilităţi. O să-mi spuneţi că regele Prusiei nu-i nici el un băiat de viaţă. Puneţi-vă în locul lui: şi-a pierdut soţia, pe regina Luiza, o fiinţă încântătoare, ca toate din neamul Mecklemburg-Sterlitz, şi deşi au trecut.

Doi ani de atunci, tot nu s-a Consolat. Frumos bărbat totuşi, Frederic-Wilhelm, al treilea cu acest nume, şi i-ar fi de ajuns să spună o vorbă că toate frumoasele prinţese ale Germaniei i-ar cădea la picioare. Dar dragostea nu se comandă, cum se spune la dumneavoastră... De altfel aici niciodată nu te distrezi la curte, ci în casele particulare unde se organizează baluri mascate, reprezentaţii teatrale şi tot ce urmează. Vă plac lucrurile astea?

— Dumnezeule!

— Da, flecăresc ca o coţofană în loc să vă întreb ce doreaţi de la biata mea scumpă Augusta, care acum... Să nu ne mai gândim, este prea trist... Sper că aveţi încredere în mine. Ei haideţi! Spuneţi!

Egle se simţea uşor descumpănită de familiaritatea contesei. Oare, toate nemţoaicele erau aşa?

Şovăia să-şi deschidă inima unei persoane atât de exaltate.

— N-aveţi curajul? Sunteţi minunată, dar reveniţi-vă, vă rog. Franţuzoaicele sunt oare, atât de timide? Şi eu care le credeam pline de patimă şi de îndrăzneală! Micile voastre romane v-au făcut o asemenea reputaţie... Iată! am să vă dau o dovadă de prietenie. Mi-aţi spus că vă numiţi Egle.

— Da, aşa e.

— Un pronume încântător şi potrivit de minune cu silueta dumneavoastră! Are în el uşurătate, graţie... Ei, bine! lăsaţi-mă să vă spun Egle, iar dumneavoastră să-mi spuneţi Bettina.

— Într-adevăr...

— Ne-am înţeles, deci. Iar acum dragă Egle, spune-mi ce ai pe inimă.

Întrucât contesa de Frankenberg sărea peste etape cu atâta dezinvoltură, de ce nu i-ar urma şi ea exemplul, deşi mărturisirea devenea acum şi mai dificilă? Egle ridică din umeri cu un aer detaşat.

— Nu-i vorba, decât de ceva loial lipsit de importanţă, dar care, tocmai de aceea mă supără puţin. Doamna general Hogendorp este franţuzoaică prin căsătorie întrucât Ţările de jos, unde s-a născut soţul dânsei, fac acum parte din Imperiu. Puteam aşadar să apelez la dânsa, care-mi arătase simpatie, ca la o compatrioată, pentru a-i cere un serviciu pe care i l-aş fi făcut şi eu dacă rolurile s-ar fi inversat. Saxa face parte din Confederaţia Rinului, ştiu; dar este un stat independent.

— Frederic-August al nostru ar fi fericit să te audă. Cred însă că-i mai puţin sigur ca dumneata. Dar unde dracului vrei să ajungi?

— Aici: că situaţia mea faţă de dumneata – nu-i aceeaşi ca acea faţă de doamna general.

— Verişoara mea primară! Ei, haide, dragă! Acuma chiar trebuie să-mi spui totul.

Egle dădu din cap.

— În acest caz, iartă-mă. Am plecat din Paris de mai bine de patru luni şi fişicurile cu napoleoni care alcătuiau banii mei de drum s-au topit. Voiam pur şi simplu să împrumut de la doamna general o sută de taleri, rambursabili la Paris, în momentul înapoierii mele acolo.

Bettina izbucni în râs.

— Asta-i tot? Şi eu care mă aşteptam la dezvăluirea unui secret de stat! Banii n-au avut niciodată însemnătate pentru mine! Poate pentru că nu mi-au lipsit, îngăduie-mi ca, profitând de ocazie, să mă substitui verişoarei mele. Vei avea aceşti două sute de taleri.

— O sută.

— O sută, două sute, cinci sute, cifra mă interesează prea puţin. Prietenia, da, are însemnătate.

Careta se opri în faţa unei case bogate, cu ziduri groase din piatră. De-o parte şi de alta a porţii de la intrare, două cariatide cu forme opulente păreau că susţin cele două etaje ale clădirii pe umerii lor robuşti.

Prima încăpere în care intrară cele două femei era înţesată de sus până jos de tot felul de etajere pe care erau îngrămădite numeroase figurine din porţelan de Saxa.

— Defunctul meu soţ o botezase „sala îndrăgostiţilor sfioşi”, zise Bettina. Vei vedea că niciun cuplu nu se aseamănă. Câteva dintre ele aparţin mitologiei, istoriei sau romanului: Hero şi Leandru, Heloise şi Abelard, Paul şi Virginie printre altele. Bărbatul stă în general îngenuncheat în faţa obiectului pasiunii sale. Uneori îndrăgostiţii se ţin de degetul mic, conform modei vieneze, stând totuşi la o distanţă unul de celălalt. Observă că predominanţa o au culorile verde cald, rozul şi movul, care, după câte spunea soţul meu, corespund, în dragoste, perioadei sentimentalismului aerat, platonismului, sau ca să vorbim pe şleau: iniţierii.

A doua sală cuprindea tot atâtea etajere şi figurine în atitudini mai puţin rezervate. Contesa o informă că este sala „săruturilor”. Două sau trei sute de porţelanuri de Saxa, la care predominau albastrul, roşu şi granatul, întruchipau marchizi îmbrăţişând persoane nobile şi păstori strângând în braţe păstoriţe.

A treia sală era denumită „copacul lui Noe”. Oaia stătea

lângă visătoarea girafă, leul sangoin lângă lubricul ţap, elefantul placid lângă solzosul şarpe piton pe care artistul îl reprezentase sfărâmând în inelele-i o nefericită zebră, – toate animalele creaţiei, configurate în dimensiuni reduse, se profilau în zgârcita lumină a zilei de iarnă.

— Tot ce vezi aici aparţine renumitului modelor Kandler, zise Bettina cu un aer încântat. Bărbatul meu era un maniac, dar ştia să aleagă.

Încă alte trei săli erau ocupate cu uluitoarea colecţiie.

— Mai întâi sala „muzicanţilor” în care erau adunaţi fauni cântând din n-ai şi păstori cu fluierul la gură, trubaduri cu rebecul sub braţ şi un mic Mozart în faţa partiturii muzicale, cântăreţi din caval, din contrabas şi cimpoi, dansatoare spaniole agitându-şi castagnetele şi dairelele, nelipsind nici modeştii specialişti la toba mare sau la instrumentele de percuţie. Galbenul, ocrul şi griul se contopeau în tot acest univers zgomotos prin vocaţie şi totuşi silenţios prin porţelanul dur şi strălucitor.

Urma apoi sala „obiectelor” cuprinzând tabachere şi pendule, candelabre şi măciulii de bastoane, farfurii şi solniţe, borcănaşe pentru spiţeri şi bocaluri pentru tutun, găvane de pipă şi flacoane de parfum. Era sala cea mai viu colorată, deoarece pe un fundal alb lăptos se cleştaşurau

toate culorile paletei. Totuşi proprietara acestor minunăţii strâmba din nas.

— Theodorus – aşa se numea defunctul meu soţ – avea pentru fleacurile acestea o slăbiciune pe care nu **mi-o** explicam. Pretindea că obiectele erau liniştitoare **prin** imobilitatea, prin însăşi inerţia lor, că erau singurele care-i dădeau sentimentul unei reale proprietăţi, în **timp** ce reprezentările de animale sau de fiinţe umane, **prin** cine ştie ce conjuraţie diabolică, puteau să-şi iasă brusc din ganga lor de humă, şi să **se** revolte că sunt **ţinute-n** sclavie. La drept vorbind, asemenea gânduri bizare u veneau mai ales după ce bea peste măsură, ceea ce în ultima vreme i se întâmpla cam şase zile din şapte. Şi n-avea decât douăzeci şi nouă de ani, când a căzut la lena!

Oftă şi deschise uşa ultimei săli, cea a lucrurilor „groteşti”. Când se dădu la o parte din faţa Egleei, aceasta scoase un strigăt. Un uriaş războinic cu chip de mongol, cu obrajii şi fruntea traversate de linii roşii zigzagate cu buzele răsfrânte într-un rictus fioros, lăsând să i se vadă dinţii negri, flutura deasupra capului o Sabie de călău. Ceea ce-l făcea şi mai înspăimântător la prima vedere era faptul că monstrul era însoţit de numeroşi alţii la fel ca el, un ingenios joc de oglinzi multiplicându-L la nesfârşit.

— Revino-ţi în fire, zise Bettina. Nu-i decât un manechin de ceară.

Egle îşi reveni şi-şi aruncă ochii spre ciudatele personaje de dimensiuni mai reduse, care, deasupra oglinzilor înţesate de războinici ameninţători, acopereau o etajeră dispusă de jur împrejurul încăperii: cocoşaţi, schilozi cu cârje, chiori cu o banderolă neagră peste ochiul lipsă, ologi, ciungi, şchiopi, o întreagă curte a miracolelor, la care se adăugau diavoli încornoraţi, înfigându-şi furcile în trupurile blestemate şi vrăjitoare ştirbe călărind pe mături.

— Bărbatul meu avea o slăbiciune pentru sala asta, reluă contesa. Comandase el însuşi majoritatea acestor orori la Meissen şi Viena şi cea mai mare plăcere a lui era de a inventa un nou monstru. Pe acesta îl primise exact înainte de a pleca la armată.

Luă de pe etajeră o figurină reprezentând o fiinţă hidoasă, cu capul de două ori mai mare decât trupul, cu unghiile roşii, cu ochii însângeraţi, şi care tocmai înghiţea în gura-i cu dinţii ascuţiţi căpăţâna unui biet omuleţ.

— Ţi-ai dat seama, nu? că ăsta-i căpcăunul, adăugă ea. Dar, cincisprezece zile mai târziu a venit rândul lui Theodorus al meu să fie mâncat de grenadierii lui Napoleon.

— Mâncat?

— Ascultă-mă bine. Nu pretind că aceşti compatrioţi ai dumitale sunt antropofagi. Ca să mă exprim mai simplu: contele de Frankenberg a fost decapitat de o ghiulea franceză.

— Bietul de el!

— Da, dar asta-i! aşa i-a fost scris, şi este mai onorabil să mori dintr-un foc de puşcă decât din dambla, ceea ce i s-ar fi întâmplat cu siguranţă. Nu-i oare ciudat că ultimul „grotesc” fusese un căpcăun devorând un cap de copil, achiziţionat cu cincisprezece zile înainte de a-i fi zburat chiar lui însuşi căpăţâna?

Egle stătuse patru zile în casa Bettinei de Frankenberg care se dădea-n vânt după prietena ei franţuzoaică şi o copleşea cu tot soiul de amabilităţi. Frigul se menţinea, şi o ceaţă gălbuie se întindea deasupra râului Spree. Îndată după instalarea la contesă, Egle îi trimisese o scrisoare, mareşalului Augereau, prin care se scuza că nu se putea alătura soţiilor de general care plecau a doua zi, obligată fiind să-şi aştepte unchiul ce urma să se înapoieze împreună cu ea în Franţa. Ducele de Castiglione, a cărui situaţie instabilă nu-l îndemna spre amabilităţi, îi răspunsese pe loc, cu o asprime specific militărească,

spunându-i că, deoarece o prevenise de pericolele la care se expunea, se spăla pe mâini de urmările ce le-ar putea atrage o asemenea încăpăţânare. Pe ea o pufnise râsul. Ce rău putea, să-i mai rezerve soarta, acum când acela pe care-l iubea îi scrisese în toate scrisorile: „Voi fi fericit să te revăd”? Se simţea ca prin miracol apărată chiar de propria-i bucurie. Şi cum să fi ghicit ursuzul ăsta de Augereau, oricât de mareşal al imperiului ar fi el? Pentru orice eventualitate, neştiind încă dacă armata mai era sau nu la Königsberg, ea îi răspunsese lui Victorien că scrisoarea ultimă o umpluse de fericire, şi că sub hainele acelea împodobite de general ea nu-l vedea decât pe sublocotenent, că trecutul lui era pentru ea un motiv în plus să-l admire şi că, în sfârşit, viitorul n-o interesa decât în măsura în care-o va aduce mai aproape de el.

Pe toată durata acestor patru zile, trăise parcă într-un fel de vis cu ochii deschişi, timp în care Bettina se agita împrejurul ei ca un titirez. În cea de a treia zi, un mare dineu oferit în cinstea ei reunise vreo douăsprezece contese prusace, şi cum ea o întrebase pe stăpâna casei de ce niciun bărbat nu participa la petrecere, aceasta îi răspunse rânjind:

— Păi, din pricina victoriilor lui Napoleon, scumpo. Toţi

bărbaţii acestor doamne au fost ucişi în luptă, unii la lena, alţii la Auerstedt şi ultimul sub comanda mareşalului vostru MacDonald, în luptele de la Mitan. M-am gândit că ţi-ar place să nu vezi în jurul mesei decât soţii de eroi ca şi dumneata.

Să-i placă! Prusacele astea erau nişte fiinţe foarte ciudate. Oare să fi fost toate soţiile unor beţivani înrăiţi ca Theodorus de Frankenberg? Nu păreau deloc afectate de soarta lor şi râdeau ca apucate de streche la glumele cele mai banale.

Ceea ce le interesa mai ades era moda de la Paris, şi o asaltau pe Egle cu întrebări privitoare la această temă inepuizabilă. Una voia să ştie dacă pălăria în formă de coif mai era la modă în lumea bună; alta se interesa de scufa cu colţurile ridicate ca bonetele lăptăreselor. A treia îşi comandase la cea mai bună croitoreasă din oraş o rochie din dantelă strânsă pe Corp şi se întreba îndurerată dacă prin asta i-ar creşte farmecul. Or, era o femeie planturoasă cu obrajii umflaţi, de culoare roz-porcească, şi al cărei spenţer verde închis strangula nemilos un piept de doică. Vorbea franţuzeşte cu un accent german.

Până atunci, Egle nu reacţionase decât cu blândeţe şi reţinându-şi o discretă poftă de râs. De data aceasta, nu

mai putu:

— Doamnă, zise ea grav, când ai părăsit, ca mine, Parisul de mai multe luni, nu mai ai dreptul să vorbeşti la întâmplare. La Paris moda se schimbă după fiecare anotimp şi după fiecare femeie.

Prusaca voluminoasă, care era contesa de Vierzehnheii li gen, îşi încruntă sprânceana într-un efort de înţelegere greoaie şi întorcându-se spre Bettina:

— *Habe ich gut verstanden?* zise ea încet. *iede Frau und jede Juhreszeit?*

— Ja, răspunse Bettina.

— *Ah! Das ist unglaublich.*

Apoi contesa de Frankenberg se adresă Egleei:

— Iart-o că vorbeşte nemţeşte. Crede că n-a înţeles bine. Prietenei mele i se pare de necrezut că în Franţa fiecare femeie îşi poate arbora moda ei personală.

— De ce nu?

După această întrebare, toată masa începu să şuşotească şi să chicotească într-un entuziasm ce nu se mai sfârşea. După ce delirul se mai potoli, Bettina reluă:

— Contesa de Vierzehnheiligen este cea mai glorioasă dintre noi toate şi cu îngăduinţa dânsei, îţi voi explica de ce.

— *Ja! ja!* zise cealaltă, cu faţa radioasă ca o lună plină.

— Ascultă-mă cu atenţie. Ştii, draga mea prietenă franţuzoaică, în ce fel, datorită geniului lui Napoleon, bătălia de la lena a fost atât de nefastă pentru armatele noastre. Ei bine! satul Vierzehnheiligen (în franţuzeşte: Patrusprezece Sfinţi), leagănul ilustrei familii cu acest nume, se afla în centrul bătăliei. Aici, mareşalul Ney, nimicind toate atacurile bravei noastre cavalerii, a decis soarta zilei de luptă. Din acel moment, Vierzehnheiligen, va comemora peste secole un mare act de vitejie. Ce onoare!

— *Hoch! hoch!* exclamară în acelaşi timp mai multe contese.

Egle înţelegea din ce în ce mai puţin atitudinea acestor blonde şi a acestor roşcovane. Contesa de Vierzehnheiligen se mândrea cu înfrângerea armatei prusace pentru că arta războiului fusese manifestată aici în gradul cel mai înalt. Prietenele ei încuviinţau acest sentiment. Pentru ele, dezastrul naţional însemna mai puţin decât geniul învingătorului. Admirau, dincolo de orice, forţa triumfătoare.

Conversaţia se îndrepta acum asupra împăratului şi laudele nu mai conteneau de o parte şi de alta a mesei.

— Napoleon, zicea Bettina, este cel mai mare comandant de oaste al timpurilor moderne, un nou Alexandru.

— *Hoch! hoch!* repetau contesele.

Doar o scundă roşcovană, ameninţată de o părere de cocoaşă şi care privea cruciş, părea mai rezervată.

— *Jedoch will Preussen nicht sterben,* bombănise ea printre dinţi.

— Ce zice, doamna? o întrebă Egle pe contesa de Frankenberg.

Bettina zâmbi.

— Doamna este contesa de Glogan, şi zice că totuşi Prusia nu vrea să moară. Sigur că da! Napoleon ştie prea bine că soldaţii noştri sunt la fel de vajnici ca ai marelui Frederic. Le-au lipsit doar generalii pricepuţi. Conduşi de împărat ar fi fost la fel de invincibili ca şi francezii. Când cazacii n-or mai avea marele lor aliat, iarna, Prusia aliată cu Franţa va ului universul.

— *Ja! ja*! repetau în cor contesele clătinându-şi capul, căci băuseră cam prea mult vin de Franconia care pe cât este de aromat pe atât este de tare.

Mai multe, la plecare, abia de se mai puteau ţine pe picioare şi se loveau de mobile. Vizitiii trebuiseră să le urce

în trăsură. Bettina, însă, îşi păstrase toată stăpânirea de sine. Le însoţise până la uşa hotelului. Când se înapoie, ochii îi străluceau într-un chip ciudat.

— Dragă Egle, zise ea, ce fericire că suntem numai noi amândouă! Aici, nu este ca la nunta din Cana; ce este mai bun se serveşte la urmă. Ar fi fost o adevărată crimă să dai să bea acestor bune prietene care-şi pierduseră capul un vin ca cel pe care-l vei gusta acum.

Bătu din palme şi un valet aduse pe un platou de argint o sticlă cu gâtul înalt şi aburită de căldura ce-o degaja marea sobă de faianţă.

— Ai să vezi că am dreptate. Este un vin spumos ca şampania voastră. Se numeşte *Steinwein,* adică vin de piatră, cum se spune la voi, cred, şi are un gust de cremene.

— Văd că eşti foarte bine informată.

— Ei bine! *Steinweinului* i s-a mai spus şi vinul Sfântului duh, iar dacă prinţii noştri i-au dat şampaniei denumirea de *Gottemvein*, sau vin al zeilor, eu îi dau cu plăcere acestuia şi calificativul de *Engelwein,* adică vinul îngerilor. Mai întâi trebuie să fie desfăcut dopul. Dar îl vei aprecia chiar tu.

Dopul sări în sfârşit sub degetele valetului, un flăcău

uriaş în livrea roşie aprinsă, cu perucă pudrată, ciorapi albi şi pantofi cu cataramă.

— Poţi pleca, Hans, zise contesa. Voi servi eu.

Valetul se frânse în două şi dispăru.

— Doar două degete, zise Egle.

În loc de răspuns, un ridicat din umeri.

— Ei, haide, ce naiba!

Bettina umplu până-n vârf înaltele pahare verzui cu picior răsucit, apoi, ridicându-l pe al său, rosti cu un ton de poruncă:

— *Prosit ex!*

Franţuzoaica bău o înghiţitură şi puse paharul pe masă. Prusaca, după ce şi-l goli pe nerăsuflate pe al său adăugă îndată:

— Văd, dragă Egle, că nu cunoşti obiceiurile noastre şi aş greşi dacă ţi-aş reproşa. Află deci că în „cafenelele” lor, cum le zic ei, şi unde mai mult se bea decât se fumează, studenţii noştri, când se înfruntă cu un *Prosit ex!* sunt obligaţi să-şi golească paharul cu bere până la ultima picătură, şi apoi să-l răstoarne pe masă. Dar eu nu-ţi cer să-l răstorni pe al dumitale.

Râse nervos, aproape provocator şi se apropie. Privirea i se înceţoşa.

— Dragă Egle, oftă ea, bănuieşti ce mare prietenie îţi port?

Apoi revenind la limba-i maternă.

— *Ach! Mein Gott!*

— Ce-ai spus, Bettina?

Contesa îşi trecu mâna peste frunte.

— Cred c-am băut prea mult.

— Şi m-ai obligat şi pe mine să beau prea mult, răspunse Egle cu un aer pe care se sforţa să-l aibă degajat, îmi vâjâie capul şi pic de somn. Mulţumesc pentru seara aceasta. Noapte bună!

Se grăbi spre uşă, în timp ce Bettina, imobilă, înălţa un braţ către ea, pe care apoi îl lăsase să cadă fără să spună o vorbă.

A doua zi, Egle dormea dusă când nişte bătăi în uşa camerei o treziră brusc. Îşi frecă ochii, sări din pat, îşi petrecu un capoţel vişiniu, împrumutat de Bettina, şi deschise. O subretă blondă, cu ochii saşii, se înclina respectuoasă:

— *Gnädige Frau, ein Herr erwartet Sie unten*[69].

Totodată fata îi întinse o hârtie, pe care recunoscu scrisul lui Patrick Mulligan.

---

[69] **Coniţă, un domn v-aşteaptă jos ! (lb. germ.).**

Draga mea nepoată, cum nu cred că neprihănita teutonă cu care-am discutat va izbuti să se facă înţeleasă de dumneata mâzgălesc în graba aceste câteva rânduri pentru a te anunţa că unchiul Patrick, întors de la Königsberg, se află la ordinele dumitale.

Ea sări în sus de plăcere, lăsă în jos chepengul secretarului din lemn de lămâi, care conţinea o trusă de scris din argint, muie în cerneală lunga pană de gâscă, şi scrise:

Dragă unchiule, mă îmbrac repede vin.

Un sfert de oră mai târziu, sărea de gâtul irlandezului.

— Unchiule Patrick sunt prea fericită, trebuie să te sărut.

— Sfinte patroane, exclamă cinstitul om, ce patimă! Cât pe ce să mă bagi la tot felul de idei care nu mai corespund cu vârsta mea. Dar îmi cunosc vârful nasului. Altuia i se adresează îmbrăţişarea asta şi, pe legea mea! pentru fericitul ăsta de flăcău, am să fac şi eu la fel.

Două sărutări de bunic pocniră pe obrajii tinerei femei.

— Acum, rosti bine dispus, fostul grenadier al lui Frederic, iată ceva şi mai bun: o scrisoare de la cine ştii dumneata.

— Dă-mi-o repede!

Se năpusti asupra scrisorii.

Königsberg

Dragă Egle, profit de plecarea celui mai mare anglofob din lume, pentru a-ţi confirma ultima scrisoare, în cazul în care poşta ar fi mers prost. O voi face în grabă, deoarece armata trebuie să plece dintr-o clipă în alta; soarta mea este s-o urmez şi pregătirile nu-s încă gata.

Piciorul îmi merge din ce în ce mai bine. Peste cincisprezece zile sper să poată să-şi reia funcţiile normale, nu fără o oarecare şchiopătare care, cu timpul, se va repara. Nu-i, într-adevăr, o bună recomandare pentru fetele frumoase, dar, pentru a-şi îndeplini meseria, crezi că interesează pe cineva dacă un cavalerist şchiopătează sau nu?

În caz că precedenta scrisoare a sosit la timp, iartă-mă că mă repet. Mă gândesc la dumneata cu multă afecţiune. Ca să mă îmbărbătezi în momentele grele prin care treceam, dumneata ai înfruntat pentru mine nenumărate primejdii. Dacă îngerul păzitor al războiului va vrea să mă cruţe şi în viitoarea campanie, fii sigură că n-am să-ţi rămân dator.

Mă tem însă, chiar pentru o privire prea îngăduitoare, că nu mai corespund îndeajuns amintirii ce-o ai despre mine. Rănile primite în Rusia, adăugate la cele care mă

însemnaseră dinainte nu-mi dau voie să-mi fac iluzii cu privire la persoana mea. Ia gândeşte-te. Îţi vâri o idee în cap, nu vrei să admiţi că ai greşit, şi pe urmă nu-ţi ajunge o viaţă întreagă pentru a regreta, prea târziu, această simplă toană. Eşti tânără şi liberă. Îţi stau în faţă cele mai frumoase perspective; e de ajuns să întinzi mâna. Dumneata urci o pantă pe care eu am început s-o cobor, şi dorindu-ţi toată fericirea la care ai dreptul, nu pot decât să te ajut să nu te înşeli asupra aceluia ce ţi-o va dărui.

La urma urmei, spune-ţi că soarta nu depinde decât de dumneata, şi îngăduie-mi să-ţi sărut mâinile.

Egle duse scrisoarea la buze.

— Eşti mesagerul unor veşti bune, unchiule Patrick, zise ea. Cum ţi s-a părut generalul?

— Dragă nepoată, cum să-ţi spun? N-am făcut, decât să-i repet că nu eşti *o* femeie ca celelalte, şi nici el nu-i un bărbat oarecare. Când am sosit la Vilna, l-am găsit aproape bucăţele, invalid fără nicio scăpare, şi mă temeam să ţi-l readuc în halul acela. Dar de unde! *La* Kovno şi începuse să nu mai vrea să audă de eşarfă. Iar când a ajuns la Königsberg, voia să urce iarăşi pe cal, şi doar furia oarbă a chirurgului a izbutit să-l împiedice. La plecarea mea, în sfârşit, începuse să şontâcăie

blestemându-l pe Hippocrate şi întreaga medicină.

— Fii sincer, unchiule Patrick. După scrisoarea citită pare să se fi schimbat mult de când nu l-am văzut. Câţi ani îi dai?

— La naiba, fetiţo. L-am întâlnit pentru întâia oară la Vilna. Nu-s în măsură să fac comparaţii. Tot ce-ţi pot spune este că Între portretul în miniatură, pe care m-ai însărcinat să i-l dau şi original, nu mi-am dat seama să fie o diferenţă prea mare. Cât despre vârstă, să tot aibă vreo patruzeci, dar un patruzeci încă însufleţit de focul tinereţii, ceea ce nu m-ar mira. N-are un fir de păr alb.

— Dacă ştiu să socotesc bine, bunul meu prieten, generalul Philbert merge spre patruzeci şi şapte de ani.

— Drace! armata l-a conservat.

— Unde mai pui că generalul nu-i plămădit din acelaşi aluat cu primul recrut venit, cum spuneai şi dumneata adineaori... Ah! poftim! trebuie să te sărut încă o dată pentru bucuria ce mi-ai adus-o.

Din nou îl strânse tare, iar unchiul se umflă în pene.

— Sfinte Sisoe! Dar nu te sfieşti deloc! îmi provoci emoţii prea mari pentru un sexagenar, ba chiar mai mult, unul care şi-a pierdut degetul gros de la picior în mizerabilele de închisori ale lui Pitt şi care a parcurs peste

o sută şi cincizeci de leghe pe drumuri îngrozitoare unde de nenumărate ori era cât pe ce să-şi frângă gâtul.

— Dragă unchiule, ai dreptate. Fericirea te face egoist. Nici măcar nu te-am întrebat cum de-ai putut izbuti să faci atâta drum într-un timp aşa de scurt.

— Ptiu! A trebuit să fac uz de toate mijloacele, bineînţeles şi de pistol.

— Ai folosit pistolul?

— N-am avut încotro. Ca să merg mai repede, cum cunoşteam drumul, am hotărât să plec singur şi să-mi conduc chiar eu vehiculul, un fel de *wiski* acoperit cu o prelată. La relee, este mai uşor să schimbi un singur cal, decât mai mulţi. La drept vorbind, procedeul avea un inconvenient: nu eram protejat de frig, cu toată pielea de urs datorată generozităţii generalului Philbert.

— Ce minunat!

— Ce? Pielea de urs?

— Nu, că generalul s-a gândit să ţi-o dea.

— Mda... Aşadar, plec străduindu-mă ca în prima zi, să mă îndepărtez cât mai-repede de Königsberg, deoarece auzisem că grupuri de cazaci bântuiau în toate direcţiile. Până la căderea nopţii totul decursese în ordine. Când mă apropiam de popas, în amurg, întâlnesc doi călăreţi cu

puştile-n bandalieră şi săbiile la oblânc. Îmi aruncă din mers câteva cuvinte pe care nu le înţeleg. Trec mai departe şi o clipă mai târziu, aud în urma mea un zgomot de galop. Privesc iute peste umăr. Ei, poftim! Călăreţii făcuseră cale-ntoarsă şi mă urmăreau. N-am stat pe gânduri. Am aşteptat ca vitejii mei să ajungă în raza pistolului. Nu-mi rămânea decât să-i ochesc ca pe nişte iepuri. Îi nimeresc din primul foc.

— Şi erau cazaci?

— Iată că treburile se complică. Bineînţeles că nu m-am ostenit să verific dacă vânatul meu era mort sau rănit. Alţi cazaci puteau să-mi sară în spinare dintr-o clipă în alta. Mân cât pot de tare şi la vreo zece kilometri de drum, undeva pe lângă Braunsberg, mă opresc la releul de poştă. Era la intrarea unui sat sinistru, în mijlocul nisipurilor acelea presărate cu brăduţi negri pe care le ştii prea bine. Eram frânt de oboseală şi totuşi n-am putut dormi, mai puţin din pricina puricilor, cât din a nechezăturilor furioase, însoţite de lovituri de copită în stănoagă, care m-au chinuit toată noaptea. Explicaţia mi-a fost dată a doua zi, când mă pregăteam de plecare. Lipită de han se afla o herghelie de cai de prăsilă. Iepele fuseseră, toate, rechiziţionate pentru armată şi nu mai rămăseseră decât doi armăsari. La releul

precedent, căluţul meu pomeranian fusese înlocuit cu o iapă: de unde agitaţia armăsarului.

Egle se porni pe râs.

— Da, da! Aşadar, îmi beau cafeaua de dimineaţă în care înmuiasem o bucată de pâine neagră, fără niciun gust, când trei indivizi se năpustesc asupra mea, mă leagă ca pe cârnat şi spunându-mi că sunt un asasin, mă snopesc în bătăi, fără să le pese de părul meu alb, apoi mă închid, într-o colibă învecinată, lipsită de ferestre. Un ţăran descoperise victimele din ajun, care nu erau cazaci, ci jandarmi prusaci. Unul dintre nenorociţii ăştia murise pe Loc din pricina unui glonte înfipt în inimă, celălalt, înainte de a-şi da duhul, avusese timp să-mi dea semnalmentele.

Povestea m-ar fi putut costa scump. Din fericire, prusacii nu-s oameni grăbiţi. M-au lăsat toată ziua fără să se ocupe de mine, în nenorocita aia de cocioabă, mobilată cu un singur scăunel. Desigur, plecaseră în oraş să primească dispoziţii. După căderea nopţii, am reuşit să-mi desfac frânghiile şi, cu ajutorul scăunelului m-am cocoţat pân la grinzile tavanului şi-am găurit acoperişul de paie fără să-mi zgârâi faţa şi mâinile. M-am uitat repede să văd dacă nu-i cumva vreo santinelă în faţa închisorii mele, apoi m-am lăsat în jos, am intrat la han, mi-am înhămat pe tăcute

iapa la *wiski,* am dat bice şi, la sănătoasa, birjar! Probabil că îngeraşii ăia au somnul greu, deoarece, cum am pornit-o la drum, cei doi armăsari simţind că le fuge consoarta râvnită au reînceput să necheze cu disperare, fără ca nimeni din sat să se mişte.

— Şi pe urmă? întrebă Egle cu gândul aiurea.

— Ei, pe urmă! totul s-a petrecut aproape normal, în afară de faptul că începând cu Grandenz şi pe tot restul drumului m-am dat drept prusac. Ocolind aglomeraţiile de care mă temeam, dormeam de preferinţă în casele ţăranilor unde mi se dădea să mănânc nişte uriaşi cartofi pământii cu o picătură de unt şi să beau bere şi şnaps. Generalul Philbert avusese bunătatea să-mi ofere o sută de taleri, mulţumită cărora am putut să-mi schimb caii de poştă.

— Se gândeşte la tot!

— Şi uite-aşa, am ajuns la Berlin, după ce m-am împotmolit o dată în nisip şi m-am răsturnat de două ori, fără stricăciuni însă.

Egle oftă şi reluă:

— Aş putea acum să te întreb ceva?

— Dă-i drumul!

— Sper să nu mă socoteşti ridicolă... Crezi că un bărbat

şi o femeie se pot iubi fără să se Vadă, vreau să spun că dragostea se poate aprinde în absenţa celuilalt?

Patrick Mulligan zâmbi.

— Dragă fetiţo, n-am trăit decât şase luni cu prima nevastă, un an şi jumătate cu a doua, şi doi ani cu a treia De fiecare dată soţia mi-a murit accidental, aşa cum ştii. Şi totdeauna în timp ce lipseam. Prima dată, îl ajutam pe potcovar, a doua oară jucam cărţi împreună cu preotul, a treia oară dădeam cep unui butoi de bere brună la un prieten cârciumar. Experienţa mea personală mă îndeamnă să cred că nu poţi lăsa niciodată în deplină siguranţă pe cei care-i iubeşti.

— Nu-mi răspunzi la întrebare.

— Aşteaptă puţin! Cunosc un proverb franţuzesc care sună aşa: Ochii care nu se văd...

— Se uită.

— Asta-i.

— Şi după dumneata proverbul are dreptate?

— Nu spun asta. Cred mai degrabă că timpul şi distanţa sunt neputincioase în faţa unui sentiment puternic, atâta vreme cât poţi nădăjdui...

— Atâta vreme cât poţi nădăjdui, repetă ea clipind Este exact ce trebuia să-mi spui, unchiule Patrick, te iubesc la

nebunie.

El o privi cu un aer blajin.

— Încă o declaraţie care-mi zboară pe lângă urechi, dragă nepoată, dar e foarte bine aşa. Când plecăm?

— Chiar acum! Nu mai am niciun motiv să rămân aici.

— Egle, draga mea, te-am auzit bine? Vrei să mă părăseşti?

Bettina intrase în încăpere. Se apropie de prietenă şi-şi petrecu braţul în jurul gâtului ei.

— Nu ştiai că te afli aici ca la tine acasă?

Egle ridică din umeri.

— Îngăduie-mi să ţi-l prezint pe unchiul meu, Despre care ţi-am mai vorbit. Trebuie să plec îndată spre Paris şi n-am altă soluţie decât să-l însoţesc. Îţi sunt extrem de recunoscătoare pentru generoasa primire. Ne vom revedea după semnarea păcii. Casa mea îţi va fi totdeauna deschisă.

Contesa îşi retrase braţul.

— Văd că eşti hotărâtă să pleci, şi m-am trezit cu o cumplită durere de cap: este prea mult pentru o singură zi. Ţine minte mai ales că n-o să te uit. Mă retrag în camera mea şi voi rămâne acolo până seara, în timp ce voi veţi alerga pe şosele. Urăsc despărţirile.

Aruncă un sărut fugar pe obrazul Egleei şi o luă la goană pe dalele albe şi negre.

— Drăgălaşa asta roşcovană are nişte purtări foarte ciudate, zise Patrick Mulligan, după ce uşa se închise în urma ei. Nu-i lipseşte decât bătaia cu nuiaua. E măritată?

— Văduvă. Bărbatul ei a făcut-o foarte nenorocită.

— Aşa spune ea.

— Bărbaţii sunt totdeauna vinovaţi de nefericirea femeilor, unchiule Patrick. Să mergem.

— Să mergem până nu ne batem, zise irlandezul râzând.

X

NOAPTEA DE LA FROMENTIERES

Egle traversase Sena pe Pont des Arts şi înaintase pe chei până la intrarea în piaţa Carrousel. Câteva scame de ceaţă irizată pluteau deasupra fluviului tulburat de mici valuri alburii, dar cerul verde albăstrui avea recea, transparenţă a frumoaselor zile de iarnă. O rază de soare dădea strălucire geamurilor de pe cheiul Malaquais.

Tânăra femeie, pe cap cu o pălărie din catifea neagră şi înfofolită în paltonul de lână merinos tivit cu blană de hermină, trăgea în piept, la intervale rare, aerul tare al dimineţii, şi întregu-i trup era pătruns de vigoare şi sănătate. Se simţea total refăcută după cumplita boală care, cu câteva luni în urmă, fusese cât pe ce s-o dea gata. Febra o cuprinsese la 16 octombrie, exact în ziua când începuse nefasta bătălie de la Leipzig. Timp de o săptămână, fusese între viaţă şi moarte. În ziua a opta doctorul o considera pierdută. Într-a noua, în timp ce delira, primise o scrisoare din Germania.

— Doamnă, îi spusese bătrâna Clémentine, cred că-i o

scrisoare de la domnul general.

Învingând obsedantul zumzet al febrei, Eglé schiţase un zâmbet. Buzele-i uscate se mişcaseră.

— Citeşte-mi-o, Clémentine.

Erau primele vorbe cu sens din ultimele două zile. Slujnica îşi pusese ochelarii şi citise bâlbâindu-se. Victorien pomenea pe scurt despre bătălia pierdută din pricina defecţiunii saxone. În oribila înfruntare pieriseră în sânul ambelor armate mai mulţi oameni decât la Moscova. El însuşi fusese pe punctul de a muri înecat în Elster, ca nefericitul general Poniatowski, dacă un lăncier polonez de pe mal nu i-ar fi întins arma în timp ce era gata să se ducă la fund. Ba nici nu putuse apuca instrumentul salvării decât cu mâna stângă, atât de mult îi amorţise dreapta tot mânuind sabia de dimineaţa până seara târziu.

De trei săptămâni Eglé nu mai ştiuse nimic despre Victorien, iar această scrisoare îi produsese efectul unui medicament miraculos. A doua zi, febra îi scăzuse; se întorcea la viaţă.

Timp de două luni, lâncezise într-o grea convalescenţă. Rămăsese atât de slăbită, încât nu se putea ţine pe picioare. Astfel, cum doctorii îi recomandaseră plimbări în aer liber, se ducea cu fiacrul până la grădina Tuileries:

Coralie o ajuta să coboare şi o ajuta să meargă, ţinând-o de braţ. Se întreba dacă va izbuti vreodată să-şi recapete forţa. Cumplit an, 1813! Şi totuşi ce fericită fusese când plecase din Berlin, împreună cu Patrick Mulligan! Credea pe atunci că eşecul campaniei din Rusia nu era decât un accident şi că împăratul va trece repede peste ceasul rău. Într-adevăr, primele ciocniri fuseseră în favoarea lui. Weserfels, Lûtzen, Bautzen, Wurschen, alte nume se adăugau la gloria vulturilor. Nădăjduia ca Victorien să se întoarcă la Paris odată cu toamna. Dar armistiţiul de la Pleswitz nu fusese decât un şiretlic odios al aliaţilor, ca să câştige timp. La 10 august, congresul de la Praga se dizolvase iar cinicul împărat al Austriei nu s-a dat înapoi de la infamia de a declara război ginerelui său. După triumful de la Drezda, mareşalii Imperiului, unul după altul se lăsau bătuţi ca nişte şcolari. Napoleon nu putea fi peste tot în acelaşi timp şi zilele sângeroase de la Leipzig vedeau cum geniul era neputincios în faţa sorţii potrivnice.

În această succesiune de înfrângeri, scrisorile lui Victorien fuseseră pentru Egle un constant reconfort. După ce-şi vindecase piciorul, moralul generalului se refăcuse pe de-a-ntregul. Părea să fi uitat de diferenţa lor de vârstă şi dacă-i vorbea mai mult despre război decât despre iubire,

câteva cuvinte bine plasate, cel mai adesea în post-scriptum; erau de ajuns s-o umple de fericire. Scrisoarea trimisă a doua zi după bătălia de la Leipzig fusese în această privinţă decisivă. Tot citind-o şi răscitind-o, o ştiu pe din afară şi când o cuprindea deznădejdea după o atât de lungă aşteptare, căpăta din nou curaj, repetându-şi frazele încărcate de promisiuni:

...Dragă Egle, aş fi neserios dacă nu ţi-aş mărturisi că după o înfrângere atât de gravă, sunt împresurat de tot felul de gânduri negre. Poţi fi sigură că-mi voi face datoria până la capăt, dar mă întreb cum s-or sfârşi toate astea. În scurt timp n-o să mă mai întreb chiar deloc. Să te fi bătut timp de douăzeci de ani în armata regelui, a Republicii, şi a Imperiului, să-ţi fi târât sabia prin trei continente şi să fi fost rănit de zece ori, ca să asişti, în cele din urmă, la o asemenea derută precum cea de ieri, iată motive care te pot dezgusta pe totdeauna de meseria de soldat. Cel mai enervant lucru, în toată povestea asta, este că ostaşii n-au fost mai puţin vrednici de stimă. Aceşti Bombănici sau Maria-Luiza cum li se spune aici recruţilor, şi cărora nici măcar nu le-au crescut tuleiele-n barbă, toţi s-au luptat cu aceeaşi dăruire ca a voluntarilor din anul al II-lea. Un sat numit Schonfeld a fost pierdut şi recucerit de şapte ori de

corpul de armată numărul 6. Dar ce te faci când acela care, până mai ieri, lupta alături de tine, îşi întoarce arma împotriva ta. Când un mareşal francez, ca nedemnul de Bernadotte, dă ordin să se tragă în chiar aceia cărora le datorează destinul?

Amărăciunea care mă apasă mă împinge să-mi pun întrebări. Oricare-ar fi rezultatul atâtor calamităţi, toate astea vor avea un sfârşit, şi cred că acest sfârşit se apropie. Voi reveni la Paris, dacă o vrea Dumnezeu, şi Nu voi mai fi, pentru dumneata, decât un bărbat în faţa unei femei, nimic altceva decât un bărbat, la fel ca Adam şi Eva. Oricât de mult mi-a trebuit ca să-mi dau seama, ştiu astăzi ce mi-ar fi lipsit, dacă n-ai fi avut grijă de bărbatul fără busolă care eram după moartea Themirei.

În împrejurările de-acum, nu cred că am dreptul să-ţi spun mai mult, dar mi-l iau pe acela de a-ţi mărturisi că aspir la o viaţă în care blândeţea să înlocuiască pe totdeauna violenţa, şi când zâmbetul plin de încredere răspunzând alui meu, va preţui pentru mine mai mult decât toate fumurile gloriei.

După acest prim semn de dăruire sufletească urmaseră alte scrisori. „Nu-ţi face griji pentru mine, adăuga el: mi-e de ajuns să mă gândesc la dumneata ca să mă simt

ocrotit”. Cât despre ea, prefera această prudenţă care vorbea printre rânduri, decât o declaraţie foarte deschisă.

Ultima scrisoare îi sosise din Troyes:

I-am înfrânt pe Prusaci la Brienne, zicea el, dar bătălia de la Rothiere ne-a fost potrivnică. Bliicher se alipise armatei cumătrului său austriac, şi duşmanul înainta în mase compacte contra slăbitelor noastre batalioane. A trebuit să ne repliem la Troyes, şi nu ştiu Ce să mai cred. Doar împăratul arborează un calm olimpian, iar mareşalul Victor îmi zicea ieri: „Tare-aş vrea să ştiu ce zace în căpăţâna diavolului ăsta de om. În dimineaţa bătăliei de la Austerlitz era la fel de sigur de el”. Sunt de acord că totul este posibil la un om de geniu, dar un singur om poate ţine piept altora trei, când nu se cheamă Horaţiu? Ai să-mi spui că autorul preferat al lui Napoleon şi de la care se inspiră este Corneille. Dar este oare de ajuns?

Orice s-ar întâmpla, Parisul nu este departe; va trebui oricum să ne întoarcem, dar marea întrebare este cum ne vom întoarce. Deie domnul să nu fie cu capul plecat, şi mai ales să fie cât mai curând.

De atunci trecuse o săptămână şi zvonuri din cele mai alarmante circulau prin Paris. Unii spuneau că era mai mult ca sigur că regele Romei împreună cu mama sa vor

pleca la un castel de pe Loara. Peste tot se şoptea că intrarea prusacilor şi a cazacilor în capitală putea să aibă loc dintr-un moment într-altul, iar rugăciunile ţinute trei zile la rând în biserica Sainte-Geneviève, din ordinul împărătesei, nu potoliseră spiritele neliniştite. În două zile aproape toate alimentele îşi dublaseră preţul. Totuşi, regele Joseph înştiinţase populaţia că, în această dimineaţă de 11 februarie 1814, va trece în revistă, în curtea de la Tuileries, grenadierii şi vânătorii din garda prusacă. Eglé se decisese să asiste şi ea, nădăjduind să afle noutăţi de ultimă oră.

Când intră în piaţă, tobele băteau în interiorul curţii palatului, iar grenadierii, în costumele lor albastre, cu centiroanele albe cu diagonală, şi în cap cu calpace de urson şi placă de aramă erau aliniaţi pentru trecerea în revistă. Mulţimea de gură cască se înghesuia de jur împrejurul pieţei.

Tot zâmbind în dreapta şi-n stânga, Eglé izbuti să se strecoare în primul rând. În clipa aceea tobele se opriră, bastonul unui tambur major se învârti prin aer şi fanfara intona imnul: *Imperiul să ni-l apărăm.* Era semnalul că regele Joseph ieşise din castel. Într-adevăr, Eglé îl şi recunoscu în mijlocul unui grup de ofiţeri călări. Nu se

schimbase de pe vremea când, la Madrid, îşi îndreptase ochii către doamna colonel Fouriès. Se gândi că şi acum părea la fel de mulţumit de sine. Era în ţinută obişnuită de Vânător de gardă după modelul fratelui său, şi purta medalia Marelui vultur al legiunii. Se auziră câteva strigăte: Trăiască împăratul! Chipul regelui se înăspri şi, însoţit de escortă, înainta spre frontul trupelor.

Muzica acoperea discuţiile, dar câteva fraze rostite de vecinii apropiaţi ajunseră la urechile Egléei.

— Nu fercheşul ăsta ne va salva Franţa!

— Dar va şti cum să se salveze pe el.

— Ha! ha! Ca la Madrid!

— Spaniolii îl porecliseră don Pe pe, un nume foarte potrivit pentru el.

— Se pare că, de teamă să nu fie asasinat, se îmbrăca în femeie şi se ducea să se dea în spectacol cu frumoasele de *senoras,* amantele lui...

— Iar pe bărbaţii ăstora îi făcea Granzi de Spania.

— Pentru cât îl costa...

— Până una-alta, nu i s-a tăiat gâtul capetului care a strigat „Trăiască regele!” unui filfizon de carnaval.

— Un papiţoi!

— Zi-i Joseph şi gata.

Râsetele izbucniră. După o mică pauză, muzica intona *în Drum spre Siria*. Egle văzu atunci cum un aghiotant călare ieşise din castel şi îndreptându-se spre rege în trap iute, îi înmânase un plic. Se înfioră. Nu întrerupi o trecere în revistă decât dacă mesajul este de o mare importanţă.

Regele se oprise. Desfăcuse plicul, scosese hârtia. Egle se afla prea departe ca să-i observe mişcările în amănunţime, dar îl văzuse bine când făcuse semn muzicii **să** tacă. O linişte fără egal se lăsase peste piaţă. Joseph Bonaparte citea cu glas tare:

— Ce zice?

— A început cu: Soldaţi!

— Este cu siguranţă un curier de la cartierul imperial.

Regele continua lectura şi deşi vocea nu i se auzea decât de la mică distanţă, mulţimea şi începuse **să** comenteze.

— Tare-aş vrea să ştiu ce spune.

— Este un buletin de victorie.

— De unde ştii?

— N-ai decât să asculţi.

— Nu se aude nimic.

— Dacă-ţi spun că-i un buletin de victorie! Ah, Micul Tuns nu şi-a spus încă ultimul cuvânt.

— Să semneze pacea, şi nu-i mai cerem nimic.

Dintr-odată se auzi o uriaşă larmă, care, din om în om, cuprinse toată mulţimea adunată în piaţa Carrousel. Exclamaţiile „Trăiască împăratul!” strigate cât îi ţinea gura, erau însoţite de aplauze. Soldaţii ţipau mai tare decât ceilalţi. Câţiva dintre ei îşi agăţaseră căciulile de urson în vârful baionetelor şi le agitau radioşi. Muzica intonase *Marseilleza.* Era mai mult decât delir, frenezie. Oameni care nu se cunoşteau se sărutau bucuroşi, care pe care. O femeie leşinase.

Cât despre regele Joseph, o pornise la trap mărunt şi fără să-i pese de paradă, agita buletinul cu un aer fudul de parcă-şi făcea vânt, în timp ce saluta în dreapta şi-n stânga, ca şi cum el ar fi fost adevăratul învingător. Când trecu prin dreptul ei, Egle îl auzi rostind: „Mulţumesc! mulţumesc! prieteni” cu accentul acela protector pe care i-l cunoştea atât de bine. Întrebări şi răspunsuri continuau să se transmită din gură-n gură:

— Adică, e-ntr-adevăr o victorie?

— Împăratul i-a respins pe ruşi la Champaubert.

— Cum ai spus?

— La Champaubert, departamentul Marna. A luat peste două mii de prizonieri.

— Împreună cu generalul lor.

— Care general?

— Oh! un nume să-ţi baţi copiii: ceva în genul Olsufief.

— Au fost capturate cincisprezece tunuri.

— Şi drapelele!

— Armata din Silezia a fost scindată în două.

— Împăratul şi-a reîncălţat cizmele de Prim Consul.

— Victorie! Trăiască împăratul!

După ce şi-a dat mica reprezentaţie, regele se înapoiase la castel, cu atât mai mulţumit, cu cât auzise *în extremis o* femeie fascinată de prezenţa lui şi strigând: *„Trăiască regele Joseph!”* Dar poporul voia să meargă şi mai departe în manifestarea bucuriei sale. Rupând cordonul trupelor, femeile sărutau grenadierii care râdeau cu gura pân la urechi. Egle, dusă de val, se trezi brusc dincolo de grilaj, în curtea castelului şi văzu că pendula pavilionului central arăta ora zece şi jumătate. Zadarnic încerca să se desprindă. Busculada o împingea spre vestibulul palatului. Uralele de trăiască şi aclamaţiile creşteau din ce în ce mai mult, în timp ce, cu toată rezistenţa ei, înaintase până sub boltă. Strigătele se dublaseră, şi o mişcare în sens contrar fusese gata s-o răstoarne. Toate privirile se înălţaseră. Un copil îmbrăcat în uniforma gărzii naţionale apăruse la o

fereastră. Era regele Romeiy care mergea spre trei ani. Tumultul din curte, strigătele „Trăiască împăratul!” care se înălţau spre el nu păreau să-l tulbure. Râdea, trimitea bezele. Soarele se juca în buclele-i blonde şi strălucea pe aurul epoleţilor.

În cele din urmă, guvernanta sa, doamna de Montesquiou, îl obligase să intre în palat. Fereastra se închisese şi gloata satisfăcută începu să se scurgă în timp ce tunul de la Palatul Invalizilor trăgea primele salve întru celebrarea victoriei.

Trecând prin faţa hotelului Nantes, Egle o luă pe strada Saint-Nicaise, apoi pe strada Richelieu, pe care merse până în bulevard. Peste tot era mare animaţie. Grupuri, grupuri discutau despre vestea cea bună până ce li se usca limba-n gură. În faţa parcului Frascati, un cărăuş de apă îşi lăsase găleţile şi butoaiele, ca să demonstreze unui neguţător de uscăţele că Napoleon era de neînvins, când trădarea nu se punea de-a curmezişul măreţelor lui planuri. Pe treptele Teatrului de Varietăţi, un bărbat spân, în redingotă galbenmuştar, şi pe cap cu un joben negru cu boruri răsfrânte, ţinea un discurs în faţa a vreo zece indivizi. Făcea tot felul de grimase, imitând, rând pe rând, pe fiecare dintre suveranii aliaţi: ţarul Alexandru,

bâlbâindu-se cu viclenie, în timp ce se scărpina-n cap cu un aer ipocrit şi adăugând la fiecare cuvânt câte un *schi* şi un *zof;* regele Prusiei Frederic-Wilhelm, soldat incorigibil şi beţivan înrăit, care înghiţea h-urile ca pe halbele de bere. Dar unde atingea culmea artei sale, era în caricaturizarea austriacului Francisc al II-lea căruia-i spunea „Domnul Da Nu" şi-l reprezenta atins de un ramolisment precoce, acceptând cu o mână şi refuzând cu alta, jurându-se că nu-şi Dăduse niciodată fiica de nevastă „Corsicanului". În jurul lui, tot felul de gurăcască râdeau lovindu-şi coapsele cu palma.

— Cine-i ăsta? întrebă unul dintre ei.

— Cum, nu-l recunoşti? Brunet, artistul care joacă atât de bine în vodeviluri.

Egle trecu pe malul stâng, prin strada Montmartre şi Pont-Neuf. Cu toate că vestea victoriei îi pricinuise o adevărată bucurie, nu participa decât slab la frenezia generală. Se gândea la ultima scrisoare a lui Victorien şi îşi spunea că înapoierea la care spera îi va fi din nou întârziată. Succesul de la Champaubert cerea altele şi dacă împăratul voia să-i respingă pe cazaci dincolo de Vistula, mai era încă mult până la sfârşit.

Începuseră s-o roadă tot felul de Gânduri negre, când, în

sfârşit, ajunse în strada Pochet şi urcă treptele casei sale. După ce se înapoiase din Rusia, Coralie nu se mai dusese să lucreze la magazinul de mode de pe strada Nonnains-d'Hyères şi o ajuta acum pe mătuşa ei, Clémentine, care voia să se retragă în Berry-ul natal. Văzându-şi stăpâna, sări de fericire.

— Vai! doamnă, ce noroc! I-am bătut pe ruşi, după câte se pare. Poate o să-l revăd şi eu pe drăguţul de husar. Mi-a spus că vrea să ne căsătorim.

Eglé îşi descreţi fruntea.

— Şi el! Ţi-a scris?

— Vai! nu, doamnă. De la Kovno, nu mi-a mai dat niciun semn de viaţă. Dar nu mă necăjesc: nu ştie nici să citească, nici să scrie.

Eglé curmă discuţia. Tocmai se hotărâse să tocmească o trăsură ca să se ducă după masă la Ecouen, la doamna Campan. Tutoarea ei era singura femeie căreia i se putea confesa, dar cum cele cinci leghe de drum o obligau să lipsească cel puţin două zile, n-o vizita decât rar.

Aceasta participase cu un pasionat interes la idila înfiripată de aproape doi ani, între cele două fiinţe cărora soarta le interzisese să se întâlnească. Relatarea călătoriei pupilei sale prin Germania şi prin Rusia îi treziseră o

admiraţie fără de egal.

— După atâtea încercări, meriţi din plin să fii fericită, scumpa mea! Şi ai să fii, sunt sigură. Generalul înseamnă să fie nebun, dacă nu te iubeşte.

Eglé îi arătă scrisoarea de la Troyes.

— Ce bărbat! exclamă doamna Campan după ce-şi luă ochelarii de pe nas. Iată o scrisoare cu aerul că nu spune nimic şi totuşi spune totul. Asta nu-i timiditate, ci discreţie. Ah! nu seamănă deloc cu soldaţii aceia de ocazie, militarii, aceia neciopliţi pentru care împăratul mi-a cerut atâtea fete minunate. Credea că elevele mele îşi vor învăţa soţii cum să se poarte în societate, că-i vor scoate din condiţia lor de oameni de rând. Degeaba! Sângele apă nu se face.

Văzând că Egle îşi muşca buzele:

— Iartă-mă, fetiţo! îmi dau seama că te gândeşti la acel biet colonel care n-a ştiut cum să se poarte cu tine. Dar ce vrei? eram convinsă că va fi blând, ştiind bine că pe cât de vajnic eşti în luptă, pe atât de mieluşel eşti acasă. Nu mă gândeam decât la fericirea ta! În sfârşit, odihnească-se-n pace!

Făcu semnul crucii şi reluă:

— Generalul Philbert, însă, aparţine unei specii, de fapt, dispărută, aceea a oamenilor de calitate. A învăţat bunele

maniere într-o şcoală serioasă, cea de dinainte de Revoluţie. Nu este conte al Imperiului.

— Conte de Saint-Philbert-de-Grand-Lieu, zise Egle.

— Iar tu vei fi o adevărată contesă, puicuţa mea, ceea ce ţi se cuvenea de drept. L-am cunoscut pe vicontele de Rolleboise, tatăl tău, un gentilom din cap până-n picioare. Cât despre generalul tău, nu ştiu cum este plămădit, dar sunt sigură că au puncte comune.

Egle oftă.

— Ceea ce mi se pare admirabil, în ceea ce te priveşte, vezi tu, este faptul că l-ai obligat să priceapă că erai făcută pentru el, că trebuia să te iubească.

Faţa Egleei se împurpură.

— Credeţi că poţi obliga un om să te iubească?

— Nu, dar să descopere că iubeşte fără s-o ştie, deschizându-i ochii asupra unui sentiment de care se apără dintr-un scrupul uneori demn de toată lauda, ca Victorien al tău, da! În orice caz, rezultatul este acesta: generalul Philbert abia aşteaptă să se înapoieze la Paris. Ţi-a scris-o. Pentru ce să fie nerăbdător, dacă nu pentru a te revedea? Declaraţia lui, atât de precaută, se potriveşte foarte bine cu caracterul pe care i-l bănuiesc. Cât despre rest, încrede-te în cel de sus.

Optimismul acesta o încânta pe Egle, care voia să afle noutăţi despre Patrick Mulligan. Doamna Campan îşi duse un deget la buze.

— Complotează, scumpa mea, complotează.

— Împotriva împăratului?

— De ce te gândeşti la asta? împotriva regentului Angliei, bineînţeles! Ar vrea să-l asasineze, dar nu şi-a găsit încă voluntarul. Pregăteşte de asemenea un plan de debarcare în Irlanda împreună cu o armată irlandeză pentru care nu caută decât oameni şi arme.

Egle pufni în râs.

*

Se făcuse noapte, când trompetele şi trâmbiţele sunara adunarea. Deruta inamică era totală. De cum începuse după-amiaza, generalul Philbert nu mai descălecase. În aerul rece de februarie, coapsele calului scoteau aburi, încetul cu încetul, soldaţii se grupau în jurul lui. Nu le mai rămânea decât să facă tabără în marginea pădurii din Champaubert, căreia trupa-i spunea „Pădurea fermecată”.

Infanteriştii adunaseră legături de surcele şi aprindeau focurile, făcând tot felul de glume specifice corpurilor de gardă asupra necazurilor conjugale ale lui Bliicher Schwarzenberg. Cavaleriştii descălecau şi-şi priponeau

caii. Victorien mergea de la unul la celălalt ca să constate dacă moralul le era bun. Regimul câte unei victorii pe zi îi remonta. În aer plutea un miros de piele macerată, de frunze uscate şi un iz acru de transpiraţie de oameni şi de animale.

— Ai păţit-o, tăicuţule? îl întrebă el pe un husar cu capul bandajat şi vârât în chipiu.

— O zgârietură, dar sângele nu mai contenea, domnule general, răspunse rănitul, un sfrijit cu glas de fetiţă. Glonţul mi-a rindeluit fruntea şi mi-a jupuit o bucată de piele. Puţin mi-a lipsit să nu dau ortul popii.

— Micuţul s-a luptat ca un leu, spuse sergentul major, o cătană mai veche.

Victorien îşi desprinse bidonul şi îl întinse subofiţerului.

— Ţine, prietene, împărţiţi-o-ntre voi. Este tărie, şi-aţi meritat-o.

Se îndepărtară. Oboseala îl cuprinse îndată. Simţea că-l dor şalele; picioarele abia-l mai ţineau. Se aşeză pe pământul acoperit de muşchi, cu spatele lipit de un copac, şi închise ochii. Această zi de luptă la Vauchamp, întrecuse toate speranţele. Ce clipă, când, în împrejurimile localităţii Formentieres îşi scosese sabia şi strigase din răsputeri: „Băieţi, a sosit momentul să arătaţi de ce este în stare

cavaleria corpului întâi. La atac!”

Îndărătul lui, trei mii cinci sute de săbii ieşiseră din teacă sub palidul soare de iarnă, şi, crupă lângă crupă, nechezând şi uneori muşcându-se, caii se năpustiseră într-o goană fără egal. Husari, dragoni, carabinieri şi cuirasieri cădeau ca trăsnetul asupra trupelor prusace. Asaltaţi din două părţi deodată, după ce fuseseră bombardaţi de artileria lui Drouot, soldaţii lui Bliicher se risipeau fugind peste câmpuri. Ici, colo, cele câteva grupuri care încercau să se refacă erau din nou retezate fără milă. Scurtul crepuscul de februarie pusese singur sfârşit urmăririi.

„Patruzeci şi opt de ani la vară! se gândea generalul frecându-şi şalele. Se simte vârsta şi ar fi timpul să mă retrag dacă nu vreau să am soarta camarazilor mei”.

În minte îi treceau tot felul de chipuri: viteazul maior Mathias, căzut la Moscova, credinciosul Grivet, dispărut la Leipzig, chirurgul şef Schaefer, decedat de tifos la Mayence, foarte aproape de Alzacia sa natală. Atâţia morţi care-l înconjuraseră cu devotament şi prietenie! Iar el, cum de rămăsese încă în viaţă?

Şi dintr-odată un alt chip se suprapunea tuturor acestora, ştergându-i cu putere: cel al Egleei Fouries. Oare, să nu fi scăpat decât pentru ea? îi revedea ochii

albaştri, plini de hotărâre, despre care, în urmă cu mai mult de patru ani, la Madrid, îşi spusese că-i devorează faţa, gura senzuală a cărei patimă i-o cunoscuse, părul încadrându-i chipul. Pentru ca destinele lor să se poată întâlni, trebuiseră să moară două fiinţe, şi mai ales nefericitul de Fouries, atât de sălbatic masacrat de partizani. Cât despre Themire, vai! de la cumplita veste atâtea evenimente se succedaseră, începând cu Moscova până-n câmpiile din Champagne, încât i se părea c-o cunoscuse într-altă viaţă. Nu trăieşti cu fantomele. Egle îl iubea şi fiece zi îl apropia de întâlnirea cu ea.

— Domnule general, se auzi cineva, bătându-l pe umeri, vă cheamă ducele de Raguza.

Îşi redeschise ochii şi se ridică greoi pe picioare.

— A dracului de viaţă! zise el, cred că adormisem.

Lângă un foc de tabără, Marmont, înconjurat de statul său major, desfăşurase pe masa pliantă o hartă susţinută de două felinare aşezate peste ea. Cu mâna stângă trăgea de favoriţi şi, cu dreapta, indica manevra. Vorbea cu un glas neutru şi sacadat.

— Ah! iată-te, Philbert. Le explic acestor domni că va trebui să ne folosim imediat de avantaj. O patrulă de recunoaştere mi-a spus că duşmanul se află la cealaltă

margine a pădurii, unde şi-a instalat tabăra lângă satul Etoges. Habar n-are de noi. Să profităm. Se află acolo o întreagă divizie rusească, pe care-am putea-o lua prin surprindere şi captura. Asta va fi treaba infanteriştilor şi bănuiesc că baionetele-s de ajuns: trebuie să ne menajăm muniţiile. Cavaleria nu va interveni decât în caz de necesitate. Contez pe dumneata.

— La ordinele dumneavoastră, domnule mareşal.

— Executarea, domnilor!

O oră mai târziu, divizia rusă comandată de prinţu Uruzov era în parte nimicită, în parte prizonieră. Prinţul însuşi, rănit de o baionetă, îşi predase sabia împreună cu tot statul său major. Urmând consemnul lui Marmont, atacul se desfăşurase fără foc de arme, şi cum infanteria dusese singură tot greul luptei, generalul Philbert nu trebuise să-şi angajeze dragonii, decât pentru a ajunge şi a reteza câţiva izolaţi ce încercau să fugă.

Noaptea era fără lună şi abia luminată de pâlpâirea stelelor. În timp ce se întorcea la Etoges împreună cu vreo cincizeci de cavalerişti care mânau din urmă o trupă de prizonieri, auzise o detunătură de puşcă iar el simţise o durere în pulpa piciorului drept. Un rus ascuns în spatele unui copac trăsese de la o distanţă extrem de mică.

Înainte de a leşina mai avusese timp să vadă doi husari cabrându-şi caii şi retezând cu săbiile o formă indistinctă ce se prăbuşise.

*

— În ce hal eşti, dragul meu! zise Egle. S-a făcut ora zece şi, de la căderea nopţii, am trăit în chinuri mortale. Estropiat cum eşti, abia vindecat de rană, trebuia să te mai baţi încă o dată.

— Sunt vindecat, zise Victorien, şi am trecut eu prin altele şi mai şi, dar Imperiul este pierdut. Marmont va semna capitularea Parisului. Bătrânul mareşal Moncey mi-a spus: bărbatul ăsta este un ambiţios de la care te poţi aştepta la orice.

O mânecă a uniformei generalului cu luciul epoleţilor stins era sfâşiată. Faţa şi mâinile îi erau înnegrite de praful de puşcă. Cizmele murdare de nămol şi de sânge. Ea îi sări de gât şi-l strânse pătimaş la piept. Nasturii de metal ai hainei îi intrau în piele, se imprimau ca nişte peceţi. Iar Egle simţea o plăcere semănând cu voluptatea.

— N-ai să te saturi niciodată să-ţi rişti viaţa, dragule? reluă apoi cu blândeţe.

El dădu din cap cu un aer descurajat.

— Dacă vestea asta-ţi face plăcere, te anunţ că

Dimpotrivă. Pentru mine s-a sfârşit. Sunt sleit. Of!

Se trânti într-un fotoliu, iar ea i se aşeză repede la picioare.

— Povesteşte-mi.

În zorii cenuşii ai acelei zile de 30 martie, se trezise brusc la auzul unor bătăi de tobă. În liniştita suburbie Saint-Germain, ca şi la Belleville şi Charonne, se dăduse alarma. Egle dormea. Se căsătoriseră doar de trei zile. Ce rost avea s-o mai smulgă din somn? Se ridicase fără zgomot. Un soldat ca el ştia ce semnificaţie aveau rostogolirile acelea sinistre. Duşmanul era la uşă, iar parizienii trebuiau să se apere singuri, până la întoarcerea împăratului.

Rana căpătată la Etoges se cicatrizase greu. După o lună şi jumătate, piciorul îi rămăsese moale şi nu putea merge decât în baston. Infirmitatea aceasta îl obligase să amâne celebrarea căsătoriei.

— Sunt şi-aşa cu douăzeci de ani mai mare decât dumneata, dragă Egle. Un bătrân, mai treacă, meargă! dar un soţ schilod, nu! Refuz să te oblig la situaţia asta ridicolă. Aşteaptă cel puţin să mă pot ţine pe amândouă picioarele.

Ea se împotrivise, spunând că l-ar fi iubit şi olog, iar el

cedase. Date fiind împrejurările, ceremonia avusese loc într-un cadru restrâns la biserica Saint-Louis-des-Invalides. Şi cum, ieşind din altar, câţiva bătrâni militari, care ciungi, care cu un picior de lemn, îl salutaseră pe general, el zâmbise dând din umeri.

— Nu-mi mai lipseşte decât să-mi depun candidatura la postul de guvernator al Invalizilor. Ce zici contesă?

Ea strâmbase din nas.

— În mai puţin de opt zile, Victori**en,** vreau să-ţi agăţi bastonul în chip de *ex-voto* în această biserică.

Trecuseră doar trei zile. O bubuitură de tun răsunase în depărtare. Nu scria nicăieri că un general de divizie, chiar dacă era slăbit după o rană primită în luptă, trebuia să rămână în casă, ca un civil fricos, când duşmanul asalta capitala Imperiului. Înaintase un pas, apoi altul. Piciorul rezistase. Desigur mai şchiopăta, dar putea, la nevoie, să se lipsească de baston. De altfel, nu se punea problema, ştia asta, să preia o comandă: divizia lui, de când trebuise s-o părăsească la Etoges, era comandată acum de altcineva. Voia doar să tragă cu puşca, la fel ca un simplu ins din garda naţională, să tragă, să tragă până la terminarea gloanţelor asupra ruşilor acestora abia ieşiţi din starea de sălbăticie, asupra greoilor prusaci mâncători

de varză acră şi asupra nenorociţilor de mercenari ai împăratului Austriei, care insultau Parisul bătându-i în porţi.

Îşi îmbrăcase uniforma de general, îşi trăsese cizmele şi-şi luase, pe lângă sabie, o puşcă de grenadier agăţată pe o panoplie. Un servitor cu părul alb lustruia mobila din salon.

— Ambroise, îi spusese el, când doamna general s-o trezi, comunică-i prin Coralie că am plecat sub ordinele mareşalului Moncey, şi să nu mă aştepte cu masa.

Nu-l găsise pe Moncey decât târziu, dimineaţa, la bariera de la Clichy unde venise călare. Bariera era apărată de o îngrămădire de căruţe, de trunchiuri de copaci proaspăt tăiaţi şi de bârne, alcătuind un serios obstacol în înaintarea agresorului. În spatele acestui adăpost ocazional, gărzile naţionale, culcate pe burtă, trăgeau asupra infanteriei prusace. Alţii, ascunşi prin case, trăgeau cu puşca, din spatele obloanelor ce nu lăsau să treacă prin crăpături decât ţeava armelor. În clipa când Victorien pusese piciorul pe pământ, calul său se şi prăbuşise lovit de un glonte drept în burtă.

Cartierul general era instalat în renumitul restaurant al lui moş Lathuille unde, vara, grizetele şi băieţii de prăvălie veneau sub umbrar să danseze cadrilul, să mănânce

gogoşi pripite şi să bea poşircă. Ce spectacol bizar, această largă sală, cu tavanul scund, cu mesele şi scaunele îngrămădite unele peste altele în fundul încăperii! Răniţii gemeau pe rogojini, un chirurg le îngrijea rănile, în timp ce femeile se grăbeau să pregătească feşele. Mareşalul discuta cu câţiva ofiţeri în faţa unei hărţi a împrejurimilor Parisului, prinsă pe un perete.

Victorien se apropie şi-şi rosti numele.

— Domnule mareşal, adăugă el, rana căpătată în Champagne m-a reţinut până astăzi în convalescenţă şi nu vin să vă cer comanda unei divizii, dar sunt destul de teafăr ca să trag cu puşca în rând cu ceilalţi.

— Mulţumesc, generale, răspunse Moncey. N-o să-ţi ascund că suntem într-o neplăcută încurcătură şi o ofertă ca a dumitale valorează cât zece. Tocmai mi-am trimis aghiotanţii la barieră ca să susţină moralul trupelor auxiliare, alcătuite din combatanţi de ocazie şi nu mai aveam pe nimeni pentru Batignolles, unde cel pe care-l trimisesem a fost ucis în clipa sosirii. Ia un cal din curte, du-te fuga şi dă-mi raportul cât poţi de repede.

La Batignolles, Victorien trăsese până în mijlocul după amiezii în spatele unei căruţe răsturnate şi al unei grămezi de pietriş, împreună cu vreo cincizeci de vânători din

garda naţională şi voluntari pe care trebuise mai întâi să-i înveţe cum să mânuiască puşca. Apoi primiseră ca întărituri două tunuri şi un cheson, dar abia intrase în funcţiune unul din ele că o ghiulea prusacă şi ucisese trei artilerişti, iar generalul Philbert, fost căpitan de artilerie în armata din Italia, mânuise cu vitejie, de unul singur, o baterie de patru tunuri.

În zorii zilei, altă ghiulea zburase ţeasta unui vânător de lângă el, şi proiectând-o pe cizmele lui, le Mânjise de sânge. Puţin mai târziu, împuşcăturile încetaseră din amândouă părţile.

— Se afla acolo un căpitan de infanterie în retragere, i-am recomandat să fie cu ochii în patru şi m-am dus la Moncey. Mareşalul tocmai aflase că Marmont şi Montier intraseră în tratative cu trimişii ţarului pentru o suspendare a ostilităţilor. Mi-a spus că făcusem destul pentru un infirm, că nu-mi mai rămânea decât să mă întorc acasă. Din nefericire, nu se mai afla niciun cal disponibil şi m-am târât cu greu până în bulevard, unde am găsit în sfârşit un fiacru în colţul străzii Bassedu-Remport.

— Şi, ca un incorigibil erou, pariez că n-ai pus toată ziulica nimic în gură şi că mori de foame, zise Egle.

El dădu din cap.

— Soţia unui general ar trebui să ştie că soldatul se satură şi cu mirosul prafului de puşcă.

— M-am gândit... Mai degrabă „că asta deschide pofta de mâncare şi ţi-am pregătit o mică gustare.

El se privi în oglindă şi exclamă:

— Îngerul meu păzitor, dă-mi voie mai întâi să-mi reiau înfăţişarea de creştin.

Ea vru să-i spele faţa cu mâna ei., îl şterse cu oţet de toaletă, îl pieptănă ca pe un copil.

— Acum, Victorien, sufletul-meu, leapădă-ţi uniforma asta de viteaz, scoate-ţi cizmele şi, dacă mă iubeşti, nu te mai gândi decât la tine şi la mine.

El îşi puse un halat şi o luă în braţe.

— Eroului meu, nu-i este foame?

— Ba da „dar mai întâi trebuie să-ţi fac o mărturisire.

— Spune-mi-o.

Se aşezară pe o canapea pentru siestă acoperită cu un damasc verde.

— M-ai întrebat adineaori dacă te iubesc, zise el, ţinând-o strâns la piept. Vicleană şi inutilă întrebare, la care credeam că-ţi răspunsesem în clipa când te-am condus în faţa altarului. Cred că iubirea mi-a venit brusc la Tilsit,

după ce ţi-am citit scrisoarea, dar încă şovăiam. Te admiram şi mă nelinişteai. Bărbaţii se tem în general de femeile capabile să se arate mai curajoase decât ei. Să vorbim deschis: mi-era teamă că eşti puţin nebună.

O strânse maitare şi reluă:

— Acum ştiu că nu te iubeam îndeajuns, şi nu mi-am dat seama de lucrul acesta decât la Formentieres, după ce-am fost rănit, şi pentru că atunci am crezut c-o să mor.

— Ai crezut tu asta?

— Da. Pierdusem, mult sânge. Mă simţeam din ce în ce mai slăbit. Husarii mei mă transportaseră în biserica din Fromentieres, unde era instalată o ambulanţă de campanie. Vreo sută de răniţi zăceau pe rogojini. Alţii îşi dădeau duhul. Câteva lumânări proaste, aprinse ici-colo, găureau bezna naosului ca la o veghe mortuară. Fusesem aşezat în capelă, pe o saltea împrumutată dintr-o casă învecinată. Când m-a pansat, chirurgul a aşezat lângă mine o lampă fără abajur, care lumina catapeteasma cu uşiţele de deasupra altarului deschise. „Am mult de lucru, domnule general, mi-a spus el, dar nu vă neliniştiţi, vă veţi vindeca. Mă voi înapoia îndată ce termin cu toţi necăjiţii ăştia. Până atunci, vă las lampa, face atmosfera mai veselă”. Chirurgul ăsta era un om dintr-o bucată, deşi felul

său de a concepe veselia nu se potrivea cu al meu.

Am rămas, aşadar, singur în faţa catapetesmei, care, după câte mi s-a spus, era o frumoasă operă flamandă de la sfârşitul secolului al XV-lea şi de un realism surprinzător. Un ţipăt de durere mai puternic decât celelalte, sfâşia din când în când bezna, în timp ce privirea mea trecea de la *încoronarea cu spini* la *Purtarea crucii*, de la *Adoraţia magilor* la *Crucificare.* Sunt un convins catolic şi spectacolul de sub ochi îmi trezea reflecţiile pe care ţi le închipui. Dacă eram pe punctul de a muri, trebuia să mă pun de acord cu Dumnezeu. Mă străduiam deci să-mi fac rugăciunea, dar gândul mi se îndepărta încetul cu încetul. Mă gândeam mai puţin la ultimele clipe cât la diverse alte împrejurări din viaţă, o priveam în ansamblu, şi ajunsesem la decepţionanta concluzie că nu trăisem cum trebuia.

— Cum adică?

— Ai să vezi. Aveam şaisprezece ani când m-am îmbarcat pentru America. Trebuia să-i sprijin pe insurgenţii de la Washington împotriva englezilor. Bun! Mă întorc în Franţa, îmi petrec doi ani în Spania, care pe atunci n-avea pentru noi decât zâmbete, şi iată că izbucneşte Revoluţia. Lupt în armata Prinţilor, apoi în cea a „micului cadet”, cum i se spunea domnului de Charette, în sfârşit în armata

franceză pur şi simplu, care devine, rând pe rând, a Republicii una şi indivizibilă, a generalului Bonaparte, a Primului Consul, a împăratului.

— Şi?

— Şi, în faţa catapetesmei din Formentieres am avut revelaţia că, încă de la începutul carierei mele militare, nu fusesem decât o jucărie a evenimentelor, sclavul pasiv al desfăşurării istoriei. Nicio clipă – sau în atât de puţine! – nu m-am împotrivit fatalităţii vieţii colective cu mica flăcăruie a vieţii mele personale, adică ceea ce alcătuieşte la propriu, sau contribuie din plin la fericirea oamenilor simpli, a acelor oameni adevăraţi, conformi cu ei înşişi. M-am trădat totdeauna. M-am lăsat dus de valuri, ca un vas fără pilot. Am fost pasiv. Ce eroare! Ţinând cont de datoriile pe care le are faţă de societatea în mijlocul căreia trăieşte, un bărbat demn de numele pe care-l poartă nu îşi este oare dator mai întâi lui însuşi şi apoi acelora pe care-i iubeşte? Dacă cerul mă ajută să am un fiu, voi şti să-l învăţ să trăiască mai bine decât am făcut-o eu.

— Un fiu, Victorien, scumpule! murmură Egle înfiorată.

— Îl voi învăţa să fie un bărbat dârz care acţionează, nu unul care capitulează. Ştiu acum că e mai bine să aduci fericirea unei femei, aducându-ţi-o în acelaşi timp şi ţie,

decât să ucizi pentru triumful unor idei neclare şi a unor cauze nesigure. La Fromentieres am înţeles că te iubeam tot atât cât mă iubeai **şi** tu. În consecinţă, tot ce mai puteam face în timpul mai mult sau mai puţin lung ce-mi mai rămâne de trăit, era să te iubesc ca un nebun.

— Iată o nebunie care seamănă teribil cu a mea. Va să zică n-o să te mai întorci niciodată acasă plin de noroi şi de sânge, ca astă seară?

— Nu crezi c-am câştigat dreptul de a fi fericit?

În ochii Egleei străluceau lacrimi.

— Ţi-aduci aminte, zise ea sărind dintr-un salt, ce mi-ai spus într-o zi, la Madrid?

— Nu.

— Pe vremea aceea, credeai că o viaţă fericită este alcătuită dintr-o sumă de mici fericiri. Ei, bine! iată în ce va consta mica ta fericire de astă seară: jambon de mistreţ cu sos de vin de Madera, găină în aspic umplută cu ciuperci, salată romană cu sâmburi de migdale, plăcintă de Auvergne, o carafă de vin de Cipru şi alta cu vin roşu de Burgundia.

— Mă voi resemna, răspunse el cu un aer pocăit.

EPILOG

Majordomul, un bărbat foarte înalt, cu ciorapi albi şi perucăpudrată, anunţă cu glasul sonor:

— Generalul contedeSaint-Philbert-de-Grand-Lieu, pair al Franţei şi doamna general, născută de Rolleboise.

Cu prilejul Sfântului Ludovic; în cel de-al douăzeci şi unulea an al domniei sale, cel puţin după aprecierea-i proprie, Majestatea sa Ludovic al XVIII-lea regele Franţei, primea la castelul de la Tuileries. Eticheta era obligatorie la curtea restaurată, şi fiecare invitat era cu atât mai îndreptăţit să-şi arboreze titlurile nobiliare cu cât câştigarea acestora era mai apropiată de perioada Cruciadelor. Ca să ajungă până la suveranul bolnav de podagră, oaspeţii treceau printr-un dublu cordon alcătuit din garda sa personală şi din muşchetarii roşii.

Egle se plecă în faţa regelui aşezat într-un tron aurit. Avea o haină albastră şi jambiere largi din catifea stacojie închise până la glezne. Marele cordon cu ordinul Saint-Esprit îi bara burta de infirm prea dedat plăcerilor gurii. Decoraţia presărată cu diamante, a ordinului Sfântului Ludovic îi strălucea la şold. Zâmbi văzând tânăra femeie, iar obrajii cu piei zbârcite îi tremurară.

— Ştiu din ce neam vă trageţi, doamnă, zise el. Nobilul dumneavoastră tată şi-a vărsat sângele pentru noi. Faptul că eroismul a zămislit atâta frumuseţe – iată un lucru ce încălzeşte inima unui bătrân ca mine.

Iar când se înclină şi Victorien:

— Cât despre dumneavoastră, generale, adăugă el, demnitatea de pair n-a fost decât o mică indemnizaţie pentru devotamentul dumneavoastră acordat stemei Franţei. Cei care, urmând exemplul dumneavoastră, au luptat alături de gloriosul Charette, au dreptul la o simpatie deosebită din partea noastră. Meritaţi lauda pe care blândul Titrai i-a adresat-o Mesalei*: Non iu a majorum contenta est gloria* fama. Da, ambiţia dumneavoastră nu s-a mulţumit doar cu gloria părintească. Ne vom strădui să nu uităm când va trebui să-i acordăm armatei regale comandanţi demni de ea. Până atunci, veţi fi totdeauna bine venit în locuinţa noastră.

Se întoarse către un tânăr, cu faţa fină şi ochi pătrunzători, care stătea în picioare lângă el. Acest tânăr frumuşel avea trupul cambrat în fracul îmbrăcat peste vesta dublă, una cu picăţele albe, cealaltă din catifea verde închisă cu nasturi aurii şi cu reverele răsfrânte peste prima.

— Fiul meu, zise el, te rog să-mi reaminteşti că-mi va face o mare plăcere să-l invit la un apropiat supeu pe contele şi contesa de Saint-Philbert... îmi place să cred, generale, că eşti un mare gurmand?

— Mă voi strădui să vă fiu pe plac, Sire.

Un râs blajin scutură regala burtă.

— Şi un adevărat curtezan, pe deasupra! Dumnezeu să te apere, generale!

— Cine-i bărbatul căruia regele îi spunea fiul meu? îşi întrebă Egle soţul, îndată ce se îndepărtară.

— Marele favorit, Decazes, ministru al poliţiei, murmură Victorien. Majestatea sa regele nu se încrede decât în el.

— Şi crezi într-adevăr că vom fi invitaţi la masa regelui?

— Fii sigură, dar va trebui să--ţi propui să te abţii cu măsură. Graţiosul nostru suveran nu face nazuri la mâncare. N-are importanţă că suferă de reumatism. Masa lui obişnuită nu cuprinde niciodată mai puţin de şaisprezece aperitive, patru fripturi, şaisprezece mezelicuri, patru feluri de mâncare, fără să mai vorbim de diferitele gustările. Se pare că nimic nu-l încântă mai mult decât bucatele bine preparate, afară de, aşa cum ai văzut, citatele latineşti.

Gurile rele au lansat zvonul c-ar avea de gând să

numească un ministru al bucătăriei publice.

— Într-adevăr ar fi mai potrivit, decât un ministru de război, zise Egle râzând.

Valeţii treceau, în mână cu platourile de argint pe care se aflau plăcinte, lichioruri, şi cupe cu vin şi şampanie. Toţi beau, degustau cu un aer afectat, deoarece regelui, dacă-i plăcea să glumească, era pretenţios asupra ţinutei şi nu putea suferi societatea gălăgioasă.

Dintr-odată, Victorien, îşi luă nevasta de braţ şi făcu stânga-mprejur.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea în şoaptă.

— Nu l-ai recunoscut pe Marmont? Prefer să-l ocolesc pe omul acesta.

— Dar, Victorien, a contribuit foarte mult la întoarcerea regelui.

— Aşa-i, însă nu-mi plac câinii care muşcă mâna stăpânului.

— În ce constă destinul, dragul meu? Presupune că ţi-ai fi reluat serviciul, cum te rugase Napoleon la întoarcerea din insula Elba. În ochii regelui de astăzi, n-ai mai fi decât un renegat.

— N-aveam motive să dau curs rugăminţii împăratului. Am fost întotdeauna regalist şi încetasem să mai cred în

viitorul lui. Îl admiram, da. Geniul său avea ceva copleşitor pentru simpli muritori. Dar există şi genii periculoase: ar fi dus la pieire ultimul francez pentru câştigarea unei bătălii. Ştii ce mi-a spus într-o zi mareşalul Oudinot, cu privire la grenadierii lui?

— Nu.

— Mi-a spus cu o cumplită inocenţă: „Ah! dacă-i iubeam! sigur că-i iubeam! I-aş fi dus pe toţi la moarte”.

Egle dădu din cap. Întoarcerea lor din faţa lui Marmont îi adusese din nou în apropierea regelui, înşurubat în tronul său. Uriaşul majordom anunţa:

— Contele de Saint-Hippolyte.

Egle se încruntă. Noul sosit, după ce se înclinase în faţa regelui, zărind-o pe tânăra femeie, s-a oprit o clipă, a salutat-o ceremonios din cap şi a trecut mai departe.

— Îl cunoşti pe ostrogotul ăsta? întrebă Victorien. Mutra lui îmi spune ceva şi nu ştiu de unde să-l iau.

Ea zâmbi.

— Ostrogotul ăsta, iubitule, era în 1812 asistent în consiliul de stat şi curier al împăratului. A stat cu tine de vorbă la Vitebsk unde te plictiseai după prima ta rană în campania din Rusia. Câteva zile mai târziu l-am văzut la Magdeburg. Pleca la Paris, iar eu la Vitebsk. L-am întrebat

dacă te-a întâlnit şi m-a liniştit spunându-mi că da.

— Nu m-a recunoscut.

— Au trecut trei ani.

— Înseamnă că m-am schimbat mult.

— Sau poate că n-a vrut să te recunoască. Nu te-ai schimbat. Cât despre filfizonul ăsta de Saint-Hippolyte, nu-ţi ajunge nici pân la călcâie.

— Hm!

Se gândea la îndrăzneala asistentului care, la hanul „Grosse Glocke” îşi încercase norocul, convins că înfumurarea şi complimentele lui nesărate ar fi fost o bună recomandare pentru ea.

— Contele de Saint-Hyppolite nu este singurul francez pe care l-am cunoscut în perioada marei mele aventuri împreună cu unchiul Patrick. Ţi-aminteşti de acel plăcut sublocotenent de husari despre care ţi-am vorbit şi care cred că se îndrăgostise foc de mine? Acum chiar pot să-ţi mărturisesc că mi-a făcut – da! – o foarte respectuoasă declaraţie de dragoste.

— Spune-i numele şi-l străpung pe loc!

— Gelos periculos ce eşti! a fost ucis imediat după ce-l numiseră căpitan la bătălia de la Katzbach, în 1813. Am aflat de la Coralie, care, la rândul ei, ştie de la un anume

Evariste. Husar în serviciul acestui nefericit de Hubert de Lieusaint.

— Şi cazacul tău, Trofim Sergheievici, care te sechestrase?

— Nu intră în cadrul campaniei Franţei, slavă domnului! Presupun că a rămas tot în Ucraina lui natală unde toată ziulica şi-o încerca biciul pe spinarea necăjiţilor de ţărani.

— Fermecător ţinut! Ce-ar fi să dansăm?

O orchestră de instrumente cu coarde tocmai intonase un vals şi câteva perechi se lansaseră pe parchetul lustruit. Egle purta cu graţie o rochie de satin roz care-i lăsa umerii dezveliţi, iar părul îl avea strâns într-o diamedă de perle în mijlocul căreia strălucea un rubin. Victorien era în uniforma sa de mare gală, toată plină de tot felul de cruci şi decoraţii ale căror bumbi şi colţi ascuţiţi o ţineau pe dansatoare la oarecare distanţă.

— Valsezi minunat, dragul meu. Unde-ai învăţat?

— În Germania, ţara valsului.

— Şi profesorii tăi se numeau *Gretchen,* nemernicule?

— Eşti cumva geloasă, iubito?

— I-aş putea scoate ochii primei nemţoaice care-mi iese în cale, aş sfâşia-o cu unghiile, ba chiar mai rău... Ah!

Scosese un strigăt, care nu era de mânie, ci de surpriză.

— Egle, ce s-a-ntâmplat? Ţi-e rău?

— Vei afla după ce terminăm valsul, şi dacă nu visez, înseamnă că n-am să mai scot ochii primei nemţoaice ce-mi va ieşi în cale.

Râsese într-un mod nervos. Valsul se sfârşea.

— Haidem.

Îl conduse pe Victorien înaintea unui cuplu format dintr-un colonel de husari, un foarte frumos bărbat şi o ciudată roşcovană cu ochii ca jarul.

— Bettina!

— Egle! Te regăsesc, în sfârşit. Unde te-ai ascuns? Sunt la Paris de cincisprezece zile şi doream cu disperare să te revăd. Mă întrebam dacă nu cumva te-ai călugărit, şi aş fi fost gata să mă convertesc la papism ca să intru şi eu. Credeam c-ai uitat-o pe Bettina dumitale... Dar să ţi-l prezint mai întâi pe logodnicul meu, colonelul baron Ginestas, pe care l-am cunoscut la Berlin, exact după bătălia de la lena. Eram atunci în mare doliu şi nu puteam răspunde în mod cuviincios la ocheadele lui, dar închipuie-ţi că seducătorul ăsta m-a urmărit până-n Saxa. Era după bătălia de la Drezda, şi mă întorsesem la Frankenberg. A sosit la castel împreună cu un întreg escadron şi i-a pus să sune din trompetă pe sub ferestrele zăbrelite. Asta-i

galanteria franţuzească. N-am avut încotro, şi-a trebuit să-i făgăduiesc că ne căsătorim îndată după încheierea păcii.

Nu-şi pierduse nimic din ardoare şi râdea din toţi dinţii ei ascuţiţi. Egle i-l prezentă pe Victorien. Colonelul îşi lovi călcâiele şi se înclină în faţa generalului, care-i răspunse la salut.

— Recăsătorită! reluă Bettina. Trebuia să ghicesc. Dragă Egle, îmi spuseseşi, la plecarea din Berlin, că dacă vin la Paris, mă vei găzdui bucuroasă. M-am dus deci să-ţi bat în poartă, pe strada Pochet. Portăreasa mi-a răspuns că nu mai locuiai acolo şi că nu-ţi cunoştea noul domiciliu. Făcusem greşeala, i-adevărat, s-o informez că eram prusacă. Mă privea de parcă-l vedea pe dracu! Din fericire, voi deveni curând şi eu franţuzoaică. Logodnicul meu are o moşie lângă Narbonne. Ne ducem mai întâi să ne cununăm acolo şi, bineînţeles, te invit la nuntă împreună cu frumosul dumitale general.

Egle îi relată pe scurt împrejurările proprie-i căsătorii şi-o asigură pe Bettina că-i păstra o vie recunoştinţă.

— Iertaţi-mă, zise Victorien, agasat, îl zăresc pe mareşalul Moncey. Trebuie să-l salutăm. Pe curând!

Se îndepărtă, cu nevasta la braţ.

— Stranie fiinţă, prusaca asta, murmură el.

Seducătoare, enervantă, ba chiar neliniştitoare, nu? Ai de gând să-ţi faci din ea o adevărată prietenă?

— Nu ştii că voi face întotdeauna ce vei vrea tu, dragă bărbate? Mă nelinişteşte şi pe mine şi am motivele mele, pe care n-are rost să ţi le explic.

Se apropiaseră din nou de rege care, după ce vorbise cu Moncey, schimba câteva cuvinte cu un bătrân gentilom îmbrăcat ca pe vremea lui Ludovic al XVI-lea, cu părul strâns la spate într-o fundă lată, cu haina după moda franţuzească şi cu manşete din dantelă. Cum acest reprezentant al unei societăţi abolite tocmai făcea o reverenţă de modă veche, un râs general izbucni în preajma tronului regal, iar Victorien, după ce-l salută pe mareşal, întrebă care era motivul acelei hilarităţi.

— Nu ştiai că suveranul nostru este un om de spirit? răspunse Moncey. Onorabilul gentilom în cauză, un duce care merge spre şaptezeci şi cinci de ani, era cunoscut pentru galanteriile sale, încă de pe vremea lui Ludovic al XVI-lea. Ridurile nu l-au făcut să renunţe, şi regele l-a felicitat mai întâi în legătură cu succesele în dragoste, adăugând apoi c-ar face bine să se gândească şi la mântuirea sufletului. Pe urmă, în timp ce bătrânul caraghios, foarte plin de el, se îndepărta, Majestatea Sa s-

a adresat lui Decazes cu următoarele cuvinte: „Printre exemplele gramaticii abatelui Lhomond, este unul, fiule, care mi se pare că s-ar potrivi de minune acestui bătrân incorigibil. Ghici care?” Decazes s-a dat bătut, iar Ludovic, fericit, făcuse lumină: „Care să fie altul decât: *Cervi dicunţur diutissime uivere.* Acum tradu, te rog”. Iar Decazes traduse fără efort: „Se spune că cerbii trăiesc timp foarte îndelungat”. *Inde risus*[70]*.*

— Nu v-aţi pierdut deloc dexteritatea latinească, domnule mareşal.

— Eh! Părinţii m-ar fi dorit jurist şi n-am uitat chiar de tot noţiunile elementare. Pe de altă parte, vă asigur că aş fi preferat să apăr văduvele şi orfanii mai mult cu vorba decât cu sabia. Când vezi ce s-a ales din toate victoriile noastre... Un nou Prometeu îşi consumă zilele pe o stâncă pierdută în mijlocul oceanului, iar noi, tovarăşii lui de glorie, ce-am ajuns, oare? Să facem temenele în faţa unui Burbon paralitic.

— Cel puţin noi n-avem nimic să ne reproşăm.

— Aşa-i. Şi cum zic domnii ăştia din emigraţie care acum deţin posturi avantajoase, totul a reintrat în normal, însă retragerea nu este o situaţie de invidiat, decât poate

[70] De aici râsul.

pentru mediocri sau ramoliţi. Dar nouă, celor care iubim gloria, ce ne mai rămâne?

Victorien o privi tandru pe Egle.

— Ne rămâne viaţa, ca s-o trăim, domnule mareşal.

SFÂRŞIT